

گۆقاری

گهلاویژ

گۆقاری

گه لاویژ

به رگی پینجه م

به شی یه که م

(کانوونی دووهمی ۱۹۴۴ - حوزهیرانی ۱۹۴۴)

ناماده کردن

سدیق سالح ره فیق سالح

عبدالللا زهنگه نه

سەرپەرشتى له چاپدراوه كانى بنكه: سديق سالح

کتیب: گوڤارى گه لاوێژ

به رگ: پینجه م/ به شی یه که م (سالی پینجه م)

ئاماده کردن: سديق سالح، ره فیق سالح و عه بدوللا زهنگه نه

پاک کردنه وهی کۆمپیووتهری: لان، دیرین، میژوهره، شهیدا

له قالبدان: لاس

رووبه رگ: ئه هه د سه عید

تیراژ: ۵۰۰

ژماره ی سپاردن: ۲۹۵ ی سالی ۲۰۱۶ ی به رپوه به رایه تیی گشتیی کتیبخانه گشتییبه کان

سالی چاپ: ۲۰۱۶

جیبی چاپ: هه ولیر، چاپخانه ی رۆژه ه لات

له بلاوکراوه کانى

بنکەى ژين

بۆ بووژاندنه وهی که له پووری به لگه نامه یی و پوژنامه وانیی کوردی

مهاق: هه زیمی کورستان، سلیمانی، شقامی ۱۱ پهرمه گرون، گه رگی ۱۰۷ به رانان، تلاری ژین- ته نیشی مزگوتی شیخ له رید
ته له فون: ۰۵۲۳۳۰۱۲۹۲-۱ ناسیا: ۰۷۷۰۱۴۸۴۶۳۳ یان ۰۷۷۰۱۵۶۵۸۶۴ کۆره ک: ۰۷۵۰۱۱۲۸۳۰۹ ژ سنووقی پووست: ۱۴ به ختیارى
پنکه: www.binkeyjin.com ئابنیهانی له کۆرانی: info@binkeyjin.com

خه رجی له چاپدان له بودجه ی پوژره ی (سلیمانی):

پایته ختی رۆشنییری هه ریمی کوردستان) کیشراره

به رگی پینجه م / به شی یه که م

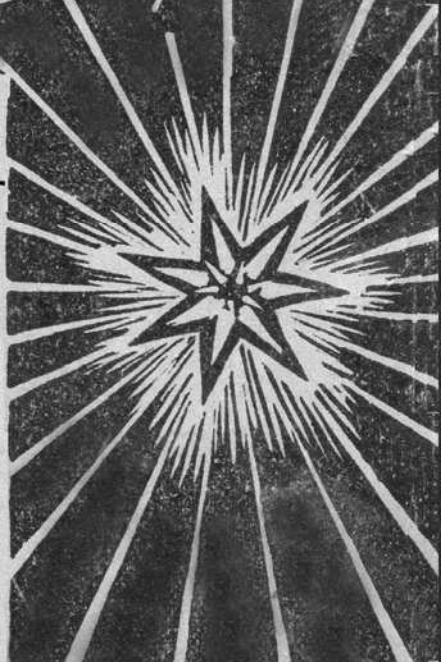
سالی پینجه م

(کانوونی دووهمی ۱۹۴۴ - حوزهیرانی ۱۹۴۴)

گهلاویژ

دسم ژماره پیرا : ژماره - ۱ - سالی - ۰

گهلاویژ پینج سالانه پیره میرد
کوردی به او یازگک . . . حسن فهمی جاف
سوریزه . . . دوکتور عبدالرحمن
شعرو اهدده بیانی کوردی رفیق حلمی به گک
نمونه بیله تی . . . ع . . . سجادی
دیوانی گهلاویژ . . .
سبواسمه بول . . . ف . . . هشار
نهرمن . . . خوزنی : موکریانی
برسیارا گهلاویژ . . . عثمان صبری
مهسی آلان . . . علی یاسین
چیروکی ژماره . . . علی عرفان
وه گهلی بامی خوشی تر نه خوبنده وه

تاوونیمانی گهلاویژ

بهغدا - جادهی سموئل ، خان استرابادی ، ژماره - ۱۴

مدیریتی اداره ونوسین :

علاء الدین - جباری

فلس	دینار	— آبونہ —
۰۰۰	۱	آبونہی سالانہ بو هموان
۵۰۰		« بو مهلای مز گهوت و قوتایان
۸۵		دانهی به
		مدیریتی مسؤل — محامی فائق توفیق

بنکهی ژین

www.zheen.org

بو آگاراری

تهوانهی نهسال بون به آبونہی گهلاویژ یان نهین ،
پیویسته پیدشهکی آبونہ کانیات بنیرین ، ههر وهما
آبونہ کونه کانیات قهرزی کون و تازه یان بیریفته وه .

گەلاوێژ

گوفاریکی ئەدەبی و ئەقافی مانگی کوردی یە

ژمارە - ۱ - سالی - ۵ - کانونی دووهم ۱۹۴۴

گەلاوێژ

پەڕە ۵

گەلاوێژ پینچ سالانە* (چرا) ی شای (عهودالان) .
روناکی ، (ره شمالان) . * (بیهله) ی چاو ، کلانە

تالانە ، هە ی تالانە

ئەم کوردەواریه ، - ناچمەوه بو سەراوان و بناوانی کونی -
هەر لەم دەوری نزیکي دوايه دا گەلی ناوداران ، و شاسواران و ،
کولاهدارانی وای تیا هەلکەوتوه که دەبده بهی جهانداري و
عەنەهە ی شەریاریان گوبی گەردونی کەر کردوه و زوو کر
بونهوه و له ییر چونهوه .

چونکە له دەوری خویاندا ، له دەوری خویاندا کومه لیکي

هونه رهنه ند و گوشتار و یادگار یکی له چا پ دراوی بلندیان نه بوه ا .
 سه رگوزه شته و ناوو نیشانی حکمرانی یان ماوته سه ر واتهی
 ده ماو ده م و نه فسانهی بی هاو ده م ، و هیکلی ا بکم ! ..

کریم خان ، حاکمانی بابان ، میرانی سوران ، بدرخان ،
 حکومتی نه رده لان ، خان احمدخان ، دلاوه رانی مه ریوان ، سه رحد -
 دارانی وان ، و امیرانی حکاریان ، مه گهر جاری جاران به لاوک و
 نه سته ران یا به چیروکی گوی آگردانی پیری ژنان یته وه
 یادمان ! .. نه گهر نه مانه چا پنجاهه به کیان بیوا به ناویان زیندو بوو ،
 له شاعره بلنده کانی ابران (رشید و طواط) که هینه دهی ،
 (فیرنه گوله) به ک بوه - و طواط ، فیرنه گوله به - و له میدانی
 شعردا فیله نه نیکه ووتویه :

بنکه ی ژین

دهوری به ده بده به بی ، شعی (محمود غزنوی)
 پر بو ، له پالهوانی بلند پایه ، روی زهوی
 نه م شهریار ، و نه م هه مو ناوداره ! وه ک به هار
 باویان نه ما توانه وه ، وه ک به فری سالی پار
 ایستا ، نه ده ننگ و ، نه رده ننگ و ، نه شوین و ، نه (هیکلی)
 تهل و (نه قاره) ماوته وه سه ر ، قرهی « قهل » ی
 نه نیا به شعری « عنصری » یادیان نه کینه وه
 زیندوت ، به ناو نه گهرچه زه مان کوه ته به پنه وه

ناوی ، « گوزمه‌شته » شعره ، که زندوی نه‌کانه‌وه
پیویسته ! هوشی ، خوشی ، شعرنی به‌لانه‌وه

ایستا ، خوا ده‌روی لی‌کردوینه‌وه ، « گوشار » و « وینه » و
(قلیشه) و چاپ که‌وتوته ناومان ، نوبه‌روی غزه‌ته‌مان له
استه‌مول غزه‌ته‌ی (کورد) بو که امتیازی ، امتیازی به‌رمن کتوت
که هاتیشمه‌وه سعادتی صالح زکی به‌گی صاحبقران (دیاری
کوردوستان) ی ده‌رکرد ، دیاری ، دیاری ، دیاری کوردوستان
(دیاری = سه‌وقات ، هدیه ، دیاری = آشکرا ، سهر به‌ده‌ره‌وه ،
دیار = وولات) چند جوان و به ناوونیشان بو . زه‌مان
خواه‌نده‌کی گیلانده کاری دیوانه‌وه ، نه‌ویش گلا . چندی زاری
کرمانجی له ره‌واندز ده‌رچو نه‌ویش به‌هزنه‌وه چوه « کر بلا » له
سالی ۹۲۶ ی میلادی‌وه ژیان و ژین له سلمانی ژیان و نه‌ژین
هیچیان نابنه گه‌لاویژ ! .. گه‌لاویژ شویندکی تری هه‌یه ، له
بایته‌ختدا به‌مالیکی کورده ، آوینه‌یه‌کی دوو روخساره به‌دوو
لاداشه‌لباره به‌همت و قلمی « حه‌وته‌وانه » سبه‌ی سیاره له « ترازو » ی
« کو » عقدی ثریا و « ترازو » - میزان‌دا سه‌نگینه ، ره‌نگینه ، زه‌نگینه ،
دل‌نشینه ، نه‌خشینه ، شیرینه ! له ناو هه‌مو نه‌ستیره‌کانی
ده‌وروشتی خویا جرائد جری‌دبازه ، منازه ، به‌نازه ، شابازه ، بلبلی
خوش آواز ، چه‌کوچ ی بیرازه ! گه‌لاویژه ، گه‌ل‌هاویژه ،
په‌ل‌هاویژه ، ره‌نگ‌ریژه ، نور‌بیژه ، راست بیژه ، برشتی
تیژه ، دره‌ختی هیوانیژه ، جی به‌ناخواه‌لیژه ، به‌اوی نه‌زمر

به دست نویزه بوماسق کوزه رقه سه رتویزه ، خواباربی عمری
دریزه ، قه لای توره گریزه .

گه لایویزه گهی سه رچیای سورکیو
خوا ، بت پاریزی له عفریت و دیو
ژین ، وژیات دوو شهابی نور
(تیر نه نداز) ی تون له نزیك و دور
گیانی ، پیره مبرد ننگه بیات بی
ژین و ژیانی به قوربات بی

چاری دل تهنگی

نه گهر دلت تهنگ بو چی نه گهی ؟
لیلی بونزی دهنگ خوشی به ناوبانگ نهلی : نه چمه
نزیکتین باخچهی حیوانات ، که سه یری حیوانه کان بکم یا که
له بهری دهسه خواردنیان بو را گرم خه می سه مو دنیام له یر
نه چینه وه .
فرانگک نوکسی وزیری ده ریا نهلی : چاری دلته نگیم لانی به
چونکه قهت دلم نهنگ نابی .
دورونی دیکسی خاوهن روزنامهی ناسراو نهلی : شه پقه به کی
سورر نه گرم ، له دنیا دا خه می نی به شه پقه ی سورر لای نه یا .

کوروی به ناوبانگ

لطفعلی خانی زنده

مسن فرامی باف

لطفعلی خان کوری جعفر خانی صادق خانی برای کریم خانی زنده ،
له تاریخ ۱۱۸۴ هـ له دایک بووه ، کانی که کریم خان مرد
نوو سالان بووه ، هر چن زور منال بو بهلام کریم خان هر
هيوای بدم بو که تاج ونه ختی دهوله تی زنده له دوزمن بیاریزی ،
له پاش مردنی کریم خان وه نا کوکی جی نشینه کانی له ناو یکدا
وه کوژرانی باو کو باپیرو آموزا کانی به ده سیسه یه کتری ، تاج
که وه سهرو کلاوی « لطفعلی خانی » وه له « شیراز » دا له
تهه نی - ۲۰ - سالیدا چوه سه ره ختی شاهی . بهلام چه سودیکی
بو که تمه گه بشت به شاهی ؟ زیکی که مو « ایران »
که وتبووه ده ست به کهم پادشای قاجار - آقا محمد خان وه ونه نا
شیرازو دهرووبه ری ما بووه بو لطفعلی خان نه ویش به هوی ناپاکی
وزیره نمک به حه رانه کهی « حاجی ابراهیمی شیرازی (۱) » -

(۱) حاجی ابراهیم کوری حاجی هاشمی شیرازی به هر له
زوه وه له شیراز دا هوزیکی ناو دار بون ، له پدشا زور داسوزی
خانه دانی زنده بو دواپی له زهمانی لطفعلی خان دا دلی گوری =

پدوه به زویه کی زو له دهستی دهرچو . وه به ناچاری به جی هبشت آزایی و بی باکی لطفعلی خان به-اوبانگه ، تاریخ نوس « سیرجون مالکولم » ته لیت . له سالی ۱۲۰۶ ی هجریدا شهویک به ترتیبی شه به بخون له نزیکی شیراز به هزار سوار که متره وه آغا محمد خانی به « ۳۰۰۰۰ » سواره وه شکاند که ته مه هدر له دست دلاوه ریکی وه کو لطفعلی خان دیت . (تاریخ ایران دانهری سیرجون مالکولم ج ۱ لاپهره ۹۹)

تانه نانت له لاهن آغا محمدی خوینه خواربشیه وه آزایی و که وره بی ودلاوه ری لطفعلی خان به سه ند کرابو وه دانی به راستیا نابو که بلیه نی وا دایکی روزگار نی دیوه . تم آغا محمد خوی وه چاخی کویر بووه به پیچه وانهی ته وه ، برازا که ی فتح علی شاه که مرد هه شتا ، نه وه د کوری له پاش به جی ما جا ههر = وه بو به لایه نگری قاجار به کان وه زورتر هوی نه گه نی لطفعلی خان تم حاجی ابراهیمه بو . دوایی له پاداشی تم خدمته نی له زه مانی سلطنتی آغا محمدی قاجار دا بو به « رئیس الوزراء » پاش ته وه له دهوری سلطنتی (فتح علی) شاهدا چند سالیک ههر لهم وه وظیفه به دا مایه وه فتح علی شاه له زوری ده سه لانی حاجی ابراهیم تومی که وته بهر ههرچی مال و مولکی بو هه موی لی سه ند وههر دوچاوی ههل کولی و کورو برانکی-دوای کویر کردن- له مأموریت دهر کرد دوایی به پیری و کویری وه هزاری مرد ، زه مانه جهزای ناپاکی و خیانتی خوی جوان نابه دهستی

وهختی موژدهی بونی کوربکی تازهی فتح علی شایان «۱» ئەدا بە
 آغا محمد ئەبگوت (خوابکا وه کو لطفعلی خان بیت) . (خدا کند
 مثل لطفعلی باشد) جاربک له نزیکی شیراز له شهربک دا بهره -
 نگاری آغا محمد ئەبی به هه مو هیزی خوی شمشر بکی بو
 دائه هینته ته وه بهر ئەو ناکه وی بهر داربکی ئەستور ئەکه وی وهک
 خه یار دوله تی ئەکات ، آغا محمد رزگاری ئەبی لطفعلی خان
 رو ئەکانه شمشره که ئەلیت (چی بکهم تو ئەورریت بهخت
 ناورریت) ئەلین ایستاش ئەو چیگه به به (تو ئەورریت بهخت
 ناورریت) به ناوبانگه . تاریخ نویسی به ناوبانگت سهرچون
 مالکولم ئەلیت ئەم شاهزاده به له جهانگیریدا نهک له خوین
 رژییدا وهک « تیمور » « ۲ » له ننگت ئەنوی .

بنگهی ژین
 (۱) ئەم فتح علی شایه وایمهدی آغا محمد بوه وه شه شه مین
 باییری آخره مین شای قاجار احمد شای پشوی ایران بوه .
 (۲) تیموری له ننگت یا « امیر تیموری » کوره کانی له جهانگیره
 به ناوبانگه کانی روزگاره ، له تاریخی ۷۳۶ ی هجریدا له مهحالی
 ماوراءالنهر له شاری « کش » که ایستا تورکستانی روسیه ی پی
 ئەلین هاتوته دنیاوه ، ئەم جهانگیره پی هاوتایه له ۳ سال سلطنتی دا
 هه مو ایران ، عراق عرب ، سوریه ، کوردوستان و هه مو
 تورکستانی ایستا و روسیه ، خوارزم ، کاشغر ، بدخشان ، دهلی ،
 وهندیکی زوری هندوستان وهه ندیک له اراضی روسیه ، ارمنستان ، =

پاشا تهوی که له شیراز دهریان په راند هیشتا هر هیوای مابو
 په لاماری شاری کرمانی دا له شکری قاجاری به زور دهر په راند و
 دا گیری کرد ، انجا دوم جار چوره ره سهر نهختی شاهي سکهی
 به ناوهوه لی درا وه خطبه یان به ناوهوه خوبندهوه . معالی آمین
 زکی به گت له کتیبی کورد و کوردوستان جلد (۲) لاپه ره - ۲۸۲ دا
 نه فهرموت « طالعی نهم سازاده به له بروسکه ییکی وابه شوق
 نه چو که زیادی نوری له وهختی کوزانه وهی دا دهر بکوی .
 آقا محمدی قاجار که نهمی بیست زور ترسا ، بوئه موی له مزیاتر
 بهره نه سینی له شکریکی بی شوماری ناردده سهری چهن مانگیک
 = گورجستان ، وولانی قفقاسی دا گیر کرد ، له پاشا نا له گهل سلطان
 بیلدرم بازید پادشاهی عثمانیدا تیک چون له اطرافی انقره بو به
 شهریان له شکری بیلدرم بازید شکا ، نه نانت خوبشی به دیل گرت
 و هه مو وولانی عثمانی و انقره بشی دا گیر کرد ، نه ججا بیری
 گرتنی چینی کدوته سهر ، له شکریکی ۲۰۰ هزار کسی
 به ری خست بو دا گیر کردنی چین « اچیل » مایه ی نه دا له ریدا
 سرد ، نهرمه که یان هینا به وه « سمرقند » که پای نهختی بو له وی
 ناشتیان . پاشا خوی چی گه داره کانی چهن سالیک حکومتیان کرد
 به لام تهو شوروت وده بده بهی زمانی تیمورهمیان نه ما ، هه تا به کی
 له نه ته وه کانی له هندوستان له مه عالی دهلی دا بو به حکمدار نا
 دوا ی کوزرانی نادر شاه و نهم دوا یی به هه رمابو . نهم حکومته له
 تاربخدا به ده ولته ی کوره کانی به ناوبانگه .

شاره‌گی باراست بهلام گهمی له‌شکری ئەم و زوری له‌شکری
 دوژمن و بی خوارده‌مه‌نیه‌تی ناچاری کرد به هه‌لان له کرمانه‌وه
 رو‌بشت بوشاری « نرمانشیر » حا که‌گی ئەم شاره له‌باتی
 ئەوهی که یاریده‌ی بدات چون‌که به‌نای پی‌بردبو له مالی خویدا
 قهراری دا بیگرت و به دیاری بی‌یبری بو آقا محمد . و به گرتنی
 چهن که‌سیکی نارد ، لطفعلی‌خان دهستی لی دابه شمشیر و دری
 پیدان و خوی گه‌یاندە حه‌وشه وه به‌چالاکی سواربو له دواوه
 شمشیر‌بکیان گرتە ئەسپه‌گی هه‌ر دو پاشوی بره‌وه و گلا .
 هیشتا هه‌ر وورە‌ی به‌ر نه‌دابو دهستی دابه شمشیر ئەوان زور و ئەم
 تاقه به‌کیک ، دوابی له سه‌ر وقولی دو‌برینی گه‌وره‌ی لی کرا ،
 ئەجا به‌و جوړه بردیان بو آقا محمد « ۱ » به‌راستی قه‌لم شه‌رم ئەکا

بنگه‌ی ژین

(۱) آقا محمد به منالی گونیان دهره‌ینا بو ، پیاوه‌تی نه‌ما بو ،
 نه‌ناهت دوژمنه‌کانی هه‌ر به « به‌خته‌خان » ناویان نه‌هینا ، تانیک
 که لطفعلی‌خان به به‌گجاری امید‌ی تاج و نه‌ختی ایرانی بری
 وه‌زانی بو آقا محمد ساغ بو‌وه ئەلین ئەم دوو شه‌ری ووتوه .

یا رب سندی ملک زدست چومنی

دادی به‌مختی نه‌مردی نه‌زنی

از گردش روزگار معلوم شد

پیش تو چو نه‌دزنی چه شمشیرزنی

بنوسی که آقا محمد چه ایشیکی نام‌بردانه و نا پیاوانه‌ی له‌گهل هم شاهزاده به دبل گیراوه برینداری کرد . هر نهونده نه‌نوسم که تاریخ نویسی‌بونی که به نینوکی خوی هر دوچاوی هل کولی نه‌جا له سپری ۲۵ سالیدا کوشتی ، لطفلی خان هه‌تا بلیت ره‌نگت و روخساریکی جوانی بووه بالابرز ، سپی‌پیست ، چاووبروره‌ش قه‌دباریک سوارچاک ، شمشر لیدر و آزابو ، له تهرک وه ناخوشیدا زور خوی کرتووه ، سهر کرده‌بته‌ی وه حکمداربه‌نی زور باش‌زانیوه . تاریخ نویسی نه‌وروپانی که ناوی « سپرهارفوردر جونس بریس » Sir Har Forp Jones Brydges وه خوی له‌گهل لطفلی خان دا ژیاوه هه‌روه‌کو خواره‌وه نه‌نوسیت « ۱ » :

« کانی که ته‌ختی پادشاهی به‌ته‌منی هم حکمداره نجیب و به‌د - به‌خته رازابوه‌وه من له‌لای هه‌تا بلی‌ی قه‌در گیراو خوشه‌وبست بوم ، روزیکیش که قرار و ده‌به‌ده‌ر بو من زور به‌وه‌وه خوم به به‌ختیار نه‌زمیرم که به‌به‌کوه له زیر خبوه‌تیک‌ی بی‌که‌لک دا به جوت له سهر جله نه‌سپیک دانیشتبوین . خووره‌وشته جوانه‌کانی هم شازاده‌به‌ی له‌لای هه‌مو کهس گه‌وره و بچوک خوشه‌وبست کردبو آزایی ولی‌هاتویی و خوراگیرکردن که‌له به‌خت وه‌رگه‌رانی پیشانی نه‌دا نه‌ونده به‌رزوبه‌سام بو که‌بپویسته هه‌تا زمانی فارس له دونیادا بمینی هر گورانی به بالایا هل دن . له ده‌وره‌ی

(۱) تاریخ ایران دانه‌ری عبدالله رازی همدانی لابه‌ره (۵۹۵)

پادشاهی دا مهره بان دل نهرم ، رهفتار شـپـرین بو ، له روژی
ته ننگانه دا هه تا نه اندازه بیک که به شهر پی بکریت گه وره ،
خوبن سارد نه به زیو ، خوگیر بو . دواروژی ته م هه یکه لی پیاوه تی و
آزایی به وای به سه هات که هه ر که سیک بی بی له شی دپته
له رزین . کوره که یان خه ساند که چه کانیان به زور ماره بری له
پیاوانی سه سه ری ونا کهس به چه و هه تیوچه و به ست وه ناموسی
ژنه که یان برد .

ته مانه حکمی قضا و قدرن ایه به شی ره خته گریان له قضا و قدر
نی به که هه چی لی ناگیری به لام له م ری که وتانه سه رمان سور
ته مینی .

توله ته شینی

سه گیک شالاوی برد بو خانونیک و گرتی ، خاتون له تاو
ایش و آزار به هه له داوان چو بولای دوکتور ، دوکتور له پاشی
ته م که سه ری کرد پی ووت : وسیه ات چی به یینوسه ، چونگه
ته وسه گه سه گی هارپوه له وانیه خیرابریت ، خاتون دهستی دایه
قهلم و هه ره نویسن نه پوه وه ، جار جاریش به سه رسامی به وه
په نجه به کی ته برد بولیوی ! دوکتور پی ووت ها ! خانم چیت کرد ؟
ووتی « براله لیمگری با ته وانیه که رقه لیان یان توسم خیرا
به که به که یانگه زم » .

سوریزه - Measles

سلجانی : دوکتور غیرالرحمن غیرالله

تابه کی تابه تیه زور به آسانی بلاوده بیته وه ، نیشانه ی زور به بایه خنی په پیدا بونی خالی کوبلک Koplik's Spots له دیوی ناوه وهی رومت ، په پیدا بونی زیپکی بیست وتوش بونی جهازی هه ناسه به .

سوریزه له هه مو سه رزه میندا هه به ، نیرومی وهك يهك توش ده بن ، له هه مو نهمه نید کیدا توش بون هه به به لام نیوهی ته وانهی توشی سوریزه ده بن له پینج کاله پنچو کترت . کورپهی تا شش مانگه زور به ده گمن توش ده بن ، له پاش چل سالهش دیسان ده گمه نه . له شاره گوره کاندایم نه خوشیه هه همیشه هه به ، هه له چند سالی کیدا « دویا سه » ده بی به درم Epidemic ، له مانگه گانی زستان و به هاردا زور ده بی . توش بون له نه خوشیکوه بو به کیکی ساغ به کسه ر ده بی ، زور نریک بونه وه و به رنه خوش که وتن شهرت نی به چونکه میکروبه که به هه ناسه ی نه خوشه کوه بلاوده بیته وه .

نیشانه طئی : به دوو ده ور به ش ته کریت .

دهوری برکرم :- تا دست پی ده کا ، خالی کوپلیک له دیوی
 ناوه وی رومت پهیدا ده بی ، هلامت ، پزمین ، ککوکیه کی
 وردی وشک ، چاویکی آوای سور نیشانه ی زور بیشه ننگن ،
 پله ی گهرمی ره ننگه بگانه ۱۰۳ - ۱۰۴ له روناکی ترسان و
 سک چون ، رشانه وه ، گهرو ایشان ، لوت پزان ته مانه هه مو
 نیشانه ی دهوری به کمن ، له روزی چواره مدا زیپکه ی پیست ده
 ته کویت و له پیش ده رکه وتنیا گهرمی لهش ککم ده کانه وه و
 نیشانه کان سوکتر ده بن . خالی کوپلیک بو جیا کردنه وه ی تم
 نه خوشیه له نه خوشیه کانی تر زور بابخه ی هه به و نزیکی (۷۲)
 ساعات له پیش زیپکه کانی له شدا پهیدا ده بی ، تم خالانه پله ی
 زور وردی شینی سمی و اشن له دیوی ناوه وه ی رومت به رامبه ر
 به خطی بینی هه ر دو ریزه خریکان ، هه ندی جاریش بلاوده پسته وه
 به هه مو ناو ده مدا و هه ندی جاریش خه رمانه به کی آل به ده وریاندا
 پهیدا ده بی له گه ل نه وانیشدا ناو دم سورده پسته وه .

دهوری دووه م :- گورج له نزیکی ده رکه وتنی نیشانه ی
 پیستدا نیشانه کانی تر زیاد ده کن گهرمی لهش به رزده پسته وه ده گانه
 ۱۰۴ - ۱۰۵ ، سک چون هه ر ده مینی ، میز کردنی زور ،
 هلامت ، او له چا و ولوت هاتن زور ده بی ، به کم جار
 زیپکه ی سورپژه له نیک برو وه و له پشت و زیر گوی وه ده

ئەگەویت ، زور بە خیرایی بلاودەبیتەوہ بە روو ، مل و لەشدا
 یعنی لە پینجەم و شەشەم روزدا ھەمو لەش دەگریتەوہ ، زیپکەکی
 پچوکی بور لەبیشدا دەر ئەگەویت لە پاشا زوو ئەم زیپکانە گەورە
 دەبن و کومەل کومەل بە ھەمو لەشدا بلاودەبیتەوہ ھەندی جار
 زیپکەکان خوینیان تی دەزی ، پبست و شک و بونیککی تاییەنی
 لی دیت ، خوراندن و کزاندنەوہ ھەندی جار پەیدا دەبن .
 زیپکەکان بە سەرە چون دەرکەوتن ھەر وەھا لە پاشا دوروز کۆبەر
 دەبنەوہ بەلام جیگەکیان بە بوری دەمبیتەوہ بە تاییەتی ئەوانەیی
 سەرپشت تا چەندانەیک ھەر بە بوری دەمبیتەوہ ، لە پاشا کۆبەر
 بونەوہی زیپکەکان جیگەکیان تویکل ھەل ئەدات . بە دەرکەوتنی
 زیپکەکان گەرمی لەش بەرز دەبیتەوہ و لەگەل کۆبەر بونەوہیاندا
 گەرمی لەشیش دیتەخواری . ^{www.beenora}بۆ ھەنا سە بە پی گەرمی
 لەش زیاد دەکن . چا و قورس دەبن ، ژانە سەر ، بزراکندن و
 بی خەوی پەیدا دەبن ، زمان لە پیشدا بەلقیکی سپی ئەستور
 دەگریت لە پاشا سور ھەل دەگەریت . لەگەل ھاتنەخوارەوہی
 گەرمی لەش ئەم نیشانانە ھەموی گورج سوک دەبن بەلام کوکەبەکی
 کم و دەنگک نوسان ھەتا چەند روزیک ھەر دەمبیتەوہ .

سورپژە ھەندی جار ئەوئەندە بە سوکی دەست پی دەکا کہ زیپکەکی
 لەش دەرنا گەویت ئەنیا خالی کۆپلیک و ھەندی نیشانەیی سوک سوک
 وە کو کوکە و ھەلامەت پەیدا دەبن ، ھەندی جاریش زور بە قورس

دهیگریټ و هاندی جاریش نهوونده تونددهنی که زیپکه کان خوینیان تی دهزیت و خوین له دم و لونهوه ده پزیت .

ماکی سورپزه Complications ، فورگت کزاتنهوه ،

التهابی سی به کان ، هاندی نه خوشی پیست ، سوتاندنهوه ی پیلوی چاو ، گه وره بون و کیم کردنی لوه کانی مل نه مانه هر یه که بیان ره ننگه له نه خوشی سورپزه دارا ده رگهون .

سورپزه زور یاریده ی بلا بونهوه و زیاد کردنی سیل ده دا سورپزه که توشی به کیک بو به زوری جاریکی تر نای گریتهوه به لام دوهم جار و هه تا شه شه جار سورپزه گرتنهوه بینراوه .

هوباراستن له سورپزه زور زه منه چونکه نه خوشبکه زور به آسانی وکتوری بلاو ده بیتهوه . تیک سورپزه له جی به گدا به تایه تی له قوتابخانه کاندای ده رگوت پیویسته گورج نهو که سه جیا بگریتهوه و نهوانی سورپزه یان نه گرتوه نهوانیش له ۹ - ۱۴ روز جیا بگریتهوه و نهیلری به چن بو قوتابخانه و تیکه له منداله کانی تر بن .

دهرمانه کردنه : به سیرومی خوینی نهو که سه ی نازه

له سورپزه چاکت بوتهوه که ۱۸ کی زوره ، نه گهر له به کیکت بدریټ هه تا مانگیکت توشی سورپزه ناپیت ، یا خود نه گهر بدریټ له به کیکت که سورپزه ی گرتی به لام له دهوری هه

هیناندا بیت یعنی هیشتا نیشانه‌کانی دهر نه‌کوتبی نیشانه‌کانی زور به سوکی دهر نه‌کوتب . له هه‌موشقی به که‌لک‌تر و به بایه‌خ‌تر بو سورپژه‌دار جیا‌کردنه‌وه و هه‌وای پاکه ، پیویسته نه‌خوشه‌که له جیگه‌دا بکه‌ویت ، هه‌وای زوره‌کی هه‌میشه پاک‌ک بیت ، جله‌کانی سوک و فراوان بی ، خواردنی له شیر و خواردنه‌منی سوک به‌ولاوه‌هیچی‌تر نه‌بی ، آوی جو و چا باشه . زور جوان دهم و دانی روژی چهند جاریک بشورریت و پاک‌ک بکه‌وته ، سکی به‌ریک و بیکی بچیت ، که گه‌رمی له‌شی به‌رز بووه روژی به‌ک دو جاریک به آوی سارد بشورریت وه یاخود ده‌ست و قاچ و دهم و چاوی به آوی سارد نه‌ر بکه‌ویت ، سورپژه‌دار چون‌که له رونا‌کی ده‌ترسی و بی ناخوشه Photophodia پیویسته به‌رامبه‌ر به رونا‌کی نه‌بیت و په‌رده به به‌نجه‌ره‌کانه‌وه بکه‌ویت که له چاوی نه‌دات .

www.zheen.org

کاری خیر

* جاریکان جورج برناردشو بانگ‌ک کرابو بو آهه‌نگی‌کی حیری ، چوله‌ای پیریژنیکی گه‌وره‌وه که دانسی له‌گه‌ل بکا ، له دانس‌کردندا ژنه‌که به نازیکه‌وه لی پرسی : نه‌ی ستر شو، پیم بی چی پی وونی له‌گه‌ل که‌سایکی وه‌ک مندا دانس بکه‌ی ؟ نه‌ویش ده‌ست و برد پی وه نه‌وه : « گوايه نه‌م آهه‌نگه بو خیرنی به ؟ » .

ټم ديمه نه دلرفينه که چاودلی هه مو کوردیسک رون
ټه کاته وه ديمه نی یه کی له شوینه شانشینه کانی کوردوستانه.

بنکهی ژین

www.zheen.org

سالم

(عبد الرحمن بك)

- ۲ -

به قهله می ماموستا رفیق مەلمی

سالم ، به گیرانهوی ههوالی ناوشاری سلیمانی و کردهوه و
 (اجرات) ی تورکه کان له دوای گیرانی ناوچهی حکویتی به به
 واده رته کهویت که خوی له و روزمدا له سلیمانی و شایهتی ئەم
 کاره سانه تاریخی به بوه تا ئەم عاسته ی شهره کانی « ۱ » وە کو چابک
 سواریک که له اوله وه چون به نهره غار وه سه ر خوی دیته
 مهیدانه وه و تا ئەسپه که ی گهرم ئەمینی وه حیلە حیلو په لپازی
 ئە کهوی و ئەستوی (انقیاد) ی بو سواره که ی شل ئەکا و بوکاره ..
 سانی دوای ئەم حیلە که حیلە که وریا ئە بیته وه ، ئەویش له اوله وه

(۱) ئەماشای وتاری پیشومان بکه که له لاین سالمه وه له ژماره

(۱۲) ی سالی « ۴ » ی که لای ژودا نوسراوه . ر . ح

ورده ورده کرده‌وی تور که کان و هه‌والی ناو شاری (سلیمانی)
 مان جار جار به شعری خاو و بی پیز و جار جار بهش به شعری بلایخ
 و متین بو نه گیرینه‌وه . و هه‌ر چهن شعریکی خاو و بی پیز به سهر
 زمانی نه‌م شاعره فه‌لو ناو داره‌دا (جاری) نه‌بی ویا له نووکی
 قه‌له‌می هه‌ل نه‌وه‌ریت ، دلی انسان نه‌که‌وینه گوربه گورپ
 و ترسی نه‌وه‌ی لی نه‌نیشیت که (به‌که تازی) مه‌بدانی شعرو
 نه‌دب ، بی‌می مه‌عه‌رکه‌ی لی بنیشیت و پی‌ی نه‌سپی شاعریه‌نی
 هه‌ل نه‌نگویت . به‌لام سالم وه‌کو چابک سواریکی مه‌عه‌رکه
 آشنا ، له دوا‌ی نه‌وه‌ی که (سمی) نه‌سپه‌که‌ی
 چهن جاریک نه‌چی به (گله‌خورکه) دا و نه‌وه‌نده‌ی
 نامینی که (بگلی) به‌لی له دوا‌ی نه‌مه‌ی که به‌یک دوو (به‌یت) ی
 وشک و بی تامی وه‌کو : **بنکه‌ی زین**

کس نه‌چیته به‌شه‌وه حاجی ^{۱۴۰۰} تادیربه
 ماموری نه‌بی نفوسه و شاعلی باجی دکان
 و یا :

مجلسی وابی ، شخس دوودی گوگرد عوده‌بوی
 درویش اغا بو له جی مسطو هه‌موشه و نغمه‌خوان
 وای نه‌م شعره بی تام و فه‌رانه ، وه‌کو سه‌یر که‌ره‌کانی
 (عه‌رسه‌ی و غا) ، چون له نا شاره‌زایی نه‌سپی شاسواری مه‌یدان
 نه‌که‌ونه ترسه‌وه و دلایان ده‌س نه‌کا به گوربه گورپ ، ایله نه‌خاته
 ترس و له‌رزوه وه‌که‌می نه‌مینی که بکه‌وینه سهر فکری نه‌وه‌ی سالم

په شاعرېکې کم دده سلات و ناووندي بزميرين ، له پريکا وريا
 نه پينه وه ، سه خق و خه تهرې مه يداني کاره سات به بهر چا ويا
 نه روا ، جله وې نه سپي توند نه کانه وه و آزانه و چابک سوارانه
 هلمت نه بانه سهر (قه لای سر) ، نه بجا لي ورد پينه وه اثرې
 خامه ي سالم و قوت و بلاعتي شمري وه کو نووکی رمي (عزيز بك) و
 جيگه ي شيري آودار و برنده ي ، دياره وره وانه :

هه ي خوا روا له وده مه چي کرد نه قه ي توپ و تفنگ
 سه رزمين تاريکو دنيا توزو (کور) گوي آسمان .
 ماهي طالع ري (محاق) و روزي نه گهت جلوه گهر ،
 خه رمه ني شادي له بهر (با) ، بهرقي غم آتش فشان .
 لاغري طالع شکاندي ، خسرنا بازو و قه دي ،
 اختري برجی مظفر خوي له ايمه کرد نهان .
 گهرچي پيشا و پيش به هيبت بوون و آزا چورنه پيش
 خسرنا باز هم نه يانزاني نظام و اب حيات .
 پيشي ده ميان (نه و غله مه) ي توپ پشتي سهر نه و آگره ،
 گه ييه چه رخي حه و نه مين له و عانه دا آه و فغان .
 گوي فلك گهر بوله بهر ناله ي (فقير) ي نه هلي شار ،
 لامکانی گرت صدای ناله و فغان و الاثمان .
 مدعي کوپر بي ، نظام افليج ، مکان ژير و زه بهر
 ميري (سورداش) و امينه ي پياوي ههر دوو نه انگوان .

گهر عشرت گریه کن هر بهك ههتا نهسرت كمه
 كوشتی میر بای مخالف بوو بهشمی دوزمنان .
 روزی قتل نهسویه نهلق (واحسین ا) ی پی نهوی ،
 بو نهدای (تازیه) سهرا سهه نیلگونه آسمان .
 یادگاری حاکمان و جانشینی سلسله ،
 ناصراد و نهورهس و مقصد نهدیوو نهوجوان .

سالم ، لهدوای نهمه که له رووی نهی گیورانی عزیز بگهوه
 که وا دیاره زور مفتونی چابک سواری وزه بردهسقی و جلادتی
 بوه ، دینه جوش و خروش وینهیکی شعری پرزمزمه و (بدیع) ی
 کوردیمان بو نهکیشیت ، دووباره و له ناکاوا لهو حالهوه نهچپته
 حالیکی تروه و به (سانی) نهوانهی که له دوای شپوه نیکی
 گهرم و به کول له پرا شاه تیمان بیان و له ناو خویاندا نهگونه
 هندی قسه و باسی نهسپانی وه بی (علاقه) له گهل (موضوعی)
 شین و گریانه که بیان ، نهویش له ناو شه قاشهقی شیر و رم وله ناو
 بگروه بهرهی مهیدانی شهرروه روو نهکانه مهیدانیکی تر ، وله
 صحنهی کاره ساتی نهو روزه ره شه دا چاو بو نهو له وحانه پیش
 نهگیریت که پی که نینی خهفته و مه رارهت به انسان
 نهدا و نه لیت :

صدکه روزی گریه بوو نهما نهمن زور پی که نیم
 (پوره ماتان) احمد آغای برده شکلی دومه کان

دهر پهرین باز مهیلی اقدامیان نه بو له و بدعنه
 حسره تا بهك دل نه گهینه شیوه کهای گردی گولان
 مهیلی (لان) یان بوو وه کو که رویشکی باش راو هاتنه وه
 دهر نه چوون چابو به حملهی دیله (کهیا) کول کران
 سهر بلوك لای بستی گرت وسونگی دهوران هاتنه پدش
 حسره تا باز هم نه یانزانی (نظام) وا بی حیان
 سهر بلوکیان خاله کهای هه ورامی بو قلهی شریف
 هم رفیقیان بوو عزیزه حیزه کهای چوچانیان .
 آهی هم حاکنانه تحقیقه نه گهر نه گری نظام
 قهومی نوحیش ده چنه جنت بی شکو شهه و گومان « ۱ »
 سهرفی نقدی روحی شیرین بوو هه تا بهرورده بوون
 به چه گورک آسا له آخر چوونه کوزی دودمان .
 فهرفی فخری میرالایی گه بیه بهرام و اسد
 که وته قمری چاهی غم له و حاله مبری بازیان .
 باز وه کو بازی ته وار ده وریکی کرد و هاتنه وه
 دهوری کهیاو شاری گرت دیسان به راری نوکه ران .

(۱) شك وشبهه و گمان تقریبا به معنایهك دیت وله نیوه
 شمریکدا ریکه وتنی هه ر ۳ یکیان هه ر چهن له چاو نه دیساتدا
 شیرین نانویی بهلام له (تکراری قبیح) زیاتر له (تکراری
 ملیح) وه نزیکه ۰۰۰ ر ح

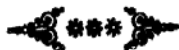
آغەر وەك (گورچىكى گا) ھەر يەككە فەكرى لە دل ،
 خوناظامبىش مەلى (سوسن) جوملە دوو روو دوو زمان .
 ھانە ژىر پاسارى تەنگك لە شكر ركاب اندر ركاب
 كەوتە سەر كولان وسە يريكە عنان تەندر عنان .
 بوو بەجى بە برو غضنفر كووچە كووچە ناو (سوقاق)
 سەر محله رەنگى پيشەى گرت لە نيزەى جانستان
 رەنگى صحراى محشرى بوو شىيوە كەى لاي (پىرمە سوور)
 گرمە گرمى (توپ) ى رومى ، ھەو ھەوى سوارەى بەيان .
 بوو بە جاروونى محله ھەر طرف بەنجەى پەريو ،
 پەى كراو ، (بى بى) لە سەبدان پەلەوانى پالەوان .
 (سەن سەن!) ى سوارەى نظامو (گل اولان) ى تورك اوشاخ ،
 بگرە بگرەى كورد زمان و (آخ آخ) ى توركمان .
 قەرناك و سەر برھنە ، آتیش افشان ، محله وەر
 جنگجو بوون ، بەك بە بەك ھەر سوو وە كوو بە برى بەيان .
 « ماو بە تى »

بو نوبىنروارە سەربەرزە ئابى ابراھىمە .
 ئەگەر ئەتانەوى لە گوڤارى خوشەوبىسى گەلاويزدا خوتان
 بگەن بە آبونە ياھىتى خوتان بنوبىن ناو ونيشانەى خوارەوہ
 آگادار بگەن .
 کرماشان . خيابان سپە . سلەمان خادم : جەنابى ابراھىم نادى

بزانه زبره کیت !

۱ — لادی بیه کت سه به ته یه هیله کی برده شار بیفروشی ،
 کریاری به کم پیوت : نیوهی نهو هیله کانهی له سه به ته که دابهو
 نیوهیله کی تربشت لی نه کرم . کریاری دوهم پیوت : نیوهی
 نهو هیله کانهی له سه به ته که تا ماوه و نیوهیله کی تربشت لی نه کرم .
 کریاری سه بهم وتی : نیوهی نهو هیله کانهی ماوه له گهل نیوهیله کی
 تربشدا لیت نه کرم . کابرا پی نهوهی هیله که به بشکینی به هـ ر
 سیکیشیانی فروشت . آیا له به کم جاردا سه به ته که چند هیله کی
 تیاو ؟ .

۲ — پادشایه کت ویستی له یاوره کی خوی رسگاری بیت ،
 دوو پارچه کاغزی خسته ناو قوتویه که وه و به حاکیوت : نه کهر
 یاوره کم نهو کاغزه یانی را کیشا که له سه ری نوسراوه (پینه روه)
 باپینته وه ، نه کهر نهوه شیانی را کیشا که له سه ری نوسراوه « برو »
 بروات ، بی نهوهی حا کم بزانت پادشا له سه ر هردو کاغزه کی
 نویسو « برو » ، یاوره که هات زور زبره کت بوو که به کی له
 کاغزه کی پیشانی حا کم دا حکمی دا به مانه وهی . چون زبره کی
 یاوره که به سه ر فیلی پادشادا سه ر کون ؟

فوندى بليمتى (۱)

علاء الدين سجاری

هەر چهنده بليمه تهكان زور كهمن بهلام ههتا بليمت نونه كانيان زوره ؛ به بى ئهوه بهلاى روزههلات يا روز آوا يا چونيه تى بهخيو كردنى دانشتوه وورده له كانى ئهوه دوو شوينه دا بهچين ، ههندى مندالى ساوا له دنبا دا بهيدا نهى كه له طبيعتى دهورهى ئهوه لى ژيانا شقى وای ليه دهر ئه كهوى انسان سه رسام ئه كا ، به ايجگارى ئهوه چه شاننه له كوردوستانا زور زوره ، سه بر ئه كهى ساوا بهكى وا كه ههائه كهوى ئه گهر له وولاتيكى تر بهوايه ناوى بليمت و ههاله كهوتو ئه بو بهلام چونكه له كوردوستانا به خيرا ناوى لى ئه نين « سه ره خور » له گهل ئه وه ئه گهر ئه م منداله به اصوليكى ته ريه وى و به بى ويستنى ذهوقى بهخيو بكري هيچ له و بليمه تانه كه متر نابى كه عالمى بشرى استفادهمان لى كردون ، ئه گهر بو تى او بلى ئه م كرده و به به تهستوى دايك و باوك و ماموستا كانه رهنگى دروو نهى ؛ چونكه كه بينيان ساوا بهكى وا ههاله كهوت به كه بچار سه ر كوبرى ئه كى انجا به سه ره خور ، سه ره خور تى ئه ورو كين ههتا ئه و الهامه پا كه طبيعیه به سه ره بهك ئه بهن ههروه كو شكوفه بى آو له طاسى خوى ئه پو كته وه ، منداله كه يش به بيوله نى

(۱) جهوههري علمى ئه م نوسينه له گه لى شوين وه رگهراوه .

ټه ښيټه وه ، به پيچه وانهي اچه له وولانا هدا که روحی علميان
چيشته وه ټه گهر کوربه يکي وا هه لکه وت له بهر ټه وه که هر
ټه وروژه به پياوړي زور گوره ټه يښن له هه مو ريگه يکي
علميه وه خهريکي خزمه تکر دن و به خيو کردنی ټه بن : به ښي ټه وه
سهر کوږ و دلشکيني بکه ن به گوږه ويستنی ذهوقه کي معامله ي
له گهل ټه گت ، له ماو يکي که مدا ناوی سهر به رزي خوی و
شهره في قومه کي له لاپه رهي تاريخدا پيشان ټه دا :

هر چه نده له دهوره منداليدا به تحقيقي دهرنا کوی مندال
تاچه دهره چه يک قوتی زبره کي و وورپاي هه يه ، به لام له رويه کي
تقريبه وه دهر ټه کوی ټه بهم چه شنه له سهره تاي ژيانا زورتر مه يلی
له گهل چي هه ښي وه خهريکي چي ټه ښي وه چي به سهر زمانيدای
وه زورتر له هه لسو که و تا چه ز به هاوړيقي چه جوړه که سيک ټه کا ؟
ټه شتانه نيشانه ټه وه ن که ماده ي ټه منداله آماده يه بو ټه وه
ټه گهر به گوږه ويستنی ټه ذهوقه ي معامله ي له گهل لا بکري
زور زور له و ايشه دا سهر ټه کوی ، دياره ټه هه ش بو هه مو
مندالیک ښي به هه مندالیک تو پيگري کم و کورت خوی
له گهل شته کدا هر هه يه به لام مه بهس لهم خووه ټه وه يه که زوری
لی بسيني وه به نه واوی ناچار ي بکانه سهر به دوو که وتی ټه وه
ويستنی خوږه ، که واوی لی هات دهره جهی عقليه ي ټه گاته دهرجهی
ټه وانه که هه لکه وتو بون وه له هه موشتيکا ټه چپته ريزه ي ټه وان ؛
چونکه به زوری دهره جهی بله هه تی بله هه کان له گهل شتانه نزيکي يک

بون ، ایجگار له ده ودهی تهو ملی ژیانانا له خویندن ، آره زو ،
ته قافت ، ژیانی قوتابخانه وهه له سوکوت له گهل چه جوره
هاوریکدا زور له بهک چوت ، ته مه پیش اینکار ناگری
آورهه و او مه ناخی کوردوستان ته گهر له وولاتانی که تهو
بلیمه تانی تیا هله که توه چا کتر نه بی خراپتر نی به ا ؛ ته مینیته وه
سهر کوشش کردن و ته ولادانی باووک و دایک و ماموستا کان
تهوانیش خویانو غیره تیان :

مندال هیوای دواروژو زه خیره به کی که ا-که خشه بو کومهل و
نیشان ، پیویسته له سهر دایک و باووک و ماموستا کان چاودیر -
به کی ته وای مندال و قوتانی به کانیاں بکن : به تاییه تی تهو کورپانه
که نیشانی زیره کی و بلیمه تی له ناوچاوانانا ته دره وشیته وه ، ههر له
ده ودهی تهو ملی ژیانانا به اسلویکی تریوی و به خپو کردنیکی
علمی په روه رده یان بکن و به گه وره گانی دنیا بیانینه پیش
چاو ، گه وره پی به وه نی به کوری پیوای گه وره یاده وله مندبی :
گه وره پی تهو به به هوی علم و زیره کیه وه قازانچی بو قهومه کی
و عالی بشری ب وه کو تهو بلیمه تانه که هله که وتو بون له
هه مو چه شنه ایش و کار و داهینانیکا ، له گهل تهوش ته گهر
سه بری باووک و کس و کاره کانیاں بکن به زوری ره جال و
ههزار بون .

ته گهر بلین تهو نه رزه به خپو کردن و چاودیری به هی وولاته

به رزّه کانه ، اجه نه تهو به خيوکردنه مان بوده ست ته دا وه نه پيشی
 ته گهين ۱۱ ته وه بکن به وهرام ، تهو وولانه که ايسته فیری
 تهو چه شنه به خيوکردن و خاوه نی تهو چه شنه بلیمه تانه له
 اولجارا هبچ له اجه به رزتر نه بون ، نه تانه ت ایسته که اجه چاو
 له وان ته گهين وه مخی خوی ته وان که سیش نه بوه که چاری
 لی کن .

وابو نمونه هندی لهو بلیمه تانه لیره دا باس ته گهين .

۱- هوره سنوارت میل : فه بلسوفی اقتصادی به ، قوه تی
 عقلمی که بشته ژماره به کی فاسی که دا ته نری به « ۱۹۰ » دهره چه ،
 له ته مهنی سه سالیدا ده سقی کرد به خونیندی لوغه تی اغریقی ، له
 ههشت سالیدا به ته واری فیری لوغه تی لا تینیش بو ، له عقل
 و تیگه یشتوه تیدا به سه هاوسه ره کانیا سه ره گوتوه ، له ته مهنی
 دوازه سالیدا هه مو روزیک له گهل باوکیا له مسائلی فه لسه فی و
 منطقیدا به ره ره کانی ته کرد ، له « ۳ » سالیدا تهو ماده به که
 دانرا بو بو اقتصادی سیاسی هه موی خونیندی ، له مانه سه برتر ته وه به
 له ته مهنی شهت سالیدا تاریخی رومای دانا که تهو کتیبه بو به به کی
 له کتیبه به بایه خه کان له علمی تأرخدا ، له پینج سالیدا به منطق و
 زیره کی مقارنه تی له به بی « مارلبرو » و « وانگتون » له لای
 « ایدی سنسر » ژنی وه زبری ده لپانی نه وسادا ته کرد ،
 زورتر قوه تی الهامیه تی اهم منداله له خونیندی منطق دا بوه ، وای

لیہات تھو بناغانہی کہ علمی جبری لی وەرئہ گیرا رختھی لی تہ کرتن .

۲۔ لوتنگنفلو - ی شاعر : تہ این تہم ساوایہ لہ تہم - ہنی ہشت مانگیدا زہوقی گوتن و موسیقی بوہ ، ہر لہ مندالیہوہ زور زیرہ کک ووریا بوہ ، لہ تہم ہنی جہوت سالیدا سہرکہوتوہ بہ سہر تھو ہموقوتایانہی دا کہ لہ پانزہ سال و بہرہ و خوارتر بون ، لہ « ۱۴ » سالیدا یہ کم تصیدہی لہ چاپ درا ، ہمو دہمیک خویندن و موتالی لہ یاری « جیملاسک » بہلاوہ چاکتر بوہ ، زورتر مہیلی لہ گول تھو ہاوریانہدا بوہ کہ وہ کو تھو خہریکی خویندن بونایہ ، لہ مندالیدا زور رقی لہ سیاست و سیاستبازی بوہ ، سہردہمیکیش زقی لہ دین تہمانوہ ، لہ ٹانیکا کہ لہ قونانخانہ بہرزہ کان بوہ بہ ہوی فیربونی مسائلی ریاضی بہوہ زور توشی گرانباری ہاتوہ ، بہلام لہ بہر تہوہ کہ الہامیکی تاییہتی بوہ لہ دانانی بہخشان و ہونراوہدا بہ سہر ہمو ہاو قونابی یہکانیا سہر کہوتوہ .

۳۔ جورج سائر : تہمہ کچہ خاومن قہلمہ بہناوبانگہ کی فہرہانسہ بہ ، لہ سہرہتای مندالی بہوہ زور ہوشی بہلای بہراورد کردنی شتی عقلی سہیرسہیرہوہ بوہ ، ہر لہو وختہدا خہریکی سہرو نہردہستی بوہ ، تاقہتو ووقتی ہہردانا بو خویندن و خویندہوہ و شہردانان و گہرانہ نہپوا کہکانی نزیکی خویان ، لہمانگی

ده به مین دا پی گرت ، له پېنچ سالیډا فیری خویندنه وه بو ، هر
له ۱۷ « سالیډا » له طافه‌ی روی له طافه‌ی دینی بو ، له « ۱۷ » سالیډا
نه قافه‌ی بکی وای وهر گرت چه له ژیا نیا چه له تفکیریا سر به خوبی
پیشان نه‌دا ، له ۱۸ سالیډا شوی کرد ، به لام و نه‌بی آره زوی
شهو انیت ناچاری کرد بی به م شو کردنه ، له ۲۷ سالیډا له گه‌ل
نه ووش که دوو مندالی هه بو میرده کی به جی هبست وقتی خوی
خه ریک کرد به نوسین و فکر کردنه وه وه ، قوه تی عقلمی
دانه نری به ۱۵۵ درجه .

۴ - اسمی نیوتونه : نهم پیاوه نهو گوره به که نظریه‌ی جاذبه‌ی
دوزیه وه ، قوه تی عفا به نسبت به قوه‌ی عقلمی متوسطه وه که
« ۱۰۰ » دهره جبهه دانه نری به « ۱۷۰ » دهره جبهه ، له
نه ولده وری خویندنا شوقی له گه‌ل خویندنی دهری مه کینه -
سازی و دروست کردنی شتو مه کی مه کینه‌دا بو ، وای لی هات هر
به و مندالی به سه‌طایه کی ناو آو ، آشیک هه وایی و دروشکه به کی
به کپیچکی دروست کرد ، نهم ساوایه کور به به کی هیمن و بی
ده‌نگ بو ، زورتر و هخنی به خویندنه وه خه ریک نه کرد
چار چار شعری دانه‌نا ، هر به و مندالی به هندی یاری بو
هاوریکانی داهینا ، ژیا نی قوتابخانی و نه‌بی باش بونی ، له هر
نه وه که چاوی به آره زوی مه کینه‌سازی بشکوتبو زور چار نمری
قوتابخانی له هه مو قوتابی به کان که متر نه بو ، هه‌تا چاریک له گه‌ل
هار قوتایه بکیا نه که ونه رقه‌بری ناچار بو به کوشش کردن وای

لی هات نهك ههر به سهر نهو قوتابی بهدا ا به سهر ههمو قوتابی بهکانا
سهرکوت و ناوی دهرکرد ، نیوتوت دلیاکی کچانی بهلاوه
راستزبوه له هی کوران ، له بهر نهوه زور مهیلی بهلای نهوانهوه
بوه ، له نههنی « ۱۴ » سالیذا دلی چوه له کچیکی مندال
ویستویهتی ههر بهو مندالی به ماری کا .

مژره و سوپاسی

له کاتییکا که بهشیکی زور له کوردزمانه خوشهویستهکان بههوی
کهمی ژمارهکانی گهلایژهوه له خویندنهروی نهو گوواره خوشهویسته
بی بههره مابونهوه ، له سایهی خواوه ایسته قانی رههتیان لی
کرایهوهوه بهو آمانجه گه بشتن که له دههیکوه آواتهخوازین .
لهم روزه تهنگانه بهدا که ههمو پیویستهکی ژیان بهرهو کهمی و
گرانی نهروا ، گوفاری گهلایژه بههوی هاچه کزی که رهسه بهوه .
به تاییهتی کاغز - نوشی تهنگانه بوبو : ههر که نهو نانوادی به
له سعادتیی « میستر سی . آری گرابس » مراقبی اموالی اجانب ره
سعادتیی « کمال بهگ عبدالحمید » مدیری دطایهیی عام گه یزاده رحا ،
مشور و حسیاتی خویندهوار بهروه ریان کهوتی جوله وهاتن به پیر گوواره -
که مانهوه موچهی کاغز زیان بو زیاد کرد ، بیجگه لهمه ههر به همتی
سعادتیی میستر گرابس نرخیی کاغزیش نزیکیی نیواونیو کهم کرایهوه
انجا لیره دا گهلایژه به تاییهتی سوپاسی نهو دوو ذانه به بایه خه
نهکا وه له خوا نه پاریتهوه که ههر بژین بو خزمهتی خویندهواری .

گرلاویژ

دیوانی گه لاو پتر

کالای خومانه باشن نه ناسین

کرکوک : محمد خورشید سپاسم نسوری

« له ژماره « ۱۰ » ی سالی ۴ ی گه لاو پتر دا ماموستا
 « نجم الدین مهلا » له شعرانه دوا بو که ایچ له ژماره
 « ۵ » ی سالی « ۳ » دا به ناوی « سید فلاح » ی
 چه باری به وه بلاومان کرد بوه وه ، وای باسکرد بو که
 نهو شعرانه هی « ملا ولد خان » موه گه واهی هیناوه ته
 سهر نهو که شکولای که به ده ستخنه تی مرحوم « محمود
 پاشا » ی جاف نوسراوه ته وه .

تهم ذاته ته بی چون دان به وه دا نه نی که ایچ کالای
 خومان باش نه ناسین ، بیجگه له وه که ایسته گه لیکتی
 واهه به شعره کانیاں له دم خوی بیستوه ، زور کهس له
 خوینده وارو نه خوینده وارده کانی چه باری نهو شعرانه یان
 به دمه ماو دم له سید فلاح وه بو ماوه ته وه و له بهریان
 کردوه ، له گه ل ته و دش اصلی زمانه که خوی شایه تی

اُدا بو تہوہ کہہ خاوه نی تہر شعرا نہ کوری تہو چہشنہ
 زمانہ یہ ، و ابو بہا لگہ اہم ہا بہ ستم پیش کش بہ
 گہ لویڑو خونندہ وارہ کانی کرد کہ اہہ بہ شعری سید
 فتاحی جہباریان بیستوہو بہی تہویشی اہناسین .
 شیرین تانا کرد ، شیرین تانا کرد
 نای توغرای تومار زیرش تانا کرد
 کوکو کوی کلان عہنہر وولا کرد
 خہرمہن خہرمہن میدسک خوتہن وہ با کرد
 بہنجہ برد بہرچین نہہم جیا کرد
 تہخت پیشانیش بدری دجا کرد
 حاجیان دوو قہوس پایہی سما کرد
 موژان تہور تہیر توشنہی غزا کرد
 گیسوی سہراویز چون بہرہزا کرد
 سہر نہ توی جامہو دوگمہو قہبا کرد
 ساق ستون سیم تازہ جلا کرد
 خرہی خرخالش خہلای بالا کرد
 دمہ نکتہی مہدہوش لا بجزی کرد
 بہلولہ گہرہر لولوی لالا کرد
 خہم چہشمہی حیات کہس نہ نوشا کرد
 چہن کہس چون یوسف خہریکی جا کرد

نه بهب چون ترنج کس نهوسا کرد
 گهردهن سورای ساف سهبوی سهبا کرد
 وهوشنوی شهوبو شمال شنیا کرد
 نهسایهی نرایموش طوبی کرد
 ناف ووهتر ناف طالم نظا کرد
 ههر باچو وهمسکک خونن خهتا کرد
 یان وه عصای دهست کلم الله کرد
 یان وه تهلهسم کوی گهنج کبا کرد
 قامت تهرز طول سهول سهوا کرد
 نهوسا هوا ماوای چنت آوا کرد
 سورین چون شیرین بانوی کسرا کرد
 رثک نهفزای آهو حب نهصدا کرد
 نههز پهنبجهو پای حوسره می جهنا کرد
 یان وههون سورخ جهرگی «مهلا» کرد

پیس کرسی نیستمانه

فایه : نهبوه

* * *

فیداتیم خاکی کوردوستان * نمونهی جهنهتی - هه دنان
 له سهرتا خوار.
 گول و گوژار.

دلی غه به بار ، نه کاده رمان * فیدات بېم خاکی کوردوستان

* * *

هه وار گه و دینه نی جوات * له گه رمیان و له کوستان
به بیگانه .

وه کو تانه .

ئه لین گیانه ، منم لوپنان * فیدات بېم خاکی کوردوستان

* * *

به سه پیری تومنی مسکین * فره ح دینه دلم چین چین
له وی دابهش .

ئه بی بو لهش .

وه کو آتیش ، نه کا جهولان * فیدات بېم خاکی کوردوستان

بنکھی ٲین

www.zheeh.org

به لی ، گول خوی که نه نوینی * یینای هه ستم نه له رزینی
به لام وهك تو .

گولپکی نو .

به رهنگ و بو ، نیه قوربان * فیدات بېم خاکی کوردوستان

* * *

له بیرمه وهك شق مه علوم * مال بووم ماشقی تو بووم
که ماهوستام .

له ریز داینام .

وتی ئەهی خام ، بنووسه جوان * فیدات بێ خاکی کوردوستان

* * *

ئەویش نەبواوە باوەرکە * گەلو بەردت کە مـووڤـەرکە
ئەیان کرد کیش .

دلی پر ایش .

وەك آسنکیش ، بەبی تاوان * فیدات بێ خاکی کوردوستان

* * *

لە سەرەن فەرزه تاسردن * لە وەسفی تو خەیاڵ کردن
بە شیعری جوان .

وہ پاپەخشان .

دلی اینسان ، بکەم حەیران * فیدات بێ خاکی کوردوستان

* * *

بەلام بو خزمەت گانە * اوپیدی من بە پیاوانە
ئەوان زورجار .

هەزاران کار .

ئەکن رزگار ، بەبی دامان * فیدات بێ خاکی کوردوستان

نەسری چەمە

بەخورد

دیسان نەشەیی چەمەن لە بەهەشتی بەرین ئەکا

گولنۆچە هەم لە لیوی دەمی حوری عین ئەکا

آخو چە مانی یگە کە سەحرا و شاخ و داخ

رەنگار و زەردو سوروسپی و سەوزوشین ئەکا

مربوکی نهوبه هاره به انواعی ره ننگ و بو
 آرایشی کچانی گلوکی زمین نهکا
 ناگا به سه روی قامه تی نهو شوخه آهی من
 نهو جلوه بهی سه با به قه دی یاسه مین نهکا

بو دفعی ژانده سر ، ره شه ره بجان به کچلی
 کاری هزار سه ندهل و سه د میسی چین نهکا
 روح بو نهکا فدایی صبا بولبولی فگار
 هر ناقه سرو به کی دهوای سه د برین نهکا

بولبول خه ریکه نهوقی سه ری هه لکنی به چنگ
 گولچن که دیته باغ و ته مای گولچنین نهکا
 زاهد که سه یری به رچمی سونبول نهکا نهلی
 نه م روشنه بادراوه له جبل المین نهکا

هر فجری کاذبه که نه شبهی به زولفی یارا
 هر صبحی صادق، له بیاضی چین نهکا!
 هر لاله یه و به ره نگی شفق سور نه چینه وه
 هر ژاله یه و له انجیمی چه رخی به برین نهکا

هر به ردی جو بیاره سپی و سافه وهك سه دهف
 هر شهونه له دانهی دوری مین نهکا
 هر یا کریمی قومری به تاثیر نهکا له دل
 هر ذکری عندلیبه له ناله ی حزین نهکا

هر طبر و طوره و لك من نه خوین له خوشیا
 هر باخهوانه آره زوی هه لپه رین نه کا
 نهی باخهوان بزانه که زستان گه رابه وه
 موژدهم بهری که بو چله ، تم به فره شین نه کا
 تم شای و سه روره له شهوقی به هاره ، یا ؟
 شای گولیکه عقی هه و مذین نه کا
 زاتیککی وا به رحه له روزی شفاءه تا
 هه رچی جهنی هه به جنت نشین نه کا
 روح دوشکی ، که سیکه که جمعی کاتات
 بوپی موباره کی له بهری دل سه رین نه کا
 بی یقه مبه ریکه لپه وه تا عه رشی ایزه دی
 طی نه ونده ریکه ژین به کدهم یقین نه کا
 خوریشدی محض نه گهر نی به یاران له آبتا
 ناوی شهرفی بوچی خوا « ی » و « س » نه کا ؟
 قوربانی نه و خوابه که طفلیکی بی پدر
 صاحب سوپا و رایهت و نهخت و نگین نه کا
 احیای خه لك نه گهر نفسی بو جهنابی تم
 ناروژی « یوم یفخ » احیای دین نه کا
 « حسان » به یادی قامه تی مه وزونی ابسته کهش
 گهرنی بگهی له مصرعی ، آهو نه نین نه کا

چون ختمی نعتی نهو بهمن نه کړی؟ که واخوا
 هر بهو رسوله ختمی هه مو مرسلین نه کا ا
 « پیخود » له فیضی نعتی علیه السلام هوه
 هر کهس کلامی تو پیده آفرین نه کا

آسایشی

سوری پاکر هم

کی نه بی عقلی خاوبن و نه واوت بی بشر؟
 ترکی کن غازات و توپ و وازبهین گشت له شهر
 عیه بو انسان قرن رادیو و ابن کهوا
 خوبی به کک بو به کک حلاله شهرقیو روس و مهاجر
 گشت بشر بوچی نه زی بی رس و بی باک بن له به کک؟
 بو له هر به کک آو نه زی هم صنفی گورگ و جنسی مه؟
 دهر کی آسایش به جوت هه دوو با بکریت هوه
 امنیت بنجی بهای بو لشی زینده له بهر
 نهو په ساپورتهی که ایسته وهر نه گیری بو گهران
 ترکی کن با هه ج به که بی خوی له بو خوبکا سه هه
 حالی به کتر بازانین خاکی به کتر هه هه وه هه
 با له عقل و خو و ره و شتی به کتری بین باخه بهر

دهسدهنه دهسبه کتری باعسی تازه ده رگهوی
 یاخو اسراری نیی کون و خالق یته ده
 نهو حله آینی عالم تاقه ری به کی نهی
 مبدئی راستی بشر بو خزمه تی گانی بشر
 شهرقی دراکه ونه که ایسته روزی لی هه لناه قه
 شوقی علم و معرفت باتیش کی زبری خانه سر
 خانمانی روز هه لانیس دهست و بازو هه لانه کن
 بو نیابت بو وزارت دینه مهیدانی هوندر
 ثروت و پاره به نهها بو به کی دانانری
 سهده هزار گه نجانی دانا سوک و رسواو ده ربه ده
 گهر علم راسته به راستی با بشر عقلی هه به
 امنیت بو نوقی بحری فینه به و دهوری سوپهر
 گهرچی « بی باک » م که ناوم هه ولته دا بو ته که
 تا کو نه سرم خوم نه عالم بو بشر دوربی له شهر

گورانی

دهمی راپه رینه

« گوران دایناوه و به نه غمی تاییه تی خو به وه له
 ایستگهی رادیوی کوردوستانه وه و تراوه » .

دهمی راپه رینه دهمی راپه رین

هه تاکهی به سستی و به به سستی بژین

بهلاماری نهی کورد آرق رشتنی
 له دل ، کرمی نا کوکی ده رکردنی
 به یه کبونه گشت * پته و نه بی پشت
 به یه کبوت نه بی * گهلت پیشکوهی
 ده می راپه رینه ده می راپه رین ...

به لادا بیکه چاکی مه ردا یه تی
 درینی مه که گیان له کوردایه تی
 بگرمینه وه کک شیر بچوره نه برد
 بلی کوا حتی ژینی انسانی مه رد
 درشت نا کو ورد * نه که بن ده ست و برد
 به حق چون نه که بن * پشو چون نه ده بن
 ده می راپه رینه ده می راپه رین ...

چوار هه شته کی له سه سه شهربیکی کوردی

شاربایر : نه . آدی

چیم نی به تیا سه روم خاکم به سه ر بی لانه خوم
 بی کهس و بی یارو ها و ده م بی دهی و مه یخانه خوم
 یار نه لین تورا و له لم ده ک کافری بو نخانه خوم
 آخ به روزه ردی هه لاتوی نه م که ژو کیوانه خوم
 وهی به رسوایی له کوچهی شاره دا دیوانه خوم
 مسنحتی تیروتانهی آشناو یگانه خوم

لاڻي دلداريم. هدا دويني له مهيدانا به دل
 هاتوچوي لاي دلبرم بوزور به تاسه زور به کول
 هر وه کو بولبول له گولزارا ته چومه سه پري گول
 ايسته گش بي گس له ساحي عشقدا بي يانه خوم

وهي به رسوايي له کوچهي شاره دا ديوانه خوم

مستحقى تپروتانهى آشناو بيگانه خوم

هاتوچوي بي ترس و تانهى دوشمنم بو نهى برا

شوشه کي دل ووردوخاش بو به ردي جهوري لي درا

هاوده هم نالهى دهرن بو ايسته که نالهى برا

دوور له چاوى يارى شيرين صحتي جانانه خوم

وهي به رسوايي له کوچهي شاره دا ديوانه خوم

مستحقى تپروتانهى آشناو بيگانه خوم

کس له روزاني زيانا بي دل و بي له يل نه بي

وهک مني بيچاره دايم وا دهروني گيل نه بي

هر وه کو مجنونى بي گس و بلي کوچي له يل نه بي

ره نجبي نه رهاديم به با چو قهيسي سر گهرداني خوم

وهي به رسوايي له کوچهي شاره دا ديوانه خوم

مستحقى تپروتانهى آشناو بيگانه خوم

پری روی نبام

ا. ب : ۹۸ وری

من که بی پرس بیمه دنیاوه
 هر به ناچاریش بجمه وه دواوه
 کویم مهیل بینی رو لهوی تهکم
 چیم له سهگت وهره له بهنگک و باوه

چونم هیناوه وای ته به مه سه
 به ندهی که سیم راست و هونه روه
 قسهی نه زان و پیاوی ریا کار
 لای من گه قینه یا زه رینی کهر

گلاوه کونی که دنیاای ناوه
 چون دلی بی خوشکم مشتی کا و آوه
 سه د که یومورز و دارا بو که کینه در
 هاتن و روین گهچی ته و ناوه

تهوی بو کورسی خلق نهره نیجینی
 غونچهی شادمانی هـ هل ته وه رینی
 گا بوا به خوا زور زور چـ اترو
 گژوکیو زوره زک بله وه رینی

له بهك خاك و خول ایه کراوین
 بهك بی خوی قورو بهك کاو آوین
 هـ ندی به ریا و دروو ده له سه
 له پیاو ته چن و ایه به دناوین

سیواستدپول

« نهم باسه وینه به کی کورتی کتیه کی (بوربس فویتیخوف) له گوڤاری (The Reader's Digest) دا نوسراوه بهلام له بهر چیگا که می ناچار نهنا نمونه به کی هندی له کاره ساته کانیم وه رگرت . خاوهن وتار گه نیکی زیره کک و خاوهن روژنامه به کی تیگه بشتوه ، له دواکانی پاریزگاری مهردانی سیواسته پولدا چوه نهم شاره ، ههر چه کیشمان بو نه گپرته وه نمونه به کی راستی : آزایی ، راستی نیشمان په روه ری و خوبهخت کردنه که به چاوی خوی دیوبه . »

ف . هوشبار

کانی که شتبه که مان نریک شاری دیران بوی سیواسته پول بوه وه تاریک داهات ، نهنا تروسکه به کک له چیگا چرای (خه رسون) ه وه نه هات که نه ویش فداکار به کی زور گه وره بو بوربگا - نیشاندانی ایه بهلام زوری پی نه چو دارو دیواری نهو شوین تروسکه به آگرتی به دردا . نهو که سانهی له که شتبه که ماندابون زور چاکک نه یازانی که نهم تروسکه به وه نه پی ریگای خوشی

بو روناك كردنهوه به لكو به له رزبنهوه پى پان تهلى : « تهوه زنده تان
نه ماوه بينه ته مدبو ده رگاي شاره ويرانبو كه تانهوه ، تهوه ننده تان
نه ماوه كه هه رچ خرابه به كك المانه كان له گهل شاره كه نابابا كردوه
به چاوى خونان ببينن . »

المانه كان آوى قهراخ ده رباى نزيك شاره كه يان پر كردبو له
الغام ، ناچار له سه رخو له ربه گياهيكي خوار و خيچه وه به ناو
تهو الغامانه دا ته رو بشتين ، هه روا سه ربازى روس بوون و
له كه شتبه كانيان خويان فرى ته دابه ناو آوه كه وه به دهس الغامه كانيان
لا ته دا جارى وا ته بو كه به تهنيايه سه ربازه كانيان هه پرون به هه پرون
ته كرد ، كه گه بشتينه به وه سه ي زمان كرد شاره كه له بهر دو كهل و
گرو كپه ي بومبا له چا و ون بووه ، له و ساته شدا خه نه جهرى فاشستيه كان
خرابه سه ر ملي ته م شاره كه ساسه ، به و آسمانه تاريكه شدا
به يتا به يتا روناكي ده سكردى هه ردولا به سه ر به كتردا هه لته دران ،
فېشه ي آگراوېش به ملا لاو به ولادا گيزه ي ته هات ، له ده سه ته
چه پيشمانه وه هه روا عه ماري كه ل و بهل بوو بلبه سه ي گه يه وه
آسمان وينه ي ته م دوزه خهش له ناو آوه كه دا گيرا بو ا..
كه شتبه وانه كه وونى « به خمان هه به ، ته مشه و به كيكه له شه وه
له سه رخو كان » ووت ته ي گوا به شه وى له سه ر خو نه بو چونه ؟
ووتى ته وه به كه سه به ينى به چاوى خوت ته ببيني .

هه رچ زه خپره به كك له كه شتبه كه دا بو هه نرايه خواره وه ،
سوار بوه كان دا به زين گورج و گول پرېش كرايه وه له به ريندار

منیش ضابطیک بردهمی بو باره گای ادارهی ده ریانی چونکه کارم له گهل نهواندا بو . ناوچهی سه ر کردهی ده ریانی له نهشکه ونیکی ده سکردا له بهردیک هه لکه ندرابو ، دالان دالانی ته سکه بهکی الکتریکیکی کزی تیا بو ، هه ردالانهش ده رگا بهکی پیوه درای ژوربکی له سه ر بو که نهو نهوه ابشکه ره نه بهزیرانهی تیا نه ژیان جار و بار له و دیو ده رگا کانه وه ده نگی نوسین یا نه ره ی ضابط یا هاواری بریندار یا برخهی نوستو به هیواشی نه هات ، نه م ژوره ژیر زه مینانهش هه مو جیگای آوخواردن و آورشتن و هه ناسه دان و گه لی شتی به که لکی تریشیان هه بو ، کریکاره - کانیش زوریان ژن تیا بو ، جارو باریش نه م ده نگه ژیر زه مینانه له ناو ته قه و گرمهی بومباکانی سه رزه میندا ون نه بون .

چوار روز لیره دا ماهه وه ، نه و نه دم بیست که شهاره که دایژراوه ، هه مو روز سه رباره ژیر ده ریاییه کان نه هاتن و به سه ر کرده کیان نهوت که چی و چیان ده رهیناوه ، نه م پیاوانه ی که شهاره زای په هانی قوولی ده ریای بون هه مو شه و بن نه و ده ریایه نه که وتن و له ژیر دارو په ردوی که شتیبه نوقوم بوه کاندای له بهینی لاشه ی مرده کانه وه بومبای نه ته قویان نه دوزیه وه و ده ریان نه هینا . المانه کان بی پشو هه مو شه و له آسمانه وه به نده ره کیان رونا کک نه کرده وه و بومبا باران ان نه کرد و آگریان بهر نه دایه وه ، هه روا عه ماری نهوت و به زین بو نه ته قی ، زه خیره بو کله پیه ی

ته کرد ، هر چند وصفی تم حاله له نوسین نابه کچی بی ترمی
 آگر کوژینه و هه کمان به هه و جوریک به ناو تهو آگر و دو که له دا
 په لاماریان ته دا و خه ریکی آگر کوژاند نه وه بون ، که شتیبه -
 کانیشمان هه و شهویک ته هاتن و به دست و بردی باره کانیان
 داله گیرا و پر ته کراوه له ژن و مندال و بریندار و ته گه رانه وه .
 واملی هات ویرام لهم ژیر زه مینه بیمه ده ری ، به لام چی ا .
 که به ملاقا به ولای خومدا روانیم ته زویه کم پیا هات و سه رسام
 بوم ، هه روا که شتی بوو یا سه ره کی یا بنه که کی به سه ر
 آوه که ره ما بو خوشی به بار و بارخانه یه وه نوقی تهو ده ریابه بو بو
 خلقی شاره که نه یان شه په رژا سردو ه کان بنیزن ناچار هه روا به چنگه
 خولیک ته یانشارد نه وه ، المانه کان گورستانه کانیشیان ژیره و ژور کرد بو
 ایسک و پروسکی تهو سردوانه ی که له جه نگی (قرم) دا کوژرا بون
 نیکل بهم خوینه که شه ، که زمانه بو بوو ، له ودیو گورستانه که شه وه
 به شیکی شاره که بومبا هه لینه کاندبو ، که سه یرت بگردایه گومیکی
 خویناوت ته دی که هزاران که لله و دهس و قاج و لاشه ی مندال
 به سه ری وه مه له ی ته کرد .

به گویری تهو وینای که المانه کان له آسمانه وه گرتبویان وا
 ده رکه وتبو که سیواسته پول نه ناری ماوه نه نیشان و خویان وا داناو
 که چند روزیکی که بیگرن ، که چی شاره که هه ر زیندوبو ، هه ر
 چند دانی نه ما بو به لام به پوکیکی خویناوبه وه له سه ر زه ویه وه

هیشتا هر گازی نه گرت ، که له سهر زهمینیش ژیانی لی هه لگیرا
 خوی کوتابه زیر زمین و به مەردی دانی به خویدا گرت و خوی
 باراست . راستین نمونه یهك بو نه مانه نهو فابریقهی الغامه بو که به
 چاوی خوم دیم ؛ له ناو نهشکهوتیکی گه ورده دا به دیواری آسن
 کرابو به چند به شیکه وه له هر به کیسکیاندا ههزاران آلات هه بو
 که هه رگیزی دهنگ نه نه بون ، له نهها یهك ماکینه ی گه ورده
 الکتریکیان وه نه گرت ، ماکینه کانت شهو و روز ۲۴ سات له
 کاردا بون ، که چومه ناوی پیرپژنیکم دی به دهستی چینی آلتیکی
 با نه دا و دهستی راستیشی بومبا بردوی تومز باش نه وه ی له
 نه خوشخانه شی هاتبوه دهری شاره کی به چی نه هیشنبو ، له لایه کی که شه وه
 ژنیکی گه نیچ به دهستیکی مەمەکی نه دا به منداله کی و به
 دهسته کی تریشی آلتیکی با نه دا لای لایه کی نه وه ند به سوزیشی
 نه کرد پیای نه توانده وه له دیواره کانیشتا له سهر سه ریز
 یهك له سهر بهك ومك رفته جیگای نوستنیان بو کریکاره کانیان کردبو
 به نوره لی نه نوستن . منداله کانیشتان ؛ کوره کانت له سهر
 ریزی خواره وه یاریان نه کرد به لام یاری جهنگی ، کچه کانیشت
 پارچه بومبایان نه هینا و پارچه به روی بریقه داریان تبوه نه پیچا و
 بووک ، بووکینه یان پی نه کرد ، لهم ناوه شدا خاوه ن روزنامه کان ،
 به یام به ره کان ، کاربه دهسه کانت نه هانن و نه چون ، له ولاشه وه
 مهندسبک به سهر میزیکدا دا نه بو مه وه خه ریکه ریشی نه تاشی یا به کی
 لهو کچانه ی که له سهر نه نه فون ایش نه کن نوره ی حه ساته وه به تی

موزیقه‌لی ئەدا ، ئەمانە ھەمو لەم ئەشکەوتە گەورە بەدا خەریک
بون ، ایشیان ئەکرد و ئەژیان .

مەیدانی شەریش روژی ھەزاران باسی ھەیر و ھەرگوزەشەتی
بەسامیان لی ئەگیراھو .

لە روژی یازدەھەمی چوارەم بەلامارەگی المانەکاندا دەنگی
بوربەیی پرۆپاژانتەیی ھەر دوڵاوەستا ، لە بەیانی روژی یازدەھەمی
چوارەم بەلامارەکیاندا لە خەندەقی دوشتندا شتیکی لەو پێش نەینراو
روی دا ، دەستەبەکی گەورە گورانی دێنیان ئەوت بەو ھەردە بەدا
دەنگی ئەداھو ، ئەوانە رومانیکان بون پشتیان سارد بو بوو و
بەرەو ئەو روژی کە لە دەم کەلی (قەرم) . و ھەری دەرهینا
بو لە خوا ئەپارانەو ، دیار بو کە بەلاماریکی نوی ئەدری ، گویم
لی بو ھەر کردەیی ووتی : ھەرق ھات ، دەس بکەن بە یاری
آگرین ! .. ، لەو ساتەدا روانم دابەکان لای چە پی دوڵەکەو
کشان تارمایی پیادەکانیش لە پشتیانەو دیار بون بەرە و پێشەو
رایان ئەکرد ، کە دوربێنەکم ھەلگرت ھەرم کرد ھەمو تانلو -
قەدیان روونە و شەست تەرەکانیان نوساندووە بەو لەشە تارەقاویانەیانەو و
لەبەر بون لوتیشیان آخنبووە و ھەندیکیشیان آلی سینەمایان پێش
بە نیازی ئەووی وینەیی جەنگە کە بگرن . بە ھەمو لایە کەدا
دەستان کرد بە تەقە ، چاوە ، چاوی نەئەینا سەت تی ئەپەری و
جەنگ ھەر لە جی خوی بو ، چاوە و گۆبی و مێشک لە بەر
تەق و توق تەماو . کە دابەکان ئەکەشتنە خەندەقی دوشتن و گیر

ئەبون گورج پاشە و پاش ئەگەرانیە و ئەو المان و رومانیا ئەی
 کە لە بەلامارە کەدا گوتیوت ئەیانشیلان . لە گەل ئەمانەشدا بەشی
 زوری توبەکانان بێ دەنگ کران ، لەم ساتەدا المانەکان لە
 آسمانی شەو دەسیان کرد بە بوردومان ، طیارەکانیان کە بەک بە دە
 لە طیارەکانی ایە زیاتر بون بە جوریک بەلاماریان ئەدا کە هیچیان
 نە ئەهیش پاش ئەمان ئەجا دبابەکانیان بەلاماریان ئەدا .

ئەوانەیی خەلی دوومیان ئەپاراست بە چاوی خویان دیان کەچی
 قەوما ، کە ئەوانەیی لە پەشیاوە بون بەکیان لی دەرنەچو ، کەچی
 لە جی خویان نە ئەجولان و کەسەشیان هەولی رسگار بونی نە ئەدا
 ئەوشیان ئەزانی کە دوشتن پاش ئەکدو بەلاماری کە خەلە -
 کەیان ئەبری .

بەشی دواي بەسەراھاتە کە لە بەسەراھاتەکانی تارىخ ،
 ھەرچەند خوشم پیم نەکرا بېبینم ، اسرم پی کرا بەو کەشتیە ژیر
 آویە بروم کە دواي ھەموان سیواستەپول جی دیلی . کە المانەکان
 گەبشتنە خەلی چوارەمی پاریزگاری بەر بەرەکانیەکی ئەوتویان نەبو
 بەلوتەو ، کەسەش تسلیمیان نەبو . ئەو فرقه بەی کە پاریزگاری
 ئەم خەلە پی سپیرا ئەنە ۱۳۰ کەسیان ما ، المانەکان کە
 نزیک ئەبونەو لەلاشەیی سردووەکانیش ئەسەمەنەو ، پاش
 ئەوێ ئەیاندانە بەر خەنجەر و دەمانچە ئەجا بە پاریزگاری
 دبابە سوکەلەکان ئەیانویرا بیئە پەشەو ، بەرەو ئەو دەستە

توپه نه چون کبې ته و ترا (دهسته نوې قوسته تڼې) چونکه به
 دهس گوتڼيان دوشمن هرهو به ندمره کدی بو دا گېر نه کرا . هر
 چند زوو امرکرا به و ۱۳۰ کسه که بگه رینه وه به لام هر
 وه کو گوېشبان لی نه بوی ، له نه گه به رښتڼې شوېندا له بهر
 دهی توپه کاندو بو پاراستڼيان خویان دا به زه ویدا ، تاواوی لی -
 هات المانه کان و هستان و داواوی یارمه تڼان کرد . هم ۱۳۰ کسه
 له رڼې رسگار بونی هاوری برښداره کانیانا هم شهره یان نه کرد که
 له و سانه دا به کشتی نه گويزرانه وه ، نه و ژانانهی که واله پیددا
 له شهر دا بون ابستا خه ریکې گويزرانه وهی هم برښدارانه ، هم
 ۱۳۰ کسه نه یانزانی که له سانه دا هم ژانانه خه ریکې چین . المانه کان
 که یارمه تپه کدشبان که بشتی هر بویان نه شکڼوان تا کهم بونه وه و
 هاتنه هر ۴۰ کس که دوايی جار له بهر دهی دهسته نوې
 قوسته تڼیدا جوله یان نه کرد ، هم ۴۰ کسه ۳ شو و ۳ روز
 شهر یان کرد و هم دهسته توپه یان پاراست بی نه وهی المانه کان
 سانبک له په لاماردان بکون ، هم ۴۰ کسه ده رگای سیواسته پولیان
 له المانه کان گرت ، شهر یان کرد ، خویان نه دا به دهسته وه ، تا
 هرچی زه خیره و گولله په کیان هه بو برابه وه نه بجا له و سانه شدا
 شهری پاریزگاری خطی چواره میش دوايی هات ، به لام نه په کت
 کس ، نه توپیک نه که ونه دهس دوشمن ، چونکه هر که سیکیان
 زه خیره و گولله یی نه مایه جاری هرچ چه کیکې له بهر ده سا بواپه
 له ناوی نه برد نه بجا خوشی نه کوشت .

بهم جوره ۸ مانگک سیواسته پول له بهرده می نهو له شکره
 بههیزی المانه کاندای خوی گرت که نیازیان و ابو به هفته به کک
 یا دو هفته بیگرن ، بهم جوره ۸ مانگک رابورد و نهام شاره
 که نهو نده گه وره نیه وه که تنها له رووی ده ریاوه بهرام بهر
 بهلاماری دوشمن آماده و قایم کرابو و لای وشکانی گوبی
 نه درابویه ، بهم جوره سیواسته پول گه رایه دواوه نهو سه ربازه
 ده ریایانهشی له گه لدا به که له داخا خون و طاروق له له شیان نه تکی ،
 همو گه رانه وه سنگیشیان به ره و دوشمنه ، گه رانه وه بو دوابی
 چیگا چرای جزیره ی (فرم) که چیگا چرای (خهرسون) .
 شاری سیواسته پول نه ما ، بهلام بو به په ندیکت و به سه
 همو روسیادا فرکی دی !

له به نده ریکی روز هه لانی قه راغ ده ریای رهش وه سنا بوم
 سهیری نهو که شنبه م نه کرد که دواي هموان سیواسته پولی به جی
 هبشت ، قوولله کانی هه لته کابو ، پیشه کی بومبا هه لگرتبو ، نه ملاو
 نه ولاکشی وه کک بیژنگی لی هاتبو له گه ل نه وه شدا المانه کان
 بو یان نوقوم نه کرابو ، که گه بشته به ره وه و برینداره کانی لی
 دابه زین له پیش همو شیکدا که لیویان هه لینا به وه ووتیان :
 « نه گه رینه وه بو سیواسته پول . . . چرای چیگا چرای خهرسونمان
 دی کوژایه وه ، بهلام جاریکی که هه لی نه گه رینه وه . . . »

« ئه رای نه دوس دبرم »

گهزونه غرب : برالله رضائی

به چه انقلابیگه كه له روح خوم دبونم وه به چه بهزاریگه كه قلبه احاطه كرده ، ای جوشه شه دله نه ئه رای چوس ؟

ئهراچبو ای همگه مهردمه كه له په یانه فراغبتك دبون وه اول خهفتن و خیالیگك خوش كهن نیم وه ئه رای چبو اوانه ژیر قهدرت پی روی كردن قرار نه گرم ، به چه حال علاجیویگه ئهراخیر له خیالنه وه چه شفت تهرگك سه رگرم نیوم وه ئهراخیر له هبو كردن نه خیال په شیومه وه فیر تهرگك دلخوش نی به ؟

كوتیگك له جهوانی خوم كه ده سمایه به یوو له ری په یا كردن نه له بین دام وه ئه ی رهنگه شوو روزه صرف په یا كردن نه به ودا .

نهزانم به چه قوه یگه كه هلی دا بی اختیارمه وه رو به كی شید وه به چه قهدرتیگه كه له سهروپای گه یان مه حکم فه رمای دیرید ؟ .

جار جارینگك وه خوم ابوشم كه چه خاص یوو كه چبو مهردم تیوه نه سم هه دینگك ئه رای نه لاش و نه قهلا كردن خوم ئه رای وه دهس نه معین به كردام وه اول خوما قول به یاتام دی له اومیزانه پا اودی شت نه نم ، تاشابیت سه رم وه سامانی به ره سید وه ئه ی روزیار په شیومه سه روسامانی په یا به كید ، وهلی ئه و قه ره كه اول خوما ای

رازه ایوشم خه یا له د جلوه که بد و مهلی واشیت و واهله شیوی خود که بد
 وه بی جی اویش که وه فیر داشته مه له هیورمه وجود و دوو جاره له
 سراو با چو چاو بوم وه وه نه نورم .
 نهی مهردمه له خاو آسایشه بگک دیرن وه هر وه قتیگک سهراو
 سه رین خاو نه ن دی په ژاره کار بگک او کار بان نیرید، اما مه له خاویش
 ماول نیرم هام له فیر نه وه له او موقیسه له حیورمه و نه چه ید .
 نه هر له ری و صول و نه غیر له خوب دلخواردن وه زامت و
 مینهت بهردن مه زو چه قه بگک وه کسی نه بن آرامه چپو ای مهردمه
 نه بایس له ره سبهن وه نه چاو بهوشم .
 فره وه وقت ای قه سه به اول خوما ایوشم وه چپون تمیم گرم .
 دوس له داوان نه نه اگرم او هه به جانی که دوسی نه له خاتومه
 هی شته به زمام اختیار له دهمم اودی شت به ید .

پیشینان و تو یانه

- * نه کهر له کین ، گشت چون به کین .
- * دارو دیوار گوپی هه به .
- * قهرز به قهرز دهست آرداوی .
- * مارانگاز له خسهی مارو بیرو نه ترسی .
- * نه داری نه بهردوو ، له عنهت بی له ههردوو .
- * وهک ماری بی اجازه وایه .
- * وانه تا نه بی بیژی نه پوژی .

نرمه وهطی قومیا بهونه بهیدا کرد

له کوواری « الهلال » وه

« وه رگبر : هونئی موکووبانی »

میژوی نهرمن وه ، میژوی جوله که له گهلک رووه ویکت ده چن . له بهر هیندیگ بهسهردا هاتوو ولیقهومان و شیرزه بی ژماره ی نفوسیان گهلک کم بوتهوه ، دهستی جهورو زرر ، کم و کورتیکی بی ژماری بهسهردا هیناوون .

ظلمو استبداد و بی رحمی کاربه دهستان ، له پایه بیکدا نهنگی پی ههلچنی بون و بی زاری کرد بون که به جاریک له ژیان نسا اومیدو دهست بهرداریون ، ناچاری نه مه کران ریگای رزگار - بونی ژیان بگرن . وه بو خو پارازتن و گبان له مردن دورخسته وه ، ههر په کت به لایکدا ، به نیو کیشوه ره گانی گیتی دا بلاونه وه وله نیو ملته گانی نهو کیشوه راندا په نا گیربون .

ملتی نهرمن له دوامبندا که مشکلاتی قومیه تیان حل بکن وه گری ی نهوه بگنه وه گه بشته آره زوی خویان . نهویش حل کردنیکی وا که جوله که بهوه نه گه بشتن .

نهو نه گه تاهی له زوروجه وره وه به سهر نهرمه ندا هاتوه

به تابه‌تی ظلم و استبداده‌گانی سالانی ۱۹۱۵ و ۱۹۲۰ که نهرمه‌نیه‌گان
 کیشایان ، ناچار کران به بشیوی و پهرنی به نیو هه‌موو خاکی جیهانا
 بلاو‌بنه‌وه ، وه بکه‌ونه هه‌موو گوشه‌و قوز‌بنیکی ولاتانه‌وه ، وه
 بو پارازنی ژیان ، و بو به‌رپی‌چون و گوزه‌ران به‌نا به‌رنه به‌ر هه‌موو
 شاران و آواییان .

له نهرمه‌نه‌گان ده‌سته‌یکی زلیان له ایران ، عراق ، شام ،
 میصر ، قبریس ، یونان ، بلغاریا ، رومانیا ، فهرنسه ، وه ههر
 وا له ولاتانی ته‌مریکا دا به پلاوی له شارو له دیپ‌انه‌گانیا-دا
 دامه‌زران .

تهو بلاو بونه‌وه‌یان هه‌یج ده‌ردیکی آره‌زویانی ده‌رمان نه‌کرد
 به‌یچ‌گه له‌مه که وطنیکی قومی دلخوازیان دامه‌زرین مشکلاتیان
 حل نه‌ده‌کرا .

www.zheen.org

تهو دلخوازه‌یان که وطنی قومی بو له روسه‌یان دوزیه‌وه .
 نزدیک ملیون ونیویک نهرمن کسه له‌م‌لاوله‌ولا بلاو‌بون له‌وی
 کوبونه‌وه . « جمهوریبه‌تی نهرمنی سوفیاتی » یان دامه‌زراند ،
 ته‌م جمهوریبه‌ته به‌کیکه له‌و جمهوریبه‌تانه که « اتحادی سوفیاتی »
 لی بیگ هینزوه . تهو نهرمه‌نانه که‌له‌م جمهوریبه‌ته‌دا کوبونه‌وه
 نیویکی نفوسی هه‌موو نهرمنی گیتی به .

به‌داده‌زراندنی وطنی قومی مشکلاتی نهرمن حل کرا . بو
 نهرمن بووه مایه‌ی سه‌رگه‌وتن و و به‌رزبونیان . وه رزگار‌بون

له هه موو ترس و کیشه و نه گه ره بکت به بی ته مه بینه بارگرانی و
چینگا ترس به سه ر قومبکی دیکدا .

ته ره نه کان ته ر وطنه یان له کیشه و ربکی نه انگدا له قومبکی
پچوک و هه نه گرت . وه نه بی ته م ته ره نه ستانه له سه ر شانی
روسیه ش بوبینه بارگرانی . به لام ته م ته ره نه ستانه له تبکی پچوکی
اتحادی سوفیاتی . له گهل ته وه شدا نه بوته قورسی . وه نه بی روس
لی بترسیت . وه یان ته م ته ره نه ستانه له بهر ته ره که جه و ریتی
ته ره نه بهرام بهری روسیه بکات .

ته ره نه ستان بو بهرزبونی و سه ر که وتنی و یارمه تی و پشتیوانی بکی
به مهربان و دلسوزانه له اتحادی سوفیاتی ده ست ده که ویت روسیه
زور به لطف و مرحمته وه چاوه دبیریان ده کات . اتحادی سوفیاتی
توله یکی وای بو کردونه وه ، هه موو آزار و ژان و ره زاله ته کانی
له وه پیش که به سه ر یان دا هانبو و ظلم و جه و ریبکی که
چیشته بویان له پیری بردنه وه .

حکومتی مه سکو بو بلا و کردنه وی زانست ، وه فبر بونی صنعت و
پیشه سازی له نیو ته ره نه ستاندا ، به جوربکی پشتیوانی کردن
ویارمه تی دان که نایه ته قیاسه وه .

سالی ۱۹۳۸ ، ۲۵٪ شاگرد له مدرسه و معمه دکانی فنی دا بون
له وروژوه هه تا سه سالی دوای ژماره ی شا گردو طلبه گه بشته
(۵۸۹۷) . و شا گردانی کچ و کور گه بشته نه وه ده هزار و پتر .

لهو جمهوریه ته پچو گدا په نجا مفهدي علمي و چوار سه د و
په نجا مدرسه ي عمومي تېدا دامه زران دراوه . هه شنا دانه روز
نامه و کوواري لي دهرده چیت ، له سالیکدا په نجا ملیون نسخه ي
لي چاپ و بلاو ده کړته وه .

لهو جمهوریه ته پچو گدا له سالیکدا په پنج ملیون کتیب
له چاپ دهری و له وانه شش سه د نسخه یان له وانه عنوان
هه لده گرن .

له نهو بزوتنه گه وره ژباني (صنعت و زراعت) ،
هه وو فردیکی نه رمنستان روسیه په شی خویان وهرده گرن ، هه مویان
تېدا به شدارن .

نه گهر نهو نه رمنه نیاه ، به زور و به آزای و رشیدی خویان به سر
پارچه یکی پچو گدا زال بیوانه و بیانکردایه به وطنی قومی خویان
په بی گومان بویانی سر نه ده کړت ، و نه م سر گونن و دامه زرا -
زده یان به روزی نه ده بو گرا به هوی یارمنی و پشویانی روسیه وه
پیگه یشتن و گه بشته آره زوی سره کوننی آزادی ، وه له و خاکه
پان و به رینه دا وطنیکی قومی یان بو خویان دامه زرانند . وه به بی
کیشه و هه را تېدا دانېشتن وه که سیک نه به رامه ریان بسکات و
شهریان بی بفروشیت و گوزران وزیانان لی تیکدا .

محاسی

سعید افراسیاب

آماده یه بو گرتنی هه وو دعوا بیگت له سلطانی و دهره وی

پرسیارا گدلاویتی

شام : عثمانه صبری

دهه ژمارا گدلاویتی آنهاندا مه پرسیاره که هیژا دبت
خوهدی گدلاویتی دخوازه فکرا خوانده فانان بزانه ، کازبو
زمانی کوردی تیپین عربی آن تیپین لاتینی ؟ ..

چاوان ژبو مله کی زمان دئی ، نه قهز ژبو نه بساندنا وی زمانی
ژی تیپین خوهدی دقتین چقاس کو حیا ابرو زمانی مه به تیپین
عربی هانبه نه بساندن زی زهر کپانیا تیپین ده نگدیر
خوانده فانین وی راسته پور دوزواری یان هاتنه ژخوهدی گدلاویتی -
جلادت خواستبو کوفارا « هاوارسی » بدو رخنه لسه فی بکامان
فکرا پور هه فالان برسی بو . هه که نه م ژوان هه فالان دور ، سه
جامیرین کو دمدرسا که فن داخواندنه چودا بکن ، نهین مایین
هه میان تیپین لاتینی خواستبون .

ژخوهدی باری فی به بیست و پنج سالان له نهستانبولی ملت
پهروهین کوردان لسه فی به کی دور و درپژ آخاقیبون . حها
دئی واری دا چهند بهند دروژنامهیا (روژ کورد) دا زی هاتبون
نه بساندن کو من بخوه یک ژوان به ندان خواندیه .

داوی تیره کرنا تیپین عربان ژ زمانی مه کوردان را
کپانیه که وهلی به کو کوردین باری مه ژپر برنه . لسه فی
بیکن و سببین ژبرین لهز تیپین لاتینی چاک دیدیم :

۱ - دزمانی کوردی دا هشت دهنگدیر (Voyelle)
 هه نه کو دتپین لاتینی دا دیتنا فان دهنگدیران هسانیه .
 هه بهری فی دتپین عربان دا چار دهنگدیر هه نه کو دیتیا
 چارین دن به مکوه . هه که ئەم دهنگدیرین کومه دتپین
 لاتینی دا زخوه را کورتی تفی دهنگدیرین تپین عربی بدهن بهر
 ههف هولی نین (ا - a) ، (و - o, u, u) ، (ی - e, i)
 (ه - e) . لی ژبو تپیا (i) دتپین عربی دا دیتنا هه بهره کی
 نه مکونه گافا ئەم بخوازن دهنگدیرین عربی (و ، ی)
 په بهرین وان نین لاتینی قابدهن بهر ههف و چانه د بیژه یان
 بنفیسن ، کپاسینه عجیب دابکفن بهر چاقین مه ههروه کی دپژمین :

یر Ber,blr کور Kor,kur,kür

شیر Zo, zel zo sé,sir

پیر Dor,dür دور Për,pür

شین Ro,rü رو Sën,sin

هه رچی دهنگی کو ژتپیا کوردی (i) تیت ، دناقهه
 تپین عربی (ی ، ه) دا وهندا دبه . مثالین کو ئەم دنفیسین وا
 راستیا کوتنامه بده بهر چاقین خوانده فنان :

بن - Ben,bin . پر - Per,pir . سل - Sil,sel .
 دن - Den,din . کر - Ker,kir . گش - Ges,gis .
 کن - Ken,kin . بر - Ber,bür . مر - Mer,mir .

ژبیژمین کو هه لژود به هه دو تپیان نفیسین و هانه بهر

ههف خووش خویا دکه کو ده-نگدیرین عربی تیرا زمانی مه ناکف
 ناگ-اقا زمانی مه به تپین عربی هانه نشی-اندن ، خواندنا وی
 بچاره کی دژوار دبه . هه ر وه کی ئەم دخواندنا گه لایوژیدا سه د
 رهنج و دوژواری دینین ...

۲ - هه ر کهس کو بهردو تپیان (عربی ولاتینی) زمانی
 کوردی دا به خواندن آن خواندیه خووش پیرد به گو ش-ا کرده ک
 به تپین عربی دره-نگک و بتپین لاتینی زو هین دبه . ههف
 فرقا هان هه و چه ند مه زه کوردینسا به رههف دا سروف عجیب
 دینه . هه ر وه کی ئەم و نشی زاروک بتپین عربی و دو سالان دا
 فیر دین ، بتپین لاتینی دمه هه کی دا فیر دین .

۳ - لهه ره سبکی دن هه به کو گه له کی مه زه . هه ر وه کی
 آرمانجا هه می کوردان بکییا زمانه و بکییا زمان زی بی بکییا تپیان
 تانه ، دفی ئەم کوردین تورکیه دفی واری دا ژیر نه کن . هه و
 کوردین کو ژبنج ملیونان نه کیمازن تاجرو ژتپین لاتینی پیغه نو تپیان
 ناس ناکن . ژبو کود پیدشده بی دا ئەم دگه هیشتا ههف دا
 دژوارپین زانه-تی نه پین دفی ئەم ژتپین لاتینی نه ره فین .

هه به کو هن سروفین نژانی ره وشتی آن متعصب بیژن کو :
 جهی کو ئەم تپین لاتینی قبول بکن ، ئەم دکارین تپین
 عربی گوردهی زمانی خوه کیم وزیده بکن ... لی ئەز ژوانرا
 دیژم : جهی کو ئەم تپینه نو و ژجهانی را نه ناس ایجاد بکن ،
 دفی ئەم تپین لاتینی لاین ژجهانی را له مازه ژنیقی ملتی کوردرا
 ناس قبول بکن .

بەشی لی کولیندووە

شەرو ئەدیباتی کوردی

و

دلدار

« لەو زنجیره ووتاره‌ی که ماموستا رفیق حەلی لە سەر شەرو ئەدیباتی کوردی نووسیویە و بەره‌بەرە لە گەلاویژدا بلاو ئەکرێتەووە لە ژماره ٩ و ١٠ ی سالی چوارەمدا بامی (دلدار) کرابو . لەو ساوه چەند جارێک لە گەلی شۆینه‌وه بەگۆنی اداره‌خانه‌ی گەلاویژدا دراوه که ئەپانه‌وی لە بامه‌که‌ی دلدار بکولنه‌وه تا ئەم جاری دواییه به‌ناری « جیم » . وه وتاریکی دور و درێژمان بو هات که لە شەرو ئەدیباتی کوردی دواوه و لە شاعریه‌تی (دلدار) کولیوبه‌نه‌وه ، وا هه‌ندی له‌و وتاره که شایانی ناو بردن بی و بنوسین بشی له لاپه‌ره‌ی لی کولینه‌وه‌دا نوسرا ، به‌لام ئەبی آگابشمان له‌وه‌بی که ماموستا رفیق حەلی لە ژماره (٩) دا له بامی دلداردا خوی ووتویه : « هه‌ر چەند به‌هوی منالی و خه‌ریکبوون له‌گه‌ل خویندن زوری شەردانه‌ناوه و ئەمرو له شاعره ناوداره‌کان ناژه‌پریت به‌لام

به شعرانیدا که هه به و بهرچاوی اجه کهوتوه و بهو نور و
 چهوههروی نهو زه کاپه دا سکه لهم چند شعره دا ده بیتریت
 چیکه ی شک نی به که دلدار شاعری عصری و ناوداری
 دواروژ نهی .

گره و بژ

چیم ، نهلی : —

نه هه چاره له سه رو گو یلاکی باسیک آلاوم خوم نهوه ههچ ،
 باوه ریشم به کم کس هه به له و بزه ی بی ، نهو باسه بر نه ندیشه و
 به سامهقی (شعرو نه دیانی سکوردی) به که به قلی ماموستا رفیق
 حلی به گت بلاو نه کریتوه . نه کهر کم و کوریه ک لهم باسه دا
 بجه مه بهرچاو ماموستای ناوبراو توپلی کس بیقی نه چه پهسی و وه ک
 شاره زه رده واله لیم نه و روزین و ستارم لی هه لنه گرن ؟ توپلی ؟ .
 له گهل هه موشیکدا من له هه ن بلارو توانج گویم کدر و کاسه و
 له طامت نهو کوچک و کولویانه ی نه م و نهو توری نه ده نه بهرین
 به طاسته چاوم تروسکی تیدا ماوه .

کوت و مزه قی نه لیم : ماموستا رفیق حلی به گت له نویسنه وه ی
 شعرو نه دیاتی کوردیدا باش ورد نه پونه وه ، لیره دا نالیم ماموستامان
 له مننای شعر نه گه بشتوه یا نالیم لهو چند دیره ی نامیلکی
 (پلادگاری لاوان) که له زیر عنوانی (شاعره کاغان) دا نوسراوه
 ورد نه پونه وه ، به لام نهو شعرانه ی که شعرو نه دیاتی کوردی پی

پرکاراونه‌وه تهو ، منایانه ناگه‌به‌نن که (یادگاری لاوان) یامعناى
شعر داواى ته‌کا .

باس‌کردنى شعر زورى بی تهوى ، نوسراوى (شاعره‌کامان)
ته‌خه‌مه‌وه بیش چاو و ته‌لیم شعر نه‌ننا جوانیه ، په‌ریه‌که بالدار ،
موسیقیاکه هه‌مو لشمه‌به‌کی موچورکیک بی ، ته‌مه کورنترین معنای
شعره . انجا نه‌رمون شعره‌کامان بخوبینه‌وه بزائن بو آهی سویند
نه‌بی کامیان له شعر ته‌چی ، بویه من ته‌لم شاعرمان زور گمه و
به ده‌گه‌ن هه‌مانه .

خو هه‌موى له‌ولاره بوه‌سقی هاتنه‌کابه‌ی ته‌بجاری شاعری تازه‌مان
(دلدار) آگر و پلسمه‌به‌کی زای نایه‌وه مه‌گه‌ر هه‌ر ماموستای
خوشه‌ویستانت خوی بتوانی بیکورینه‌وه . نازانم به چه جورى
شعره‌کانی دلدارتان ببشکشی بکم ماموستا له‌لایه‌کوه ته‌فه‌رموى :
« جیگه‌ی شک نه‌ه که دلدار شاعری عصری و ناوداری دواروژ
ته‌بی » ، له‌لایه‌کی نریشه‌وه له سه‌ر قصبده‌ی « قه‌ل وریوی » ،
ته‌فه‌رموى : « ته‌م فه‌کره به‌لای منه‌وه له دواى ته‌وه که وه‌رگه‌راونه
سه‌ر زمانی کوردی جوانتر و شیرین‌تر بوه » ، نازانم ماموستا چون
له‌وی امیدى لی ته‌کات بنی هیشتا نه‌گه‌یومه ته‌و پایه‌به‌ی کورد
چاوی نی‌بریه له‌ملاشه‌وه چون داوبه‌نه پال شاعریکی گه‌وره‌ی
فرالسه وه‌کو (لافوتین) بی ؟ . دوباره له‌لایه‌کی تره‌وه ته‌فه‌رموى :
« مندالیک که هه‌مو زبانی له‌گه‌ل خویندن رابواردبی و هیشتا
له خویندن رهمی رسگاری نه‌بوئی ناتوانی بی به شاعره‌بکسی

(کسی) ، یعنی همیشه شاگرد و شاعر نه ، نهی گواو
 لهولانروه چون نهفهرهوی : « خوزگه هه، ولابگی کورد له سه
 نه نیشوینهی برویشتابه » ، نازنین نه گهر دلداری همیشه هه
 شاگرد بیت له ادبدا چون هانمان نه دا پهیرهوی بگین ؟ .

نه به کدو دیر له و توماره دورو دریرهوی که نه بوست باسی
 شعرو نه دیانی کوردی نی له گو بدوم . خوزگه نه مزانی به بای
 گوبی چند کس خوشه ؟ دیاره کم کس ، چونکه پیابوی وا
 گه وره کم و کوری لی ناویشتهوه .

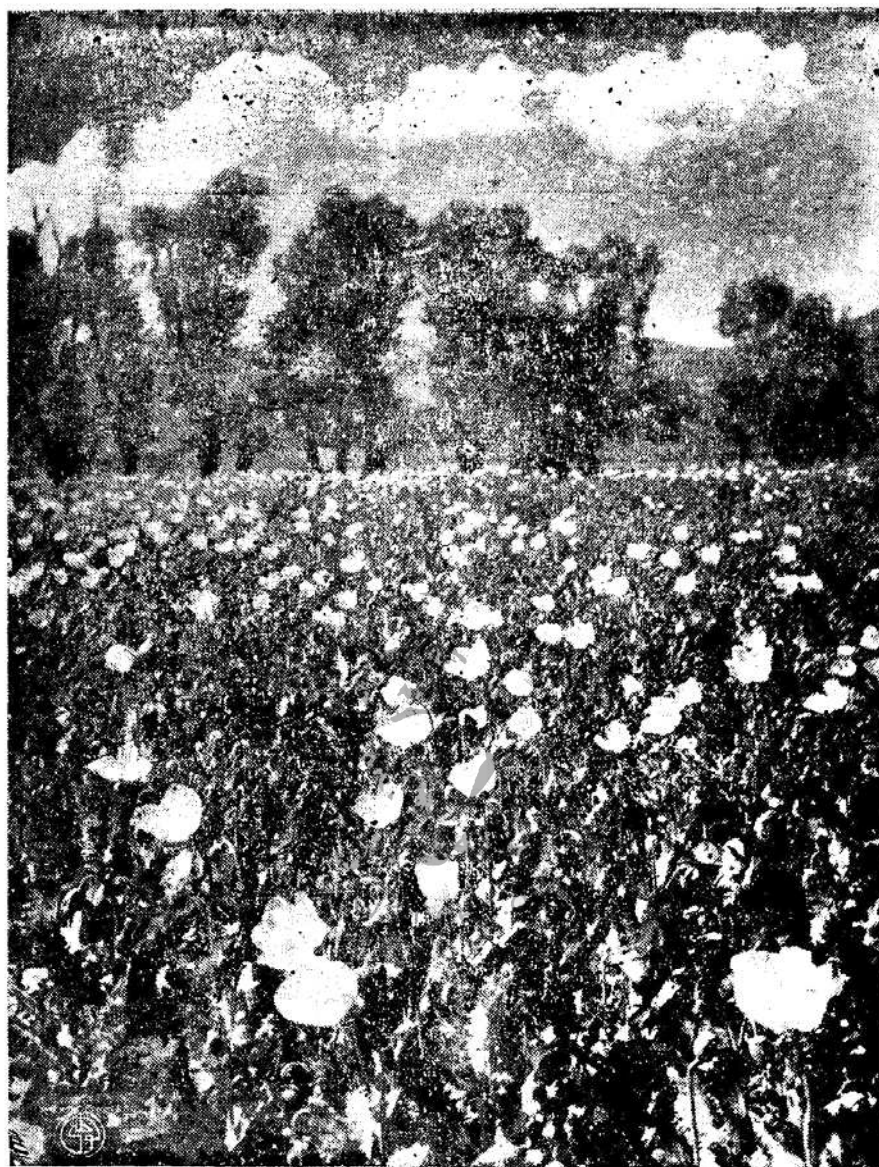
خوزگه خوینده وارانی خوشه بوست هه به که له طاعتی خویان نیان
 هه نه کرد ، سا یا منیان لهم باوره به باشی که نه کردهوه ، یا پشیمان
 نه گرتم و لاره سه نگی باری نه دیانی ایستایان راست نه کردهوه .

وه ایسی برام نه زه کیت

www.zheem.org

۱ - سه به نه که ۷ هیلکی نیابو ، کریاری به کم ویستی نیوهی و
 نیو هیلکه بگری که نه کاته ۴ ، دووم ویستی نیوهی نهوهی که ماوه و
 نیو هیلکه کی تریش بگری نه کاته ۲ ، سه به پیش ویستی نیوهی نهوهی
 که ماوه و نیو هیلکه کی تر بگری نه کاته ۱ .

۲ - باوره که کاغذیکی را کیشاو دری و به حاکی وت : خوت
 کاغزه کی که بخوبینه روره ، که خوبنده وه له سه ری نوسراپو (پرو)
 حکمی دا که نه کاغزهی باوره که خوی را کیشا له سه ری نوسراوه
 (بینه روره) .

نه گهر بتهوی تارای دلی خوت به بای نه سیمی چاو -
نه اندازه کانی کوردوستان پاراو بکته وه بادت لای نه م
دیمه نه و چاوت له م شوینه خوشهی کوردوستان بی .

بنکهی ژین

www.zheen.org

مدعی آلان

» من هبشی ژهه‌ی ئەتا ایداره‌تا کوڤارا (گه‌لاویژی) کر بو سکو بدنه‌ن من په‌ره‌کی ژگوفاری هه‌تا کو هه‌ر جاری لی بنه‌شم چبرووکا (هه‌مووزینی) یا خود بیژین دستاب هه‌مووزین ! یا کو نه‌شمی نه‌دی کوردستانی مه‌زن و بناڤه‌ ده‌نگ احمدی خانی . ئەف ئەدیبه‌ هاته‌ دنیای سالا ١٥٩٢ و ١٦٥٦ له‌ لوانی بایزید که له‌ ترکیابه‌ ایسته . وه‌سا ده‌زانه‌ که هه‌مو خونده‌واریت هه‌ ناڤی وی به‌بسته‌یه ، به‌لی ئیجا وا ئەزانه‌ که هه‌مو که‌سی ئەف قسه‌تا وی نه‌شمی به‌ ئەزمانی کوردی بزاری کرمانجی نه‌ خوندیه ، ژ به‌رشی به‌کی من دیت که بی‌ویسته‌ ئەزنی قسه‌نی بنه‌شم له‌ کوڤارا (گه‌لاویژی) پیچه‌ک ، پیچه‌ک هه‌تا کو هه‌مو کورده‌کی خونده‌وار چاقیت وی بی‌رون بین‌ودلی وی بی‌گه‌ش بیت هشی دورا ئەده‌بی کوردی : ئەف ئەدیبه‌ که هه‌مو علمانی ئه‌وربا ناڤ له‌ سه‌ر دانای (هومبروسی کورد) ایدی هیشبا من نه‌وه‌ دی ایته‌ قه‌بول کرن له‌لای هه‌مو خونده‌وارانی کورد وه‌لیم ده‌بورن ته‌گه‌ر غه‌له‌نه‌ک له‌ نو‌بینه‌ی بینن ؛ چونکه‌ ئەف قسه‌نه‌ وا هاتیه‌ نه‌شمین به‌ تیدپیت لاتینی و بزاری کرمانجی و زاری کرمانجی ریک ناکه‌وی به‌ تپپی عه‌ره‌نی ا و ئەف

قسمته وا هاتیه وه رگیران وه رامت کرن ژقیهل مستشرقی
فرنسیسی هیژا روجه رلسکوت . ۴

علی باسبن رهوکی

مرسی آلامه

بازاری مغربی بازاره کی بوشی ای پر گرانه ، له سه رحمت چپانه .
له سه مرسی سه د و شه ست و شهن قابیانه
هه ر قابیه ک له سه مرسی سه د و شه ست و شهن والبلخانه .
هه ر والبله ک له سه مرسی سه د و شه ست و شهن مه ده رخانه .
نه مام و ده سنی علی به کی و عمر به کی و الماز به کی ده یه ،
سی برانه .

خودی ته ولی نژدا ، بوشی دهوا ، غاری مه یانه .
مه فقی ده فقی سه ندوقی زیرا باری چهل و به ینح به رگیلانه .
خودی خه زینی و ده فین گرانه .
خودی بازار و چار چپانه .
رو ژه کی ژ روژیت خودی به سه روان داهات تهیدی قربانی ،
خواری ده هرن مالی خالان ، و برازی ده هرن
مالی آپانه .

علی به کی و عمر به کی و الماز به کی ده رکه ته سه ر یازه لیخانه
ژخوره له ف نه رین و گریانه .
دگونن ا د گه لی برانو ته م سه برانه

عمری مه شهن دکفن شهن و به نجانہ .
 رہی عالمی دایہ مه مالی گرانہ .
 تھی واروجاغ ای کورد بندانہ .
 روزہ کی ز روزیت خودی ، تھی سہری خودہ بین دیری
 رحمتی ، آخا گورانہ .
 رہی عالمی سرن دایہ مه تہدی گونه کارانہ .
 مالی مه پره ، وی بینہ والمبرانچیانہ «
 علی به گی والماز به گی ، سبھی تہدی قربانی ، راهہ تن
 داری تہ رہ بانا و خہ لیلانہ .
 ولہ خو کرن جلی دہروی شانہ .
 ز باوری مغربی دہرکتن ، بہری خودان چولاو
 کر بہ لانہ .
 ز خورا لطف رونقن و گرانہ .
 چاٹا رادہ کن ، ہی دہ بہ غوبنی ستارانہ (۱)
 گاوری رہ ملی لمقابلہ وان دہ بہ مسلمانہ .
 علی به گی بان دکر عمر به گی والماز به گی ، دگو :
 « کاکو ، آکو بہ سہری مه دہ ہانہ ، بہ لانہی سہری
 کسہ کی مسلمانہ .
 مہدہف ز دایری رہ نگینی ، ز قوناغی مہزن بہردانہ .
 تہم کتہ چولان و کر بہ لانہ «

(۱) - فریبسک - تہو روندک

هه رسه برا روئشتن و دلی وان بوان شهونی و ژخوره گریانه .
 ره بی طالمی خو جائی خدر (۱) لوان کر به یانه .
 جاره کی کو نهری علی به گی و عمر به گی و الماز به گی ژخورا
 روئشتینه و گریانه .

دلی وی بوان شهونی ، سبتهك ژباشلاخو دهر دحه ، دهه -
 دهسقی علی به گی مه زنی برانه .
 دگو : « گه لی برا ، مه گرین ا . ره بی طالمی ده لی بی
 هه ی ری یانه .

ایرو روزا نهیدی قربانیه ، وه دهف ژقوناضی خو بهردانه .
 گه رهك زهلامی میناوه فه کرانه دهقی خهزینا و دهفینی کرانه .
 ماویه تی

(۱) - خدر پی غه به رنکه ی ژین

www.zbeen.org

سو پاس

بو نهوانه ی سه رخوشیان کردبو :

بهزه وبتان به پیره میردا هاتبوه وه که له گه لاریزانی پایزدا
 له خهزاندای خیزانه کی کوچی دوابی کردوه و ته نیا ماوه ته وه ،
 به نامه ی دلسوزی سه رخوشیتان فهره بو ، گه لی سوپاستان نه کم ،
 خوا له ماته متان به دورکا و بتان پاریزی .

پیره میرد

چپر و کی ندم مانگ

ناسیکک - دەر ویش - خه لوه کیشیک^(۱)

علی عرفان

روژیک له گهل چهند براده ویک بو گورینی ههواو نه ماشا -
 کردنی ههندی جیگای به ناوبانگک چوبوین بو روزاوی
 ایتالیا ، لهو خه لدا به سههرا شاخیکا هه لئه گه راین به کی
 له براده ره کان گوتی بیستومه له سههرا نهم شاخه له نه شه کونیکا
 « ناسیکک » دهر ویشیک هه به له ده میکوه له ویدا ماوه نه وه ،
 منیش ویستم بییم ، که گه بشتینه سههرا خه که دهر ویشه که مان دی
 له سههرا به ردیکک دانبشتبو ، چوبنه لابه وه و گه لی پرسه ارمان
 لی کرد ههچی لی نه گه بشتین و گه راینه وه ، من چونکه زور
 ههزم له گه ران « سیاحه » نه کرد چهند جار بکی تریش بزم
 که ونه وه لای دهر ویشه که ، گو تو گومان نه کرد و بو بوین
 به دوست .

(۱) به کهم و کورنی به وه وه رگه پراوه .

له دواى بهينكى تر روزيک مهراق گرنى سوارى ولاغيك
 بوم و خوارده مهنى و خوارده نوم له گهل خوما بردو به نايه نى
 چوم بولاي مام دهر و بش ، كه گه بيشمه به رده مى نه شكونه كه
 ديم دهر و بش له سهر به رديكك دانيشقبو وه روى كرد بوه
 دهر ياي سپى « بحرى سفيد » چومه لايه وه دانيشتم و به خيره اتنى
 كردم و ده سمان كرد به گوفنو گو كردن ، خوارده مهنه كه وه
 چند شوشه يكك مهرق كه له گهل خوما هينا بوم له به رده ميا
 دامن ، گونم نه بى به خوشى منه وه و به ناوى نه م دوستايه تيه مانه وه
 له گهلان بخويته وه ، گونى من ناتوانم بليم نه خوارده ونه وه به لام
 نه وه تى هاتومه ته ايره ده م لي نه گوتوه ، ايستا له بهر ايوه
 كه پيتان خوشه وورده وورده نه خومه وه و له گهلان رانه بويرم
 كه نه ختيك سهرم گهرم بو و زووم كرايه وه زورم لي كرد
 به سه راهانى خوى و باشى پيشوم بو بگيرته وه ، گونى آى بوچ
 برينم نه كولبينته وه نامه وى دهر دى دهر نم بو كس به يان بسكم
 به لام چونكه زورم لي نه كهى وا ، گرنى دلى خومت بو نه كه م وه :
 من له پارسا كورى پياويكى ده وه لمه ند بوم كه باوكم مرد
 لاويكى تازه بيگه بشتو بوم ، سه رمايه به كه باشى بو به جى
 هيشبوم ، به سايهى براده ريكي شه وه بوم به مامور به مانگانه به كه
 باش ، ايتر و بستم به قانزاجى پاره كم و مانگانه كم بويم ، زن
 نه هينم و بى دلى خوم نه كم و هه تا مام خوش رابويرم ، هه مو
 روزيک دواى ايش سه ر به ست به پارسا به گازينو كانا ، به چيگا

به نایابانگه خوشه کانا نه گهرام و جار جار هه تا
 ایواری وشه هه تا به یانی له گهل کچیک ، ژنیکدا رام نه بوارد ،
 تاروژیک له گازینوبه کدا نوشی کچیکی جوانی نازدار بوم ،
 جوانیه کی له د لا جیگیر بو و حهزم لی کرد و حه برانی بوم و چومه
 لایه وه و خوم کرد به دوستی ، هه تا ایواری میوانداریم کردو
 به خواردن و خواردنه وه و کبف و نوشه وه رمان بوارد
 که وه ختی نوستن هات گونم نه وه وی لات بینه وه و ناتوانم لیسان
 دور بکه وه وه ، به رویه کی خوشه وه قبولی کردم و بردمیه ژوره -
 کی خویه وه و هه تا به یانی به به که وه نوستن .

که روزبوه وه نانی به یانیمات خوارد و یستم بیمه دهره وه ، له و
 طاندا له سه رمیزی توالیته کی دو وینه « فتوغراف » ی گه وره م دی ،
 دستبجی دلم داخو رپا و واتم ووریا و حه به سام ، چونکه که کی
 له وینه کان وینه ی گه نیجه تی خوم بو ، له دلی خوما گونم بی سودنی به
 نه م وینه به که وتونه ده ست نه م کچه ، پرسپارم لی کرد له کویت بو ؟
 وینه ی کی به ؟ کچه که هه ناسه به کی سارد و درپژی هه لکیشا و
 گوتی : نه مه وینه ی باوکه ، به لام من نه م دیوه ، نازانم ماوه ،
 سردوه ، نه سرو له کوییه ؟ دایکم له پیش سردنیا نه م وینه به ی داسی ،
 گوتی کچم نه مه وینه ی باوکه بی ناو و نیشانه کته ، نه ویتربشایان
 وینه ی گه نیجه تی دایکه ، منیش له و ساوه هه لگرتون ، هه مو روزیک
 تیرنه ماشایان نه کم و ماچیان نه کم نه سه لای خوم به مه نه ده به وه .
 که نه مه م یست هه مو له شم هانه له رزین ، آره قیگی ساردم

کرده و و سهم شور کرد ، دوو کاغذی سهد فراتیم خسته سهر
 مزه کی و ههرام کرده دهره و نا گه بشته مالوه ، مات و
 مهلول دانیشتم ، دهسم کرد به ایسکدانه و تا بوم دهرکوت : که من
 زور له مه و پیش چندمانگیک له گهل کچیککی وادا رام نه بوارد و
 شه و به یه کوه نه نوستین ، که جیا بومه و روزیک کچه که کاغذیکی
 بونوسیدوم که له من زگی پر بوه و له مندالدانیا نه و به کی من هه به ،
 که هاته دبه او اعترافی بی بکم ، منیش نه و سا ، له کاغزه زور
 رقم هه سا ، درام و جوابم نه دابه و ، له ترسانا خوم لی ون کرد و
 دور خسته و ، هاته و بیرم که چند وینه به کی خوبشم بو یادگار
 دابوبه ، ایتر به نه وای بوم دهرکوت که نه و کچه ایسه و
 له گه لیا نوستم نه و هی خومه و کچه ، له رز گرنی ، ره ننگم زهره
 بو ، هه تا به بنیککی زور نانم نی نه نه خورا و نه گریام و خوم نه دا به
 نه رزا ، نه تلا ووه ، له تا و عذابی و جدائی نه مته زانی چی بکم ،
 خه و خوراکم لی حهرام بو بو و به هیچ شتیک دلخوش نه بوم .
 آخری له دلی خوما قهرارم دا و مسجله کی خوم بانگ کرد و
 ناوونیشان و ژماره ی مالی کچه بکم دابه ، نیوه ی سه رمابه و
 ده و له نه کم که « ۱۴۰۰۰ » فهرانق بو پیم به خشی به و شهرته ی
 ههر قلزانه کی و هرگری ، ایتر بی نه و هی بینه ووه تهرکی دنیا م کرد و
 روم کرده هم جیگایه ، وا ایستاش خه و خوراکم نی به ، له
 عذابی و جدائی به رزگارم نه بوه .

بو آگاداری

کوردده خوشه ویسته کان وه کو زووتر باسکرا
سالی پار دوو جار مزه ی چاپیان له سه ر زیاد
کردین ، وا امسالیش سه رده ونوی به جاری
نیوهی مصاریفیان دیسان له سه ر زیاد کردین ،
ایه به هه مو کوششیک ته یه لا نه ده ین بو نه وه
که لاویژ هه ر که شی نه یه ایوه اش خوتان و
همتان .

باورپی گراوہ کانی گملاویژ

له

سلمانى : عمر قهزاز - له جادهى تازه .

کر کوک : ملا خورشید : مزگوتى قاضى له گهره کى

حەلواجى .

هه وایر : حسین مختار : مکتبهى شمال .

کرمانان : ابراهیم نادری . خیابان سپه . سلمان خادم .

خاقین : عبدالعزیز نورمحمد .

زاخو : حسین حاجی رشید .

رواندز : علی عبدالله . مکتبهى پیشکوتن .

کویسحق : عثمان عونی حاجی ملا

هه کس ابشیکى نهی له لایهن ژهوهه که پارهى آبونه بـدا

یا نلووینشانى بگورى یا پى به آبونه له وولاتى خوبهوه راستهوه

خو ئهه شوینانهى سهروهه آ گادار بـکا .

چاپخانهى مہارف - بهغدا

محمود خاکی

سولهیمانی - شفقلمی مهولهوی

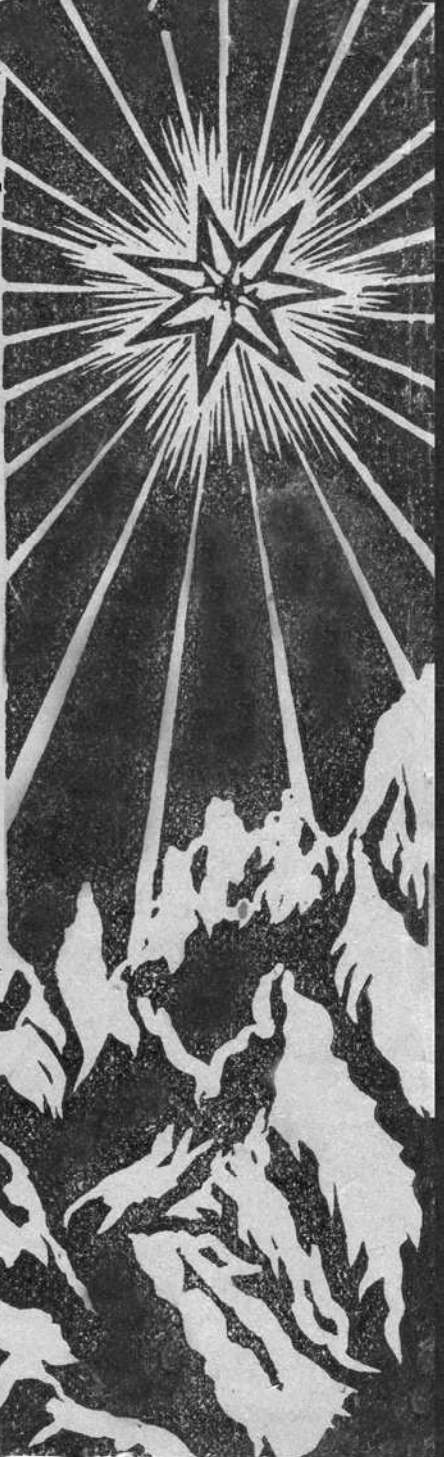
فروشباری هه موجوده پهرتوک

وگوفاریکی کوردی و عربی

کتاب لائبریر

دوم شماره ۱۱ : شماره ۲ - سالی ۵

نوسین کوردی به لاتین ۰ ح . گوغان
اصلاحاتی نوین ۰۰۰۰ احمد رفیق
گولوموک ۰۰۰۰ رفیق چالاک
کورد ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰
تفسیری قرآن ۰۰۰۰۰ رفیق محمدی خال
دیوانی گهلاویز ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰
نه به ننگه به روز ۰۰۰ محمد عا کر فاح
برای کوچکردوم ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰
شعر و نغمه یانی کوردی رفیق حلی به آک
لی کوبینهوه ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰
لهظوما ۰۰۰۰ ۰۰۰۰ ۰۰۰۰ ح . چالاک
وه گالی باسی خوشی تر نه خوبینهوه

ناوونیدانی گریلاویژ

به خدا - جادهی سموتل ، خان استرابادی ، ژماره - ۱۴

مهربری اداره ونوسپن :

عمره الربین سبجاری

مدیری مسؤل - محامی فائق توفیق

— آبونه —

فلس	دینار
۰۰۰	۱

آبونهی سالانه بو هه موان زین

بو مه لای مزگهوت و قوتایان ۵۰۰

دانهی به ۸۵

آبونه به ناوی مدیری اداره وه نه نیری

گهلا و سرت

گوڤاریکی نه ده بی و نه قافی مانگی کوردی به

ژماره — ۲ — سالی — ۵ — شوبات ۱۹۴۴

نوسینی کوردی به تیپسی لاتینی

ع . گوڤاره

آ- زمانی کوردی

۱- هر وه کو معلومی دهه و کوردی که وه دهه و بیگانه به کی تیگه به شتویش نه بزانی که زمانی کوردی زمانیکی هیندو اروپایی به ، له زمانی کوردی دا دهه نندی دهه ننگ دهه که بیته دهه به به کان ناتوانن نهو دهه ننگانه له خالق بگه یان وه دیسان دهه نندی پیتیش له کوردیدا دهه به که له دهه به دا نی به ، له بهر نهوه نوسینی کوردی به تیپسی لاتینی گه لی آسانتره .

۲- زور جاری وا نه بی که خوینده وهاره کورده کان له خوینده وهی گوڤار و نوسراو به تیپسی دهه به نوسی چنورسی نه خوینده وهی نه بن ، سببه که پیش نهوه به که نهه تیپسه دهه به یانه

احتیاجی به کهمان لانا ، جا له بهر نهوه هه رگه به آره زوی خوی شیوه نویسیکی بو خوی دروست کردوه و شیوه راستی به که وون بوه .

۳- نه مهش دیاره که قهوسی کورد هه تا ایستا هه لیککی وای چنگ نه که وتوه که به زمانی خوی بخوبی و بنوسی وه یان ره وشتیکی تایبتهی بو نویسی خوی بدوزیته وه ، انجا بو نهوه قه ره بوی نهه نه زانینه مان بکه نه وه و له ماوه به کی کهمدا فیری نویسن و خوینده وهی کوردی به تی بین پیویسته تیپی لاتینی بزاین وه نهه تیپانه له هه مو کوردوستانا بلاویته وه وه له ایش و نویسی خومانا به کاری بهینن ، بهم جو ره نه توانین له چاخیکی کهمدا هه مو لهجه گانی کوردوستان فیر بین وه له نویسنایا بنخویننه وه وه بیانکه بین به یه ک و جا له بهر نهه پیویسته هه مو خوینده واریک شاره زای نهه تیپانه بیت تا کو به آسانی دمانجه که مان چی به چی بیت .

۴- به سهیر کردنی گوڤاری « هاوار » و نهه تیپانه که جهنابی توفیق وهی به گک دایناوه و کتیب و گوڤاری تر که به لاتینی نوسراون توانیم له وه ختیکی زور کهمدا فیری نویسن و خوینده وهی زمانی کوردی به تیپی لاتینی بهم .

نهه تیپه لاتینیانه که جهنابی دوکتور کامیران و میرجلادت عالی بدرخان له گوڤار و کتیبه کانیانا به کاریان هیناوه زور زور آسانتره ؛ چونکه زور ره وانه و عملیا به کار هینراون وه له گهله هه مو لهجه گانی کوردیدا ربک نهه کون ، نهه وهش له بهر نهه دوو شته به :-

۱- تیپی نوسین تا وه کو گمتر و کورتتری بو فیرون باشتو
آسانتره له وانهی که زور وه یاتیگلارون .

۲- تیپی لاتینی به اشارتیکی بچوک دهنگه پیوسته گمان
بیشان ئەدابێ ئەوهی محتاجی دووتیب وه یان زیاترین بو ده رستهختن و
فیرونی ئەو دهنگانه .

۵- بو ئەوهی تیپی لاتینی بلاو بکریتهوه و نوسینیش بکری
به یهك له مه و پاش له گوشاری خوشه ویستی گهلاویژا ئەم تیپانه
ئەنوسین وه اسلوبی نوسینیشمان بهیان ئەکین ، انجا نکا له
خوینده وارانێ خوشه ویست ئەکین بیانخویننه وه وه به پی ئەوه له
نوسینه کانایا به کاریان بینن ، هیوام وابه له ماوه بهکی کهمدا نوسینی
کوردی به تیپی لاتینی له وولانه که مانا بلاو ئەبسته وه ، ئەوهش
ئەبسته سببی به کگری هه و له جگانه کوری .

ب- تیپی کوردی به لاتینی وه چونبانی نوسینی .

۱- تیپ . Tip

هر دهنگیک له دهم و گهروی انسانه وه ده ربجیت وه
اشاره تی ئەو دهنگه له سه رکاغزه بنوسریت پی ئەلین « تیپ —
حرف » ، له هر زمانیکا چهند دهنگی تیداویت معنای ئەوهیه
ئەوهنده تیپی تیداویه ، هر وهها له زمانی کوردیدا « ۳۱ » تیپ
هه به بیجگه لهو دهنگه یگانانە که کوتونه ناو زمانه گمانه وه ،
که فیری لاتینی به که بوین ئەوانین به مدتیکی کهم ، وورده

وورده دهنگه بیگانهکان له زمانه کمان ده رکین .

۲- تیپی کوردی نه مانن که له ژیره وه نوسراون .

۱- تیپی بچوک بو چاپ « Tipy Bçuk « Bo çap »

a b c ç d e è f g h i î j k

که ژى ئى ا هى گى ئف ئبى ته دى چى جى بى آ

l m n o p q r s s t u ü v

فى اوى او تى ئش ئس ئر فى «کوى» بى اوو ئن ئم ئل

w x y z

زى بى خى وه

۲- تیپی گه وه بو چاپ « Tipy gewre « bo çap »

A B C Ç D E E F G

H I î J K L M N O

P Q R S T U U Y

W X Y Z

ماویه تى

وورد بو نه وه :

له بهر نه وه که تیپه لا تیپه کان به ته وای له چاپخانه کدا
چنگ ناکوی وا هه ندی له تیپه کان به پینه و بهرو پیکه وه
نوسبران .

اصوليات له بي گه ياندى نوتن دا

اسمير رفيس

هه روكس نه ختي شاره زايي له نوتن بي گه ياندن دا بيت وه به ديهانه كاني خومانا بدهريت بوي دهرته كه ويت كه ديهاني په كان به بي حال و احوالي خويان نه زانن نوتن بي بگه به نن ، به لام بوئه وه ي نه ختي اصلاحات له زراعتا دا بگت وه بو نه وه ي بيخه نه شكلي كوه كه باشتريت وه باشتري بازاري ناره وه و دهره وه ي بيت به پيويسم زاني هه ندي آموزگاريان بگم .

هم باسه و هم آموزگاريانم نهها له گهل نهو كه سانه دابه كه نوتن بي نه گه به نن ، بويه به ره نكيكي زور آسان و عامه لي نه نوسه وه ، نامه ويت باسبيكي علمي وهها بنوسه وه كه له خويندنه وه ي سهريان نه قهي بيت .

۱- زه وي چوڼ بيت . بو نوتن باشه ؟ به پيچه واندي برواي هه ندي كه سه وه كه گويا نوتن هه ر له بعضي جيگا دا پي نه گات ، والحال نوتن به پي هه مو آوو هه وا يعني له وولانه گهرمه كاني ژبر. خطي استواوه هه نا نزيك جيگا سارده كان كه به به فر داوشراوه نوتني تيا پي نه گه به نريت ، به لام له روي خواصي اقتصادي و تجاره نه وه تماشا ي هم اقليمه گه وره به زور زور

بچوک نه پنهوه ههتا نه گاته سهر بمضی جیگای محدود و بچوک له بمضی منطقهدا ، مثلا هه رچه نده مـکـنه تونن له « بصره » وه ههتا شاخهکان سهروری موصل و ههولیر و سلبانی تبا پی بگه بهزیت بهلام نهو توتیه که له بصره پی بگه بهزیت ههه له علمی نیاناندا به تونن نهزمیریت نهگینا له روی نجاره نهوه به هیچ دانانیریت ، له بهر نهوه بلین له نهزبکی واسعی وه کو عراق منطقهی تونن پی گه یاندن بچوک بوتهوه ههتا گه بشتوته نار سه لواکی سهر و وه لهم ۳ لوا بهشدا ديسان له ههه لوا بهکدا منطقهی تونن بچوک بوتهوه ههتا گه بشتوته پارچه زهوی بچوک له بهینی بمضی شاخ و دولدا .

بابلین تونن له ههوه لوای سلبانی دا پی نهگه بهزیت بهلام له نقطهی تجارتهی حاضر و بناشه روزه وین ماشا بکیریت تونن که له شاره زور پی بگه بهزیت گهلی له توننی شاربا زیر بهره و خوارنرو بی قیمت تیره ، ههه وهها له لوای ههولیر دا توننی دولی شاورا بهتهی و خوشناو و دیهاتهکانی رواندز زور باشتر و بهقیمه تترن له توننی له لای رانی بهو چه مهکانی خوار کویه .

بگه پنهوه سهر باسی زهوی :

له پیش ههوه شتی کدا زهویهکانی وولانی ایبه زور محتاجی بهینی معدنی به ، نهگه نهمه نهییت پیویسته زهویهکان به پشقل و بهینی حیوان پوخت و بهقوت بکیرینهوه .

لیرمدا آره زو ته کم بلیم :

تهو کومه له په پینه کې ته لین « سه ره نوپلک » و بده وری
 دپهانه کاندای فری دراون و بلاو کراونه ته وه به ناو مالاندا و چاوی
 که وروهو بچوکبان کویر ته کات ته گهر پیگویز نه وه بوناو
 زه وپه کابیان ته بی به کومه له پاره و خپرو به ره کت بویان
 چونکه :

۱ - په پینه کې ته پینه خوارده مهنی بو مه زرو طانه کابیان

۲ - زه وپه کان خوشی ته کات ، یعنی کیلان سوک ته بیت وه
 درز نبات ، گوشته زه وی لنبج و گران به کاری هبچ زه دراعه تیکت
 ایت چاره ی ته مه به پین ته کریت .

۳ - موادی عضوی که ، رزی « لومس » تشکیل ته کات ،
 ته م مواده عضویه رزیوانه رطوبت زور باش محافظی ته کات
 وه زه وپه گش خوشی ته کات ، وقتی که دیم لادیی بیه کان له
 سهر به شکردنی سه ره نوپلک کان ده ستیان دایه به خهی به کتری
 ته و وقتیه دهر ته کویت که لادیی بیه کان ریگای راست و
 باشیان گرتوه .

أ - زه وی توتن ته گهر ملاوی و خوشکیل بیت بو توتنی
 « نسج » جی باش و ته نکو و سافو ره نگر مردی کالو
 جوان باشه .

ب - زهوی گله سور و زبخاوی به شهرتی به پهن و بشقل
خوش بکریت توتنی شبرین و بوندار نه هینیت .

ج - زهوبه کک گران و لینج بیت توتنی گه لا نه ستور و
زبر و تیز نه هینیت .

د - نهو زهویانه که توتنیکی وها نه هینیت باش ناسونی وه
جگه ره گئی نه کوزیته وه ، چاره ی به خوله میش نه کریت
به م رهنگه :

هه مو خوله میشی زستان بکنه ناو کومه له پهنه وه به شهرتی
اطرافی کومه له پهنه که به سه کوبه کک گرا بیت و بارانی زستانه
نه بشوریته وه ، له اولی به هاردا نه نیکلاره بکنه « دیهر » که وه
عحق نهو زهویه له پاش به کک دووچار اصلاح نه بیت .

نکام له دیهانی به کان نه مه به که له پازدا جیگا بو توتن
بکیان وه که گاسنیکیان له زهوبه کک دا اجا له به هارا پهن بهو
زهویه دا بلاو بکنه وه وه یا خود حیوانی وورده ی تیا رابگرن و
پنویان و دیسان گاسنیکی تری لی بده نه وه که نهو پهنه بگوبته
ژبر نوژی روی زهوبه کوه .
ماویه تی

نه زانیت ؟

مستر روزقات آلی :

گه له پچوکه کان پیوسته به گویره ی نیکوشینان له ربی آزادیدا
به سه رهستی شادین ..

گولودرك

فلسطين : يافا . رفیق چالاک

پارچه بهك آهده بی ره منی

دهمهو به یانیک ، که روزی زهرد هه لگهراو خه ریک بو
خوی رزگار نه کرد له په تو داوی شهوی تاریک ، پینج سوره گول
له باخیکی خنجیلانه دا خه به ریان بو هوه ...

نه پینج سوره گوله ده ستیان کرد به دره وشانه وه له زیر تیشکی
زهردی روزی زیرینی دم کلا .

بناکھی ژین
هه ر گوله تا قانه ی بنه دار گولسکی جیاواز بو .

هه پینج بان له آوه پاکه رونه سرواریه کی جوگه کی
به رده میانا چاویان به خویان نه کوت که شمالی فینکی به یانی
شنه شن نهی له راندنه وه .

هه میوان له نوویک بون که باخهوانی نه زهلی کردوبه نی
به م باخه وه .

پینج خوشکی طازه بون خوشی ژایانان نه چیشتبو ، نازه هه
نهو به یانی به له خهوی سه رسامی هه اسابون ، هه نهو دهمه و -

به یانه خه ریکه پشکوتن بون ، له خوشی به زموره زجی زیان به کی
فرمیکه کی آونگی سپی بی گورد له چاوه کانیانا
قه تیس وه ستابو .

خوشکی گوره روی کرده خوشکه کانی تریو ووتی :

زیان پینجو دوو روژیکه ، عمر ته ونده ی به به ره ونه ی به ، تاقه
به هاریکی سکورت نه مان بینبو له پاشانا نه سرین . پیویسته له
سه رمان بیربکه بنه وه له پاشه روژمان ، ایستا هه رته ی لاویمانه ،
سه رده می هه لسانوخه به ربونه وه مانه ، ایمرویه که مین روژی
به هارمانه له پاش زستانیکی ته رو توشی سه هول به نیدن ، له
پاش زستانیکی پرتوفو ره شه باو باران ، پر به فر و زوقو زه لالهت ،
پیویسته هه ر به که مان ریگایه که بدوزینه وه ، من بهش به حالی
خوم وا به پاش نه زانم که له دیله تی نه م باخه رزگارم بیت ،
آفره تیکی خوینده واری نی گه بشتوی مالومنال به ربوه بهر ، بکات
به قزه جوانه که یا ، یان له ناو گولدانیکه دام بنیو روبکاته مناله -
کانیو نی یان بلیت :-

« داوانان لی نه کم وه کو نه م گوله پا کو خاوبن بن ، بونو
به رامه نان وه کو بونی نه م ، هه مو وولات بوندارو
کاس بکات ... » .

گولی دوهم که به پوله به کی سپی جوان له سه ریه نوی نوستبو
خهوی به یاره وه نه بینی ، روی کرده خوشکه کانیو ووتی : خوشکینه

راست تان پی بلیم من حهز له وه ته کم لاویکی سه ربازی
 آزای له ربی نیشنانا خوبهخت گهر بکات به به خهی چاکه ته
 سه ربازی به گیاه به سه رما به ربینی : « تهی گوله سوره که ا شهرتی
 بیاهوتی بیت ، زهوی تم وولاته جوانه به خوینی دوشمنی
 ستمکار سور بکم وه کو ره نگی تو »

* * *

گولی سه بهم سه ری بهرز کرده وه و لویکی هه اقرچانو
 ووتی : له پیش ته وه دا به هار کوچ بکانو برم ، تاقه هیوام
 ته وه به له زیانا : خاوهن گو فاریک ، شاعریک ، یان نوسه ربیک ،
 نیرته ماشام بکات ، چاک ایم وورد بیته وه ، له بهر ده می خویا
 دام بنیو بهم چند ووشه به له ناو کاغزه زو کتیا ناوم به
 (نه سری) « ۱ » به بیته وه : « تهی گول ا یاری بلبل ، خشی
 شایوزه ماره ندی کچه جوانه هزاره کان ، بونوبه رام هی نویه
 تهی به آگر خوشه کدی دلداری ، نوی تهی گول ا بوکه
 تاقانه کی به هار ، نوی سه ر چاوهی الهامی فنو شعرو نوسین ، نوی
 به خوینی گهشی شهیده کانی تم وولاته ره نگی سورت
 پوشیوه ، میخه کو سلی دایکو خوشکی تهو شهیدانه بونداریان
 کردوی ، فریسیکی جه رگت براوانو روله کوژراوانی نیشنان
 آویان داوی ... »

* * *

(۱) خالد

گولی چوارم که ههنگی زهردپای پچوک به ویزه ویز
 خهريك بو دلدارى خوى نى بگه يینی به دهنگی بېرز وونى :
 تکاتان لی ئەکم ههوتان بی دهنگ بن ، هېچتان رى به کی
 باستان نه دوزبوه تهوه من دنياکات له بهر تهوه وا من پيرو
 باوه رى تابيه تى خوم ده رته برم . تهو حه له خوم به بهختيار
 ئەزانم سهرداربکی سىامى راستو رهوان بگری به دهستيه وه له ناو
 کومه لى سىامى گهوره دا که ههمو بو آزادی نيشتان کوبونه -
 تهوه بليت : « ئەى لاوانو پياوانى ئەم وولانه ا ئەى ئەو
 که سانهى خهريک نه تهوه به کی پچر پچر تهوه تهوه دم به ک ا
 ئەى ئەوانهى مقدرانى ئەم نه تهوه به تان وا به سهر شانوه ا
 دايکی نيشتمان داوانان لی ئەکات ، کارو بار به ههله شهين نه کن ،
 خووبست نه بن ، به دلسوزى کار نیکن ، يه ک بگرنو هه رگيز
 دهستى به کترى به ره لدا به کن ، برواننه ئەم گولهى دهستم ئە گهر
 هاتو هه مان پچورقان هه رچى جوانى به کى هه به ، هه رچى
 زيانبکی تيا به ، نايه يینی ، ئە گهر ئەم گوله به ره به ره بکريت
 هه رچى بونو به رامه کى هه به هه موى با ئەيات ابوش ئە گهر
 به ک نه گرن وه کو گولي سى هه لپچورقاو ئە بن که پى لی ئە نرى
 له سهره ريگدا »

* * *

گولی پينجهم هه ناسه به کى هه ا کيشا ، روى کرده روزى دم

کهل ، دلوبيک آونگت له حیاتی فرميسک تکابه سهر زه و به سهو-
زه کی به رده می ، به ده نگیکی ناسک هم ووشانهی له دم هانه
ده روه : خوی گوره !

همه وی به هاری ژيام بو دريژ بکيتاره ، له زه وی وولانه که ما
به خوشيو شاديو آزادی بژيم ، نه وی من آزار نه دات نه وی ژيامی
له من تال کرده ، هم درکانه به که هاتونه ته نشتم نابه ان ساتی
آسوده بم .

خوابه ! درکم لی دوور بخه روه ، عمر یکی زوری له گه لا
ژيام ، تا قیم کرده وه ، زانیم که هر گیز نانوانم له گه لیا بژیم ،
هر گیز چه زنا کم له زه وی گولانا بییم .

خوابه ! نو هم ده به و به یانه له یه و او آور زه ویو آسمانی
وولانه که هم مه که ، گویا کی ده سه لاتم همه وی خیر له زیان
بییم ، درک لبم دوور که ویته وه ، هه تا کی ؟ بونو ره نگو جوانیم
لی بشاریته وه ، هه تا کی ؟ نه به ابیت گه شه بکم له وولانی خوما ،
له ژیر نیشکی رونا کیا ؟

* * *

هیشتا گولی بینجهم له داخ به با کردنو له مناجاتو پارانه وه
نه بو بوه وه آفرته خوننده واره کی خاومن ماله که وه کونهرتی
کونیه تی همه به یانیه ک گویا کی گوره نه خاته ناو گولدانی

سهرمبزی چا خواردهوه ، هاتو گولی به گمی کردهوه ..
 له پاش توزیک کوری گه وری آفرهت که سهربازیکی نیشمان -
 بهرهمر بو له مال نه چوه دهرهوه بو مهشق کردن له قشله ، بهلای
 گوله کانا تی بهری ، شالوی بو گولی دوهم برد وه کو هملهت بیاته
 سهر دوشمنو ووتی : چند سوره نه لپی خوینه ..

کوری دوهمی آفرهت که نوسه ریکی لاوبو ، هه مو به یانیهک
 نه بوایه چاوی تیر کردایه له جوانی کردگار ، هاته ناو باخه -
 کهوه و تیر به ده ورو لانی گولی سه به ما هاتو تیر لی وورد بووه و
 انجا پر به دم هاواری کرد :
 آی لهم گوله ته لیسای به ، ایرو نهی کم به مقاله بهک ..
 میردی آفرهتیش که سهر داریکی سیاسی به ناوبانگک بو ، له ژوریکی
 نزیک باخه که دانیشبو ووتاریکی سیاسی نه نوی بو کو بونه وهی
 کومه لی گه وری نیشمان به دم هاواری کوره که بهوه چو نه ویش
 گولی چواره می به دل بو کرد بهوه . له پاش که میک باخه وان
 هات بو بژارو بو آودان درک له هه مولایه کهوه چون به له شیاو
 آزاریکی زوریان بی که یاند ، له بهر نهوه به پاچه کوله کی هه مو
 درکوداله کانی ده ورو پستی گوله کانی له ره گو ریشه دهرهینا .

* * *

بهم جوړه هه مو گوله کان به آوانی خویان گه یشتن . گولی
 پینجهم به هاریکی خوشی را بوارد ، تیر خواردهوه نی له زه ویه کی

کورد

له انسیکلوپیدیای تورکیدا

« له لاپهه ۲۹۶۵ ی بهرگی دوه می (حباة انسیقلوید - یاسی) تورکیدا باسیکی دورو دریزم له سهه کورد بهرچاو کهوت ، له رووی علمهوه نوسینیکی وا له بهر نهوهی سهه شایانی لی کولینهوه و سهرنج لی دانی ههوه تی که بهشتو و تاریخ شناسیکه وا به کوردی پیشکشم کردن تا کو بزانیرت که آمانجی سیاسی به چه جوریک راستی زانین (حقیقی علم) سههه و زیر نهکا »

بنکهی ژین چه مسچر مال : پشکو

www.zheen.org

کومه لیککی دوو ملیون و نیو تا سهه ملیون کس ههه به ناوی کوردهوه نه ناسرین ، نهه کومه له له که ناری گومی اورمیوه وانهوه

خوی پینگ کهوت ، تیری له تیشکی روناکی خوارد ، انجا ووشک بو ، وهری ، کهوته زهوی ، سهه له نوی له بهههههه گولیککی سوری جوان له دایک بووهوه بو نهوهی به خوشیو بهختیاری ، به بی درک بزی له ژیر تیشکی روناکیا ، له زهوی بهشتانی خوشه و بیستا ...

ههتا سه‌رچاوه‌ی روبری دیاله و بجرای دجله ، وه له‌روژآوای ژوروشه‌وه تا کو بناری روبری (قه‌رسو) وه له شمالدا تا قه‌راخی روبری (آراس) له خاکه‌کدا بلاو بونه‌وه که به‌شیککی له ناو جامه‌ی حکومه‌تی تورکیادایه ، به‌شیککی تریشی له ژیر به‌یداخ‌ی ایران‌دان وه بریکی که‌شیان نیمه‌ی حکومه‌تی عراقن وه په‌لیکی تریشیان له ژیر فه‌رمانی حکومه‌تی روسیادان . به‌لام له ده‌ره‌وه‌ی ئەم خطه‌رسم کراوش و حتا له به‌ینی افغانستان و بلوچستانه‌شدا کورد هه‌ر هه‌یه .

به‌ پی باوه‌ربکی علمی خه‌رتنه‌به‌کی کورده‌ستان نه‌کیشراوه و ناشکیشریت هه‌ر وه‌کو تارئخ‌به‌کی کوردی نه‌نوسراوه و ناشنوسریت ، هه‌ر چه‌ند له سه‌ره‌تای نوسینه‌وه‌ی تارئخه‌وه و له هه‌مو حه‌لیکی تریشدا ناوی کورد به‌رچاو که‌وتوه به‌لام له‌م چاوپن‌که‌وتنه‌دا به‌ گوهری وضعیکی علمی له هه‌یج ده‌وره‌کدا ده‌وله‌تیککی کورد نه‌بیراوه له ژیر نفوذی قامیلیابه‌کی کوردیشدا هه‌یج جوهره ده‌وله‌تیک دا - نه‌مه‌زیندراوه ، ته‌نه‌ها ته‌و حکومه‌ته نه‌نی که صلاح‌الدینی کوری یوسف له مصر دا‌مه‌زراند که هه‌ندی له زانایانی تارئخ به‌ کوردی دا‌ته‌نین هه‌ر چه‌ند صلاح‌الدین به‌ ته‌واوی تورکیه‌تی آشکرا به .

سه‌ره‌رای نه‌و راحته‌یه آشکرا به‌ی که میژو ده‌ری نه‌خات بون و موجودیتی کورد له حقیقه‌ندایه . به‌لام آخو هوبتی راستی ئەم ملته‌چی به‌؟ نه‌و شوین و حیگه‌ایانه‌ی که له نه‌زه‌لدا کورده‌کان تا نه‌زبان

له سه‌ره‌تای تاربخدا لای روزه‌هلانی ژوروی به ناوی (میدیا) وه
به‌یاد شه‌کرا ، حکومتی میدیا فه‌رمانه‌وای شه‌و خاکه‌بون ، هه‌روه‌کو
زانراویشه که میدیایه‌کانیش تورکن ! ...

دبسانه‌وه خواروی شه‌و شوینانه‌ی که کورده‌کان به قه‌له‌بالغی تیا
شه‌ژیان ، له سه‌ره‌تای نویسنه‌وه‌ی تاربخدا به ده‌س سومه‌ربه‌کانه‌وه و
دوای شه‌وانیش به ده‌س آسوره‌ربه‌کانه‌وه بوه . سومه‌ربه‌کان تورک و
آسوره‌ربه‌کانیش له میله‌ته سامبه‌کان هه‌رچه‌ند کورده‌کان له تورک
ناکن و سامبش‌نین . که وابو شه‌بی چی بن و له کوی‌وه هاتبته
شه‌م خاکه ؟ .

هه‌ندی له میژونوسه‌کان شه‌لین شه‌م قه‌ومه به‌ر له ۳۰ ، ۴۰ سه‌ده
له‌مه‌و به‌ر له‌لای خوراسان و هه‌رانه‌وه هاتونه شه‌م خاکه ، به‌گویره‌ی
شه‌م روایته کورده‌کان له اصلی ماده‌ری وطنی تورکه‌وه جیا‌بونه‌وه و
پاش شه‌وه‌ی چه‌ند و چونیه‌کان به سه‌ردا رابوردوه بن‌اغهی
کومه‌لایه‌تی شه‌سویان بیکه‌وه‌ناوه . به‌لام زمانیان له‌گه‌ل هه‌ج
شبه‌به‌کی تورکیدا مناسبتی نه‌ه ، له ابتدایه‌تی و تله‌واوبه‌وه وه‌کو
زمانی ایرانی کون وایه ، له رووی ره‌وشقیشه‌وه دبسانه‌وه علاقه‌به‌کی
نه‌هینی به ایرانیه‌وه هه‌یه به‌لام چون گه‌لی له کومه‌لی تورکه‌کان
هه‌روه‌کو به‌شی زوری میله‌تان زمانیان گورراوه هه‌روا کورده‌کانیش
پاش شه‌وه‌ی چه‌ند عصری له زیر تأثیری سباسق آسور و ایراندا
مانه‌وه گورانی زمانیان گومانی تیا‌نیه ، و به‌پی شه‌م باوه‌ره
شه‌گه‌ر ته‌ماشای زمانیان بکریت به آری ژماردنیان راست نایبت .

وا دهرگوت اصل و بقیاتی کورد نازانربت (۱...) ، ههرچی
 ایرانیه کونه کان بون ووشهی کوردیان لهاتی زیره گک و په هله وان
 به کار نه هینا . زور به جی به نهوانی که له دهوریکی نازانراودا
 له اطرافی خوراسان و هه رانه وه رهویان کردیته نه م شوینانهی
 نه سرویان له بهر آزایی وزیره کیان به کورد ناوبراین .
 له ووتاری (اکسینوفون) دا که له و سیاحتنامه ی چوار سه د
 سال پیش مسیحدا که له مه زوپوتامیا و روزآوای سنوری ایران و
 له بهشیکی نه نه دولدا کردویه و نوسیویه وا دهرئه کهوی که توشی
 تیره به کی (کورد) ناو بوه که له اطرافی دیار بکر و خرپوتدا
 دانیشتیان نه نوسی . بی گومان (کوردو) له کورده وه وهر -
 نه گیراوه ، دوو هزار و سه سهد سالیس له به بهر ههر وه کو
 خاوه نی حکومتی نه بون و دهوله نسکیان نه بوه نه بی ههر وه کو نه سرو
 به بلاوی و جیاوازی ژیان .
 نه و کوردانهی که وضعیتی اتوغرافیان به م جوریه له ههره
 کونترین ساتیکدا که تاریخ توانیویه تی بینوسی له زیر فرمانی
 میدیا و آسور و ایرانیه کاندان بون ، زه مانیکیش حاکمیه تی اسکندر و
 جی نشینه گانی اسکندریان ناسیوه باشان دوباره چونه وه زیر فرمانی
 ایرانیه کان ، تا وه کو آیینی اسلام بلاپوره نه مانیش نه م دینه یان
 وه رگرت و له به انحطاطی دوله تی عباسیدا وه کو دهره به گی
 دهوریکی جیاوازی خو به خوبان دی ، له هیرشی هه لا کو و
 چه نگزدا کورده کانیش ههر وه کو قهرمه گانی تری روزمه لات ملیان

کچ کرد ، له پاشا ههروه کو اداره ی (آق قویون) به کان و
 (قره قویونلی) به کان تیموری آکساکیان قبول کرد . له دوی
 دامه زانندی حکومتی شا اسماعیلی صفوی چونه ژیر فه زمانیه وه .
 له ساله پیدشوه کانی سه دهی سازده هه میندا له سه دا هه شتای کورده کان
 چونه ژیر به یداعی حکومتی عثمانیه وه ، له دوی شهری گه ره
 شه و کوردانی که له لوای موصل و بغداد و سلجانی و کرکوکدا
 دائه نیشن له بهشی حکومتی عراقدا مانوه . کورده کان ابستاش
 هه ر ژبی عشائری نه ژین ، مهروبزن و له سپ و حوشر به خیو
 نه کن ، نه ونده خه ربکی زراعت نابن ، له زستاندا بییان نا خوشه
 له ناو دیدا بینه وه و که هاوین دیت له دول و چباکاندا بلاو
 نه بنه وه . ژینان ساده به ، قیافه تیان ابته دایه ، شه ماموستا و
 خوینده وارانه ی که تیا یانا هه لکه که ریت له بهر به کار هینانی عربی و فارسی
 زمانه کورده به کی خویان له سه ر شیوه ی سه رت و درشتیه کی
 ماونه وه ، ادبیاتیکی ریکو بیکیان نه ، له بهر شه مناسبته ی که
 زبانه کیان له گهل په لویدا هه به ته ی اوروپایه کان کوردی به زمانیکی
 آری دائه نین و له سه ر شه بناغه به دورو درپژ تدقیقاتیان کردوه و
 هه رچه ند گرامه ربکی (قواعد) یان بو داناوه به لام بالذات شه
 کورده نوسه ر و خوینده واره خویانه باوه ر به م جوړه علاقه به ناکن .
 شه کوردانی که له ناو سنوری تورکیادان ، بهشی زوریان هه ر
 وه کو تورک نه ژین و به نورکی گفنوگو نه کن ، ایهش که نورکین
 قهت له و باوه ره داین که شه وان به میله نیکی له خو جیاواز پرمیرین .

دهردی بی وولانی

کرمانشاه : ابراهیم نادری

بهم شهوانی نارمه بهم روزانی نه حس و گیانس-وزه وه ، منی
آواره له ناو دهریای غم و نهندوها وا وبلو ههراسانم ، چاوم
به روزانی پاشمار دوزیوه په یوه سته له ههرا لایه که وه نالانم ، دهردی
بی وولابته زور رووچی نه فسوردمو زیانی تال کرده ، فرمیسکی
خواری و سوکی ناو ه-او مالم په یوه سته جاری به ، سوزو گودازی
دهروم لحظه ای آرام نابه لیت .

بنکه ی زین
شمع بو دیگران نه سویت ، نه من بوخوم نه سوتم ، بودلی
آواره داغدارم که سانی روی شادی و خوشی نه دیوه وه ناویک
له قید و بنده گی بیگانه کانا آزاد نه یوه ، دهه پیکک نه موقی
نه سارمنی له مل نه که ندوه نابتوانی له ناو هاوماله کانی به سه ره رزی
پژیت ، جار جاری که سه ری دل نه خه مه صحرای بی پایانی خه یاله وه
وه کوشتی که له پهنای نهو هه ورانی مهینه ت آوره وه روزی
روناکی و آزادی گیانه خشی نهویم و هشتا که بزه به لیوانه وه
په یانه یوه ، دلوی فرمیسکی بی وولابته و ده ره ده ری شاراب له
گوشه ی چاوانا سه را ژیره وه ده بیت ، توخوا بو نه گیرم ، بو

له حیانی فرمیسکک خوین دا ندریزم که هشتا دستم بو گول له یه کک
دریژه وه نه کردوه که نیشی درکی دستم خوین آلو ته کا .
خوداوه ندا ا دلم له صحبتی بیگانه گان به نه نگک هاتوه ، شادی و
غم له یه کک حیاهه ناکم !.

به لیوانی هه لقرچاو باردارمه وه بزه بو ابد باری به ستوه ،
جووانی و آجوانی له لاهه وه به کیکه ، جههان ، خوی روزیت
خوی ، شهو خوی خووش خوی ناخووش به حالی دهردی من
تهقاوه تیکی نی به ، من که تابه حال آزادیم به چاوی خوم نه دیوه
وه له لذهنی بهر خوردار نه بومه وه ته واره ته م زیانی مه لاله تباری
خوم به شوینی ته م کلهی آزادی به طی کرده ، وه لی داخی گرانم
که تابه حال حتی به دیداریشی نائل نه بوم ، نشانهی دهر به دهری
شاران و دورکوتن له وولایهت و هاو وولایهتیا به چاوانی
چا-که وتوما آشکارو دیاره ، گووانی زهره و سیس و توبلی
پرچیم بهترین شاهدو گهوامی دهر دانی دهر و نیمن ، ته م قه دو بالای
خه میدوه گووچان آسامه خوی نشان ته دا که ایتر له م زیانی
اسارهت و خجالت هاوه ره به نه نگک هاتوم وه هه م ته مانه له
منتهی دهر جهی رهنج و ناسرادی دهر ونم حکایهت ته کن .

آزادی بودلی دهر دمه ندیم بو به کیمیا یه کی نایاب ! گولزاری
جووانیم کله دهر به دهری وولانا طی بو حق لاله یه کی به پداخی
تیا سهوز نه بوه ، بیجگه له عننت و غم و دهر به دهری شاران له

طالعی خلقتا به شبکی نرم ده سنگیرنه بوه . آیا روزی که تمم به له و هری
 روحی منه که به طاسمانی نه پیا گونا هه لفری دبسان هه روه کومنی
 آواره به دهردی بی وولابه تی و سه رگهردانی و تی هه لدرای
 بیگانه گان گرفتار نه بیت ؟ . داخو بزانی تمم به له و هری روحی
 آواره من له دوای من به پیدا کردنی وولانه گی شاد نه بیت ؟
 نه ترسم هه روا من که کلهی نامرادی هه ر ساته کاخی و وجودم
 واژگون نه کات نه ویش بهم ده رده وه گرفتار بی کات ا .

گوفار و روژنامهی گوردی

- ۱- رینی تازه : له رهوان (روسیا) ده ر نه چی .
- ۲- نیعبان : له سابلانخ (ایران) ده ر نه چی .
- ۳- ژین : له سلجانی (عراق) ده ر نه چی .
- ۴- گه لاو بژ : له به غدا (عراق) ده ر نه چی .
- ۵- دهنگی گیتی تازه : له به غدا (عراق) ده ر نه چی .
- ۶- هاوار : له شام (سوریه) ده ر نه چی .
- ۷- روناهی : له شام (سوریه) ده ر نه چی .
- ۸- روژانوی : له بیروت (لبنان) ده ر نه چی .
- ۹- سیر : له بیروت (لبنان) ده ر نه چی .

چهند ووتیریک

« ئەم ووتانە می نوسەری بە ناوبانگک (جبران) .
 وا بە کوردی پیشکەشتان ئەکم »
 سلجانی : کچر کورد (ن . س)

- * شەرمەزاری گەس نەبوم جگە لەو کەسێ کە لێ پرسم
 نوکیت ؟
- * چەند سەرم سور ئەمینی هاوار لە دەس شتیک ئەکم کە
 خوشبمی تبابە .
- * زخی مرووف ئەوە نی بە بیگە پشتو بە - کو ئەوە بە هیوای
 هەیه پی بیگا .
- * تو کویری من کور و لالم کە وابو بە دەس بخەنە ناو دەس
 بو شارە زاپیان .
- * جامی دەستم گەر بە تال بی رازیم بەلام کە نبو بە پی بو پر نه پی ؟
- * چوار جار خوم لە بەر چاو کەوتووە :
- ۱ - خو هەلواسین بە زەمبدا بو ئەوەی بیگەمە بەرزی .
 - ۲ - کە خوم لە بەردەمی راست گویاندا ئەشاردەووە .
 - ۳ - کە آسان و گرانم هاتە بەر هەویل آسانم بوخوم هەلیژارد
 - ۴ - کە خرابە بەکم کرد دلخوشی خوم بەو ئەدابە وە کە
 خلیش خرابە ئەکا .

تفسیری قرآن

ژماره (۵)

ب قرلمی . شېخ محمدی مال

(ان الله لا يحب من كان مخالفاً جوراً) خوا که سبکی خوش ناوی که به دهه دهه و ده مار بکی و ابی که خوی به که وره تر بزانی له مه ردوم ، و هه مو کهس به پچو که تر بیینی له خوی ، و هه همیشه خوی مهل کیشی و شانازی به سهر تهو تهوا بگا ، و هه ام ره و و شته پیسه لی بی به خوی ، و هه زانی دهستی لی مهل گری و هه مو کرده و هه بکی ره نه گیکه دهه دهه و ده ماری به سهره و هه بی .

خوا تهم جوره پیاوانه ی خوش ناوی ، چونکه له خوا نازسن ، و هه که وره بی خوا له دلو دهرونیا نا جی گیرنه بووه ، کهسی ته کهر به راستی له خوا برسی ، و هه له که وره پیو ده سه - لانی بگا ، و هه له خه شمو قین بسله میته و هه ، چون به چاری سوکت ته ماشای به نه ده گانی خوا تهکا و هه میچور بوچی خوی ناگا .

پیاوی به دهه دهه و ده مار به راستی خوی به راستی ناگا ،

چونکه خوابه رستی به راستی کانی نه بی که مهردوم له گه وره بی
 خواو زه بونی خوی به نه واوی بگا ، هر حهلی مهردوم که
 گه بشته هم پایه به نه وسا پر به دل له خوا نه ترسی ، که ترساش
 له خوا ایتر لهو سنورهی که بوی کیشراوه ده رناچی ، وه له
 گوفتارو کردارا هینو له سه رخو وه به نه ده بو نه زاکت نه بی
 له گهل همو که سیکا ، به زه بی به همو به سه زمانیکا دیته وه وه دلی
 نه سوتی به همو هزاری ، وه به بی په روا چاکه نه کا له گهل باوکو
 دایکو خزمو خویشو هه نیوو هزارو دراویو هاوربو ری -
 بواری به زده گانا ، وه نه بی به سه رچاوهی ره ووشنو خووی
 شیرین ، وه سه ره شقی رهفتارو گوفتارو کرداری ره نگین
 له ناو کومه له دا .

وهلی نه وانهی که لوتان له آسمانه وه خویان نه بی
 کسی ترنایین ، چون به زه بیان به مانده دیته وه ، وه به لاکو
 نه ش گونجی تابه هزارتر و ره شو روت ریان بین له دلا که یف -
 خوشترین ، وه دل گیریش بین له وکسانهی کهشتیان نه ده نیو
 ده ست گرو بیان نه کن وه کو له آبی پاشودا نه فهرموی .

به لام به کی نه گهر چهز له پا کو نه میزیو به رگو کالای ری کو
 پیکی جوان بگا ، وه هینو له سه رخو وه سه نگینو گران
 بی له ناو مهردوما ، به بی بیسی دل و دهرن ، وه به بی نه مهی
 که له سنوری شرع بچینه دهره وه قهی ناکا ، وه نه مه به

دعیه و دهمار نازمبری ، وه به لاکو پیویسته ۹۹۹
مسلمانی وایی .

انجما بسی ئهو به دعیه و دهمارانه مان بو آهکا که دست
گیرویی کس له ربی خوادا ناکت که ئه مانش له سر
دوو جورن .

به که میان - ئهو که سانهن که رژدوچروکن ، وه له پر
چروکی یان نه خویان دست گیرویی هزاران ئه کن ، وه نه چه زبش
ئه کن که کس دست گیرویی بیان بکا ئه فهرموی (الذین یبخلون)
یعنی خوا ئهو به دعیه و دهمارانهی خوش ناوی که به گوفتارو
کودار رژدیو چروکی ئه کن له گهل هه مو که سیکا (ویامرون الناس
بالبخل) وه فهران ئه دهن به مەردوم به چرووکی ، وه ساردیان
ئه که نه وه له یارمهتی دانی هزاران .
www.zheen.org
زورکسی واهه به که چاوی به هزاری یا دسته پاچه به کت
بکوی دلی نهرم ئه بی وه ئه یه وی شتیکی بداتی ، زور جار
دست ئه کا به باخه لیا پاره شی بو دهر دینی که چی هه اوری
چروکه کی به شیمانی ئه کانه وه ، وه پاره کی پی ئه خانه وه
باخه لی ، ده سی پی ئه لی ئه م زرته بوزه خیری پی ناشی ، ده سی
ئه لی پاره که بده به ایزرم گوشت بو مناله کانی خوت (ویکتمون
ما آتاهم الله من فضله) وه ئه شارنه وه له مەردوم ئه وی که خوا
پی به خشی وون ، له داراییوسامان ، یا له زانیو آگاداری

به هیندی شتی باشی به که لکت بو کومه له بیان
 زور دهره له هیندی باره داری وا هین ، جگه له وه که پرووی
 له گهل مەردوما ئە کەن ، وه هیچیان نادهنی ، هه مېشه به
 نه داراش خویانیان پېشان ئە دەن ، وه نه و نه ده له لایان
 ئە کوروزینه وه و سکالا له نه بونی ئە کەن ، هه زاره کان دلان نه رم
 ئە بی که ئە گەر شتیکیان پی پی بیاندهنی وه زور کسی واش
 بون که شتی زور باشیان زانی وه ، له پېشه ی نایابی زور جوان ،
 یا له دهرمانو خواصی گولوگیا ، یا له هیندی شتی تر که کومه له
 به هره ی باشی لی وه بگرتایه ، که چی به که سیان نه وتوو وه له
 مەردومیان شاردونه وه .

ئه ورو پاییه کان بو به وا پیش کوتن ، وه به شتی نایابو عه نیکه
 جهانیان سه رسام کرد ، چون که ئەم زه خوشی به بیان نه بووه ، وه ئەم
 جوړه پرووی به بیان نه کردوو ، به کیکیان ئە گەر به یی به شتی
 بردایه جاری دهستی لی هه له ئە گرت تا مردنی ، وه هه رچیشی
 بو ساغ بیوا به نه وه ئە بنجسته سه ر کاغزه ، وه به شا گرد و قوتاییه کانی
 خوی ئەوت تاله باش مردنی هه ولو کوششه کدی به با نه چی ، وه بو
 ئەوی که ئەم بناغهی ناوه نه واو بگری .

به نی ئە گەر بزانی که فروکو ئەکتریکو شه مەنده فه رو
 گه لی شتی تر چون دوزراونه وه و دوروست کراون ، وه چون
 به به ره ریک خراونو ناوه واوی یان چاک کراوه ؟ تی ئە گا که

ټوان ټم نه خوشی ایا به یان نه بووه ، وه همویان به بی دهغه لی له
 هه وولدانا بون بو پیش خستی هه و جوړه پیو بو ستا تیکي آدمی زاد ،
 ناویان لی هات که زور شتیان له جہانا راحی ژیر دهستی خویان
 کرد ، شہوی تاریکیان روناک کرده وه ، آسنوزہ لامیان خسته حهوا ،
 ریگای زور زور دورو درپژیان کورت کرده وه ، دہنگیان
 گہ بشت بہ بک له روزہ لانه وه بو روز آوا ، آسمانوزہ وی یان پی وا ،
 نقشه و خریطہی ټسټیرہ کانیان کیشا ، هه و جوړه نه خوشی به کیان
 دہر خست ، وه بو همویان دہرمانیان دوزی یه وه .

زانا کانی ایش ټه گہر له پاش هه ولو ټه قہ لایه کی زور و زمہ بنده
 شتیکیان دوزی بیتہ وه یا علمی نایا بو غریبیان زانی پی له بهر چورکی
 خویان شاردویانه وه ، نه خستویانه به سہر کاغہز وه ټه به کسبان
 ووتو وه ، نامر دوزو علمه کشان له گہل خویانا نیژا وه .

ټه گیرنه وه که زانا یه کی بهرز به علمی کیمیا له شاری شام شا گردیکی
 ټه بی هه همیشه بهر دهستی پی ټه کا ، بهلام هچیشی فیرناکا ، ناوقتیک
 زانا که دیتہ سہر ټه مہی بچی بو حج شا گرده کی پی ټه لی ټه مہ
 چہن سالہ من نوکری تو ټه گم به بی ټه مہ شتیکم فیر بکی ،
 ایستاش وا تو ټه چی بو حج ، وه ټم سفرهش سفریکی هانو نه هانه ،
 زور تسکات لی ټه گم شتیکی وام فیر که که خومی پی بژہ ہم ،
 ټه ویش فیری دوروست کردنی با سو قوس جو قی ټه کا ، بهلام به شرطی
 که به هیچ کسی نه لی ، له پاش چہن مانگی زانا که له حج

ئه گه رتهوه بو شام که نه ماشا ئه کا له هه مولایه که وه هاوار ئه گن
 هه ی باسو و سو جوق ، کا برا ئی ئه گا که شا گرده کی شرطه کی
 شکاندوو ، وه نه یه کی دوراندوو ، له سه ر ئه مه ده ری ئه کا
 وه ایتر نای گرتنه وه لای خوی ، وه شرط ئه کا که جار یکی تر هه یج
 شتیک به هه یج که سیک نه لی .

خوایه جگاره داخی ئه وه که سانه ی که کتیی ده ست خطی جوان
 جوانبان له لایه که باو کو با پیر یان و قی خوی نوی و قی ، وه له بهر
 هه ژاری بو یان چاپ نه کراوه ، امرو که تونه ده ست و چه و
 نه وه کانیان ، وه ده ستیان پیا گرتوو ، وه ده ری ناخن نا ئه که و ته
 ده ست له ننگه هور یکی نا حه زی بیگانه وه وونی ئه کا .

به کی له زانایانی کورد — ناوه که کم له پیر نه ماوه — جهوت
 سه د سال له مه و پیش له هه ورامانی ئه وه دیوووه ، دو سه کتیی زور
 جوانی به نرخی نوی وه ، که شایسته ن به آوی نه لا له سهرو
 په ده ی زبو بنوسرینه وه ، به کیکیان تاربخو میژوی زانایانی کوردی
 ئه وچه له به ، وه بهر له گه وه هه ری شه و چراغ ، وه هه ر له و
 کتیه دایه که ئه فه رموی (خوم شیخی سه دیو باو کیم دیوه ، وه
 خلقی دی به ک بون له هه ورامان — که ناوی دی به که ش ئه با —
 به هوی آزاوه به که وه کوچیان کرد بو شیراز) هه ره م ره ننگه
 هه زاران شتی هه نیکه و نایان وای تیا به که ئه سرو به گو یه چکی

که سا نه چووه ، انجا دوسه کتیبه ، دهست به دهست کهوتوته دهست
 په کی له نهوهی نهوزانا بهرزه ، پینچ شش سال له مه وپیش له ایرانه وه
 هاته پینجوین بهخیزانه وه ، وه بهری گوت هاته سلجانی وه
 هاندلام ، هر چند تکام لی کرد وه به سهریا هاتم که نهو کتیپانه
 بیی تا به پارهی خوم چاپیان بکم وه قازانجیکی ته گهر بی
 هموی بو خوی بی ، بهلام دهستی شکاووم راضی نه بو ، وا بزایم
 ایستاش هر له زوری تاریکونوته کی لادیدا فری دراوون
 بو مشکومار .

پیشینان و تو یانه

- * بانیکه و دوو ههوا .
- * ترشکه له خوی دوشکه .
- * سال به سال ، خوزگه به پار .
- * وهك نيسك وایه بهروپشتی بو نی به .
- * وهك چرایه سیبهری بو خوبهوتیشکی بو بیگانه .
- * ههوینی نوو قازان شیره .
- * هم وولاخ و هم چوولاخ .
- * په کی نهخواو په کی نهروانی ، نه مه به نه بیته پیشواوی
 جهانی .

دیوانی گہ لاو پڙ

نیشترانی

محمد امین کریم بگت جانی

بینه وه کوردینه وادایکی وطن هاوار ئەکا
 داد و فەریادی له دەستی دووژمن و بەدکار ئەکا
 گوپی گرن ابو و خودا هینده زیله دەنگه کەهی
 هەر وه کو نهشتهر له ئەیندی جهرگت و دلدا کار ئەکا
 وا به زوانیکی بهنی لیان ئەلایتو وطن
 بانگ ئەکا لاوانی کورد کی دەردی کی تیمار ئەکا؟
 وابە ناسور کەوتوه زامم به
 غیره تو ناموسی بی ، ئەم حاله چون اختیار ئەکا؟
 گەر ئەپرسن زامه کەم بوچ وا به ناسور کەوتوه
 سهبر ئەکەم لاوی منه و اخزمه تی . . . ئەکا
 آی دەمیکه بهم هیوا به دلخوشم روزی ئەهه بی
 نهوجوانانم له سهەر من په کیه تی ئەفکار ئەکا

وام نه زانی وا به خوینی مدعی آوم نه دهن
 ووشکه پووشی دهشته کهم بو خوینه خوی گولنار نه کا
 ایسته که چی سه بر نه کهم
 یم بلین ایوه و خوا نه و روزه کهمی اظهار نه کا؟
 سهیری قهومی اجنبی کهن چی نه کهن بو نیشمان
 ههر کهسی هوشی بی نه عصره نه و بیدار نه کا
 خالق به حقی خوبه وه راناوه سی بو غهیر نه چی
 تازه کوردی من نه چیت و خوی به
 راپهرن ههلسن له خهو نوستن نتیجی نه گه نه
 ههر کهسی خووی دایه خهو بو عاقبت ادبار نه کا
 سوتیام رزیام به دهستی حکمی وه
 دارزام نه م دهرده ایشتی کاری زه هری مار نه کا
 به کهنی دهرمانه نه می کوردن بو ته ناوی دهرده کهم
 زوو به زوو چاره ی بکن نه و زامه کهم نیجار نه کا

وه کو تاووس

میرزا مارف

وه کو تاووس چی به امرو به ناز و خوت نه نه خشین
 به نا به خوا به چاوتا دیاره دیسانت دل نه له رزینی

نه‌گه‌ی به‌رد هه‌ل‌گری بو شیشه‌ی دل شینه‌که ، خو دل
 له‌ تو‌زیاتر کسی که‌ی‌تیا نی‌به‌ بو تیک‌ی نه‌شک‌بنی
 له‌لای خوته‌ وه‌کو آوینه‌ نی‌گه‌رده‌ ته‌ماشای که
 به‌ دایم خوتی تیا بنوینه‌ ایگه‌ بوچی نه‌شک‌بنی
 له‌ توره‌بونی دوینی تو نه‌ترسا دل که‌ نه‌یزانی
 نه‌مانه‌ گه‌لته‌یه‌ بی‌نی که‌ لیوی لی نه‌قوچی‌نی
 به‌ هه‌رجه‌ وروجه‌ فایه‌که‌ چه‌ز نه‌گه‌ی دل بنده‌یه‌ تو خوا
 به‌ دوری روت نه‌گه‌ی له‌م بنده‌یه‌ی خوت داچله‌ گیتی
 هه‌زار چه‌ ورو چه‌ قام ده‌ر حق بگی من هه‌ر له‌لم خوایه
 مناله‌ دل‌ره‌قه‌ خوی چیا نه‌بی تولیمی‌ته‌ستی
 قوبانی من به‌ سودای توره‌ محرم برده‌سه‌ر نازه
 به‌ ده‌رکردن له‌م‌هم‌ زانی مرادهم تو نه‌ترسینی
 گه‌بشتمه‌ برده‌می ده‌رگه‌گه‌ت که‌به‌ی طوافی دل
 له‌لام به‌کسانه‌ روت داپوشی یاخود بومی بنوینی
 به‌ « میرزامانی » که‌ونومه‌ به‌ندی به‌رچه‌می لوت
 خیالی خاره‌ تو بتوانی له‌م به‌نده‌م که‌ « ۱ » ده‌ر بی‌نی

(۱) مرحوم سلیمان صالحی هه‌مه‌وند که‌ شاعریکی شیت وطامی بو
 هم‌ نوعه‌ کلانه‌ که‌ قابل بوایه‌ به‌ عره‌بیش اعتباری بگه‌ت نه‌ی فه‌رمو
 (به‌ عره‌بیش نه‌وت قویل تریش نه‌وشتم) انجا به‌نده‌ش عینی شت
 نه‌ایم .

لایه لای بو به چکه شیرانی کورد

خانقین : بابا علی . بیرار

هه لایه لای کوربهی نهوجوام
 تازه گولونوچهی باخی کوردانم
 وه لایه لای کوردی لایهت بو نهگم
 تاباش تی بگهی وهک من تی نهگم
 به دریزانی شهو هیچ خسهوت نایه
 غه می من هه مه تویش له دلنایه
 هه لایه لای رولهی نازدارم
 تو چونت زانی من دهرده دارم ؟
 گوپی له وانم که به لام هوشت بی
 میزهی کوردوستان جهلهی گوشت بی
 نو به خبو ناگم بو یارمه تی خهک
 بو هه اوزوانت نه بی بتی کهک
 هه لای لای لایه رولهی شیریم
 به و هیوای خومه یا خوا بتیم
 هه رکس بو قهومی راستی لی نایه
 وهک کهشقی کون کا خویشی تیدایه
 لایهت بو نهگم بهو شهرت بزانی
 بو هاو خوینی خوت قوچی نوربانی

هـی لای لای لاوم لای لایه
 له قورنی نه گهت رسگار بوینایه
 رازی لای لایهت له دل جی گیربی
 زه بونی کوردت هرکات له بیر بی
 له گهل شیر بیخو نه م داستانه
 و مک مارانگه ازه ایشی بیگانه
 هـی لایه لایه کورپه ی ره انگیم
 بو خزمه تی گهل خوزگه بتیم
 نه تو شیرکوله ی نه وه ی شیرانی
 نرخنی وولات زه ریف بزانی
 روله بنکه سه ره سبت به رزی وولانه
 گیان فدای و نه تاج و خلاته
 هـی لایه لایه کورپه م لای لایه
 آخ روزی زووتر تیکوشینایه
 خهوی غافلې پیشه ی نه زانه
 سه ودای نیشمان مابه ی زیانه
 هـه همیشه تکام له لای پزده انه
 تو بیته به ره م بو قوتابخانه

گورانی هبوا

« ئەم گورانی به هی (زیوهر) و (رفیق چالاک) بش
مقامیکی تاییه نی بو داناوه که له سهری
ئهوتری » .

نادهست له مل هیوا نه کم شهرنه نه نیشم قهت به تال
بو لای تازهی قهومی کورد بیمه نمونه بی مثال
نادهست له مل (دوباره پات)
بوته شعار و کرده و هم ، سه بهستی و آزادی وطن
لهم ریگه زاریش بم زه بون نابیم آثاری ملال
نادهست له مل (دوباره پات)
ههول و کوشم لازمه بو خزمه نی هاوملم
روچی له ریگای ملنا نه بیمه خشم نه بیمه چال
نادهست له مل هیوا نه کم شهرنه نه نیشم قهت به تال
بو لای تازهی قهومی کورد بیمه نمونه بی مثال

بارچریک له شعری « سهیری »

« ئەم شیعرا نه هی « سهیدی » ی هه ورامی به نیوهی به
کوردی هه ورامی کوون و نیوهی به فارسی و ونوه »

م . طار دوهی

روبو « ۱ » کریام ههواو سهیری لوهم باخ
به دیدم قری دلخسته برشاخ

(۱) روزیک

منوقری به همدم ساز گشتیم
 ههراده «۱» چلوه کو کوشی من آخ آخ
 ههراده زد فغان کو یار کو یار
 تهزیش «۲» سوتو پوروزیونو بهر و داخ
 فغاندم اشک خونین بردخ زرد
 چینی ههرسو «۳» روویم «۴» کرده شپرداخ
 چه سازم چونکنم کز یار دورم
 ده ماخیم ناوه شو که بقم نیو چاخ
 ده رونم له تله به سته شو پیوه
 بسان «بنجهره» سوراخ سوراخ
 کی ته زیارم چینی «۵» یار و بلولاش
 به کوی او صبا نگذشته گستاخ
 نه دبت چی دینه کو میو «۶» نو «سه بدی»
 نرحل کن به ناکامی از این کاخ
 گرسنیکه رگرل ...

هوار

وهره گیانه کم تاقه یاره کم
 هیزی ژیانم گولرو خساره کم

(۱) هه ره نهوه (۲) منیش (۳) فرمیسکک (۴) رومهت
 (۵) چون نهویرم (۶) آوانیکک

خوشه‌وبسته‌گی روی سهر زه‌مینم
 گولفونچه‌ی شادی ناو باغی ژینم
 وهره مژده‌بی ایرو به‌هاره
 به‌هاره گیانه جه‌ژنی دلداره
 ای‌ش با به‌سی له خه‌فوت لاده‌بین
 جه‌خاری گهردون هه‌موی به باده‌بین
 با به‌سی تاکی خه‌فوت بچیژین ؟
 تاکی فرمیسکی خوبین بریژین ؟
 با پروین گه‌شتی بکین به ده‌شنا
 به ژیر سامالی روونی پاشوه‌شتا
 به‌گی دلداری بکین به به‌ردا
 تارای دلخوازی به‌بین به سهردا
 ریی کاروانسه‌رای دلداران بگرین
 بروین بی ووچان ده‌شت و دهر برین
 تاوی له‌ده‌ردی دنیا رزگادین
 وه‌ک مه‌ل هاسازی گول و گولزارین
 کام‌جی دا‌گیره ریی به‌گیرینه به‌ر
 کام‌شاخ زور به‌رزه سهرکه‌وینه سهر
 تاوی له‌ده‌ردی دنیا رزگادین
 وه‌ک مه‌ل هاسازی گول و گولزارین

ٺهوى جى وري بي مه تاسكو مابين
به خوشى بڙين تيا بهرهللداين

له دهردي سهرى دٺيا رحهت بين
دوور له مهبهتني خهم و خهفته بين

جى رابواردنمان له ناو گولزاربي
جى دانيشتمان بن سايهى داربي

كوشك و خانومان خيمهه گولان بي
ٺه لارمان پوبهه لقو چلان بي

دلوبي شهونم آوى رهوان بي
پرداخى آومان بهردي گولان بي

خوردي قهلبه زهه به فراوان بهه بي
نه غمهه داگيري مه لان بهستهه بي

گول بهله نجه ولار بولبول به آواز
ٺه و نازى له نجه ، ٺهم بهستهه دلخواز

بيگن به آهه ننگ شه مال مهه گير بي
بهردي گوله زهره پرداخى زبربي

روناسى شه و بش شه و قى چاوت بي
منيش قبله گم زولفى خاوت بي

گهرا تیک به ده سنا

هر ویر : ابراهیم هوشیار

ههاسه گیانه کم بروین بو گهران
 به کیوو کهزا باب کهین سهیران
 خوشه و بسته کم به فر تو اوه
 ژیانی شیرین له خه و ههلساوه

به لاروله نجه به عشوه و ههرا
 وادیت و نهچی به دوول و دهرا .
 بی ، باهه لگرین شوینی بی به هار
 له زهوی و ژارا به آسته م دیار .
 بی، به سهر کهوین سهر لووژ کهی چیا
 بابروانینه له روی سهوزه گبیا

واتارای رهشی شهوی زستانی
 له سهر روی گهردون لایدا به یانی

داری ههلوژه و قوخ رازانه وه
 سیویش وهك نهوان له گه یانه وه
 وهك بوکی شهوی (لیله القدرن)
 به آیت چینگای ههزارمانگت نه گرن

داری میوی رهن له خو هـ لساوه
نه رزه کانی گشت له بهك آلاوه

دهست له مل بیگتر هـ و هاورازن
هـ هـ روهك دلداري آوانه خوازن

جوگه له و روبر وا نه رزو نه شکی
به کیف و خوشی و سه ماو هـ لپه رکی
دهم به گورانی و شادی و دل نه رن
به سه ر دارو به رد وانی نه پهرن

سه یریکه له نیو دلی کردگار
وا بشکوتوه گول و لاله زار
وهك بشکوتنی کهنی ده ریابه
وهك او له هـ هـ رلا شه پولی دابه
وره به پباله ی نه رگی یاران
بخوبن باشماوه ی فرمیسیکی باران

له گهل ده ننگ خوشی چوله که شادین
به بون خوشی گول باگیان آزادین

وره له پال نه و به رده دانیشین
لهوی شارراوه بنه وشه ی ره ننگ شین

بروبن هـ هـ ردو کمان تیر تیر ماچی که بین
هـ هـ دوویک دل بین ماچ و موجی که بین

ژبنافى زه مانى

آمبىرى : اتور . بىر روارى

جانانه جهان گرتى سه راسه ر به جوانى * هه رگه س بى دزانى
 بى له شکر و جه ننگ گرنيمه نه فرو به کهرانى * لى بى يه ره قانى
 ما نه فرو نه حيفه تو له انجسيرا نه برسى * مان نه هبى او برسى
 نهف کى ماسيه بونه که تو شاهى گزانى * ژبنافى زه مانى
 هشتا تو نه رازى نه و دژمنى خوبکى دخوازی * ناهيت «۱» ژمه گازى
 بى فايديه مادام تو بخوبى دلوقانى * ژکيشه «۲» به يانى
 به ختى نه مه خانم مه چسوجه ژکايژه * سى من بى رى ژه
 کنه هه ژخدى فه به سه وه ره من به به هانى * زانم تو گرانى
 ژنالبى مه هه ژا دنيا و نه ردى خودى له رزى * چا که بى نه رزى
 روندک «۳» ژدوچا فا دپه شن هه ر وه کى کانى * يار شه فه فه نه وانى
 گهر نه هه ر نه سراده بکوزى نه فرو که «انور» * هانى بوته خه نجه ر
 بى خوشم گه له ک گهر تو بوان بکى ميانى * بکيشى ژمه جانى

(۱) جزيه (۲) دل سوژ يان دل سوژ (۳) فرميسک = هسار

ماموستایژلان

« پوره بک له نوسراوی له چاپ نهدراوی (شهبه -
نگه پروژ) » .

محمد ساکر فتاح

دوژمنی گیانت بی .! هرچی گوی له گورانی گوتی
(چه کو) ی هاوریم بگرتایه . نه بو تاسه روز گوی بزرنگایه وهو
په بزشک (دوکتور) گوی دهرمان کردابه انجا چاک نه بوه وه .!
له بهر نه وه هر چند بانزانایه (چه کو) نیازی گورانی گوتی
هـهـبه : یان لوکمان آختیه گویان . ومیان هر به که به لایه کا
خومان دهر باز نه کرد .! www.zheen.org

بهلام دلنایه که عود لی دانه گی منیش ، هـهـزار بهردی به
بشت گورانیه کی (چه کو) دا دابو . برای باو کیشم لایه ،
که عودم لی نه دا هـهـمو له شی گرز نه بو ، وه دانه گانی دهستیان
نه کرد به فرچه فرج .! ایستایش له بیرمه که پشبله به کی زور چه قاوه -
سوم به لی دانیکی نه بو عوده دهر باز کرد .! ... نه گین هیچ شتیک
چارهی مام پشیلهی نه نه کرد .! له بهر نه وه شتیکی آشکرا بو ،
که من و چه کوبینه هاوده میکی گیانی به گیانی .!

بهلام ههرمت و چه کو نه بوین که له خویندن گای مالیدا
 (مدرسه ی داخلی) نایمان نه خوار دو نه خه و نین گه ایکی تریشمان
 له گه لا بو . ههر چند نه مانه له نرسی گورانی گوته که ی چه کور
 عودلی دانه که ی من کولان به کولان لبان پهره وازه نه بوین .
 بهلام که عود و گورانی له آرادا نه بو نایه : له ده و رمان گرد نه بو نه وه ،
 وه که برا به قسه ی خوش و به زم و ره زم و سکالا بو به که -
 گرد نه وه شه و مان به سهر نه برد . به راستی که م کومه لی شاگردانم
 دیبو که نه وه نده ی ده سته ی ایبه دوست و به کدل و به که
 زبان بو بی ...!

روژی له روزان ماموستایه کان بو هات ، نای « بیژن » بو .
 چونکه خوی نائی و نه زان بو ، ههر چ پرسیار بیکان لی نه کرد ،
 له بریتی نه مه ی نیمان گه یی ، تووره نه بو ، به لکو گه لی جار
 جنبوو قسه ی زورنا شیرینی پی نه گو تین .. ایبه بش چونکه
 گرژومون بو نه وه نده ی تر رفمان لی نه بو وه .! جگه له وه
 نه مان بیسته وه که له م لاوله ولاش که لیک جوین وقسه ی خراب -
 مان پی نه لی .. له بهر نه وه شاگرده کانی ژوری ایبه کومه لیکان
 به ست وه هه مو پیکه وه چند بریار « قرار » بیکان دا که چه ند
 کاروباریک هه لسورین ، به لکو « ماموستایه یژن » له جوین دان و
 قسه ی خراب و تووره یی بخت .. بهلام ره نجهان به باجو .
 وه ههر چیه کان کرد سهری نه گرت . وه « ماموستایه یژن » له

سه‌رزه‌لشت‌سکردن و شکاندن و جوبین‌دان و نووری
خوی نه‌گوت ...

شاگرده‌کان له دست « ماموستایژهن » وهرس بوت و
که‌وته نه‌وهی له ناو آزاری گیانی خویان شتی‌ناشا‌بسته‌ی ده‌رباره
بکن . نه‌وه‌نده‌ی نه‌ماو ، شتی‌ناشرین له شاگرده‌کانی‌وه
روبدات ، وه آبروی ده‌سته‌که‌مان بیچیت ... له‌پر « من و چه‌کو » ی
هاوریم له ناو شاگرده‌کاندا سه‌رمان به‌رزکرده‌وه . وه هر
دوکان به ده‌نگی‌که‌وه نه‌مه‌مان پی‌گوتن : براگهل . ماموستایژهن
هر چه‌ندی خراپیش بی ، ایبه‌که‌که‌شاگردین ، جوان نه
شتی‌وه‌های ده‌رباره‌بکین که آبروی ژوره‌که‌مان بیچیت . وه
پاشه‌جار رومان نه‌یت به‌خومان بلین شاگرد . نه‌گهر ئیوه به
هه‌ردوکاندا رانه‌په‌رمون ، ایبه‌توله‌ی ایوه له ماموستایژهن
نه‌که‌ینه‌وه . به‌لام وایشی نه‌که‌ینه‌وه که آبروی که‌سیمان نه‌چی .
وه سه‌ر ماموستایش پیمان بلی ده‌ستان خوش بیت . به‌لام نکاتان‌لی
نه‌که‌ین که‌ئیوه هیچ ده‌رباره‌ی ماموستایژهن مه‌کن وه نه‌مه
بخه‌نه سه‌ر نه‌ستوی ئیبه‌انجا نه‌گهر ئیبه‌ایوه‌مان دلخوش
نه‌کرد « هر چه‌که‌کان پی‌نه‌لین ده‌ستان خوش بیت ... » هاو
ری‌کانشان به‌یک ده‌نگ گوتیان : « باشه‌ئوا ئیبه‌وا زمان
هینا له ماموستایژهن ، بزاین ایوه چی نه‌کن ؟ » . به‌م ده‌نگه
نه‌ی‌کردنی ماموستایژهن که‌وته سه‌ر نه‌ستوی من و چو‌کو

جاسه بر که چیمان به سهر هینا ! ...

* * *

ماموستا بیژن و ماموستا به کی تر له ژوریکا بون . هه مو شه و تادرننگک نه کوشان . خویندنه کانی سه به بنی بان آماده نه کرد . بهلام نیمه به پیچه وانهی نه وان شهوی هه بنی « جهه » مان بو به زم و ره زم دانا بو . له بهر نه وه تادرننگک آهه ننگک و زه ماوه ندمان نه گرت انجا نه خهوتین . پی ره ویی خویندنه گاکه شمان وه ها بو که له و شهوه دا سهر به ست نه کراین ، هه ر چونیکان رابواردا به که س لی نه نه پرسینه وه ! ... له بهر نه وه شهوی نه وه هه بنی به ، هه ر له بانگی خهوتانه وه چه کو قورگی خوی پاک کرده وه ، منیش عودی خوم ساز کرد . وه چوبنه بهر نه وه هه یوانهی که ژوری ماموستا بیژن و هاوری کی زله پشته وه بو . وه کو تو پر ده ستان کرد به گورانی و به زمی خومان ! ..

هه رچه ند ماموستا بیژن به نجه ره و ده رگای داخست و کون و قوژینی ژوری کوک بر کرد و گویی خوی به لو که آخنی ، کوششی بو نه کرا و که لکی نه گرت ! .. له گهل نه مه شا فیزی نه بهینا که پیمان بی بوچی وا نه کن ! . بهلام له و حه له دا که من و چه کو خه ریکی نه وه بویت توزی پشوو بده بن : ماموستا بیژن سهریکی هه یوانه کی دا وه به بده مانا پیاسه به کی بو کرد .. بهلام نیمه نه مان هیشته بگانه راستی نیمه ، به هه رچی هیز و

تهوانا يهك كه تاماندا بو ده ننگمان هه لبري وه به عود و گورانى
 شايشمان كرد ا .. بيژن خوى گه يانده وه زورى . ده ننگمان نزم
 كرده وه . بيژن هاته وه ده رى . ده ننگمان به رز كرده وه . بيژن خوى
 هاويشته وه زورى به لام نه وه ندهى پي نه چو به تى به چرى . هانه وه
 سه رمان . گوتى : « آخر ابو ههچ له مه بهر نا كنده وه كه من
 نى نه كوشم ؟ » . گوتمان : « نهى ماموستا خوا هه ل نه گرى ايه له ههفته -
 به كا هه ر نه م شه وه مان هه بى و توزيكيش رانه بو برين ؟ » .. گوتى :
 « را بو اردن باشه . به لام ههچ كوى تان نه دوزيه وه نه م به رده م زورهى
 من نه بى ؟ » .. گوتمان : « نه م به ره بو انه نه بى ههچ كوى بهك
 هه به نه وه نده نه شته به پيا و به خشى ؟ ماموستا نه بو ايه تو خه لات
 به كردين ايه نه مه نده گورانيمان بو گوتوى له شو بى كى تر بو بتابه
 نه مهت به پاره ش ده ست نه نه كهوت .. ماموستا سو پاسى خوا بكه .
 سو پاسى خوا . با خوا له م نازو جيازته به به ش نه كات ا .. »
 گوتى : « خوا نه م نازو جيازته م لى به رى . نه مه باشه ابو ه
 سه ره سقى له من بار نه كدن ؟ .. » گوتمان : « توبش نه توانيت له م
 شه وه دا سه ره سقى له ايه بار كه يت نه مه به پنى ره وه وشقى خو بندن -
 ننگا كه مان سه ره سقين . وه له نه ندازهى خوماندا هه رچيهك نه كدين
 تا به يانى ليمان ناپرس رته وه . » ماموستا بيژن به تو وره بيه كه وه
 به جى هه شتين وه هه تا گه بشته زوره كى خوى له بو له بول و
 ورده جنىو درينى لى نه كردين .. به لام من و چه كوش به
 گورانى و عود لى دان دريغيمان له و نه كرد ، وه جار بى كى تر يش

دارو بهردی خویندنگا کهمان هینایهوه له رزه ا ... ئەها دەر
 کوت ا .. کاتیکیان زانی ماموستا بیژن به خوی و سەر -
 ماموستا کهمانهوه هانهوه سه زمان ا .. بهلام سەر ماموستا کهمان
 وهک ماموستا بیژن نه بو . پیاویکی زرننگت و تیگه بشتو ، جوامپر و
 کارگوزار بو . دەمیک بو له کهینهو به بنه ی اعه و ماموستا بیژن
 گه بشتبو . که هانه پیشهوه له بهری ههلساین . ئەویش نهیکرده
 نامهردی به رویهکی گهش و خوشهوه چاکو چلونی ی له گه
 کردین . وه به زور گورانی و عودیکی پی لی داین ا .. من و
 چه کو وه ختبو له خوشیانا گه شهکه دار بین . له بهر ئەوه تا بلی
 کوشمان کرد که گورانی و عودیکی پاکو پوختهی له سەر خوی
 بو بلین . چه کو قورگی پاک کردهوه ، وه دهسه سربکی بچکولهی
 خسته ناوده می منیش تهله گانی عوده گم به زور و به خواهیش
 بادا . چه کو دهسی کرد به گورانی گوتن منیش دهسم کرد به
 عود لی دان . له پیشهوه دهنگیکی نهرم و نزم ئەهات . بهلام
 دهسه سه هه ناسه ی چه کوی سوار کرد . تینی دابه خوی . کاتیکم
 زانی دهسه سه له ده می چه کو دەر بهری . وه وهک گولله دای له
 سه روچاوی ماموستا بیژن . دهنگت ده رچو . بهلام دهنگت
 چی ؟ مالی به قورگیری گوی هه مومانی کهر کرد ا . منیش
 وام زانی فنی موسیقی وای پی ئەوی که منیش به قام دهست
 بهزوبم ، کاتیکم زانی دووسه تهلی عود تهقی . کابایکی دەر بهری .

دای له شوشه‌ی په‌نجه‌ره‌ی ژوره‌گه‌ی ماموستا بیژن شکاندی . که
 نه‌مه‌ی دی بیژن ، گری‌تیه‌ربو . له قینا توکی سه‌ری راست
 بوه‌وه . ده‌سی کرد به‌جنبودان و قیره‌قیر . به‌رچاوی تاریک
 بو . نه‌وه‌ی له‌پیرچوه‌وه که له‌گه‌ل سه‌رماموستا که‌ماندایه .
 له‌داخا به‌قایم پی‌ی دا به‌زه‌وی دا . به‌لام پی‌ی که‌ونه‌ سه‌ر کاکی
 توتکه سه‌گه‌گه‌ی ماموستا سه‌گک ده‌سی کرد به‌فوره‌فور . به‌لام
 له‌عه‌زده‌ت ایشی کاکی که‌کی وه‌رگه‌را به‌وه‌وه به‌قاچی ماموستا بیژنه‌نا
 نوسا . بیژن که‌ونه‌ هاوار هاوار . شاگرده‌کان له‌ده‌ورمان کو
 بونه‌وه ، له‌گه‌ل نه‌وه‌شا من و چه‌کو هه‌ر له‌گورانی و عودلیدانی
 خومان نه‌که‌وتین . به‌لام سه‌رماموستا و شاگرده‌کان له‌پی‌ی که‌نینا له‌هوش
 خویان چون ا... خو، من و چه‌کویش هه‌ر شپوه‌ی میوانداری مان-
 تیک نه‌دا . که‌ زانیان که‌س پیمان نالی ده‌ستنان خوش بی‌خومان
 بو خومان ده‌سمان کرد به‌چه‌پله‌لی‌دان ا...!

* * *

انجا سه‌رماموستا روی‌تی‌کردین گوتی : « پیم نالین ایوه
 له‌ به‌رچی نه‌م ماموستایه‌ی خوتان نه‌مه‌نده‌ آزار نه‌ده‌ن ؟ » گوتان :
 « ایبه‌ رایه‌مان » ناگه‌وی « ماموستای خومان آزار بده‌ین . ایبه
 بو به‌کا گورانی‌ی بو‌له‌لی‌ین و عودی بو‌لی‌ی نه‌ده‌ین که‌ دلی خوش
 که‌ین . » به‌لام که‌زانیان ماموستا چه‌ز به‌م گالته‌یه‌مان نا‌کا ، وه
 خه‌ریکه‌ له‌وه‌رامه‌که‌مان توره‌ بی‌پیمان گوت : « راست نه‌وی
 پیت بل‌ین ؟ » گوتی : « آ، راست برون و مه‌ترسن » گوتان :

« مەبەسمان ، لەمە . ئەو بوو کە خوشت بێ پیت وە بە چاوی خوت
 مان بینی کە هەموو دەم ماموستا بیژەن چیمان بێ ئەکات ! .. جا
 ئەگەر پیت خوشە ماموستا بیژەن جویمان بێ بدات ، ئەوا ایەش
 دلی خومان بەم عود و گورانیه خوش ئەکەین . وە ئەگەر پیت
 ناخوشە جویمان بێ بدات ، نو گەورە هەمومانی ، ایەش و
 ئەویش نەمی بکە ! .. »

کە ئەمەمان گوت ماموستا بیژەن ئەوە نەدی تر تۆرەبو . بەلام
 سەر ماموستا بێ دەنگی کرد وە لەگەڵ خویا بردیە مالهو . بە
 ایەشی گوت : « چاوەروان بن تا ئەنیم بە شونیتانا » . لە پاش
 هەندیک ، سەر ماموستا من و چەکو و هەموو هاوریکانی بانگ
 کردە مالهو . لە پاش آهەنگ و بەزمیکی خوش و شەوچەرە
 خواردنیکى نایاب ، ایە و ماموستا بیژەنی آشت کردەو . وە
 بریاری بە هەردولامان دا کە بێ دلی بەک نەکەین وە لەگەڵ
 یەکا چاک و داسوز و بەنەوازش بین . ایتر لەو شەووە ماموستا
 بیژەن وازی لە جنیودان هینا . وە هەرچ پرسیار و گوفتاریکیشمان
 لەگەلا ئەکرد ایمان تۆرە نەئەبو وە بە جوانی وەرامی
 ئەداینەو . ایەش ایتر بێرایی بێرایی آهەنگ و زەماوەندی وا بو
 ماموستا بیژەن بگبیرین وە ایتر وازمان لە بەزمی شەوی هەینی هینا .
 بەلام لە بیرت نەچی کە لەو شەووە شاگردەکانی هاوریمان من و
 چەکویان کرد بە « ریش سپی » ی خویان ، وە ایتر بو هەرکاروباریک
 کە وەها بوا بە خویان ئەدایەو . دەست ایە .

برای کوچ کردوم

« پار لهه مانگه دا که له کهلی شوین تازه نه مام نه پشکوی و
 گول نه که شیته وه و گیاندار نه ژبه ته وه و بی گیان نه بوژنه وه .
 لهو حه له دا نه ونه مامیک ووشک بوو ، گوله باخیک هه لوه ری ،
 دایکی نیشمان جگه رگوشه به کی لی وون بوو که لاویکی
 ژیر و که نجیکی تازه پیگه بشتوی نیزرا و خرابه ژیر
 گله وه « ۱ » . . . وا له یادی سالانه یدا نه مام یاده ی
 نه که مه وه . »

هـ...

۱۳ - ۱۴ سالی له مه و به رینه له خویندیندا هیشتا له الفو بیدا بوم
 سه ری سالی خویندین بوو روزی که چومه ژوری ده رسخانه وه
 روانم قوتایه کی نه ناسیاو له نزی که وه دانیشبو ، دوا ی پرسیار
 زانیم که ناوی (فیصل) ه و له شاریکی تری کوردوستانه وه
 ها تونه سلیمانی پاش چند روزی بوینه ده سته برا و هه ر وه ک دوو
 مندال بوین به هاوری ، انجا نازانم سالیگان برده سه ر یان نه ؟
 لیک دور که وتینه وه و له بیر به ک چوینه وه . چند سالیک

(۱) (فیصل) ی کوری احمد افندی هه ولیری که پار له
 نه مه نی ۲۱ سالاندا له هه وایر کوچی دوا ی کرد .

تی بهری ، له بهغدا بوم ، گه بیومه دوهم سالی خویندنی (نانوی) ،
 سهری سال بوو ، نازه مکتب دانراپوهوه روزیکیان له ژوری
 دهرسخانه دانیشتوم قوتا بیهک هانه ژورهوه و به ریکوت له
 ریزی پیدشهوه له بهلشت منهوه دانیشت که سهری به کتریمان کرد
 سه رسامیهک گرتینی و تیر به به کتردا هلمانروانی ، تومز ههروهک
 من شیوهی نوم کرد له ویش شیوهی منی کردبو و به کتریمان
 ناسیهوه و دهسی به کتریمان گوسی و چونی و چا که کی گهرم و
 گوورمان کرد ، بهلی ناسیهوه ۴هه هاوریهی مندالیم بو که باسم
 بو کردن وا ایستا به یهک شاد بوینهوه بهلام گومانی نیه که فیصلی
 ۴م جاره فیصلی جاری پیشو نه بو ، لهو روزهوه به کتریمان گرتوه
 بوینهوه به برابه کی گیانی به گیانی و دوا یی (نانوی) بش پیکوه چوینه
 حقوق تا که بشتینه سهیم سال ، لهم چند ساله دا بوم دهرکوت
 که (فیصل) ی ۴م جاره قوتا بیهکی زیرهک و ابش کرد و
 گهنجیکی راست گو و ژیر و کوردیک راست و نیشمان پهروه
 بوو ، خوویه کی پاک و ره و شتیکی خاوپنی هه بو ، له گهل نهوه دا
 که ماوهی نهوهی نه دا له خویندن و قوتابخانه دوا بیکوی
 ههرواش هه همیشه بیری له خزمهتی نیشمان و یارمهتی ههزاران و
 دهست گرتنی دهست کورتان نه کردهوه و حزی به چاکه کردن
 نه کرد ، تاله تواناشیا بوابه و پی بکرایه نهوهی له دلپا بوابه به
 کردهوش دهری نه بیری .

ابستاش وینهی کردهوه به سهنده کانیم له بهرچاوه ، ابستاش

ئەو روژم لەیادە کە لیرە لە قوتابخانەیی (ئانوی سرکزی) لە بەر بەروچکە کە وەستا بوین چەند قوتایبەکی کە شیمان لە گەلدا بو کە لە خومان نەبون ئەم گەلاویژەیی کە وا ایستا ناوی (فیصل) ی لە پەری دلیا نوسیووە تازە دەرچوو بو ، فیصل ژمارەکی خوی بە دەستەووە بوو لە دەستی کۆتە خواری بەلام گورج هەلبگرتهووە و ئەکاندی و پاکی کردووە ، بەکی لە قوتایبەکان پێوت : بوج وابە پەروشەووە هەلبگرتهووە ؟ وا وەراسی دا بەووە کە گەلاویژەکی ماچ کرد و ووتی : ئەمە تا قانە ئەستێرە گەشەمانە و نازە هەلانوە بە تیشکی پەرشنگەکانی رینگای بە کەنتی و پێشکەوتن و سەرکەو-
 تمان بو روناک ئەکا ئەووە لەبەر ئەوە ئەک هەر هەلبگرتهووە بەلکو پێویستە ماچی کەم و لەسەر سەرمی دانیم ... ، هەر وا لە پیش چاومە کە چون هەمیشە هەولی ئەدا بو کو کردنەوی نو سراوی کوردی دەس نووس و چاپ کرا و تـاـیـتـوانـیـایـە یارمەتی بلاو بونەرەو سەرکەوتنی نو سین و چاپی کوردی ئەدا ، ناشیری بری بگردایە خەربکی ئەووە بو لە هەموو آدەمیزاد بگەیهنی کە نابیی بە چاویکی سووک بروانینە کەم دەستان ولی-
 قەوماوان ...

تا پاریش پێکەووە بوین ، بەلی پار بوو ، هەر وا ئەزانم دوینی بە کە (نعطیل) ی نیووی سالمان بوو ئەرویشتمەووە بو سلیمانی تاسەر شەمەندە فەریش لە گەلماهات ، کە کۆتەمەری ووتی : بەم زوانە

به کتری نه بیننه وه کهچی هیشنا نه گه را بومه وه روزی له نا کاو
 ده نگی هاته گویم که نه یگوت : فیصل مردوه ، به لام ههروه ک
 چاو شوین ده نگی که نه نه بیی ههرواش دلش بروای نه کرد
 تا باش چند روزی هاته وه و چومه مکتب چاوم گیرا فیصل دیار
 نه بو ، روانیم هه مو هاوری کان ره نگی هه لیزر کاوو لیو به بار و
 کش و ماوتن ، تیگه یشتم که راسته و به راست گهرا .

تهری هو برای کوچ کردوم ا .. تهری هو فیصل ! ... له
 بیرته که پار له روزها به لیت دامی به کتری بیننه وه ؟ .. من هاته وه
 کهچی تو نه بویت ! به ته مات کردم هه دیار نه بویت ! . سالی کیش
 تی بهری هه ده نه ککه وتیت ! ، واگشت هاوری کانت بانگت
 نه کهن و هاوارت نه کهنی و نه لین :

« هه ره وه خوت هه ست کردبو و باره ها نه توت ، دایکی
 نیشمان چاوه ربانه ، چاوی لیمانه و هه بوای پیماننه ، وا بهم
 زوانه ژبانی قوتابخانه جی دیلین و ماومان نه بی ، له سه زمان
 پیویسته له خه و هه ستین ، چاو هه لینین و به ده و رو بشتی خوماندا
 بروانین انجا بازووی لی هه لکه یین ، سه ری لی هه لبرین و
 هه نگی اوی هه لینین ، بی پشودان و آوردانه وه به ره و پیشه وه و بو
 پیشه که وتن ، له ری به کی راسته وه و ره و آمانجیکی بهرز ، به
 ژیری و دل پاکی خزمهت کهین به لام خزمه تی کی راست و بهردار ؛
 انجا ده توش و ره وه بانگه ری ، له سهرت وه ستاوین ! .. »
 به لام بی سوده ، نایه ته وه ، وه رامیش نادانه وه چونکه

کوچه‌های کوچیکی دوا بیه و گهرانه‌وی بیه .

نازاق بوج خون ککوشت ، بوج جیت هیشتین ؟ آیا له
 لی قهوماوی و بهش خوراوی و دوا کوته‌بی قهومه‌گت ژیانت لاتال
 بوو بو ؟ یا خود بهم چه‌ند ساله له خراپی و ناپوختنه‌بی ژیان
 سه‌رزمین دلت هه‌ائنه‌نگوت ؟ یا له ناریکی گوزه‌رانی آده‌میزاد
 بزار بویت ؟ یان نه‌توانی به‌گوبره‌ی بیرو باوهری خوت بچولیتته‌وه ؟
 له بهر هه‌رچیبه‌ک بی و نه‌بی هه‌رچه‌ند ناتوانم ره‌ختت لی گرم به‌لام
 نه‌وه‌نده‌ی تمیم که به‌لت کرد ، کاشکی تاویکی نریش دانت به
 خوتا بگرتابه و بترانیا به‌توانی تمیم چه‌رتیانه‌ی راست که به‌توه‌یان نه‌ا .
 کاک فیصل ۰۰۱ هاوریکانت ناچارن و هه‌ر نه‌وه‌ندیان له
 دست دی که ته‌بجاره‌ش بانگت که نه‌وه و بیت بلین :

وا نه‌زانی سردوی ! بنه‌تو به‌ر زیندوی ، له دلاندا چی
 کیربوی ، گیانی پاکت هه‌میشه‌ی لامانه‌ی ناوی پیروزت له سه‌ر
 زبانه‌ی و کورده‌ی بالاکانت له به‌ر چاومانه و داخی روینیش
 له دلانه ۰۰۱

کاک فیصل ۰۰۱ له‌م مانگه‌دا که‌وا سالیکه‌ی کوچت کردوه ،
 له‌گه‌ل گشت هاوریکاندا و یسنان یادیکت بکینه‌وه ، به‌لام نه‌بی ایم
 بیوری که نه‌توان وه‌ک خوم نه‌ه‌وی و چی له‌تو نه‌زاق بینوسم ؟
 چونکه به‌ده‌س خوم بیه‌ی وا ده‌ستم که‌وته له‌رزین ، له‌به‌ر فرمیسک
 چاوبشم نوسینه‌که نابینی ، گویم نابیه و میشکیشم وه‌ستا ۰۰ ، بم
 به‌خشه ۰۰۱ تا ایرم هینا وا ایره‌دا نووکی خامه‌ش شکا ۰۰۰

سالم

عبدالرحمن بك

- ۳ -

به قهله می ماموستا رفیق حلمی

وا دیاره كه له دووای ئه نگیورانى عزیز بك و كه بشتى
 نورك تاناوشارى سلیمانى ، فرقه بك له كورده كان كه ئه بی فرقه ی
 معیق میرى بازبان بووبی دوو باوه خو بان كو كرده ته وه و هه لیان
 کوتاوه ته سهر دوزمن و دهوری لشكری (كه بیا) ی نورك و شارى
 (سلیمانى) یان داره . به لام ئه م شهرى دوا به ش كه هه رچه ن
 شهرى كى آزانه و دلبرانه بوه له رووی ناكوكى و بهك نه بوونى
 (آخاله = آغان) ی سلیمانى و دووروونى و دووزمانى و
 به تاییه نى سرشت و ته بیانى (نظام) ی به به ونان كو پرى یان
 بوه ته سه ربارى نه كبه تى كورد و له خوین رزاندى كى زیادو
 بی كه لك به ولاره سوو دى كى به له شكرى شكسته ی عزیز بگى روستمى
 به به نه گه یاندوه . سالم ، له لایه كه وه ئه م كاره ساته مان بو ئه گیر -
 پته وه و له لایه كه شه وه ، وه كو وینه گریكى ورد بین و صنعتكار

وینه یکی زبانی دهوری نشستی (بابان) مان بو نه کیشی و پنجهی حکیمانی زبانی وزرنگی نه خانه سهر (برینی کومه لایه تی) ماتی کورد . بیجگه له نه مانه بش روو خانی حکومتی ملی کوردمان بهسانی میژوو نووسیکی غه مناک و داخ له دل ، به لام راست گوو به انصاف بو نه گیرنه وه و تاریخی تی که لاو بوونی بیگانه و زمانی بیگانه به قومی کورد و به زمانی کوردی به سوزیکی کوشنده وه نه خانه وه پیرمان . . له دوای نه مانه سالم با نه دانه وه سهر انجامی (ولیعهدی) پلنگ صوفی به بان وه به کاپه و گری دهرونیکی بی هوا و آگر نه وه فرمیسی خوینین به ههردوو چاویا دیته خواریه وه :

- به حق سوونی ، سا له ری حق ، حق حقی لی وه رگری ،
- بهد نمک گیری نمک بی وک نه وان دایان به مان
- بو ممداری نان شهیرهت قهت مداریکی نه بوو ،
- آشه کی طبیعی ، به آوی کهیدی رومی هاته دان
- شیری یشهی مولکی بابان بوو عزیز ، نه ما دریغ !
- وهک گری داموسیکی بی ، قهومه کی زوو هه لوه شان
- گهرچی مصره شاره زور نه ما خراپه بی عزیز ،
- روو نه دا لهم خهلقه آخر حاله تی کنمانیان
- دیده ناپینایه وهک بمقوب له هجرانی عزیز ،
- نوی خدا صاحب مکان و نوی خدایه لامکان

کوککه بهی بهختی له چاها وَا به پرتو بیته دهر ،
 شمشه‌ی نهمری منور کا زمین و آسمان .
 چه‌نگلی شهبازی بازی بازیانی بازه‌وی ،
 نشه‌لات (کبیا) له سه‌ر بیضه‌ی طمع وه‌ک ما کبان .

گرامیاتی سالم

سالم ، له عشق و گرامیاتدا شعرى تا بلی سواره غه‌زه‌له‌کانی
 نابسه‌وی پررزمه و شیرینه . تم به‌ک دوو (بیت) ه ی
 خواره‌وه پارچه‌بیکه له فزه‌لیاتی سالم :
 دلم شاده له بندی ساسله‌ی کیسوی دلبردا
 له شانه خوفاکه دهمه‌ی لهم داوه دل‌به‌ردا
 گری به‌ست دل له سینه‌مدا له حمزیت سروو مهری تو ،
 که حتی آگری پرر گور نه‌سووتینی له بگردا
 تحمل که زه‌مانی کوشتی من سرعتی ناوی
 له دلم‌ایه بگیرم خوم به ده‌وری ده‌ست و خنجردا
 چاوتان لهم (جناس) ه بی که له ووشه‌کانی (دلبر) و (دل
 به‌ردان) به‌کاری هیناوه . نازانم که زمانی شیرینی کوردی به بو
 (صنعتی جناس) نه‌ونده ده‌س نه‌دا و یاشا عره‌کانی کورد ، به‌هوی
 (سلیقه‌ی نه‌دبی) و ده‌وقی شاعری خویانه‌وه‌یه که له‌م صنعت‌دا
 نه‌ونده ده‌سیان رویشنوه ؟
 نه‌ی نه‌و بلاغه ره‌نگینه‌ی له‌م عذرخواهی به به‌جی به و له‌م

فکره وردو شاعرانه‌ها دهی بین که خراومه نه تم (بیت) ه
(متین) ه وه ؟ ..

نحمل که زه مانی کوشتی من سرعتی ناوی
له دلمایه بگیرم خوم به دهوری دهست و خنجردا
ونیومان که سالم له شعری غراحی و غزلیانا زور به دهسه لات
بوه و شعری گه‌لی سواره . لهم لایه نه وه جار جار له (قاآنی) و
بهین بهین له حافظی شیرازی نه چی . تم شعرای خواره وه شی
شایه تی تم وانه بهی ایه به و هـر بهمه‌دا ده‌رئه که ویت که سالم
شاعریکه له ربزی حافظ .

ئه‌گه‌رامیدی دل بی‌ینته‌چی ماهی جهان‌آرا
« به خال هـنـدوش بخشم سمرقند و بخارا »
له بن خاری مغیلان وصل ئه‌گه‌ر بی آرزوناکم
« کنار آب رکن آباد و گلکشت مصلا »
نصیحت بگه‌ر گوی جانا ، له‌لایان زور به تعظیمه
« جوانان سعادتمند ، پند پیر دانارا »
دو صد جار گه‌ر به‌گویی خوم چه‌رفی ساروت بشنوم شادم
« جواب تلخ می‌زیید لب لعل شکرخارا »
ئه‌گه‌ر حوری له که‌وئهر شوست و شوی خوی‌دا به تونابی
« بآب ورننگ و خال و خط چه حاجت روی زیبارا »
له ادراکی شکنجی عقده‌ی زولفت پریشانم
« که کس نگشود و نگشاید به حکمت این ممارا »

که شعری طالعی یوسف طلوعی کرد له چی زانیم
 « که عشق از پرده عصمت بیرون آرد زلیخارا »
 کلامت « حافظا » دل سه نجه بو « سالم » وهاچا که
 « که بر نظم تواقشانند فلك عقد ثریارا »
 ماویه نی

بو آگاراری

ته زانن که آبنوی گه لایوژ بو قوتایان کراوه به نیو دنیار، به لام
 بو تهو قوتایانی که گه بونه پایه به کی خوبندی وای بتوانن گه لایوژ
 بخوبینه وه و کالکی لی وهر گرن، وه له بهر تهوهی به زوری تم
 جو ره قوتایانه هیشتا نه بون به خاوه نی پاره ی خویان تم یارمه تیه یان
 دراوه. که چی له هندی شوینه وه هندی که س به ناوی کوو ره که به وه
 یا خزمیکه وه که قوتایه داوای گه لایوژ تهکا و تهوه نازانی که وه -
 نه بی خوی تهوه نده دهستی کورت بی نه توانی سالی دیناریک بدا یا خود
 لای وایه که ایه نایناسین و نازانین که تهو قوتایه ی تهو که لایوژی
 به ناره وه داوا تهکا هیشتا نه گه بونه تهو پایه به که بتوانی گه لایوژ
 بخوبینه وه .

ههر وه کو یاره ها بومان نویون که لهم ساله ناهه مواره دا له
 هه مو شوینیکه وه مزه ی چاپ و پاره ی که ره سه مان له سهر زیاد ته کن
 وه بی تهوهی ایه له سالی تازه دا نرخی آبنه زیاد بکین نای ابو
 به لای تم جو ره کاراندا برون که گه لایوژ سست بی .

مہمی آلودہ

دہہ گبر : علی باہس دھوکی

— ۲ —

وہ پورہ پرژاندانا ، گہبی ، برا لڑکا کا ولاوجانہ ،
 ژبونا ختری فقیر و فوقرانہ .

نہسا کو برجیہ ، گہرہک و تیر بکرا ، زہلامی کوتازیہ ،
 گہرہک وہ باہس بکرا .

ہون ہاتھ ، کتہ چول و کھربہ لانہ ، وہ لٹوہ کریہ جلی
 دہرویشانہ .

دہرابن ، بہری خو بدہن بازاری مغربی و قوناشی
 خونی گرانہ .

• ہرن بازاری مغربی ، فہکن دہٹی خہزینا و دہفینانہ .

• پورہ پرژین لڑکا کا ولاوجانہ .

• شہرزی بکن قوربانا و دہہیانہ .

• ژبونا ختری فقیر و فوقرانہ .

• بہری خوبدہن مہلا قورہی شییانہ .

ژعلی به گیکره بخوازن قیزا «۱» میری قوره‌ی شیبانه بقه‌ولی
 نه‌سپابانه .

قهله‌نی وی «۲» بدن دوازده قریش و نیقانه .
 ایشلاه نه‌مهه و نهه روز و نهه ده‌قیقا و مختی قهویانه .
 خودی ته‌حالا وی شین بکه واری و ندانه .
 نه‌نییا من لوه‌به ، تونا‌ثالی مه‌کن ، هه‌یانی گوته‌ز
 لوه‌بیم به‌یانه .

هه‌سه برا راین و ژخورا مه‌شیبانه .
 بهری خوادانه قهسر و قورناغی خونی گرانه ،
 وقفه‌کن ده‌قی خه‌زینا و ده‌قیبانه .
 به‌ره رزاندن لسه‌ری زاکا وینی مه‌وجانه .
 ژبونا خاتری قه‌قیر و قورقرا نه ، ژین
 شه‌رژی کرن قوربانا و ده‌هیانه ،
 ژبونا خاتری قه‌قیر و قورقرا نه و به‌تیما نه .
 بهری خودان مه‌هلا قوره‌ی شیبانه .
 قیزا میری قوره‌ی شیبانه ژعلی به‌گی راخوه‌ستنه بقه‌ولی
 نه‌سپابانه .

قهله‌نی وی ددن دوازده قریش و نیقانه .
 نهه مهه و نهه روز و نهه سه‌عهت و نهه ده‌قیقی وی

(۱) که‌ج یان که‌ج (۲) شیربانی = نه‌خت .

هورمه نی قه‌دیانه .

ره بی طالمی نه‌ولادهك دائی و سی‌چهرکی نورهی بریمی ویی
به‌ردانه .

بازاری مغربی بویه مینا روزاها شهری و ماشه‌ری گو
مغلق «۱» رابنه سه‌راگانه .

مه‌له‌بانی دکه‌تنه سه‌ری منارانه ،

دهوندری «۲» جامیا دپونه قرنی مومیا و مه‌شه‌لانه .

مه‌له دخونن ته‌ك پیرا و ددن سه‌لاوه‌تانه ،

ده‌نگی مه‌لا مینابه ده‌نگی شالویلان و بابیلانه .

روژه‌کی ژروزی خودبی ، مه‌جاسا علی به‌گی گه‌ریا ، گو :

« نه‌می نا‌ف‌کی لکری ته‌بکین » گو : « با‌ف‌و ، نه‌زنه بده‌ستی

خومه . اختیاره‌کی کاسکی وی هه‌به ، هه‌یانی کو نه‌ز وی نه‌ییم ، نه‌ز

نکارم «۳» تونا‌فا لکوری خوبکم » مه‌جاسا وی گه‌ریا . هه‌نه‌ك

دپیزن : « نه‌می نا‌فی وی بکین عارف » هه‌نه‌ك دپیزن انا ، وه‌الله

نه‌می بکین عمر » هه‌نه‌ك دپیزن : « نا ، وه‌الله . نه‌می بکین

فه‌له‌مه‌ز . » هه‌نه‌ك دپیزن : « نا ، والله . نه‌می بکین یوسف »

هه‌نه‌ك دپیزن « نا ، والله نه‌می بکین ابراهیم » جاره‌کی ، نه‌رین

اختیاره‌ك هات ، گو : « السلام علیکم . . یاجفانا مه‌زن » گوتن

« علیکم السلام ، یا اختیاری ده‌لال » گو : « هون چوژی

(۱) خه‌لق (۲) ژور یان اوده (۳) نه‌توانم = نه‌شیم .

کورکی دخوازن نافی وی ده نین مهمی آلان ، خوارزی شیخی
قورشبان ، برازی عمر به گی والماز به گی ، سلتانی کردا ! «
چاره کی نهرین گو اختیار و ندانی «۱» نافی وی ما مهمه آلان .

بافی مهمی چکر ؟ بناف بازاری مغربی گت ، ههزار و پنج -
سه د خورنی ده له نه گیا «۲» نه نام آنی هه ر به کی مه آشی وان
به شقه ، گو : « هینی ژسه به هی هبانی ایقاری ، ژایقاری هه یانی
سه بهی سنگوا و ده فی نه نه گی خن و لدورا قه سرا مهمو نوبه تی
بکشینن » و مه له کی دوا زده علم هه بی و بازاری مغربی ده ، ع-لی
به گی مه له آنی گو : « مه له ، نوای مهمو به لین علم »

ماویه تی

بنگه ی ژین

www.zheem.org

دبسانه وه مژده بی له هه موان ، خوشی له خومان و چاومان
رووت ، نه ستیره به کی تری به خق کورد هه لات ، چراهه کی ترمان
بو هه ا-گیرسا ، گو فارو روزنامه کاغان ده سته خوشکی کی ترمان بو
بوو که نه ویش روزنامه ی « ستیر » له مه هولا له « بیروت »
له گهل روزانویدا هه مو هه قته به ک دهر نه چی ، ژماره ی به که مان
بو هات تابلی جوانو بالاو پرمنابه ، هبومان وابه له گهل
هاوری گانی تری عمری درژی

(۱) گون بو = به رزه بی (۲) چه له ک = زیره ک

بہشی لی گولیندوہ

ا. ب. ہہوری

د تالی نمرانوی شمردا (ف . پیکرسی)

تہم گوٹاری گہلاویژہ کہ تہستیرہ بہکی بہ شہوق و پرفشنگدارہ
لہ آسمانی تہدیاتی کوردا ، داخہ کم جارچار ہندی شقی نا شیرینی
تیا تہیتری کہ تہہیتہ پہلہ ہہوریک بہری روناکی و درہوشانہوی
تہو تہستیرہ بہ تہگری ، وہ تہو دہنہ جوانہ دلدارہ لہ چہاو
تہشاریتہوہ کہ بہمہش لہجیانی تہوی خوشی بہہخشی بہ
بہچہوانہی تہوہ دلی خویندہواران تہنگ تہکا .

لیرہدا نازانین گلہیی لہکی بکین ؟ لہو کہ سانہی کہ شتی وا بی
نام وناپوختہ تہیرن بو تہم گوٹارہ نازدارہ یا لہو کہ سہی بکین
کہ سہرپہرشتی گہلاویژی گرتونہ دہست ؟ ، تہگہرچی گہلی
لہ خویندہوارہ کان لایانوابہ کہ اوبالی تہم گہم و کوریہ لہ
سہرشانی تہو کہ سہیہ کہ سہرپہرشتی گہلاویژہ تہکا ، بہلام من
لام وابہ تہمہ رہوای حق تہہ ؛ چونکہ لہ گہلاویژا بہشیک تہرخان
کراوہ بو لی گولیندوہ کہ ہہمو گہسی حقہ ہبہ بہ شہوہ بہکی
تہدی تہ کہ لہسنوری نزاکت دہرنہچی چہ لہ شہروہ چہ لہ ووتار
بکولیتہوہ وہ لی بدوی ، بہم بو تہیرہ اہمہش وا تہمہ تہنوسین .
تہجارہ لہ ژمارہی (۱) سالی (۵) لہ دیوانی گہلاویژدا
لہ ژیر عنوانی « پہی رہوی خیام » دا چاومان بہچہند رباعی بہک کہوت

له لایهن ا . ب . ههوری بهوه ریک خرابو نهك من به
 نهیا هه رچی خوبنده واران هه به هه مو لهم شعرا نه بزار و وهرس
 بون وه زبانی حالی هه مومان به جاری نه لیت (خیام گور هه لته کینه
 ا . ب . هه وری وه هـا په یره ویت ته کا) . انجا سه رنج بده نه
 رباعیه کلنی ا . ب . هه وری بزنانن نه لی چی . له په گهم رباعیا نه فرموی .
 من که بی پرس یمه دنیا وه * هه ر به ناچاریش بچه وه دوا وه
 کویم مهیل بینی رو له وی ته گهم * چیم له سه گک وهر و له به نگک و باوه
 جاری له پیش ته مه دا که بو معنای ته م رباعیه بگه ربین ،
 ته گهر ماموستا ا . ب . هه وری لیمان بیوری ته پنجه بنه ته رازوی
 شعروه ، له پاش کیشانی بومان دهر ته که وی که مصرعی به که می
 له نگه ، نه باوه و باوایه (من که به بی پرس ... هند) .
 خو ته گهر بو معناس بگه ربین ته وه هیچ ، چونکه نه لیت
 (کویم مهیل بینی رو له وی ته گهم) ته م راست نیه ، گریبان
 ماموستا ا . ب . هه وری آره زوی ته فرمو بچته لهندهن ،
 پارس ، ته مه ریکا ، چون نه توانی ؟ وه به چی ته چی ، چونکه
 نه پاره وه نه ته وانای ته وه می هه به که تهو آره زوی به چی به بینی
 که و ابو ته م قسه به راست نیه ، جگه له وه مصرعی چواره می که
 نه لی (چیم له سه گک وهر و له به نگک و باوه) هیچ طراوت و
 ذوقیکمی ته دبسی تیا نیه چونکه شعر ته بی موسیقابه که بی عاطفه می
 انسان بزوی نی وه مهستی شادی بکا ، نهك به (سه گک وهر)
 گرزور نیجده می بکات ، سه ررای ته مه (به نگک و باو) نیه (به بند و
 باو) . بینه سه رباعی دوهم ته ماشاکن چی ته فرموی -

چون هیناوه وای نه بدمه سهر * به ندهی که سیکم راست و هونه روه
 قسهی نه زان و بیای ری کار * لای من گه فینه یازه رینی که
 نکاتان لی نه کم خوندره به ریزه کان لهم رباعیه دا چه نزهه بیکی
 فهلسه فی تیدایه که له پیری خبام بچی ؟ آیا (گه فینی سه گت و
 زه رینی که ره) که هارتای پیری قول و ووردی خبام بسکات ؟ من
 نازانم ا . ب . هه وری رقی له خبام هه ستاوه که خه ری که بهم
 ره ننگه آبروی بهری یا له گه لایوژ یا له خوی ؟ ..
 له رباعی سه بهم ووردینه وه که نه لیت -

که لایو کونی که دنیای ناوه * چون دلی پی خوشکم مشقی کار آره
 سه د که یومورزو داراوسکه ندر * هان و روین که چی نهو ماوه
 لیره شدا نه گهر باش سه ریج بدن نه یینن که مصرعی دووم
 له ننگه ، وه له لایه ن معناشه وه زور بی معنایه چونسه که کاو
 آو هیچی لی پیدا نابی ، وه هه ریگین بهک ناگرن وه دنیه اش
 تبارته له گل و آو نهک کاو آو
 له رباعی چواره مدا نه لیت -

نهوی بو کورسی خاق نه ره نجینی * غونچهی شادمانی هه ل نه وه رینی
 گا ، بوایه به خوا زور زور چانر بو * که ژ و کیو زوره زک بله وه رینی
 لیره دا له پیش هه مو شتیکا دیاره که مصرعی سه بهم و چواره م
 له ننگن جگه له وهش قسه به کی منطقی لهم رباعیه دا ناپیزی .
 توخوا نهی خوندره وارن نکاتان لی نه کم کی بو کورسی خلق
 نارهنجینی وه نه وه تی دنیا دنیا به نه م هه مو شهرو هه رایه که روه دا
 هه موی له سهر کورسیه یا نا ؟ ، به لی بی گومان نه توانین بلینن که نه م

هول و نه قه لایه ی که ئه دری بو کورسی غریزه ییکی طبیعیه له انسان دا .
 بو تهوهی سه ری خوینده واران زیاتر نه یه شینین واز له رباعی
 پینجه م نه هینین خویان چونی ایک تهده نه وه ایکی بده نه وه ، وه
 به تابه به تی نکا له ماموستا ا . ب . هه وری ته کم که له م فسانم
 داگیر نه بی چونکه ته مه خدمتیکی ئه دبی به پیوسته له سه ر هه مو
 ئه دبیکه داسوز له م روه وه درینی نه کات . وه دوباره نکات لی
 ته که مه وه له پیش ته وه دا که شت بنیری بو گه لایوژ جوان سه یری
 بکه وه باش سه رنج له وه زن و معنای بده ، وه بوختی بکه ته وسا
 پینیره ، چونکه گه لایوژ حیفه به ناشیرینی بکه ویته بهرچ-اوی
 دوست و دوزمن ، ایتر خوا یار به ده ری هه مولا به ک بی .

له هه وره تریش هه وه

بو گه لایوژی روانکی چاومان

و بستم شهوی به شهوقی « چرای » تووه ، بهر مه سه ر
 روانیم که « هه ور » . چا-کنه به کت ، تهوا له سه ر
 تاریکه ، له پهره ی « چل » (۱) و دووت « ، هه ی قورم به سه ر
 پریه ، له « سه گوهرین » و ، گه فین ، و زه رینی « کر »
 دوایی ا به ته وه سه وه « کر » . که ی « گا » بو بو « له وهر »

(۱) ته مپارچه شه رمان له شاعر یکی زور بهرزه وه بو هات ،
 لامان وایه مه به سی له « لاپهره چل و دوو » لاپهره « ۴۲ » ی
 ژماره یه کی سالی پینجه .

له خه و ما

ع . چالاک

به هاره ، به هاری دلانه ، به هاری کوروکالانه ، به هاری پوبله
 و نهوشه و نیرگزی دوول و دهره و ههردانه .
 چوبنه ته ههوار ، له دامین چیا به ، له سه ر نه په به ، به گوی
 قهلبه زبکوه ، به پال هاره هاری ناؤگه آویکی ساردو پیروزی
 کوبستانه وه ، له سهراورد کانی و آوی ، له بهریانی شیویکی به شین و
 شه پوردا ، که پره که مان بو بوه پشته سه ر بو نه و گردهی دلی سه ر
 دل دلخوازی نه بو .

روژ بهراوه شکار ، شه و به شه و چه ره و ناله ی دلی هزار ،
 له گهل کوروکالانی ناوچه دا ، دهروازی به ستیان له رووی زه مانی
 به دروخسارا خرکرد بو . سه ر به تارای شادی ، به سه ر ره خقی
 شنه ی شمالی چاو به فرمیسک و سوزی کزه ی دهم به هاواره وه ،
 له ده ریای بی پایانی سه ر به سقی دا بی به روا تاومان نه دا . کاره سانی
 چه پ که ردمان خستبوه پشت گوی ، گریژنه ی ده رگای به زم و
 نهوای جوان ترین روزی جوانیمان له کلیله بردبو .

له گیزی لاقاوی نه م ژینه آوداره مانا ، ناسه ی سه و داسه ری
 یارم هر له کله ی گهرمی گه نجایه نیما بلیسه ی نه سندن . دیده نم
 هر چه ر خه چی بو به و که زوکیوانه وه چونکه په ایمان لی وه رگرتبو

سهریک لی بډا، تاله قرچه قرچی نیوه رو به کا له وکله ی بهرام بهرمان ،
 جوونی سوار به پرتاو گه لایوژ آسا هه لاتی . به چا ولیکنانی
 گه به بهرمان و گه به نه و آوات و تاسه به ی زور به کول به
 دوا یا نه گه رام .

به لام ا نهی هېشته سهر رشتنی سکالای دلی زامارم ، نهی هېشت
 آوی سازگاری رووی بهر دمه سه ربایخی دیده ی که له بهر شکاوی
 ویرانم . نهی هېشت ، نهی هېشت ، خارشقی دلم بدم ا به کن
 دوردو نه شته ری سه رگهردانی و هه زاری کومه ل و کاولی وولاتی
 چه قانه دهرونی بر سو هوه . دورو دریز زورداری و دل ره قی
 سه رمایه داره کانی بو گیرامه وه بهرام بهر به کم ده سته کانی هاوخوین و
 هاو زمانیان . که چون بهشی زوری کومه ل رهش و رووت ، پی
 خاوس و برسی ، نه له رزن و لاکه ی سه ریان دیت . چاوه نواری
 که وچکی آوی گهرم و له تی نانی هه رزن و نه ویش یان بهر نا که ویت .
 که چون سه رمایه داره کان بو ونه زه رووی کومه ل و نه لاش نه وه یانه
 نه و چوره خوینه ی له لهش کم ده سته کانا هات وچو نه کات دوا
 چوری بکن

به نه شته ری ، یادوان دلی آوی نه ده خوارده وه ، به که له دوا ی
 به که بی وچان دهر زبه ژنی دل و دهرونی نه کردم . لیم نه ده به وه ،
 تیریکه تری نه خسته به بیکانه وه بو نه هی دیده م بپیکه و آزاری به
 له شم بچیژی . له باسی ده س دریزی سه رمایه داره کان نه وه وه ،

باسی تهستیرهی رفتهاری گهنجهکانی هینابه پیشهوه . منیش
 ههروا گویم بو تهپ کردوه و دمس تهژنو چوکم داومه بهر گوری
 دلی بی سهروشویم . قسهکانی هنده کاری گهرو ، خوم بی
 نهگیرا ، له تاو شیواوی حالی گهل و نیشمانی پیروزم ، له تاو
 نانهواوی و لی نهوردنی گهنجهکانی له پیناوی هاوخوبنهکانیانا ،
 له تاو دل تهستوری سهرمایه دارهکان بهرامبهه به هاوخوبنه که ساسه -
 کانیا ، دامه پرمهی گریان ، گریانی دلی زورداران بتوبنیتهوه .

لهلام و ابو ، وهك ورینه بگم ته موت ، کی تهی خوا رحم
 بفته دلی تم له خواترسانهوه ، بهزه بیه کیان بهم رمش و رووتا نه دا
 بیتهوه ؟ کی تهی دلیان داخوبنی و لهم دهمده خوی کاریه پان
 رابهرن و کول و کوی دهرونی هسه لقرچاوی تم بی تاوانانه
 دا بکریتهوه ؟ کی تهی لایه کانیه برگی ته و راه وشته نا په سه ندانه لهم
 دوا بیه دا دوچارای بون له بهر خویانی دامالن و به خو ووی شیرینهوه
 خویان له گهلای دار بدهن ؟ کی تهی .. ؟

خوابه ره چی ا بار که کان دل نه رمیه ا خهم خوریه ا براکان
 له خو بوردنی خوین رشتنی ا خوشکه کان دلسوزیه ا دل نه واییه ا

له مه دا بوم ، له بهر کارو آزاری دلم هیشتا ههر نیوه شه بو ، به
 ههنسکی گریانی به کولی دلمه وه له خه ورا پهریم . به ای کدانه وهی
 خه وه که مه وه گینگلم دا تا کون له روز بو وه . آخ له دوا ی

خهوه ، ههناسهی ساردم ، له ریچککو کله بهری دلهوه لوورهی
 تههات . سهه خوزگهه به ههله نه سانهوه نه خواست . نهک جاریکی تر
 آزاری دل ، بوچوروی دهرن کویرانی دینه سهرم لی بدابهوه و
 آهگریتهوه داوین . کاشکی هه راست نه بومایه تهوه و گویم له
 هاواری به دبه خنان به دهست ولوزمی زه مانهوه لینج بیوايه .

سالنامهی کوردی

مژده بهی تریشنان هه ده بی ، اداره خانهی روزنامهی روزانوی
 له بیروت دوو سالنامهی سالی ۱۹۴۴ ی به کوردی دهر کردوه ،
 دیانن تابلی رهنگین و نه خشین و جوانن و دل روزگه ره وهی
 کوردان ، هه ههش بهریکی تر له تیه کوشینی بدرخانیه کان .

چهند مانگی کیش له هه بهر لای ماموستا رفیق حللی
 سالنامه بهکی کوردی سالی ۱۹۴۳ مان دی که اداره خانهی گو قاری
 نیشنان له سابلخ دهری کردبو له ویش زور بالا و به نرخ بوو .

هه جار هه پروکیکی زور بهرزو بالامان بو هات دا خه کم
 له بهر زوری ههوه کمی جیگه وا بومان نه نوسرا .

خلاصه تاریخ الکر دوگر داستان

امین زکی به گت

بهشی به کمی ئەم کتیبه وه رگیراوه ته سه ر عه ره بی . به چاپیکی
نایاب و کاغذی بکی چاکوه به کی به « ۴۰۰ » فلس لهم شوینا نهی
خواره وه نه فروشری ، پبویسته ۴۰۰ هه مو خوینده واریکت ئەم
کتیبه ی بی .

به غدا : اداره ی گه لاویژ .

به غدا : سوق السرای : مکتبه عبدالکریم زاهد .

بنکه ی زین

دوگانی قوندره

خاوه نی ئەم دوگانه آماده به بو نهوه هه مو جو ره قونده ریه کی
نایاب ، ژنانه ، پیاوانه و مندالانه به زرخیکی هه رزان و کهره سه به کی
چاکوه پيشکشتان نهکا ، ناو و نیشانی ئەمهی خواره ره به .
(بغداد : شارع الرشید : بابل آغا : معمل الشمال للاخذیه الوطنیه)

باورپی گراوہ کانی گھلاویژ له

سلبانی : عمر قهزاز - له جادہی تازہ .

کرکوک : ملا خورشید : مزگوتی قاضی له گھروہ کی

چلواجی .

ههوار : حسین مختار : مکتبہی شمال .

کرمان : ابراهیم نادری . خیابان سپہ . سلمان خادم .

خاقین : عبدالعزیز نورمحمد .

زاخو : حسین حاجی رشید .

رواندز : علی عبدالله . مکتبہی پیشکوتن .

کوینجق : عثمان عونی حاجی ملا

هه رکس ابشیکی نهی له لایهن نهوهوه که پارهی آبونه بددا

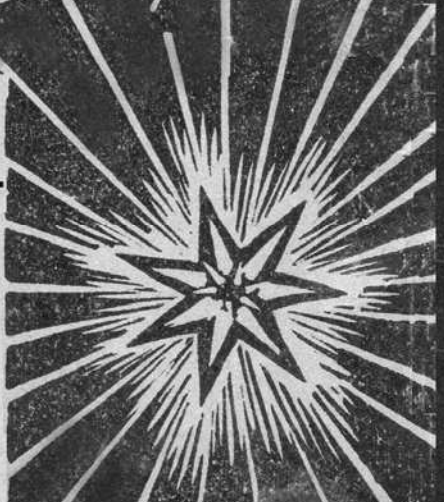
یا ناوونیشانی بگوری یاچی به آبونه له وولاتی خویهوه راستهوه

خو نهه شوینانهی سهروه آگادار بکا .

کتاب لائبریری

دوم ژماره بر دا : ژماره - ۳ - سالی - ۵

ٲهختر طاھر احمد
ذات الرئٲة دوكتور عبدالرحمن
شعرو ٲهده بياني ٲٲ رفیق حلمی به گك
كوردی
شازادهی شادمان ٲٲ ف . محمد
كوردوستان گهلاویژ
دیوانی گهلاویژ
ٲهرمن جوزنی
خهویکی خوش توفیق امینیان
لی کولینهوه رهخنهگر
چیروکی ژماره ن . ا
وه گهلی باسی خوشی تر ٲهخویئنهوه

سنگه ی زین

www.zheer.org

ناوونیدانی گه لادو بوژ

به خدا - جاذهی سموئل ، خان استرابادی ، ژماره - ۱۴

مدیریتی اداره ونوسین :

عمره الیرین - چاری

مدیریتی مسؤل - محاسبی فائق توفیق

فلس	دینار
۰۰۰	۱

— آبونہ —

آبونہی سالانه بو هه موان
بو منه لای بو کورت و قوتایان ۵۰۰
دانهی به ۸۵
آبونہ به ناوی مدیریتی اداره وه نه نیری

گه لا ویرت

گوڤاریکی تهدهبی و تهقافی مانگی کوردی به

ژماره — ۳ — سالی — ۵ — مارت ۱۹۴۴

تهختەر

قهرزده : طاهر احمد

تهختەر ناوی امین آغای کوری حاجی بکر آغا له بنه ماهی چه و بزیا نه ، له سالی ۱۸۳۶ دا له شاری کوبه هاتونه دنیاوه ، ههتا ته مهنی « ۱۰ » سالی ههه له کوبه له لای « ملا سمایی مه ننگ » دهرسی نو سین و و خویندنی قرآن و فارسی خویندوه ، له پاشا له گهل اسعد آغای برایا ته چنه بهغدا له لای « ملا طهی هیمه لانی » دهرس وه ره گرن ، له و ماوه بهدا بههوی سردنی باوکیانه وه پهکی خویندنیان ته گوی ته گهرینه وه بو کوبه ، امین آغا ته بیته جی نشینی باوکی ، تهختەر پیاویکی بالاناوئجی ، سنگک پان ، چوارشانه بوه ، دوو چاوی شهه لای بیوه بوه ، ته ته که ربشیکی بهرداره ته وه پیاویکی دهوله مند و ته بیته آزاره ، دیواخانه کی انجمنی شاعران و

تهدييات بوه ، گهلى جار شاعره به ناويازگه گاننى نفو سهردهمه
 وهك ، حاجى قادري كوپي ، نالى ، كيفى ، شېخ رضا له لاي كو -
 بونه تهوه و به باسى تهده بنى رايانواردوه ياخود به كاغه زنوسين باقه
 گولى تهده يياتيان بو بهك ناردوه ، ايجگار هـ موشه ويك پاش
 نوپړى خه وتنان به زمى خسره وى به هوى گوينده كان وهك ، همدى
 گارفين ، ملاطه وى قهساب واحمدى هـ نېهر له ديواخانه كيا گېراره ،
 امين آغا هـ هر چنده زور ده وړه وى سياسه تيازي نهديو به لام
 هه وای قهوميته له كالهيا كه لكه لى ته كرد ، چاودېرى ژير
 دهسته و مسكېنى به لاره واجيېكى انساني بوه ، حاجى قادر بهم شعره
 هه موبار به سهرى كردونهوه .

تهى محمد ، وهى امين الدوله ، امره كويه تو

جنيكه كهوته دوزخ هـ هرچى لى دوور كهوتهوه

ته ناهت له ده وړه وى « سلطان عبدالحميد » دا له بهر سته مى
 تور كه كان نسبت به مه لېه ندى ناچار بو كهوته بهر بهر ده كانيان ،
 نتيجه به هوى « تقى الدين » والى كركوكه وه ده سته سهر كرا و
 نيرا بو كركوك له ويوه بو « حله » له پاشا بهلى وه رگرتنى
 تا مينات رسگارى بو و گه رايه وه كويه .

ته ختير ههر له منداليدا هه وای شعروننى له سهرابوه و شاعرېكى
 فطرى بوه ايجگار عشقى دوسته كى « راني كچى مام برابى »
 ته وه نده وى تر الهامى زياد كردوه ، له بهر تهوه كه تم به مندالى

شیری « سه قبهی » دایکی « رانی » خوارد بو وه راییش ملاحظاس
 ناو خواستبوی هتا نهو روزی خرابه گوره گوه کلبه ی آگری
 عشق له دلبا بلیسه ی نه سه ندو ، هر به یادی خوشوبستنی « رانی » به وه
 پارچه یه ک له باغچه ی به هشتی هینا بوه نار حهوشی کوشکه کی
 خویه وه به گول و ره یحان و به بیون ، نارنج و لیمو هه مو
 جوړه مېوه یه کی ره ننگا و ره ننگت رازاند بو به وه ، ده نگی کوترو
 بولبول و په له وهر له گهل سوزی خویو آوازی ساقیانی باره گا
 نمونه یه کی دلته ری نه خته ری کویه بو ، مردن ماوه ی نه م شاعره
 دلته رمه ی نه دا له به هاری ۱۸۸۶ دا به خویو طبیعتی الهامی شعریو
 خوشوبستنی رابه ی دوستبه وه له گورستانی « به فری قه ندیان »
 هر له شاری کویه نیژرا .

شاعری ناوبراومان له شعری غرامیدا پایه یه کی بهرز و فکریکی
 زور تیژی بوه وه کو چوب به فسه ی به خشانیا وه به را بواردنی
 له گهل حاجی قادردا سوزیکی جگهر سوزی نیشتمانی و قهومی بوه ،
 داخی گرانم له بهر په رتو بلاوی شهره کانی دیوانه گهی به ته واوی
 کونه کراوه ته وه ، بیجگه له بهنی غرامیاته گهی شعری تریمان
 بهرچاو نه گوت ، به لام هر له غرامیاته یدا الهامی شاعری خویمان
 پیشان نه دا ، وه کو ته لی .

ده خیلتم له عشافت مه ره نجبه
 دلو دیم فدای نه م لاروله نجبه

هه تا وهك شیری دایکت لیت حلال بی
 خه ناویکه به خوین تم دست و په نجه
 دیسان تهلی .

مه گن لومهم له رسوا تهی رفیقان
 سکه عقل و عاشقی لیکتر جیابه
 سه ر و مالم له بوتو چاوی چاوم
 مهلی تهوسا سکه ته ختر بی و فابه

دیسان

تشرک و اجبه بومن که من برم له زهخی تو
 به شهرتی کفنه کم بدروی به تایی زلفی په ریشانات
 دلم مه شکینه چونکی معدنی دهردی غمی تویه
 فدای شهرت و وفاتم چی به سهرهات مهیلی جارانت

www.zheen.org

وهرامی بهی !

خاتونیک له « مستران » نه ندای پارلهمانی ته سر بکایی - نزیک
 بووه ، له کاتی ده سنه گوشینا پی ووت « ها ، مستران ته بی بزانی
 تهوهی علاقه به کی له گهل منا هه به تو هه موت له فکر چوه نهوه «
 له گهل نهوه تهویش له فکر چی چوبوهوه ! ان شپوهی کرد به لام
 ناوه کی له فکر چوبوهوه ، تهه نایه کی بو کرد و به احترامهوه
 پی ووت « خانون هه مو غایه ی خوم ناکی کردهوه بو نهوه نوم
 له فکر بهی ! »

(۱) ذات الرئة - Pneumonia

سلیمانی دوکتور عبدالرحمن

نه خوشبکی تیزی قورسی به تینه سی - Lung التهاب ده کاوردق
ده بی .

له مندالدا هه تا نه مانی شش ساله زوره ، له نه مانی ۱۵- ۴۵
ساله وه دیسانه وه زوره ، له م نه م نه دا له نیرینه دا زیاتره وهك له می بینه .
به زوری له و جیگایاندا ه-ه به که ه-ه وا زور ه-ه گوری و بای
ساردی هه به ، له هارین و پایزدا زور که مه له زستان و بهاردا
زوره . ژبانی قهله بالقی و پیس و بوخلی و هه واپس بون
یاریده ی بلا و نه وه ی له م نه خوشبه ی نه دن . له م نه خوشبه که
جاریک نوش هات جاریکی تر به آسان تر نوش دیت .

میکروبی له م نه خوشبه Pneumococcus نه نیا هوی نه خوشبه -
که به . چوار چهشن له م میکروبانه تا ابستا دوزراوه نه وه چهشنی
سه به می زور به تین و کوشنده به به لام زور که هه ، چهشنی چواره می

(۱) نکاله خوینده واره خوشه و بسته کا نامان هه که م نه و ناوانه ی
من به کوردی نه م زانیوه و له جباتی به عربی نوسبوم
ته که هر به زوری نازان و ناوه کان به کوردی نه زان آگادارم
هکن زور ممنویان نه بم .

لانه خوشه‌کمی ، چاو‌گوش و کراوه ده‌بی و نبشانه‌ی آزاری
 تیدا نه‌بی ، تامبسک له سهر لچ‌ولبو په‌یدا نه‌بی ، زمان به‌لغبکی
 نه‌شوری سپی نه‌گرت ، پیست ووشک و‌گهرم ده‌بی ،
 په‌روی لوت لی‌ته‌دا ، هه‌ناسه و نبض زیاد نه‌بی ایج‌گار هه‌ناسه ،
 سنگ له کانی هه‌ناسه‌دا جولانه‌وه‌ی نامینی .

نهم نه‌خوشه‌گه‌لی چه‌شقی هه‌یه ، هه‌ندی جار سی‌یه‌ک ،
 هه‌ندی جار پارچه‌ی سه‌روی سی‌یه‌ک ، هه‌ندی جار ناوه‌راسق
 سی‌یه‌ک ، هه‌ندی جاری تر هر دوسه‌ی به‌کان توش ده‌بن ، هه‌ندی
 جاریش له پاش عملیات کردن نه‌خوشه که توشی ذاته‌الرئه ده‌بی ،
 هه‌ندی جاری تریش له برینداری سنگ‌گه‌وه سی‌یه‌کان آزاربان
 ده‌گا و ذات الرئة په‌یدا ده‌بی .

له مندالدا جیا به وهك له پیردا . ژین
 گه‌لی جار نهم نه‌خوشه هیند قورس و به‌تینه به یه‌ک دو
 روز نه‌خوشه که نه‌کوژیت .

ماکی ذات الرئة : زوره ، خوی نه‌خوشه که ره‌نگه

زور درپژه بکیشی و به‌چه‌نده‌هفته‌یه‌ک چاک نه‌پیت‌هوه ، ذات
 الجنبی ووشک Dry Pleurisy ، ذات القصبیات بی‌هیزی‌دل ،
 التهابی په‌رده‌ی دل ، با‌کردنی سک ، فراوان بونی معدة ،
 زه‌ردویی ، التهابی په‌رده‌ی میشک ، التهابی گوپی ناوه‌راست
 جو‌مگه‌ایشان هر یه‌کی له‌مانه په‌یدا بونی له‌نه‌خوشیکی ذات

الرتهدارا به دوری مهزاته وه هندیکیان زور کوشندهن .

دهرمانه کردنه : ههتا ئهم چند سالانهی دوایی دهرمان

کردنی ئهم نهخوشیه له دهرمان کردنی نیشانهکانی بهولاره
هیچی تر نه بوه و نه نیا فاکسین هه بوه که تایهتی بی بو ئهم
نهخوشیه بهلام نهوهتی مرکباتی (سهلفانامید) پهیدا بوه
وه کو M&B 693 وئهوانی تر دهرمان کردنی ئهم نهخوشیه
کوشنده به آسان بوه و مردن زور کم بوتهوه .

له پیش هه مو شتیکیدا ده بی نهخوشه که جیا بکریتهوه و
له زوریکی ههواداری خاوبندها بنویفیت ، خواردنی له شله زیاتر
هیچی تر نه بی ، پیوسته خیرا پشانی دوکتوریک بدیرت نا کو
ترتیبی دهرمان کردنی بودانیت هی ژین

www.zheer.org

پی بکرنه

کوریک دارته بکی دی که تهخته به کی نوسراوی به سه ره وه
بو ، ویستی نوسینه که بخوینیته وه بهلام بوی نهخویندرا به وه
ناچار به دارنه له کدا هه لزا و سه رکوت ، که روانی نوسراوه
« آ. گاتان له خوتان بی بو یادی نه بن » تاها ته خواره وه هه مو
دهست و پل و جلهکانی له بویه هه لسورا بو ! ..

سالم

عبدالرحمن بک

— ۴ —

په قه رسي ماموستا رفيي هلمی

دواروژ و سه رانجامی حه زین و خویننی خاندانی به به وادپاره
 که کاربکی (سه رمه دی) له سه ر زبانی سالم کردوه وزهر و سرارنی
 هم سه رانجامه تی کل به ه ه موو بییر و کامبکی بوه و لی تال
 کردوه . له بهر نهوه هیچ شعر و غزه لیکي سالم نیه که له دواي
 هم سه رانجامه وترانی و پونی کزه ی دلیکی سوتاو و بر بنداری
 لی نه بیت :

چاوه کت وه ختی به ایـا مه بلی جامی مه ی نه کا
 هر چی مه ی ده بکا له گهل نهو ، نهو له گهل ای مه ی نه کا
 (نه ی) له نالینا چه گوستاخانه بو نه رباب سمع
 باسی نه یامی گوزه شته ی (که ی قوباد) و (که ی) نه کا
 تا سپاهی خسروی عشقت احاطه ی جانی دا
 بو شهرر و شورری مصیبت دل له مواکی (ره ی) نه کا
 کاروان (نه ر) سست ره و نی تاده گانه کوی لیل

شهو قی بی پایانی دل ، و شتر به مجنون بهی تهکا
 حالی عشق و نابشی هجرت نشانی دا به من
 آگری سوزنده هر کاری به پیشه‌ی (نهی) تهکا
 تا به سهرباغی دلا بی بای خزانی فرقه‌ات
 عارضم بو (سیوی) روخسارت له ره‌نگی (بهی) تهکا
 جرعه‌نووشی بو بگم ایتر له بهزمی مه‌ی‌کده
 چاوی تخمورت به عاشق کاری باده‌ی (حه‌ی) تهکا
 وه‌ختی به‌خشش بو نه‌وسم ؟ داستانی هم‌ه‌ت
 مه‌ردی دانا وصفی جوودی (حاته‌می‌طی) تهکا .

سالم به‌راستی شاعر یکی گوره و صنعت‌کار بوه . و له هه‌مو
 غزه‌لبیکا چهن به‌ینیکی هه‌رتیا به‌که وینه‌یکی جوانی شیوه‌ی ته‌دنی
 کوردی بی .

هه‌وای ماچی (اب) ت‌ری‌ی (به‌نده‌ر) ی‌زولفی به‌دل ون کرد
 مسافر بو سیاحت سوی (چین) چوو نووشی (ماچین) هات
 کلامی وصفی حسنی نوم ده‌خویند دوی‌شه‌و به‌پنه‌انی
 له‌په‌رده‌ی غه‌یبه‌وه تاروژ به‌گوبه‌ا ده‌نگی تحسین هات
 دعام بو دفمی چاوی (به‌د) له‌حسنی نو‌ته‌کرد ای‌شه‌و
 له‌دهم (روح‌الامین) تا صبحدم آوازی آمین هات
 حدیثی کوشنی (فرهاد) ی‌مسکین پبت بلم چون بوو
 له‌شه‌وقادای به‌سهریا (تیشه) وه‌ختی ده‌نگی (شیرین) هات .

همه‌بسان هاته (سوی) زه‌خنی دلی سالم وه کو جاراف
 به سروهی بای سه‌حهر به‌ک دم که نه‌فخه‌ی زولفی مشکین هات .
 سالم ، به‌هوی نزیکی بییر و خزمایه‌تی شیوه‌ی ای-کدانه‌وه ،
 له‌گهل (حافظ) زور خه‌ریک بوه و چهن غزه‌ایکی اهم شاعره
 ناوداره‌ی (شیراز) ی به‌چه‌شنبک که له‌گهل هه‌موو (مصرع) یکی
 فارسیدانیوه شهربکی کوردی جووت بکا ، تی‌هه‌ایکیشیکی کوردی و
 فارسی دروست کردوه و پارچه‌بکی زیبا و غزه‌ایکی (ملمع) ی
 شیرینی هیناونه مه‌یدان :

(به‌دول) که‌ین با به‌نشته‌ی مه‌ی خاری عنقی دنیا
 « الا یا ای‌الساقی ادر کأساً وناولها » (۱)
 محبت زور به‌آشوبه به‌سووکی تی مه‌گهن یاران
 « که‌عشق آسان نود اول ولی افتاد مشکها »
 که‌بادی صبحدم نه‌فشان نه‌کا گیسوی پرر چینی
 « زتاب جمد مشکینش چه‌خون افتاد دردها »
 دلا هه‌رجی بی ناصح له‌نیک و به‌د به‌جی بینه
 « که‌سالک بی خبر نبود ز راه‌ورسم منزلها »
 محلی رحلته دنیا رفیق ام‌روز و فردایه
 « جرس فریاد میدارد که‌بریندید محلمها »
 وصالی دلبره سالم معظمتر له هه‌هر مطلب
 « متی مانتق من سوی دع الدنیا وامهلمها » (۲)

(۲، ۱) اهم دوو نبوه شعری حافظ عربی به . ر . ح

ایتر به نمونه له چهن غزه لیکی سالم ، چهن « بیت » یکی ناو
به ناو لبره دا نه خهینه بهر چاوی خوینده وارانی خوشه و بست که
واده زانین هر به که وینه یکی به هاداری شعری کوردی و آوینه یکی
روون و بی گهردی شیوهی « تفکیک » ی شاعرانی کورده :

شیدی دیده نی محوری شوخی کم می شه پیدا
له خاکی مشهدم نه زدیکه ده ربی زرگی شه
به بعضی امتحان ده سم بخاته باخالی به ک ده
له بن دا بی برن راضیم که گهر نه بو « یدبضا »
له مرصه ی نه وجی عشقت بازی دل هلسا له ده و رانا
به برقی پرتوهی حسنت بهرری سووتا له طیرانا

له لایی « نالی » و « مشوی » ، له لایی « سالم » و « کوردی »
له هنگامه ی هونه گهرمی تکا جو بوون له « مولانا »
له مه بدانی بلاغتدا به سواری « مهرکعب » ی مضمون
به کوردی هر به که « نازه سواری » بوون له بابانا
که « نالی » تهوسه نی طبیی به ته رزی گهرم چستن بو
به چهوگانی خره دگوی دانشی ده رکرد له مه بدانا
که ره خشی طبیی « رامی » هانه سه ر مقراضه که ی تعلیم
رکابی پای بوسن « سالم » و « مشوی » له ده و رانا
ده ناسی قانی دل کهر نه گمگی سوی مرگانت
له دا که خوین به ها سا بوسه بی ده سم به دامانت

ته‌او نا‌بی له سه‌ودای عارضت بودل ، گرفتاری
 له داوی طره بهر بوو که‌وته ناو چاهی زنجندان
 سه‌رم اول قدم دانا له سه‌ر « کوچه » یره‌هی عشقت
 دل‌ودینم به یغما چوو له سه‌ری چاوی فتانت
 له‌پرسی گه‌ر له مه‌جورت به پی‌کانی مژده « سه‌و‌گه‌ند »
 خیده قامته سالم « که‌مان » آسا له‌هجرات
 سالم له فارسیدا ده‌سیکی بالای بوه وله بهر ته‌وه‌ی که
 چوده‌ته « تاران » وله‌وبدا به‌بینکی زوریش ماوه‌ته‌وه ته‌م زمانه
 به ته‌واوی تی‌که‌ل به کوردیه که‌ی بوه وله‌گه‌لی شعریا ووشه‌ی
 فارسی له‌که‌ل کوردی بی‌فهرقانه به‌کار هیناوه ، وه‌لای ته‌وه‌وه
 « ستیز ، پابن ، ازبیس ، لب‌خشک و یالب تشنه ، سبک‌بار ،
 سبکسر ، ار ، ره ، نزدیک ... هت » هه‌مووی له جیانی ووشه‌ی
 کوردی به‌کار ته‌هینریت www.zheen.org
 به‌لام ته‌وه‌نده ده‌توانم بلیم که سالم ته‌م ووشانه‌ی له بهر نه‌بوونی
 ووشه‌ی کوردی به‌کار نه‌هیناوه ، به‌ل‌کو به‌نی لب‌کدانه‌وه‌ی
 له‌وروزه‌تی آخینی . ته‌م نه‌حره ووشانه به‌کوردی ، به‌هونه‌رو
 زانانی ژمیراوه . هه‌ر وه‌کو که‌ امرو لاره‌ خوینده‌واره‌کامان
 له نووسین و آخاوتندا ناو به ناو به‌کارهینانی چهن ووشه‌ی یکی
 انگلیزی و یازمانیکی تری بیگانه به پی‌وستیکی شارستانه‌تی
 (مقتضای مدنیت) ده‌زانن .

ماوه‌تی

پیوست «واجبات» چه به جی نه لہیزی؟

ھولبر : فوری رسیبر

یہ کم : ھولبدہ و کوشش بک ایشہکت پوخت و خاوبن و باش و چاکترین کردہ وینی ، بو ٲوہ نہا کہ سہر کردہ کت وہ یا خاونه نی ٲوہ کارخانہ بہ کہ تیا ایش نہ کہ بت لت رازی وہ یا موچہ و بہرانت بو زیاد بکات ، چونکہ ٲوہ کونجی کہ سہر کردہ کت وہ یا خاوبن کارخانہ کت لہ وانہ بن کہ چاک و خرابان لایہ کہ وہ آمانج و مہبہ سی خویان سہر حق و عدالت ٲوہ خن ، بہ لام ٲوہ زیاد لہ پیوستیش ھولبدہ بو ٲوہ : ۱ - کردہ وہی پوخت و خاوبن و چاک بی بہ خویہ کت ۲ - ناسہر کردہ کت وہ یا ایش پی کردہ کت نہ توانی بیانرت پی بگری و سمت لی بکا ۳ - اثباتی توانا و قابلیت بکیت و شہادت نامہی راستی و رھوانی لہ سہر کردہ کت و ہر بگری کہ زور بہ کہ لکت دی لہ پاشہ روزا وہ لہ کاتیکا کہ ٲوہ وہی بگوزیتہ وہ بو شوین و ایشکی تر .

دوم : بو ٲوہی ٲوانی لای سہر کردہ کت ہار بزرگاری وقار و کرامتی خوت بکیت پیوستہ عزتی نفست زور بلند پی و حرمہ تی سہر کردہ کت بی زیادو کم بہ فہ دہر خوی بگری وہ مولہ تی غدولی کردنت نہ دہت ، چونکہ حقوق بہ قدر بہرزی کرامت

ٲه پاريزري چه نځوت په ست و حقير پيشان بډه بت ٲه ونډه
مظلوم و بي حقوق ٲه بي ، چند ٲه نوي پاريزگاري قدر و
کراتي خوت بگبت ٲه ونډه ولېده که داسوزو راست و ره وان بي
له ايش و کارتا وه ٲه پني و سري ٲه شوينو دائره به پاريزي که
ايشت تا کرده هره کومالي خوت .

سه هم : ٲه گهر زانيت هر مغدور ٲه کريت و به پي تواناو
کرده و هي خوت معاملات له گه لا نا کري به جوړيکي معقول و بي
ده ننگ داواي حق خوت بکه وه ٲه گهر هاتو هر بي انصافيت
له گه لا کرا ٲه وسا ه ولېده بگوزره و به ٲه و هي و زندت بي
بوخواه ن کاره کت و آزاوه بخه ٲه وه .

چوارهم : ٲه گهر هاتو سر کرده کت کرده و هي به رانه ر
به ژبرده سته کاني خراب بو قبولي مه که وه له پيش ٲه و دا و ونډي
بي بوره وشت و شويت له کومه لا لاي برو ٲه گهر هاتو بډره وشت و
اخلاق بو وه زانيت قدر و حرمت ه لئا گري لاي مه مينه و به و
سر به سق و آزادي به ي که به سابه ي بډخوبني و ضمني نفسي
آسه گته و ده ست ٲه گوي تي مه کوه ، چونکه له گه ل ٲه و جوړه
پياوانه ه لسان و دانستن له قدر و خوشه و بست « عزتي نفسي »
کم ٲه کانه و به ٲه و هي که خوت بي زاني .

پينجه م : پاريزگاري ناو و شوره تي خوت بکه وه به بي پرته و
بوله ايش و کاري خوت پيکېنه و به به به سابه ي ناخوشي و نارېکي
ناو هاورېکانت .

تازادهی تادماه

شاعری رمزی به ناو بانگک ان-گلنز اوسکار وایلد

ف . محمد

له جیگابهکی بهرزی شاره-که-دا له سهر پایه بهکی بهرز
 هیکلی شازاده دانرا بو هه مو له شی به آلتونی تیزاب داپوشرا بو .
 شهوی له شهوان بهره سیاه که بهک به شاره-که-دا تی پهری
 رفیقه کانی شهن شهقه له وه بهر رو بشتون بو مصر نه و بو به
 دوا که ونبو چونکی عاشقی جوانترین قامیشی بو بو . روزی له
 روزانی بههار توشی بو بو که به شوین به پوله به که-دا عه و دال
 بو نه منده نه و قامیشه دلی برد بو له شهوی نیشته وه و پی گوت
 « نوم خوش بوی ؟ » قامیشه که توزی بوی چه مایه وه نه بجا
 له خوشیا خوی نه دا به روبره که-دا بلقی زیوینی
 دروست نه گرد .

که رفیقه-کانی به جی بان هیشت توزی مان-دوبو به ده ست

پیوسته به کورتی باشی تیگهیت هه مو کهس له زیانا دوو چاری
 ناخوشی و جهورو مهینهت دیت ، نهک به پی حق و عدالت به-اکو له
 بهر نه وهی که ده ستدار نه به ویت بی ده ست بخوات وه نوش
 ناچاری قبولی بهکیت .

دلداره که به و چونکی هیچ له گه لیا نه نه دوا بهر سهیلا که
لی که ونیوه شبهه که دوستی هه بی چونکی هه رساتی ده نگی شه مالی
بیستابه له نجه ولاری نه کرد .

بهر سهیلا که گوتی من نه مهوی کوچ بگم بی گومان دلداره -
کشم دی له گه له قامیشه که نریک به ووه وه گوتی دیت له گه
کوچ بگین ؟ بهلام قامیشه که سهری پورانه و هه شان چونکی نه و
زور نیشان به ووه بو .

بهر سهیلا که گوتی وادیاره که دات دانی به به کی کی که
که وای بو من نه ووم بو نه هه رانه کان . خوات له گل . وای گوتو
فری به دریزی روز فری تا شه و گه بشته شاره که له کوی
لا بدم ؟ امیدم وایه که نه شاره خوی آماده کردی بو میوانداریم
نه وده مه هیکله کی به سهری پابه به رزه که وه دی ونی من نه چم بو نه وی ،
هه وای پاک و جیگایه کی زور خوشه وه له ناو قاچی هیکله که دا
نیشته وه وه له بهر خوبه وه نه بگوت نه مشه و چهری پابه کی آلتونم
هه به و خه ربک بو بنوی هه رکه سهری کرد به ناو بالیا دلویی آو
به سهریا که وت . شتیکی زور سهیره هیچ هه ور به آسمانه وه نیه
نه ستره کان نه دره و شینه وه له گه له نه مه شدا نه باری . مناخی اورو پای
شمالی زور بترسه (قامیش زور هه ز له باران نه کا بی گومان
نه و خود په سنده) .. دلویی دو هه م که وت ، هیکل به که کی
چی دی که باران گل نه دانه وه ؟ پیویسته که لا وروژ نه به که بو

خوم بدوزمه وه ، خهريك بو بفری بهلام پيش تهوهی بالی بکانه وه
دلوی سه هه مېشی بهرکوت سهری هه ابری چی بیینی ؟

چاوی شازادهی شادمان پر بو له فرميسك وه به سهر رومه نه
آلنونه کهیدا نه هانه خواره وه ده موچاوی نه منده جوان بو دلی
به ره سيلکه کی برد بو خوی وه برسی نوکی ؟ من شازادهی شادمانم .
که واو بوچی نه گريت ؟ تو منت ترسان !

هیکله که گوتی تهو ده مهی که من گیاندار بوم وه نه ژيام نه
نه زانی فرميسك چیه به روز له نا و باغی خوشدا له کهل براده ره کانم
باری و گه مه مه نه کرد به شه و له ناو هولی که وری کوشکه که مدها
دالم نه کرد هه مو پیاو ماقولانی وولات له بهر خوش رابواردنم پیدان
نه گونم شازادهی شادمان و به راستی من شادمان بوم بهلام باش
مردنم له جیگا بهر زه دل دایان ناوم من هه مو که ساسبو هه زاری و
زور دار به کی شاره کم نه بینم و له کهل نه وه شدا که دلم له قورقوشم
دروست کراوه نانوانم خوم را بگرم بیجگه له وه که هه همیشه بگرم
وه به ده نیگیکی موسیقی جوانه وه گونی له و دوره وه له و دوره وه
له کولانیکی بچکوله دا ماله فقیری هه به به نجره به کیان کراوه ته وه
تهوهی من نه بینم ژنیک له سهر مزیک دانېشته وه درومان نه کات
هه مو ده ستی خوی به ده رزی کون کون کرده له به له په لدا چونکی
کراسی کچی شای نه م شاره نه دروی که سه بیینی روزی چه ژنی
له داپک بونیه تی وه له سهر جیگابه که له قوزینی ژوره که دا کوره

بچکوله‌کی گوتوه لهرزوتابه‌تی داوای برتقال نه‌کات وه دایکی
له آوی روبار زیاتر هیچی نیه بیدانی له تاوا نه‌گری، پهره‌سیلکه
پهره‌سیلکه بچکوله بی‌زحمت له بریق من باقوتی سهرده‌سکی
شیره‌کی بو نابه‌ی چونکی من قاچه‌کام به ستراره‌ته‌وه ناتوانم له
جیگای خوم بچولیم .

- من نه‌ی بگه‌مه مصر وه رفیقه‌کام ایسته سهره و خوار و
سهره و زور به سهر روبرای نیلدا نه‌گرین و بهم زوانه نه‌چنه
گوری ملکی گه‌وره وه له‌ری نه‌نون . نه‌و ما‌کی که له ناو
کفنه‌که‌یدا به مویا‌کراوی دانراوه .

دوباره هیکله که گوتی پهره‌سیلکه پهره‌سیلکه بچکوله بی
زحمتی تم شه‌وم لا‌به‌ر بیه به به‌یام‌به‌رم مناله که زور تینویه‌تی و
دایکه‌کی زور غمباره .

پهره‌سیلکه له جوابا گوتی وا نه‌زانم من منالم خوش ناوی.
چونکی هاوینی را‌بوردو له‌وده‌مه‌دا که له قه‌راغی روبراه که نه‌فریم
دو کوری چه‌تون به‌ردیان تی‌گرتم به تاییه‌تی کوری آشه‌وانه‌که
له‌که‌ل نه‌وه‌شدا که نه‌وان نه‌یان‌توانی بم‌پیکن چونکی ایه تیره‌ی
پهره‌سیلکه نه‌ونده تیژین له فریندا به‌ردی ده‌ستی منالم به‌رمان
ناکوی و به‌تاییه‌تی من له قامیلیا‌به‌کم که زور به ناوبان‌گین له
گورجو گولی و نوند و تیژی وزیر‌یدا .

شازاده‌ی شادمان له‌مه نه‌منده به‌ست بو‌وه دلی نه‌وه‌نده غم‌گین
بو که‌دلی پهره‌سیلکه‌ی نهرم کره .

ئه گهرچی ایره زور سارده بهلام قه‌ی نا کا من اشهو
ئه مینمه وه ئه‌م به په‌یام بهرت .

شازاده زور چپاسی په‌ره‌سیلا-کدی کرد .

ئه‌جا په‌ره‌سیلا-که یاقوته گه‌وره‌کدی له ده‌سکی شیره‌که هه‌ل
کند و گرتی به ده‌نوسکیه‌وه وه به‌سه‌ر سه‌ربانه‌کاندا به‌ره‌و ماله‌که
فری به سه‌رکاتندرا ئه‌که‌دا تی پهری گه‌بشته سه‌ربانی قه‌صری
دالمی تیا ئه‌کرا له‌وده‌ده‌دا کچیکی جوان له‌گه‌ل دلداره‌که‌یدا له
بالا-کونه‌گه‌وه هاتنه‌ ده‌ری بو ناو باغه‌که کوره‌که گوتی ئه‌و ئه‌ستیرانه
چه‌نده جوانن وه چه‌ند جوان ئه‌دره‌وشینه‌وه . وه دلدارای
چه‌هیزیکی گه‌وره‌ریه ؟ کچه‌ش گوتی امید ئه‌کم بو زه‌ماوه‌ندی
سه‌بینی کراسه‌کم ته‌واو بویی بهلام جلدروه‌که
زور ته‌مه‌له .

ئه‌جا گه‌بشته سه‌ر روباره‌که وه به سه‌ر بازاربشدا تی پهری
ناچوه ناو مالی فقیره‌که‌وه کوره‌کدی دی تا هه‌لی ئه‌چوقان
دایکه‌کشی له‌ماندوبه‌تی دا خه‌وی لی گوتبو ئه‌و ده‌مه یاقوته‌کدی
به‌ه‌یواشی له سه‌ر مینه‌که دانا له ته‌نشت ئه‌موستیله‌ی درومانه‌گه‌وه
له پاشا به‌هیمفی به ده‌وری کوره‌که‌دا ئه‌فری وه به باله‌بچکوله‌کانی
باودشینی ئه‌کرد .

چه‌ند فینکو خوشه وادیاره رووله‌چا کیم ، کوره‌که له به‌ر خویه‌وه
ته‌مه‌ی گوتو خه‌وب-کی خوشی لی گوت .

ټڅا پوره سيلکه که گهرايوه لای شازاده و هرچی کردوی
 بوی گهرايوه وه گوتی هرچه نده دنبا سارده بهلام من گه رماه
 آ ، ټوه له بهر ټوه به که تو چاکه به کت کردوه .
 شازاده پی گوت .

ټڅا پوره سيلکه که دستی کرد به خيال کردنو خوی لی
 کتوت چونکی ټوه هـ هرکاتی خـ یالی بـ کردایه خـ وی
 لی ټه گوت .

که روز بوه وه هاسا و چوه ناو رو باره که وه دستي
 کرد به مه له کردن .

شیکي زور سه بره پوره سيلکه له زستانا ! — پروفیسوری
 علی حیوان ټهی گوت له و دمه دا که به سه ر پرده که دا
 ټه رو بخت بو کلبه —

پوره سيلکه له زستانا . که گه بشته کلبه له ژیر ټم آدرسه دا
 ووتاریکی دورو دریزی نوی بو روزنا، کان ټه منده کلانی علی
 دورو دریزی نیابو که ص تی نه ټه گه بخت .

ټه مه وه ټه چم بو مصر ، پوره سيلکه که له بهر خوی به وه ټه بگوت .
 ټه وروژه زور دلخوش بو چونکی هه مو قوژ بنیکی شاره که
 گه رابو وه زور چاک خوی خلا فاند بو که مانگ هه هات چوه وه
 بولای شازاده و پی بگوت هبچ اس بکت نیه بو مصر چونکی وامن
 له سه رو بختم .

په ره سيله په ره سيله په چكوله شه وېكي كه لام له مينته وه
شازاده نه مهی گوت .

- آ، من له مصر به تهمامن سېبې رېقه كانم له فرن بو شلا -
لهی دوهم لهوی ته سپی بحری هه به شپیری زه ردی لی به كه نیوه روان
په ناله نال روته كنه روبره كه بو آوخواردنه وه .

شازاده گونی : په ره سيله په ره سيله په چكوله له و دوروه
له و دوروه وه له خانوې په چكوله دا چاوم له لايكه له سهر كورسېك
به سهر مېزېكدا كه ونوه كه سهر مېزه كه پره له كاغزو قهلم قزی
سهری زه رده ليوه كانی آله يوك دهنكي هه نار چاوه گه وره
جوانه كان زور پير كره وه و دورينه خهريكه چپروكي كي تبا تروبی
(Play) بنوسی به لام آگردانه كي ژبې آگره وه له برسا زور
پي هېزه .
www.zheen.org

په ره سيله كه دل نر مه كه گوتی امه ویش ت لا نه مينه وه .
ياقونېكي تری بو بهرم ؟ حهيف من ياقونې نرم نی به ، شازاده
جوانې دایه وه .

من چاوه كانم ماوه كه له پروزی نایاب درست كراوه كه
هه زار سال له مه و بهر له هندستانه وه هېراوه . چاوپېم دهر پینه و
پوی بهره نه و له یفروشی به گه وه هه رفروشی .
نه و دمه په ره سيله كه چاوپېكي هه كندو فری تاكه بشته

مالی نوسهره که زور به آسانی چوه ژوره وه چونکی کونی له سهر
بانه که بیدابو . له بهر نه وهی که لاره که سهری خستبوه ناو ده سته وه
گویی له فرهی بلی پوره سیله که به بو که سهری هه لبری و پیروزه -
کهی دی گونی وادیاره من قه درم نه گبریت آخو نه مه چه پیاویکی
گه وهری نه م شاره بوی ناردوم ، به مه زور دلی خوش بو وه
ده سقی کرد به نوسین .

بو شهوی پوره سیله که هانه وه لای شازاده و پی گوت
هانوم بو خواحافی بی چونکی نه روم بو مصر .

شازاده هه مدیان زور نکای لی کرد که شهویکی تر لای بینه ته وه .
به لام پوره سیله که ونی : ایتر له نه وانا مانیه ایره زور سارده به م زوانه
به فر نه باری به لام مصر زور گهرمه روز تیشکی گهرمی نه دا له سهری
دارخورما سه وزه کان وه له زیروه وه نساخه کان نه مه ل نه مه ل سه بریان
نه گن . ایسته هه ندی له رفقه کاتم له قه لای بملیک دا
هیلانه یان کرده . وه کونری جوان له ویدا نه خوین شازادهی
خوشه و بست . من نه بی بروم نه وه ستم به لام هه رگیز
نوم له بیرنا چینه وه له به هار دا نه گهرمه وه سهرت لی نه دم
دوو گه وه هری زور جوانت بو نه بین له بریق نه وانهی خوت ،
یاقوته کهی له گولاله سورنرسی و پیروزه کهی له ده ریای
گه وره شین نرسی .

له و دوره وه چاوم له که چکی کبریت فروشه کبریته گانی لی

کهوتونه شیوه کهوه له ترسی باوکی ناوبری بروانهوه لهو زور
 که ساسه سهره بچکوله کهی بی کلاره قاچه کانی روته و زور
 سهرمایه تی پوره سیال که بچکوله پوره سیال که بچکوله زور نکات لی
 که کم که پروزه کهی تر له چاوم دهر بهینی وه بوی بهری .

قهی نا کا شه و بکی تر ت لائمه مینه وه بهلام پیم ناکری چاوه -
 کهی تر ت هه ل بکم چونکی نو بیج گاری کو بر له بیت .

پوره سیال که بچکوله جوانکیله ههرچت پی له ایم بهوانم بکه ، بهو
 جوړه پوره سیال که چاوی هه ل که اند و پروزه کهی بر دو
 خستیه ناو دهستی کهچه بچکوله کهوه کهچه که وونی آی لهمه
 مور و بهکی چهند سهیره و به خوشی و پی که نینه وه پوره و مال وه
 رای کرد .

له دواي لهمه پوره سیال که کهه کهه راپه وه لای هیکه که و
 پی گوت ایسته نو به ته وای کو بریت له بهر لهوه من به بیج گاری
 لات له مینه وه .

نا . بروی چاکتره پوره سیال کهی جوان بهلام پوره سیال که که
 گوی نه دابه و پی گوت که من ناروم به جیت نایلم . وه له زیر
 قاچیا خهوی لی کهوت .

سبهینی بهیانی که خه بوری بووه باله بچکوله کانی کرده وه وه
 چوه سهر شانی هیکه که . وه دهستی کرد به گیرانه وهی چپروکی
 خوش خوش و سهیر له و شتانهی که له کهه رانیا له که لی وولانانی دنیا .

هیکله که وونی : پوره سیلکی جوان تو زور شق سه برت
دیوه وه بوت گیرامه وه بهلام ههاسه بفره بهسه ر شاره که مدها کی
تهینی که ساسه بوم بگیریه وه ، ههاسا روی ، منالی دهوله مهندی
تهینی پوشته و دلخوش له ژیر بهرگی گهرمو نه رما ...

بهلام هوومالی فقیری دی رونو قوت سه ربان سکر دبو به
کوشی به کا له بن بایه ی بردیکا خهویان لی کهوتیو به کیکیان
خه بیری بوه وه بهوی تری ووت آخ ایبه چهند که ساسین چهند
برسین له وده مدها بولسی گوی لی بو هاواری کرد لاجن له بن
ته و پرده دا مه نون وه به زهر دهری کردن . وه هه ر وه ها باسی
که لی لی قه و ماوو که مده سقی بو ته گیرایه وه که له شاره -
که پدا هه بو .

هه مو له شم به آلتون نیراب دابوشراوه (هیکله که گونی)
روژ به روز پارچه به به سه ر تهو که ساهدا بهش یکه چونکی
زندوه کان واته زانن که آلتون به نه نیا به سه بو دلخوش
کردن !

وه هه روه ها هه مو روزی پارچه به کی فیری تهدا بو هه ر فقیری
که توشی بیوا به . مناله هه زاره کان تیربون رویان سور بوه وه وه
له کولانه کاندایاریان ته کرد تهیان گوت ایبه ایسته دلخوشین
نمان هه به بی خوین ...

وورده وورده زستان نربک بوه به فر باری له پاشدا زقوم
جاده کانی دابوشی .

تهنگوت به زیو داپوشراوه . به گویسوانه کاندای چولو
 بهربوبوه وه وه هه مو کسی به پالتوو فوره وه رانه بورد .
 بهر سهیلکه که زور سه رمای بو بهلام هیشتا شازاده ی جی نه هیست
 چونکی زوری خوش نه ویست .
 بهلام له دواییدا بزیک بوه وه له مردن نه ونده ی هیز تیا ما بو
 که بفری بو سه ر شانی شازاده وه پی گوت : شازاده ی خوشه ویست
 خوات له گهل ، نه به لی دستت ماچ کم ؟
 من زور دلخوشم نه رویت بو مصر بهر سهیلکه ی جوان
 نه کهرچی زوریش دواگوتوی بهلام نه بی لپوم ماچ بکی
 چونکی من نوم زور خوش نه وی .
 من بو مصر ناچم بو خانوی مردن نه چم . مردن براده ری
 نوسنه ! وانیه ؟ پاش نه وه کده می ماچ کرد به سردویی
 که وته خواره وه .
 نه وده مه نه قه به کی زور که وره له هیکله که وه هات نه ودله ی که
 له فورقوشم درست کرابو بوبو به دوگرنه وه .

هیلاکی شاعر

له لندن له عتیقه خانهی بریتانیادا ۷۵ وینه ی پارچه هونراوه کی
 (توماس جرای) ، - شینیک له کهنسه به کدا له دی بهک -
 هه به ، گرای به کم جار نویسه وه به دلی نه بو هه روا تا ۷۵ جار
 له سه ر بهک نویسه وه انجا دلی گرتی . کارل ساند برج

کوردوستانه

« له ژماره ٥٣ ی « اخبار الحرب » دا له ژیر ئەم
 ناوه دا ئەم باسەمان بەرچاو کەوت ، هەر چەندە وەنەبی
 باسیکی قوول و نه‌واوی کوردوستان بی ، بەلام له گەل کم و
 کورتیشدا گومانی نی به که دلی هەمو کوردیکی پی ئەکریتەوه ،
 وا به کوردی پیشکەشمان کردن »

گەل وێژ

له بەر ئەوه وولانی جوانی کوردوستان له لاین
 نو سین و باسکردنەوه بەشیکی وای بەوه ، گەلی کەس له چوونیهتی
 آو هه‌واو مه‌ناخی ئەو وولانە نایا به‌هه‌روا به نه‌شاره‌زایی ماونه‌ته‌وه ،
 هه‌رچەندە له ناحیهی به‌شکردنی سیاسیشه‌وه وا نی به ! :
 کورده‌کان ژماره‌یان له هه‌شت ملیونه‌وه تا نوو ملیونه ، به‌سه‌ر
 کوردستانه‌کانی تورکیا ، عراق و ایراندا بلاو بونه‌ته‌وه ، هه‌ندیکتر -
 یشیان له شمالی سوریا و شوبناتی تر ئەژین ، نزیکی ملیونیه‌کیان
 دانشتوی خاکی عراق ، ئەم کوردانه‌ قه‌رمیکی آرین ، نیشانه‌و
 ره‌وشت و زمانی خویانیان پاراستوه ، زمانه‌که‌یان زورتر به‌لای
 فارسی دا ئەچی ، زور له عه‌ره‌بی‌به‌وه دووره ، به‌قه‌رمیکی آزا و
 دلاوه‌ر ناوبانگیان سه‌ندوه ، به‌وه‌وه ئەنازن که له هه‌مو قه‌ومه‌کانی
 حالم به‌چه‌رگه‌تر و به‌برشتن .

پانابی کوردوستانی عراق به ئەندازەى پانابی « اسکوتله‌نده »
 ئەبیت ، چاو ئەنداز و دیمەنى دلرینى زورى تىدايه ، بەرزایی
 کبوه رووت و شوشه‌کانى ئەگانه « ۱۲۰۰۰ » نى ، له سەر
 لوتکه‌کانیاوه تافگه و بەفراوى کافورپى کانیاوه‌کان هازه ئەکەنه
 چرستانى شیوو دووله‌کانیاوه ، له دەشته خوشه‌کان و پانابی سەر -
 کبوه نزمه‌کان ، برنج ، گەنم و جو ئەچینن ، هەر وه‌ها له
 مېوه‌جایش وه‌کو ، پرنه‌قال ، قوخ ، هەنجیر ، زەبتون ، سبو ،
 قەبىسى ، بهى و هەلوژە ئەنیزن و دینه‌بەر ، کوردوستان بو
 نى گەیاندى مېوه‌جات له شوینه بەناوبانگه‌کانه .

هەندى له شارو لادیه‌خوشه‌کانى کوردوستان بەدیمەنه
 جوانه‌کانیان دل و دېده روون ئەکەنهوه ، شارى « رواندز » که
 بەکیکه له‌وشوینانه له سەر پانابی چیا به‌ک دروست کراوه ، وه‌کو چون
 « آمیدی به‌ ناوبانگک به‌خوی و گومەزو مه‌ناره بەرزەکه‌به‌وه له
 سەر قوله‌به‌کی زور بەرز - که‌به‌رزاییه‌که‌ی چەند هەزارپى ئەبى -
 دروست کراوه ، ئەم شاره‌ ئه‌روانیتە سەر ئەو دەشته پانەدا که
 هەتا ئەگانه‌کبوه بەرزەکانى ایران نابریته‌وه ، دیمەنى روحه‌نزاى
 آمیدی له‌به‌کی له‌وشارانە ئەکا که له‌ چيروکی کتیبه‌کونه‌کانا
 ئەیانخوینینه‌وه ، خو ، شاره‌ به‌چوکه‌ کوپستانه‌کانى کوردوستان ، وه‌ک
 آکرى ، پىنجوبین و کوپسجق به‌هه‌واى بى‌غوبارو آوى
 سازگارو دارستانى زه‌رنه‌گاریانه‌وه دلى دلداران پاراو ئەکەنه‌وه ،
 گه‌وره‌ترین شارى کوردوستانی عراق شارى سلپانی به .

به کم شتیهك كه اختصاصی به كورده كانهوه بی نهوه به قهومیکی به
 هیزو به چهرگی کویستانین ، به سهر هه مو نهوکیکا زالن ،
 له ریگهی ابش و کارو پیوستی خویانا رهنجیکی نهواو نه کیشن ،
 نه ناهت له لابن له شمانی و به وییهوه به به هیزترین میلهتی عالم
 ناو نه برین ، له بهر نهوه ده ستکردی خویانیا به لاوه زور به پایه خه
 ایستهش رهوشتی جل و بهرگی قهومی یان تیک نه داوه ، وینهی جلو
 بهرگیان ، مشکیکی زور له سهر نه آلین ، رانک و چوخهی هه مه
 رهنگی ده ستکردی خویان له بهر نه کن ، له سهرهوه پشتینی له
 سهر نه به سن ، دوو نه قبانهی زور گه وره و درپژ - کههی واه به
 دوو یارده نه بی - له قووله کاتیانهوه بهر نه ده نهوه ، له کاتیکا
 که نه یان پیچین به مه چه کیانا له دووردهوه پیاو به مزه ری نی نه گا .
 کورده کانی عراق به زمانی خویان قسه نه کن وه نه توانن جلو
 بهرگت و هه مو جو ره رهوشتی قهومی خویان به کار بینن له گهل
 استفاده کردنیا ن له جنسبه نی عراقی .

پاشه روژی به کی له ناوچه کانی کوردستان ده ستنیژ کراوه بو
 نهوه به رهنگیکی وا پیشکوی تائه بی به « ایسویچهره » ی
 روزهلانی ناوه راست ، نه ناهت اداری ریگهی آسفی عراقی
 به یارمه نی وزارتتی اشغال و تشجیح کردنی « صاحبی سموی وصی عراق »
 ایسته دهستی داوه ته پیسه وه بو هه لپژاردنی چند شوبنیک لهو
 چیکایانه یانکا به اوتیلو میوانخانه .

بوپیکه نهن

چاروش - تو هه مو روژیک دره ننگ دینه قوتابخانه
قوتابی - من چیکم ، تو هه مو به یانیک له پیش نه ودا من
بم بو قوتابخانه زه ننگ لی نه دهی .

ماموستا - کی له ایوه نه زانی پیم بلی کوی جیکه ی نهو منالانه
نه بی که باره له باوکبان نه ستین و یارب دهی
هه زار ولی نه و ماوان نادهن ؟

قوتابی - به لی نه زانم آخری نهو چه شنه منالانه هه « سینا »
جیکایان نه بی .

بباویکی لوت زل له دوستیکه خوی نه پرسی : خوزگه
نه مزانی بوچی ریش و سمیل زل نابن .. کابرای دوستی وهرامی
نه دانه وه نه لی : بی قه زابی سیدهری لوت ماوهی نه وه نادا که
روژ له ریش و سمیات بدا و زل بین .

تی تی - افندی لطفاً نه م تیکته ی تو هی شه مه نه فهری
ایکسپریس « خیرا » نی به .

افندی - انجا من چی بکم به کابرا بلی هپواشی لی
خوری .

دیوانی که لاو پتر

له بیابانیکه یهودا

بو مجنون

سلیحانی : سهرم

مجنون به يادت ، مجنون به يادت * به يادی دلی شهیدای ناشادت
 رووم ناوه به رووی بیابانهوه * به آهونالهی بیسامانهوه
 ویل ویل خول نهخوم به دیاراندا
 به دهشت و چول و کوچهی شاراندا
 سهرم شیواوه گرانه زیندهردم
 ورك « ۱ » « معدوم » شیوا قافیه کی فهدرم
 له جیانی شنه و سروده کی شهال * تهپ و توز نه کا بیابانی چول
 گرهی سه مومه نسیمی ره شمال
 نهیدا به روما لم و خاك و خول
 شهرداری سه موم بو لاشهی خاوه
 سوتا و بو آگر قهت نه ترساوه

(۱) « معدوم نخلصی » مولوی » به ، له فهزلبکی خویا نهلی :-
 مه نام مه گران گرانه دهردم * نه گهر شیوا بو قافیه کی فهدرم

شه راره‌ی سه موم هه ناسه‌ی « تویه » « ۱ »
 شیوه‌ی ره ننگه زه ردیت زه ردی ایمویه
 گولای هوراو جیگه‌ی گریاته
 نیشانه‌ی کولی دلی بریاته
 بویه وا سویر و گهرم و گهراوه
 تکه‌ی فرمیسه‌کی کلبه‌ی چاوه
 ماوای نوم بی نی ، هه رده‌کی « دوچه‌یل »
 گوزه‌رگای خبلی باوانه‌کی له‌یل
 زور قه‌دو بالای هه ره‌ر تهرزم دی
 خاوه‌ن له‌نجه‌و لار گه‌ردن به‌رزم دی
 زور لیوی آل و چاوی کالم دی
 روم‌بته‌ی ناسه‌ی خه‌ت و خالم دی
 نه‌مدی وه‌ک له‌یلا عاشق شه‌بدا‌کن
 منیش وه‌کو تو شیت و رسوا‌کن

* * *

من زو به تیری گونا گولره‌نگی
 شوخی ، نازاری ، شه‌نگی ، قه‌شه‌نگی
 کولوانه‌و کولی بی‌وپوزو گه‌وشی
 نه‌وتول نه‌مای بالا بی‌خه‌وشی

(۱) کتایه‌به له‌مجنون .

برزانگ و نه برو تیری خوبتریزی
 یاری نازاری چاو گه لایویزی
 حوری لقابه به له نجه و لاری * آسکولهی خه تا له پی کوهساری
 سه رو کلاوه زر به پشته سه سه ره
 لوله ، میخکبهن ، هاره ی که ماره
 کوردی خالوردی بالا شمشالی * مشکی ، سرکین ، سه رو ده سمالی
 روزه کی « است » دلی پیسکاه
 سه شقی نه م و نه و خه یالی خاوه
 خوزگه آوامن من نه هانه دی * مجنون تو له یلی کوردانت نه دی

روکه لر زانین

بنکه ی ژین سه ره گه : فانی « ۱ »

آگری جهل و نه زانینان به جور ی تینی گرت
 وا بلیسه ی ناوقه دی خه رمانی چاکه ی ژینی گرت
 سهیری گیتی که ی نه زانی روزی تقسیمی ازل
 کل ملت جه ژنی شادی گرت و کوردیش شینی گرت
 تیری تقصیری جفاکارانی ظالم بی خطا
 گوشه ی جهرگی اهالی عاجزو غه مگینی گرت

فانی ناوی « سه سه نه اند » اغا کوری رسول اغای قائممقامه
 دانشتوی پشده ره .

سەدى گەورەى دەقى دوزمەن ەلمە بو باغى وطن
 جاگەوابى كوردى جاھل باغى بى پەرژىنى گرت
 روو لەزانىن گەرنەكى تو بەشمە ئەمدادى نفوس
 بو درىنى ورگى گاگەل بەسكە گورگى قىنى گرت
 ھەر لە ساىھى تلم و زانىن بو كە دەستەى اوروبا
 ئەم فضاىھى بەىنى ەرزو حاسمانى شىنى گرت
 بىنەو ە سەرباسى قەومى كورد و زانىنى نەزان
 ناچى عرفانى فرىدا كەونە آردەتچىنى گرت
 دىنى و دنيا گرتنى پىويستە نو خوا ئەى مەلا
 بەس بى دنيا ئەواو ەبەسبە ھەركەس دىنى گرت
 بى كىناپەت چاگە نوسىن شىخ و آغارو مەلا
 دەستى كارو قاچى ھەول و چاوى تىكوشىنى گرت
 «چەرچەل» و «روزفات» خەربىكى راوى غابەن روژو شەو
 گەورەكى اىەش بە بى غەم پەرچى «پورنەخشىن» ى گرت
 داگرفنارى خەزانى ياسە قەت لومەى مەكە
 گەر وەكو بولبول بە دايم شىوھى نالىنى گرت
 بوئداكارى نەبو «فانى» كە دەستى كاگە مەم
 سبوى زىوینى چەناگەى جوانى «خانوزىنى» گرت

سورای ایلخان

« ئم شعرا نه هی شیخ عبدالرحمنی مولاناوای به که
 دانیشتوی دی « جانه وه روی » مهربوان بو له لاین ملا
 عبدالرحیم مدرسی مزگرتی هه من آغا له سلیمانی نیراوه
 بو که لاویژ ، ئم شعرا نه نمونه به که له هه واناسی شیخ
 عبدالرحمن ، له سوزی دایه وه به که به که مهابه ندو هه وارگی
 نیشمانی آزیزی به سهر ئه کاته وه ، په له وه ری شعوری
 شاعرانه ی له وه سه رده مه دا به سهر به نه نه کانی کوردوستاندا
 وه کو شه هین په روازی کردوه . »

قبله ئه پرسی چونن ایلاخان
 داخان داخان زینزاخان چه داخان
 ئه وه سه یرو زینه ت ئه وه شیوه تودیت
 ئه وه هه رد ئه وه هه لت ئه وه سپیوه بیت
 ایسته نه دوریت پوشان سباره ننگ
 هانی قه لوه زان مانه من بی ده ننگ
 ئه وه ونای چور ئه وه ده سه ی شه بو
 توه دیای نه هه رد بنه ی سوره کو
 ئه وه نه رغه وانان له ابو شه تاوان
 ئه وه نه وق سه ولان نه پای کولوان

ایسته نه‌ئو سه‌یر، نه‌ئو بو، نه‌و ره‌نگک
 نه‌ئو شادی و زه‌وق، نه‌ئو سه‌داو ده‌نگک
 دلته‌نگه‌ن نه‌داخ دوری دیدی تو
 ویردم مه‌زنگ‌ای ده‌ری ته‌نگی کو
 «قاول (۱) بیگک» نه‌هجر بوته‌ی فراقت
 تاوان تا تاوان نه‌اشتیافت
 «کهنه‌زان (۲)» هه‌راید نه‌سربنان سبزبان
 ناف وه‌فراوان هه‌ر جاره بزبان
 «کله‌با (۳)» وه‌بای هه‌ناسان سه‌رد
 کله‌ش وه‌ک جه‌سته‌ی من پیه‌ن وه‌گه‌رد
 «می‌ره‌ش (۴)» ره‌شپوشه‌ن «ساتبار (۴)» آزیه‌تبار
 «قیجه (۵)» شینه‌شه‌ن (به‌رده‌ره‌ش «۵») له‌و‌گه‌رد
 «قیجه (۶)» و «کونه‌قاش» گرتی به‌عمار
 باشورتی نه‌گری (آمان «۶») کردی بار
 «سروان» هه‌م نه‌چم ره‌وان کردن سه‌یل
 هه‌ردان هه‌له‌نان کاوان کردن کله‌یل

«۱» شوینیکه له‌پشت شه‌قلاواوه «۲» دی‌به‌که له‌سه‌رشپوی
 سه‌قز «۳» کیویبکی به‌رزه له‌پشت «آگیجه‌و‌گو‌گیجه‌ی» ی
 مه‌ریوانه‌وه «۴» هه‌وارگه‌ی جافانن «۵» دوو کیوی به‌رزن
 «۶» خوشه‌و پسته‌کی بو.

« توراخ نَبَه » دوود ، نَم وِئاش بَارن
 (ترشکوار « ۱ ») غَمبار دایم زگارن
 (دَه شتومیل « ۲ ») ذلیل ، چنار خَه فَه تبار
 « نَه شکوت » شینه شهن ، نَه هجران یار
 « کدله با » آمان « گو گچه » دَه خیل
 « سروان » نَه نَه وق (قام چیان « ۳ ») ذلیل
 (چل چَه مَه « ۴ ») وهی تهور دَه رَدش کاری بهن
 نَه ویش وینهی من هَر نَه زاری بهن
 « موسگک » و « دایسیران » بانگک بی سامان
 (قه لای « ۵ » خاوا) زامار بار کردهن آمان
 بهی تهور هواران کیلاوان کاوان
 چون من دودشان وه گهر دون یوان
 بهرحان واتهن دَهرون پرچَه دَهرد
 به چه کشت هجران آمان کردهن زهر
 قبله م هَر هَر دی توگیلای پایا
 ایسته « بایه قوش » مهوانوتیا
 منیش ایسته چون « جندی » هواران
 دهور مهدهم نَه دهور ماوای کوساران

-
- « ۱ » کیووشبویکه له پشت بهرده ره شه وه « ۲ » کیویکه له پشت
 « گوبله » ی مهر یوانه وه « ۳ » شویذیکه « ۴ » هوار گهی آمان هوه
 « ۵ » گردیکی بهرزه له نَزیکک پینچوپنه وه .

غمره‌ل

صافی (۱)

له تاوی چاوه‌گی مه‌ستت دوو چاوم پر له خویناوه
 خه‌نایی په‌نجه‌گی ده‌ستت به‌ خوینم ره‌نگی هیناوه
 نه‌وی ده‌ردی فراق پی‌کردوم اصلا بیان نایی
 له‌نیو اسلامه‌وه نه‌پوه له‌لای کافر نه‌قه‌وماوه
 هـ تا مردن بنا‌لیم له‌غم تسکینی دل نایی
 له‌ده‌ردی فرقی جانان وه‌ها مفتون و شباوه
 ده‌وای وصلی نه‌بی اصلا شفای ده‌ردی دلم نایی
 له‌ریگه‌ی خوا علاجیم بگه تا کو نفس ماوه
 بلبسه‌ی آوری دوری بنو‌هاک چینی منی سوتاند
 به‌دایم دوگه‌لی آمم ده‌چینه عرشی اعلاوه
 له‌به‌دبه‌ختمه بوی به‌لبه‌کم بی میله درحق من
 سیایه‌ی طاله ابرو گوا حالم په‌شباوه
 له « صافی » گه‌رده پرسن بوچی وا په‌ژمرده به‌ایستق
 له خدمت یاری دوره بو به‌غم وا ده‌وری لی داوه

(۱) غم شمرانه هی « كاك مصطفي » ی ایرانه ، ایران و
 نازنه‌نین دوودین له خوشناوه‌تی ، خاوه‌ن شعر به « صافی »
 به‌ناوبانگه ، له‌لاین سلیمان وه‌رواندزی به‌فهراده بو گه‌لاویژ .

گورانی

که ده‌لین ته‌سرو ده‌شت و کیو شینه
 « تم گورانی‌یه (پیره‌میرد) دایناوه و له سهر وه‌زنی
 (ادل ساحلنده ...) ته‌وتری »

که ده‌لین ته‌سرو ده‌شت و کیو شینه
 چه‌نده مه‌لبه‌ندی ایسه شیرینه
 به‌چو سه‌ر گردی‌یاره بیینه
 له جه‌اندا گولیکی ره‌نگینه
 خوشه بو هه‌لبژارده ماوا بی

تهو دهمه‌ی روز ته‌گانه ایواره
 رووبک‌ره شاخی گویژه بنواره
 عرشی په‌روه‌ردگاری لی‌دیاره
 داه‌نی وه‌ك به‌ه‌شقی آوداره
 جی سلجان به‌لی ته‌بی وا بی

زهمزه‌ه‌ی بو‌ابولی به‌ه‌ارانی
 ورده بارانی ژیر ده‌وارانی
 نشته‌ی به‌زمی سه‌رچه‌ن‌ارانی
 وشکه‌صوفی ته‌خانه گورانی
 خوا ته‌زانی ته‌بی که جی شای بی

ئەي دل بەھارە

ع . ع . سۈرۈم

ئەي دل بەھارە كۆيسانى آيز * ايتر نە ماشە و
 مژدە بى روى زەردايى پـايز * راپەرە لەخە و
 كاتى من ھاتم گول ھەلوە ريبو * لە روى چا و كالان
 بلبى لە سەرچل رسوا و بەرى بو * بى كەس ئەينالان
 چياو سەرچە شەمە و وشكو بى رەنگك بو * ماتەم بو كويسان
 بى بەژنى جوانى آيز بى دەنگك بو * سۈرەي باي بەيان
 قور و چلپا و بە فرو باران بو * جھانم يىنى
 آيز لە يانەي گەرمى زستان بو * گورا بو دىنى
 پەرچەم بەخشانو گرزو شىواو بو * بە سەر روى يارا
 روز لە ژىر ھەورا كەم تىن و تاو بو * شىن بو لەشارا
 ئەوسا لە زارىم و خوڭم پۇرا بو * ھەردەي دەر بو بو
 ئەسرىنى چاوم لە دەشت رۇا بو * گيان بى سەر بو بو
 ھاتمە بەر باو شرارەي گەرميان * دەردم خەلاتە
 پەروازە جەرگم بە يادى دوستان * لەم دور وولانە
 گوليش لە گولزار ايستا رەنگىنە * نازانى ئەي دل
 بلبى فەرھادە شەونم شېرىنە * لە يەك ناكن سل ؟
 ھارەي كرمەك دى لاي چەمى گولان * شادى و سەيرانە
 دەستيان گرتوۋە بالاشمالان * گياندار بى گيانە
 شوخى شېرىم لەوى وەستاوۋە * بە روى دىمەندا

وینه چه یکی گول جوان و رازوه * له ناو چیمه ندا
 له و چیگه بهش بو ، چاو خوبی رزاند * تک ، تک ، نهو خوینه
 بوو به تووی داری نهرخه وان * آله ، نهو شوینه
 دایر به سایه و گولی مهدهوشه * پوشینی سوره
 به بای نهو داره مهست و سهرخوشه * له مانم دوره
 نهزانن نهلین چانی دلداره * نهم لاله زنگه
 وا سوره شهیدای شادی به هاره * پایز دلنه زنگه
 سا هه لسه نهی دل له گول بای به یان * خوت آمادوکه
 بچو کوردوستان سهیرانگی یاران * مهستی باده که
 بینه میوهی زاریو گریانم * دار نهرخه وانه
 شادی ا پاش قرچهی سینه بریانم * شادیو سهیرانه

شعری بهاری بهزیری «۱»

لاسی تهیه نوسرا ددیوانی قلم دا
 حرفهك قلم علم به تقوی رقم دا
 اشكال خطین دائرهی نقطهی عشقین
 نهو نقش و نشان دخیالاتی عدم دا
 میم مطالی شمساً احد آینه صنعت کر
 لامع زعرب برقی له فخری عجم دا
 دا شاهی آسما به هه مین وجه بناسین
 بهك مست صمد گهر به پهکی نقشی صنم دا

عبدالکریم عمر ناردویه

بهك گرتی به زلفی و بهکی خالی نمایی
 آینه به اسکندر و هم جام به جم دا
 ارواحی مقدس شب‌قه‌درانه نه‌خوازن
 نوراته به مصباح دقه‌ندیلی حرم دا
 دا ووقی لغائی به‌حی بن دبقائی
 من نقدی دل و جان دقنای بسلم دا
 یا قوت فروشان دیکف الماس شکستند
 گو صفحه‌بی الماس کونقاش قلم دا
 منت زخدای کو بیدی خو ملای
 اکسیری غمی عشقی نه‌دینار و دهره‌م دا
 یارب زچهره لب به تنایانه که‌شام
 سبحانک بنک‌هی زیل‌حی فی شأنک حددا
 مشاطه‌ی حسنا ازل چنگال زلفی تاب دا
 دا عشق هه‌ل بی پیل به پیل قلبی مه‌پی کلاب دا
 حسنا حبیب و لطفی یار آفته دل عشقا غدار
 لوساب کرزی اختیار فی حسنی گو ایجاب دا
 من دی سحر زلفین دمه‌ست هاتن سما احرام به‌ست
 چون سجده یاخالین بقست لهو حاجیان عراب دا
 مسکی رشاندی نه‌زدیم دا نقطه‌یان هین بونه‌کیم
 لی خطی ربحانی له دیم کاتب ژنو اعراب دا

نرمه چوه وه تني قوميا به بدار کرد

— ۲ —

نوسر : هونني موکوروباني

نهرمه نه کان بو نهو جمهوريته نه که داين مهزراندووه زور به دل پاکی خزمهت ده کن و بويشکه وتني به هه موو لاييک ته قه لادهن ، وه له هه موو لاييکه وه بو ياریده داني له کوششت دان .

به لام نه نيا به وه اکتبايان نه کردووه که جمهوريته ني سو قباني يارمه تي داوون و ايستاش هر يارمه تيان ده دات ، هه موو پيوستيني بو ريک خستون و ريکيشي ده خات به لام نهرمه نه - کاني دهره وه که له کيشوهره دوره کان دانيشتون ، وه به آسوده گی له ژير سي به ري عدالتی حکومه ته کاندا خه ريکی کارو پيشه سازي و گوزه رانن ، وه هه موويان داراو خاره نديايش و کارن ، هه ري به که به پي له ده ست هاتي بو يارمه تي جمهوريه نه که يان ته قه لاده دهن ، وه بو به رزبون و زل کردن و به هيزتر کردنی نهو نهرمه لستانه کوششت ده کن که له وسا به وه له مایه ی کوششت و ماندوبوني خويان و داد گه ري و مهرباني و دلسوزي جمهوريه ني سو قبانيه وه هاتونه رو و پي گه پشنووه .

ئەو ئەرمەنپانەى لە دەره وه دەژین وه که هەریەك طاہى
 حکومەتیکن ، روحیان هەمیشە لەخوشەوېستى ئەرمەنستان وا ، گری
 دراوه که هیچ که سبکی ئەرمەن نیه بو آوه دانى وپېشخستى
 ئەرمەنستان نالو که نکات و بەمال و دراو بوناردن دەستیان
 نەگرن . جا ، هیندیک لەرى معارف و خویندەوارى پەوه ، وه
 هیندیک لەرى پزیشکی و خزمەتى نەخوشانو دەردەدارانەوه ،
 وهیندیک لەرى آوه دانى و ساخمان و بناوکوشکوه ، هیندیک لەرى
 زراعت و جوت و کێلگەوه ، وه هیندیک لەرى سامان و دەستەلانەوه .
 بەوجورە هەریک بەپى هیزو نەوانانى ولەدەست هانپان لە
 شارەکانەوه آمادەى خزمەتى ئەو وەتەنە قومى خویانەن که بە
 هەزاران گیان بازى دەستیان کەوتوو .

وه کو له گەلیک ئەرمەنە رهوان باکە کانم دەیست گەلیک
 ئەرمەنە خاوەند دەستەلاتەکانى کەشورەکانى دور و نزیک دراوو
 پیاوانیان ناردونە ئەرمەنستان که بنای کوشک و خانوبەرى
 چاکیان بو بکەن بە ناوى خویانەوه ، تا کولەوى خانوبەرى باشى
 هەنى و مەلەگەنەکشى ، آوه دان بېتەوه ، وه یادگاریک و ناوى
 ئەو لەخاکە نیشمانەى قومە کەیدا بى نیت ، ئەوه لەو روزەى
 ئەرمەنستان دامەزراندراوه هەتا اسرو هەر پەپوه دەچى ، هەرساله
 چەند کەسیکی بەناوبانگ تصریکی بەناوى خویەوه بو
 دروست دەکرى .

وپېچگە لەوش هیندیک لەوانە پىوېستى زراعت وه کو

ماکینهی جوت و ماکینهی دروینه و کوتان ، له دهره وه پیشکش دهکن و دهی نیرن بو نهوهی جوتبارانی نهوهی هه مو جوړه ماکینه - پیکیان هه بی .

هیندیکیان دهرنر بنای مکتب و مههد و یان دارالمعلمین و هه تهت ، به ناوی خوبه وه بناده کن و هه مو و مصروفاتی له کیسهی خووی دهات . وهیندیکیان دراو دهرنر خسته خانه بناده کن ، وهه مو و پیویستی نهو خسته خانه دهرن ، هه روا گه لیکیان به هه ر هویبکوه بیت بابی ، لهو مشروعهانو خزمه تانه پاش ناکه ون .

پیاوه غیرت مه نده وهن پرسته کان ، مادی و منوی له پشتیوانی کردن راناوهستن هه ریک به جوریک خه ربکی کومه گی و دهست گرتیانن . به بی نه پسانه وه له هه مو و کپشوه رگانه وه هه ر له یارمه تی داندان .

هه ر وه کو له گه لیک زانا کان و بیرتیره گانی نه رمنم بیستوهه پترین مشروعهانی جمهوریه تی نه رمنی سوقیاتی لهو پیاوه نه رمنیه روح پاکانه وه به که له دهره وهی نهو جمهوریه ته دا ده ژین . چونکو وه تهانی قهومی راسته قینه بو نه رمن هه ر نهو نه رمنه استانه به . وه بدل و گیان خوشیان ده ویت .

هه ر قهومیک ده بی کوششتی و دلپاکی نه رمنه کان بسکانه سه ر مه شقی وهن پرستی و دلخوشی به قهومه گه یه وه . قهومی نه رمن

به راهبر به و غیرت کبشی و دل‌بسته‌نی‌بان به و و تهنه‌وه
شایانی سوپاس و تقدیر و تقدیرن .

نه و کسانه‌ی که نه بروعاتیان کردوه که ایکن ده‌ناسم و شاره -
زایم بیان هه‌به و آگاداری هیندیک پیشه‌سازو کارگه‌رانم که
دهست نه‌نگک بون نه‌یان توانبوه خزمه‌نیکی گه‌وره بکف نه‌نیا
هینده‌یان له دهست هاتروه که اشتراکی کووارو روزنامه‌کانی
نهرمه‌استان و و چند کووارو روزنامه‌کانی نهرمه‌نی ده‌کرد تا کوله و
خزومه‌نه دوانه‌کون .

لهم روزانه‌دا له روزنامه‌ی اه‌الی بغدادی‌دا سالی ده - ژماره‌ی
۴۷۸ ی‌دا چاوم به ووتاری‌یکی زور به‌رز کهوت له ژیر عنوانی :
(طیب عراقی تبرع به‌ستشفی کامل له‌جیش الاحمر) بو نه‌وه‌ی
لهم ووتاره‌دا که‌میک بیخه‌مه پیش چاوی خوینده‌واره‌کاف که
مناسه‌به‌تی بم ووتاره‌وه هه‌به هیندیک‌یکی لی‌ده‌دوم :

« دوكتور نوپالیان هه‌وو مستشفایه‌کی به نه‌واوی ده‌رمان و
نه‌به‌وه به‌خشویه به له‌شکری سور ، تیداه‌بوی نه‌و مستشفایه
بای بیست هزار دینار دراوی عراق ده‌بیت به‌هوی ریگای آسنه‌وه
بو جلفای روسی به‌ری‌کرد که له‌وی‌وه بپرته « ایره‌وان » پای -
نه‌ختی جمهوربه‌تی نهرمه‌استانی سوڤیانی . قواسولی اتحادی سوڤیانی
بو بارکردنی نه‌و مستشفایه‌و ده‌رمانه‌کانی که‌جی ترسی خراب بون بو
له اه‌وازه‌وه هانه‌به‌غدا و به صورتی‌یکی ناپه‌تی ناردنی . لاوه‌کانی
نهرمن و پیاوه‌کانیان که له به‌غدا دانپشتون بو دوكتور نوپالیان

حفله ییکیان کرد، وه له وکوبونه وه به دا گه لیک خطبه خوبندرایه وه و گه لیک شعرو نه دببات خوبندرا . وه له و حفله به دا شو کرا نهی حکومتی اتحادی سوفیاتی کرا و سیاسی نه و خزمه تانه گه بو نه رمنی کردبو وه هر ده شیکات به جی بان هینا .

به لی دهی هه موو کس سیاسی غیرهت و همه تی پیاوانی دلپاکی نه وتو بکات که بو قومه کی خوی به راتی هه لده سوری و له پینا ویدا ماندو دهی و مال و دراوی له ریدا بهخت ده کات ، وه بو آوای و پیش کوتنی نیشمانه کی غیرهت ده نوینی و بو به رزی و سه رکه وتنیان تیده کوشی .

ماویه نی

پیشینان و تو یانه

- * روی له زوری به نهره .
- * شه له باوان ، کویره باوان .
- * لای چاوه ساغه کوه نه بیداو لای چاوه کویره کوه وه ری نه گریته وه
- * گورگ گورگی نه کا ، روزی نه نگانه قنگ له به ک نه کا .
- * میوان گری خانه خوی به .
- * میوان جه زنی خانه خوی به .
- * میوان خوشی له میوان نه نه مات ، خانه خوی له هه ردولا .
- * ناخونه کری ، جه نگ هه لگری .
- * هه مو ریگه به ک بو یانه نه چی

سینه‌های صمدی صمدی

مژده بی له دانیش‌توانی شاری سلیمانی کدوا (سینه‌های صلاح‌الدین) یان بو دامه‌زرا ، به‌راستی هه‌ول و نه‌قه‌لای خاوه‌نده‌کی جی سوپاسه و هه‌رچه‌ند هیشتا تازه‌به و ربکه‌خستی زور نه‌وی به‌لام هه‌ر وه‌ک له به‌کم روزیه‌وه ده‌رگه‌وت دیاره له سه‌رکه‌وتندایه ، خاوه‌نده‌کی خه‌ریکی آماده‌کردنی شویندکی هاوینده‌شه که هاوین هات دانه‌مین و هیچ دوریش نی‌به که تا نه‌که‌وتنه‌وه پاز جیگایه‌کی تاییه‌تی زستانه‌شی بو بکری ، ایه‌ بویه نه‌لین مژده‌یان لی بی ، چونکه هه‌موان نه‌زانن که سینه‌ما چند به به‌هایه و چون لهم سه‌ده‌ی بیسته‌مه‌دا بونه بیویستی گشت شاریک چونکه نه‌که‌ر بیت و نه‌و فلپانه‌ی که له سینه‌مادا نیشان نه‌دری که اکن‌دازین و به‌راستی هه‌لبژارده‌بن گومانی نی‌به که خلقی نه‌و شاره له شارستانیه‌تی نزیک نه‌کانه‌وه و لی‌وه‌ی فیری گه‌لی زانین نه‌بن و ریگای چاک و ره‌وشتی بالایان دینرته به‌رچاو و گه‌لی آموزگاری کومه‌لی یان نه‌کا و هه‌روا روز به‌روز تازه‌ترین ده‌نگوباسی دنیا نه‌زانن و بیجگه له‌مانه‌ش هه‌ر به‌هوی سینه‌ماوه‌به که به‌کی بتوانی به‌ آسانی ماندوبتی تیکوشینی بجه‌سینه‌ینه‌وه و میشک و خوشی بجه‌ویته‌وه .

• به‌کی له دانیش‌توانی سلیمانی •

خه ویکی خوش

همه رانه : توفیق امینیان

دوینی شهو له پاش خوبندنی ژماره « ۱۲ » ی گه لایوژ
 خه بالاتیکی دوورو دریز له ایسته و رابوردومان دهوری گرتیم ،
 نهوهنده له حالی پهزاری خومان دلم پر بوو دوو تنوک فرمیسی
 آگرتیم له سه رگونامه وه جو گه له ی بهست ، سه رریژی فکر
 ماندوی کردیم ، له بهرکی قورسه کوه دریز کیهیام ، له خه ودا
 خوم له باره گای بهرز و گه وری شه ریاری ناودار « صلاح الدین » ی
 ایوبی دا دی که په رده دار رخصتی حضور ی بو وه رگرتیم ، چومه
 ژوره وه ، سه که رت که ونه خاکی چی وده سه به سینه رابستام ، نهو
 ذاته گه وری و شه رغه ویندنی ده ویرانی بادشاهی مصر له سه ر
 نه ختیکی زیرنگار رو نه شیبو ، وا دیار بو له به حری فکر دا قومه و
 زور په ریش و مه لومه ، سه ری به رزه وه کرد زور به گه رمی به وه
 زه رده خه نه به کی کرد ، فهرموی : روله ، من له دنیای ارواحدا
 تیگه یشم تو پیری خومانت کرده ، نه ونده پهزاری تو دلی سوتاند
 تکام کرد بتهینه لام ، وا نه زانم روزی رزگار بتان گه یشتوه و
 ایوه بوش وه کو اقوامی دی به سه شهرت هه وانان کوه نه به وه و
 سه ربه ست نه بن ، هیوام وابه کومه لتان تا دنیا دنیا به اتر بلاو
 ناپه وه ، له جوابدا سه رم دانه واند و عه رزم کرد : نهی فخری
 ایچ نهو سه به پانه چی به ؟ فهرموی : -

به کم - به کره نگی ، به کده نگی ، به کویستنه ، که نه بی
هموتان چاوبه سیاو هم سه به بهانه له به ک بیسن وه بی چلون و
بوچی به جی بین .

دووم - سه دوس بده نه به کدی له ایران ، عراق و تورکیا
تا هیچ هزی نه توانی هم ده ستانه له به ک بیچوری و له به کیان داری .
سه یه م - ایسته تا ده تواون خزمه تی سه ده وله تی گه وره بکن ؛
نه و ده له تانه انگلیز ، امریکا و روس ، که له پاش هم شهره به
چاکی خویان و به رامبه ر به « په بانی تلاتیک » ده سیده نه بالی
ایوه وه آزادیتان بی بدن وه بو ژین یارمه تیتان بکن ، تا به خواستی
خودای بی هاونا خوتان ده گرز و وورده وورده به جیگی به رز
له میژوی خوتان نه گه یین ، عه رزم کرد به یاری خوداوه له
خه و راجه نیم .

کیهای پیانو

پیانویک کیشانه ی ۱۴۰ روتل بی له له شیا نه مه نده شت هه به :
بو دروستکردنی ۷ قالب ساون رونی تیا به ، له کاربونیش به قهد
دروستکردنی ۷ هزار قلم ، له فوسفوریش به قهد دروستکردنی
۲۰۰ سهره شخارته ، له مگنسیومیش بو ده زمانیکه سک رانی بون ،
له آسنیش بو دروستکردنی بزماریکه مامناوه ندی ، له گه ج بوسپی
کردنه وهی کولانه ی صربشیک و له کبرتیش بو پا کردنه وهی سه گیك
له کیچ و نه وه ندهش آوی تیا به که به رمیلکی ۱۰ گالونی بی پرکی

۰۱ بدشی لی کولیندوه

« محمد امین به گی جاف » ونه رازوی شعر

ج . ب : روژ به بانی

همو ئه بزاین که شعر ونه بی هر ونه بی له بران به ری
پارچه کان و له هاوسه نسکی نارو خنجی قافیہ کانو هجچی ترا : به لکو
له و به رزتر توانده وهی شیشی نه لای پاژو خاوبی معنی
له بوتهی بیرومیشکی خاون هه ستدا وه دارشنده له قالی ووشه و پولادا ،
انجا پیویسته که شاعره به رخه کان هم قابه به چه شی دابه زربان
فره بی خوش و جوانوبی خوارو خییج بی ، بوئه وهی پیویست
به مشت و مال و رهنده و خرته ک نهی

له ژماره (۲) سالی پینجی که لاوبژدا له ژیر نارو نیشانی « نیشانی » دا
هونراویکی « محمد امین به گک » مان به رچاو کوت ، هه رچه نده
هم شعرانه له دهرونیکی پرسوزو گودازه وه ده رچوو وه دلکی
بر بنداری به بیچوه شیره نیشانی به کانی کورد نیشان هه دا به لام
له لایبی نه ده بی به وه چاوی لی ناپوشری ، ایجگار هر له به ره وه
که « محمد امین به گک » دوستیکی به رخه حزم کرد له پیش
نه وه دا که به کی تر تواج له شعره کانی بگری من ناریکی کی
له خمه به رچاو و لایشم و ایلیم هه بوری :-

۱ - پارچهی دووهی هه لیهسته که تان هه به ست بدهسته وه نادا :

بینه‌وه کوردینه وا دایکی وطن هاوار ئەکا .
 دادو فەریادی له دەستی دوژمن و بەدکار ئەکا
 چونکە «ی» پاش «فەریادی» ئەگەر بو «ضمیره» بەیامە کەت
 لەرابوردووە ، ئەبێ بلیت :
 « دادو فەریادی له دەستی دوژمن و بەدکار ئەکرد » ئەگەر
 «ی» کەت «اداة الوحدة» بە مەبەستت بەک فەریادیکە ئەمەستەمە ،
 چونکە دایکی وطن بە هەزاران جار فەریاد ئەکا ، ئەگەر خو
 «ی» کە هەله‌یه ئەوه شتیکێ تره .

۲ - سەرچۆبکی ئەم نیوه شعرهش بدەن :
 « راپەڕن هەلسن له خەو نۆستن نتیجە‌ی نه‌گه‌ته » :
 برام نۆستن سەرەتاو نیشانی نه‌گه‌ته‌ی ، نه‌گه‌ته‌ی ته‌نجامی
 ئەمە‌لی به .

بنکە‌ی ژین

هەر ئەوه‌نده‌ی لی ئەدووم .
www.zheen.com

ژیان له هەفتادا دەست پی ئەکا !..

- * (فەندربەت) ی دەوله‌مەندی اسریکایی له تەمه‌نی ۷۰-۸۳ سالاندا ۱۰۰ هەزار دولاری خستە سەر سەرمایه‌گی .
- * (کنت) ی فیلسوف له ۷۴ ساڵاندا سه‌کتیپی نوسی . میتافیزیقا ، انتروبولوجیا و اخلاق .
- * « لامارک » ی زانای فەرەنسزی له علمی‌جیواندا کتیبه‌گه‌وره‌کی له ۷۸ سالاندا نه‌واو کرد .

لی کولیندوهی ادیبه پانماه له شعر و ادبیاتی کوردی!

به فرسی : رمزی قزاق

له که لایوژی ژماره ۱ سالی ۹۴۴ دا له بابهنی لی کولیندوهی شعر و ادبیاتی کوردیدا له لایهن ماموستا رفیق حلی به گهوه ماموستا (ج) چهند و تاریکی نویسیو به کدو جار خویندمه وه زور سه رسام مام و واقم ورما وتم (ج) دیاره نوسه ریکی به هیزوتین و جساره نیکی ادبی بلندی هه به و نویسی ریکو پیکو بی گه رده ، بوچی تا کو ایستا خوی شاردونه وه ونه هاتوته کابه وه ؟ .

له دواى ئەم گوفتار و یادکردنه وه بهی خوم له گهل خو ما بریارم دا که به چهند دیریکی کورت بهر بهر کانی (ج) بکام .

(ج) هه وه کو تی گه بشتوم و بوم ده رکوت له نویسنه گه تا که سه رنجی ماموستا رفیق حلی به گت وهر ئە گیری بو نویسی بابهنی شاعره کانیان له لوانی کوردا نه تهوی بلی کورد شاعری نیه جگه له مهش نه تهوی بلی کورد نه دپی نیه (جا ئە گهر وانیه تکابه بههرو وانیه) .

هه مومان ماموستا رفیق حلی زور باش نه ناسین و له ده ریای نه ده پانا شاره زای مهلهوانی بوین و نه زانین که به کیکه له مهلهوانه

به ناوبانگه کاتمان لهم ده ریا بی بنه دا لهم سه ده ی بیسته مه دا . ما موستا رفیق حلمی له نویسیا هه . همیشه رینی (تشجیح) ئه گری ئه به وی به قهلمی هه مو شاعریک وه هه مو نوسهر و ئه دیو قسه زانیک وا پشت قایم بکا که هه ر هه ولو ته قه لایان به رزگردنه وه ی نویسن و شعرو ئه دییات بی که ئه مهش بو نه ته وه به کی دوا که وتوی وه سکو کورد له هه موشی پیو بیستره .

(ج) له کاتیکا که ما موستا رفیق حلمی له ناو ده ریا ی ئه دیاتی کوردیدا مه له ی ئه کرد ایه هه مومان ئه گهر آو بگه بشتابه قوله بیجان ئه خن-سکاین ، که چی ایستا که خوانه ی بری هه مو مه له وانین و فخر به خومانه وه ئه که بن له گهل ئه مه شا هیهتا نا که یه رفیق حلمی چون-سکا له و ده مه دا ئه و ده سقی دایه ئه م کرده وه به ایه له و بیره دوور بوین .

(ج) لی کولینه وه ی ادبیاتی کوردی ته نیا به یه کیک نه سپیراوه ، نه ته وه پی گه بشتوه کان ئه م بابه ته یان ته نیا به یه کیک نه سپاردوه به ا-کو هه رکه سیک له توانایا بوئی و به خو بارا به رمویی لهم بابه ته دواوه و ئه دوی ، ئه سروش تو به نویسیا ئه دیبی ، ئه گهر به خونا راده به رموی فهرمو وهره کایه وه به شیک له گه لاریژ بوخوت کلا خه بگوه لی کولینه وه ، خوت ده رخه ، ئه گهر لی کولینه وه ی تو له ی خلقی تر باشتر و به رزتر بو ئه وا هه مونه ته وه که ت دل رون ئه بن و فخرت پیوه ئه کن ، خوشاردنه وه لهم روزه دا گوناهیکی زور گه وره به لی خوش بوئی نه ، ئه گینا ئه مهش نه که ی له گهل

خوشاردنه و شاه بی به درك له سه ر بی اهدیبه کانا بروی
له وایش بی به شمان ته کی ، لام وایه اومه کرده به کی جوان نیه و
زور ناشیرینه .

(ج) اهدیاتی کوردی زور قوله و وه کو ده ریابه کی بی بن وایه
اهدیبه کانا و وه کو ده ری و ان خویان نو قوم ته کت شمان له م
ده ری بی به بوده دین هندیگان قورولیتیه یان به رده ست ته کوی و
هندیگان سرواری و به ردی به نرخ ایش کامی به نرخوتر بی
ته ویمان وه ته گرین سه رزه اشقی ته وانی تریش ناکه بن چونکه
ته گونجی جاریکی تر ته وایش شقی زور به نرخیان به رده ست
بکوی ، هروها تا ایستا توش ته قورولیتیه و نه سرواربت ده ر
نه هیناوه سه ره رای ته ماش که هاتیه کابه دسته و کونه ک هاتوی ری له
ادیبه کانا ته گری ، روژی سه رزه اشقی نیه هه رکس بو خوی
چی له توانایه هیه بیکا بو پیش خستنی ته دیانی کوردی چونکه
زمانه که مان زور له دوایه پیش خستنی پبوستره له وهی ته سرو
چاکی و خراپی نویسی ادیبه کان بخهینه کابه ، کانی که پیشکونین
ته مانه هه موی ته گونجی و ته کری ته گنا ایستا روژی هه ولدانه .

قسهی نهسته قه

خوشی له وهدا نیه که هه رچیه کت پی خوش بو بیکیت به ا-کو
له وهدایه که هه رچیه کت کرد ته ووت لا خوش بی .
(جیمزباری)

دوو کو بونهوهی تاریخی له

« یانهی سهرکوتن »

لهم روزانه دا له « یانهی سهرکوتن » دوو کو بونهوهی بیروزی
 بیکنیغرا ، به کی له سهر شهره فی پیاوه ناوداره کانی بریتانیا ،
 چونیه تی هم کو بونهوهیه : گهلی له پیاوه کار به دست و
 ناوداره کانی دهوله تی گه وری بریتانیا وه زور له پیاوه داسوزه کانی
 کورد کو بونهوه ، لاره کورده کانت به روخوشی و پی گنینه وه
 به خبره اتیان کردن ، له پاش دست گوشتین له وشوبنانه که بوین
 آماده کرا بو دانیشتن و له گهل به ک کوته گوغوگو ، لهو بهینه دا
 ووناریکی زور بهرز و تاریخی خویندرا به وه ، له ودا باسی دوستایه تی
 کون و تازی بهینی هم دوو میله ته کرا وه له داسوزی کورده کان
 بهران بهر بهم دوسته گران به بنه ای وه زجهن کردنیان به سهرکوتنی
 خویان و هاروپه یانه کانیان گه مایه ی کامه زانی و سهرقه رازی به بو
 همو میله ته کان به تاییه تی بو کورد - باس کرا ، دیسان عینی
 ووتار له لاین کوردیکی تره وه به انگلیزی دوو باره کرایه وه ، انجا
 دهستان کرد به میوه خواردن و چا خواردنه وه ، خوا هم دوو
 دوسته له به ک نه کا .

هر وه ها به چند روزیک دوی نهره له سهر شهره فی چه نانی
 « ملامصطفی » ی بارزان دیسان کو بونهوه به کی تر کرا ، له پاش
 رابواردنیککی خوشه و بستق و چا خواردنه وه وینه ی هم کومه له به
 فتوغراف له ناو باغچه ی یانه که دا گپراو بو یادگار هاله گپرا .

چهند په ندریکلی کوملی

همره شس کوی کردونه

- ۱ - هاوربی پیاو خراب ماندوبونه .
 - ۲ - دوست و برادر گهلی زورن بهلام وهقاداریان زورگمه .
 - ۳ - هبچ ملنیک پېش ناکوی تا خوووره وشق باش نهی .
 - ۴ - پیاوی زوردار زوو په شېان نه پینه وه ؛ چونکه زورداری تا سهر نی به و روژیک دیت هر دهر وخی .
 - ۵ - پیاوی له سهر خوو تیگه بشنو زورکم شهرمه زار نهی .
 - ۶ - چهند خوشه آده مزاد رنگای بهرزی و خوشی به عقلی خوی بدوزینه وه .
- بنکه ی ژین
- ۷ - وای چهند بی هوشیه که سبک خوی عیبکی هب و باسی نهو عیبی به کی که بکا .
 - ۸ - تیگه بشنو گم جنبو نه دا .
 - ۹ - حرمق هزار و لی قهوماوان بگره به تاییه تی خوشه و بسق لی قهوماوت .
 - ۱۰ - پیاوی تیگه بشنو مالی خوی له ربی چا گدا صرف نه کا و به تاییه تی یارم تی هزار و لی قهوماوانی ماتی خوی پی نه دا
 - ۱۱ - پیاوی خرابه کور ررزی دی توشی خرابه دبت .

- ۱۲- باوهر بهوکسه کم بکه که له بهرده متا خوی هه لئه کبشی .
- ۱۳- نهو که-انهی واجیانی خویان بهجی نایه نن هه پشه گله بیان لی نه کری .
- ۱۴- مندایک له دایک نه بی باشته لهوهی بی میشک بی .
- ۱۵- ناویکی باش له دهوله مه ندی چا کتره .
- ۱۶- فربیکی هه زار مبی له نقطه به کوه دهسی پی نه کا .
- ۱۷- پیاوی جو کهر هه رچه ند دوشمینی نای بهلام گه لی دوستی له دهس نه چی .
- ۱۸- دهو دهردیک ده زمانی هه به نه نا احقی نه بی .
- ۱۹- دوابی فرمانیک تی بگه انجا دهسی بهری .
- ۲۰- انسان کم کم شت فیر بی چا کتره لهوهی زور ، زوری له پیر بچیته ره . **بنکهی ژین**
- ۲۱- درو کردن له تر سنو کیه وه به . www.zheer.org
- ۲۲- پیار راست گونه بی له ایش و کاری نیشمانی-دا ملت پشتی پی نابهستی .
- ۲۳- هه تا لی بوردنت هه بی بهرام بهر هاوری کانت خوشه و بستیان دوام نه کا .

چپروکی نهم مانگه

(۱) له ربي وه فادا

« چپروکی نهم مانگه مان به سهراهانی لاریکی مهرده له ناو
چهرگی ناربخ دهره بتراره کچی به نام و خوشی له چپروکه
دهست هه له سهسته کان دوا نا کوی »
ن . ا

جورجین دوساشنلیکس بهر له شورشی گه وری فه رهسه له
دایک و باوکیکی خانه دان هاته دنیاوه که پشتا و پشتی له ربي پاشا و
پاشابهتی دا له ناو چون . که کپزه لوکی شورش هلی کرد نهم
خانه دانهش وهک خانه دانه کانی تری فه رهسه دو چاری گه لی
سهرگهردانی و بیولانی و دهره به دهری بون .
له سالی ۱۸۱۰ دا که هاته وه فه رهسه ناپلیونی په کم ایپرانوربو ،
همه موشتی گورابو ، پاشابهتی ههر ری و شوینیشی بزر بو بو ،
امتیازی خانه دانه کان گشت توردرابو ، کوسپی میانی طبه کانی
میلهت روخترابو ، دهزگا و دوکانیکی نوی و نظام و نه ربی کی
تازه دانرابو ، جوړه پیاویکی تر پی گه بشتبون ، به کورتی فه رهسه وا
گورابو نه وانهی له رهو نه گه رانه وه له ولاته کی خویاندا خویان
به بیگانه نه زانی .

(۱) وه رگه راه .

خانه‌دانی شاستلیکس که هاتنهوه سه‌ره و کاری خویان دی‌یان ده
 که‌سیان به کیردی (ژیلوتین) سه‌ربراون وده‌ی‌تربشبات له
 شهری ناوخودا کوژراون، دی‌یان کوشکی کونی به‌ناوبانگی
 شاستلیکس هر که‌لاوه‌کانی ماوه، زه‌وی‌وزاری گه‌وره‌ی
 ده‌وروشتی له‌لایهن حکومه‌ته‌وه داگیر کراوه له پاشماوه‌ی رابوردوی
 خوش هر یادگار یکی ماوه که داخ نه‌بان‌دل و سوی نه‌بان‌گیان، و
 کلپه‌ی آگری قین و ناحه‌زی خوش نه‌کا له ده‌رونا. جورجین
 لهم ناوچه رابوردو به‌رسته‌ی قین له ایسته‌بو‌ده‌ا له کس و کاری له
 هه‌ناسه هه‌ا‌کیشان بو رابوردو و له‌عنت له نظامی تازه کردن
 به‌وه‌لاوه هیچی‌تری نه‌ته‌یسته لایان و ابو هه‌رچی خوش و باش و
 هات و آسایش و آرام بو کاندگاک‌یان پاشا و پاشابه‌نی بو وه
 هه‌رچی ناخوش و شوربه‌ی و گرانی و نه‌هات و دهرد و شه‌رو شوره
 لهم کورسیکی به‌مه‌لونه‌ته‌باریت که به‌کیرزی ته‌ختی پاشایانی داگیر
 کرده و خوی کرده به‌ایمپراتوری قهومی که نایانه‌وی و حز
 له چاره‌ی ناکف انجا کچی لهم جوړه ناوچه‌به‌دا گه‌وره بی
 هیچ به‌دور نازان‌ریت که پاشابه‌نی به‌رسق‌کی سه‌رچل و لاسارو
 دوژمن‌بکی خوی‌بخوری ایمپراتور و ایمپراتوریه‌تی بی، جورجین نابوه‌یسته
 سال به‌ژیان‌بکی بی ده‌نگ و له سه‌رخو نه‌زیا، دلخوشی کس و
 کاره‌کی ته‌دابه‌وه. دلی زاماری تبار و خه‌می رابوردوی به‌با
 نه‌کردن، لهم ده‌وره‌دا که لهم به‌ژیان‌بکی به‌کیره‌نگی و شکی وا
 نه‌زیا و به‌گانه‌خه‌می دلخوشی دانه‌وه‌ی دایک و باوکی و تاقانه

فرمانی ایش و کاری ناومال بو ریکوت خزمیکی کردن به میوانیکی دوروزی . ثم خزمه یان شارل دولاییدوایرناو زابتی بو که نه وندهی ره وشت و خوی نایاب لهوا بو کم جار له یه کیکدا گرد نه بنه وه . له نه منی ۲۵ سالیدا بو ، جوان ، قوز ، گیان سوک ، روو خوش ، دهوله مند ، خانه دان و خاوه نی رتبه به کی گه وره له لهشکرا . بهلام وادیار بو همو ثم سفه تانه عه پی گیان دانه نه پوسی له بهرچاوی ماله خزمه کی . نه ویش نه وه بو که شارل زابت بو له لهشکری ایپراتور ناپلیون دا .

بهی ثم کوره جوانه خزمه نی دا گبرکری نه کرد و نیشانی کورسیکی به کی هه - گرتیو وه لایه نگرگی نه و نظام و نهرینه ناقولایانه بو که له شوین کلاوه ی رابوردوی خوشه و بست بنیات نراون و که خانه دانی شاستلیکس نه و همو سهرگهردانی و کوچر ره وو فهلا کنه یان له رویه وه به سه راهاتوه ، شارل له ۱۸۰۶ دا چوه لهشکروه له بهر آزایی و مهردایه نی خوی ناپلیون پیشی خست تا کردیه کاپتان و نیشانی (لیژون دونور) ی پی به خشی و له پاشا کردیه یاوه ری شازاده اوچین که جی نشینی خوی بو له ایتالیادا . له پاش دوو سال خزمهت له ایتالیادا بوه (کولونیل) و گه رایه وه فه ره نسه بهم رتبه زله وه که زور له پیاوه عه سگری به پیره کان به خبلیان پی نه برد .

شارل که دوی ۴۸ سات میوانی خانه دانی شاستلیکسی بهی

هېشت روه و پاریس ، هه مو ستایشی ره وشت و خوی باشیان نه کردو
 داخیان بو نهوه نه خوارد که واه بهرده سقی کورسیکی به مهلمونه که دا
 ایش نه کا بهلام جورجین نهوه ندهی دایکو باوکی گویی نه نه دایه
 سیاست و نه گهر قینیکیشی له دهوری ناپلیون بیوايه هه ره له بهر
 نهوه بو که دایکو باوکی نه م قینه یان له دلا ناشتبو . نه گینا نهی -
 نه توانی خوی نهوه نده کهرکا نهو شوینه بهرز و پایه بلنده نه بینی
 که فهرهسه گه پشتبویه له سیبهری نه م نظامه دا و یا خوی کوپرکا
 له بینینی نهو اصلاحه گه ورائی ده سقی آسنی ناپلیون پیکی هیناوه
 له کاروباری وولانا . نه م ۴۸ سه طانه ی شارل رای بوارد له مالیا نا
 کاریکی وای له دلی جورجین کرد بو که له پیشه رونه ی نه زانی چیه
 بهلام که لی کولیه وه و قی ورد بوه وه تی گه بی که طافه به کی
 به بزه رای نه کیشی بولای شارل و نه م بی زانینهش دلداریه نه ک
 هه ره نه مه وائی زانی که نه ویش نه می خوش نهوی و نهو ۴۸
 سه طانه نهوه ندهی چند سالیک کاری کردونه دلپان و به جوریکی وا
 پیکی به وه به ستون که هه رگیز لیک جیا بونه وه یان نه بی . که چه
 ناچار بو باسی نه م دلداریه به له باو که دلدا خراوه که ی بشازینه وه و
 دانیشی چاره وری کات ا بهلام چاره روانی چه ستمه ا روز و مانگک
 بهدوی به کا تی نه بهرن و کس دیارینه ا و اشارل شهر نه کا له
 روسیا خوا نه زانی چی له چاره نوسراوه .

دومانگک تی نه پهری ناپلیون له هیرشی روسیای نه سه رینه وه
 به ناهومبیدی و به بهرا گه ندهی له شکره که به وه نهو هه وه گوله جوان

چوانانای فهرمنسه چی ته بلی له ژیر به فری روسیادا ته گهرینه وه کولونیل شارل بهمه هیوای جورجین ته گه شیته وه . زور له چاوه - روانی دا نابینیته وه چونکه زوو شارل له کس و کاری خوازیینی ته کات . انجا شورش له دلی باوکی جورجین دا بهرپا ته بی له میسانی عاطفه و مبدئی دا به به زینی ته می دوابی یان دوابی بهت . به تایی به تی که ته بیینی هموشتیك مژدهی نریك بونه وهی روژی رزگار بون ته دا له دیوه کورسبکی به ته وه له شکری فهرمنسه بو له بیابانی روسیادا تفروروناما ، ته وه ته وروپا همو به کیان گرتوه بهرام بهری وه ستاون ، ته وه لوپسی هژده بهمه خوی آماده ته کا بو هاتنه وه سه ره خت و ته لی له همو دوزمنکانی خوش ته بی تانه نانهت ته وانهی باوکیشیان سه ربرپوه . که وانه ری گه رانه وه خوش کراوه و بی گومان به وهی شارل به اخلاص و دل بکه وینه خزمه تی . لك پی هه خلیسکانی پدشوی وهك خزمهت کردن . ایپراتور پی له بیر ته چیته وه .

سالی ۱۸۱۴ هات پرله مژدهی خوش بو ملکبه کان ته و ناپلونه به تاقی ته نیا ته چی به گژ ته وروپادا و سه رکه وتنی له ده ست ده رته چی له شهری « لایپر یخ » وه دوا ی دا له شهری (داری) ش دا . ته وه ته ستیره که به تی کز ته بی و خه ریکی آوابونه ایتر ته م دوودلیه بو ؟ بوچی نهی داتی !

به شابی به کی خوشی گه وره جورجین ته بری بو شارل و بوکوزاوا بو رابواردنی « مانگه هه نگوینه » ته چنه لادی به لام

هنگونه‌ای شیرین نه‌بو و نه‌ما بون . چونکه پیری سیاسی
 هرچه‌ند بشوتری که سه‌رچاوه‌گی عاطفه‌به و بهبوده‌به‌عقل
 بگی به‌سه‌ریشکی نه‌گر نه‌م پیرانه پیکاهان نه‌م پیکاهاتنه
 هر چونی بی و سه‌رجوری بی کار نه‌کانه رابطه‌ی میانی خاوه‌نه‌گانی
 بوبه نه‌گرچی شارل که بونا پارتی بو هه‌ولی نه‌دا نـاـبتوانی نه‌م
 لایه‌نگری بهی له‌زنه‌کی بشاربتوه و زنه‌کش که ملکی بوته‌قلای
 نه‌دا که میرده‌گی پینه‌زانی به‌لام نه‌م هه‌ول و نه‌قلایه‌ی هه‌رده
 به‌دل نه‌پان‌دا نه‌ی‌توانی راستی بشاربتوه بوبه ته‌می ده‌وری
 رابواردنی گرنبون .

له سه‌ره‌تای مانگی نیهانی ۱۸۱۴ دا (سویند خواران)
 روه‌وپارس نه‌کشین و ناپلیون له تهنخت دینه‌خواری و نه‌چینه
 کوشکی «فونتبلو» نابزانی دوژمنه‌گانی دوا روزی به‌چه‌لایه‌کانه‌خه‌ن
 هه‌رچی جه‌نه‌رال و ماریشال و وزیر و پیاوی گه‌وره‌ی
 ده‌ولت هه‌به‌روی لی‌وهر نه‌گیرن تانه‌نا‌هت هاوری و هه‌رده‌زبک‌ترین
 کسی لی نه‌کینه‌وه شارل زوری پی‌گران نه‌بی ایپرانور
 وایی کس و نه‌نیا بمینته‌وه . رانه‌کا بولای نه‌کوبته خزمه‌ت‌کردن و
 دلخوشی دانه‌وه‌ی تا نه‌وتری ناپلیونی گه‌وره که تا دوینی بو هه‌وه
 کسی نه‌ی‌پرست له ته‌نگانه‌دا پیاوی نه‌ما وه‌قای بوی بیت لی
 نه‌نه‌کینه‌وه . کونت شاستلیکس و کس و کاری نه‌مه‌نه‌په‌نه‌وه خوینی
 شارل نه‌کرینه‌کسه‌وه به‌شیتی دا نه‌نین نه‌م به‌وه‌فـایـی‌به‌ی به‌رامبه‌ر
 به‌ناپلیون به‌گونا‌هکی زور گه‌وره نه‌زمین چون به‌گونا‌هی

نازمیرن ۱۸۴۰ مو خه ریکسی خورازاندنهنون که بچن به پیر لوبسی
 هژده به ۱۸۴۰ وه و نه یانهوی زاواتازه کیانی پیشکش بکن . کاغز له
 دوی کاغزی بو دی له ژنه که به وه که بیته وه سه ر ریبی راست
 وه رامبان نه دانه وه که ریبی راست ریبی واجب و شه رده وه واجب و
 شه رده فیش له وه دایه که له تنگانه شدا لای نه و که سه به رنه دا که له
 خوشی دا لایه نگرسی بو . بو نه وهی قوره کی خه ست نکات
 نه نوی بو وه زیری شهر که ایترنایه وی له لشکرا بیفته وه .
 ایمپراتور لیستهی ناوی نه وزاپتو پیاوانه نه گریت که نه به وی
 له که لی بچن بو « له نی نه لیا » « ۱۰ » شارل نه کوی به سه ریبی یا
 که ناوی نه همیشه تیخا ایمپراتور هلی نه سینی و دست نه دایه پشتیوار
 پیی نه لی نامه وی له نزیکی بو که کت بی به شت به کم چونه که
 نه زانم خوشی نه ویت و نه شزائم سکی بره بینه وه لای نا آگات
 لی بی و مناله که تان پی بگه بیان . شارل نه وه ندهی له که دل نه لی
 نافریمسک له چاوی دهر نه به ری و به ناپلیون نه لی « قوربان
 باری که نه اته وی له خزمه تتام هیچ نه بی لبم گوری دور به دور
 دوت کورم ا « ناپلیون نه م وه فاداریه زور په سه ند نه کا دست
 نه کانه ملی شارل و پیی نه لی که هرگز فهراموشی نا کا . و نه یانه
 لای دهر گاکوه و نه لی « کورم بژی به خوشی و کامه رانی
 له که دل زن و مناله که ت پرت نه چی که من زور چاک قدرت نه زانم و

(۱) لن - به پارچه به نه رز نه لین (له شاره زور و ناوجاف)

که هر چوارده وی آوبی .

تودوستو خوشه و بستمی

ناپلیون نهمچی بو (آهلبا) ، لویسی ههژده بهم نهچته وه
 سه رتهخت ، شارل نه گهریته وه مالی مات و خه مبار ژنه گهی زور
 خه ربیک نهمی دلخوشی بدانه وه به لام نهم ناتوانی خویمی بگری و
 به چاری سوک و نزم نه روانیته نه و پاشایه گله ژیر به یاخی دوزمن
 هانوته وه سه رتهخت و نوکی رمی بیگانه نهمی پاریزی نه و پاشایه ی
 به ته نگه وه نهمه که نه سه که نهمه ری چاری روسیا له فهره نهمه دا بو
 خوی نهمه ونه هی نه کا . نهمه نهمه قینی له پاشاو پاشایه نی هه لته می
 رانه کا بو (کوشکی مالمیزون) که جوزفین کونه ژنی ناپلیونی لی به
 به شکو به سکالا بو کرده نی نهختی دلی او قره بگریت هه ر له سه ر
 هاتو چو کردنی نهمه میته وه تا باری نهمی دلی نهم ژنه ی بو ده رته که وی
 نه بینی به هه مو جوریک و له هه موری به که وه خه ربیک (چاری
 روسیا) والی بکات بی گری به دوست نهم شارل قیزی دیته وه له م
 حاله جوزفین جی دیلی . به لام خوشه و بستمی ناپلیون وای لی نه کا
 بونی بینی به هه مو کهس و کاره کانیه وه بویه ده ست نه کا به هاتو
 چوی « کوشکی سانلو » که « شازن هورانتس » ی لی به له گهل
 دو مناله که ی برزای ناپلیون خه ربیک فیرکردن و په روه رده
 کردنیان نهمی بی نهمه ی به بیراییت که به کی له و دو مناله روژی
 له روزان به ناوی « ناپلیونی سه بهم » وه نهچته سه رتهختی فهره نهمه .
 باو کو براگانی جورجین زور له گهل زاوا لاساره گیان خه ربیک
 نهم که بگه ریته وه و زورچار پی نهم نهم که سه ر به رواله ت
 پیشانی پاشای بدا که اخلاصی هه به به رامبه ر تهختی و تاجی

ئەمى خانەوہ شوبى جارانى خوى و دواروژبىكى روشن چاوه روانبەتى
 بەلام شارل گوى نادانە ئەم قسانە . خەزورى كە لە اقتاع كوردنى
 ئەم وەرس ئەبى لە خوبەوہ ئە كەوتە كوشش بوى لای ملك تا لە
 ئەيلولى ۱۸۱۴ دا رتبهـى (كولونيل) ى بو وەرئەگرى . بەم
 جوړه شارل بە بى وبستن و پيچەوانەى آره زوى خوى ئەبى وازاښته
 لە لەشكرى ملكا . بەلام شارل ئەم فرمانەى بە دل نەبو زورى
 خەزورو كەس و كارى رتبه كەى پى قبول ئەكەن ئەميش بو ئەوہى
 ايش نەكا اذىبىكى دريژى بو وەرئەگرى و بەلای ژنە كەپەوہ راي -
 ئەويريت . جورجين كوربىكى ئەبى شارل سياست و ھەموشتيكي
 لەبىر ئەچيتەوہ ھەمو وەختى خوى بو كورە خوشەوبستەكەى نەرخان
 ئەكا . وە ھەر وەھا لە خوشى و شاديا ئەمبىتەوہ تا روزيك لە ناكاو
 فرمانيكي وەزىرى شەر لەم خەوہ خوشە راسق ئەكانەوہ . كە ئەبى
 بگاتە ەسكەرەكانى لە (شامبىرى) لە ھەشق شوباتا چونكە
 ھەندى شق وا قەوماوہ كە ايزنى ھەمو زاپتان سەندراوہنەوہ . شارل
 ئەچى بو شامبىرى و سەر كوردەبى ەسكەرەكەى ئەگرىتە دەست بو
 سەبىنى فرمانى ئەدرىق كە بچن بو (گرېنوبل) بو بەرەسقى
 دوژمن . بەلام ئەم دوژمنەكى بە ۲۱ - ناپليون ۱ بەلى ئەم دوژمنە
 ابمپراتور ناپليون خوبەتى ۱ ئەم دبوہ لە جزيرەى ئەلبا راي كوردوہ
 وە بەشى خواروى فرەنسەى دا گير كردوہ ، واديت بو گېرېنوبل
 روہو پارس بو سەندنەوہى نەخت و تاجى .
 - آه توف لەم رېكەوتە چەوتە چە داسەختە ۱ ھەر ئەبى

شارل لاپیدواپیری ناپلیون بهرست به کم سوپهریت که حکومتی
 ملکی لهروی ایمپراتور ناپلیونا دای نهی ؟ هر نهی شارل بهم
 چهسته به بهری که نهزانی چی بکات ؟ بهلام شارل عهسکوره و
 عهسکریش بهندهی نظام و گوی رابهلی به و که نظام و اطاعت
 پیوستی نهکن له سهری که بروا بایروا ایتز لهوه دوا چی نهی بی !!
 شارل عهسکوره کی برد بو گرینوبل دووروز لهوی مابهوه
 تا ناپلیون گهشتی . انجا بوی هاته دهری شار که چاو به چاو
 کورت و شارل عهسکوره کونهگانی خوی دی له دهوروشتی ایمپراتور
 دلی داخورپا و بهرچاوی تاریک بو دهستی بهرز کردهوه که به
 عهسکوره گی خوی بلی (لی بان دهن) بهلام زمانی بهیرهوی دهستی
 نه کرد نه رانی (هر بوی ایمپراتور) ایتز خوی پی راگیر
 نه کرا رای کرده لای ناپلیون که دهستی کرده ملی اشاره تی
 عهسکوره گانی خوی کرد نه و انیش به بهک ده ننگ و تیان : بوی
 ایمپراتور ! انجا شارل له گهل ایمپراتورا گه رابهوه گرینوبل . ملک
 له پارس رای کرد ، ناپلیون چوه وه سهر تهخت ، شارل بوه به کی
 له هره لی بزبکه گانی کردی به جه نه رال ، و به نه ندای (کومه لی
 پیران) و له قه بی (کونقی) دایه و هلی بژارد به یاده ری خوی .
 ایتز نه م جه نه راله لاهه خوی دایه ژن و که سوکاره گانی به شکو
 بیان کا به پونا پارتی .

بهلام خوشی خواسته مهنی به زور به پیاره وه نامینیه وه . ها وا
 شهر له بهر ده رگایه ، ایمپراتور خوی آماده نه کات بو شهر کردن

له گهل هه مو نهو روپاداو ايتز چار نيه نهني شېرى لى روت
 كاتهوه رو بگاته مهيدان . شارل قارمانانه له (واتهللو) دا شهر
 نهكا بهلام سدرگوتن به دست خوابه جاريكي كه ديوى كورسيكا
 نهشكيت ، بهلام نه م شكانهى دهشقى (واتهللو) ي له سهرتهختى
 ايمپراتورى بهوه هلى نهدا بو قوژبنيكي ته نيای (لهنى سانت هيلانه)
 له دهريای گهورهى نه تلاتيك دا . جارى دوه مېش ايمپراتوريه نى
 دواى سهد روز حوكم روخايه وه . لوپسى ۱۸ يه م هاتهوه سهرتهخت
 نه سيحه ت كرى خراب ده وريان دا . هانيان دا كه توله له و كه سانه
 بسېنى كه لای نه ميان بهرداوه و چونه سهر ناپليون . قين و توله
 سهندن پياو ته نى دلى بوردنېان بهزان . كه خانه داني شاستاپيكس
 ديان مارشال ناي گه و ره بي گيان نه كوى به گوله ي هه سكر
 به تاوانى خيانه تى پاشا و لايه نگرى ناپليون گومانيان نه ما كه
 دواروژى زاواك شيان له وه چارنابى و زورى پى ناچى نوره شى
 ديته سهر نهو بو به خهريكى بون كرا بكا له پارس ، له پيشه وه
 شارل دودل بو له را كردن بهلام سهرى دانه واند له بهر زورى
 كه سوكاريدا وداى نا بچى بو سويسره و ويستى بهر له روين بچى ژنو
 مناله كى چاوپى بگويت ، به دزيه وه له تاريخى شهوا گه رايه وه
 مالى بهلام پوليس بوي له كه مينابون گوتبان و بردپانه به نديخانه و
 حوكمى اعدامى درا به سهره .

جورجين كه به مې زانى بو به پلنگ به هه مو لايه كا
 به لامارى نهدا كه س نه ما په ناي نه بانه بهر هه ر له چارى روسيا وه
 تانه كانه ملك خوى تاوه كو روزيك به مناله كه به وه دى بو

کوشکی پاشا نه بهوی بچینه ژوره ره یاساوله که نایهلی هینده نه گری و
 هاوار نه کا ناپاشا خوی دینه دهره وه بزانی چی قه و ماوه نه میش
 له برده میا له پور و نه گوی و نهلی « بهزه بیت نه به برده که مایینه وه
 نه به خوما بهزه بیت به مناله بی تاوانه دا بینه وه ا » که نه بینی پاشا
 وه کو برد راوه ستاوه به چرنوک هه مو سهر و چار و ملی خوی
 دینته خواره وه و نه قیزی نهلی « عوسمان لری خوشه و بستق
 تودا به سهر برد و همان زانی له مه چاتری ا » انجا له هوش خوی
 نه چی مناله کشتی له نه رزه که دا ناوی نه روانیته دایکی و ناوی بکیش
 به ملک هه لته نواری نه م دینه کار نه کا به ملک و نهلی بگه نه فریای
 دایکه که چاریکی بکن دلنای کن که له پاشا سه بری مسئله
 کیان نه کم « بو ایواره وه زیری راستق « حقایق - حق »
 کونت شاهنلیکس نه بینی و پی نهلی که پاشا له جه نه رال لایید و اپیر
 خوش نه بیت نه گهر نوسراویکی پیشکش کات و تیایا پی له گوناھی
 خوی بی و به شبان بیته وه و آماده بی پیشان بدا بو پاکه کردن
 به وهی خزانه تی ملک بکا به دل و به راستق خیزانه کی نه مه یان
 زور پی خوش بو جورجین به یانی زو چوه به اندیخانه مژده بدا به
 میرده کی کاغزه کی پی بو رو خوش و شهن له میرده کی چوه
 زوری و پی ووت « شارل گیان رزگارت بو ا » شارل له
 پیشه وه وای زانی که پیاوه تی پاشا جولاه و له خوبه وه به ره الای
 کرده ، دستق کرده ملی ژنه کی و وتی ؟ نه گهر له بهر ترو
 مناله که مان نه بوابه لی خوش بونی نه م کارایم نه نه و بست « انجا
 جورجین نوسراوه سکهی دایه وتی « ههر نه وهی ماوه نساوی

خوت له سهر نهم نوسراوه دانيت ايتر سهر بهست و بهره لالايت .
 شارل نواسراوه گي جاريك خوبندوه هه مو له شي هاته له رزين
 دبسانوه خوبنديه وه و سهری داخست دواي توزي روی کرده ژنه -
 گي ووتی : « به سه زمان جورچين وادياره زنجيره ی آزار و
 مهينه تيت هيشتانه واو نه بوه . پرسى چون ؟ وتی - لی خوشبونم
 به اجزا کردنی ايم نوسراوه وه بنه نده ؟ ! » توند گرتيه
 باوش ، دوو دلوپ فرميسكى گهرم له چاوی گلوربوتوه ووتی
 « گیانه گومان نه بهی من نه ونه ندم نرم و نه وی بم ؟ » جورچين
 وتی ا « بير له دواروژ بگهروه من و کوره کات بيرنه چى ا
 وتی - جورچين ا گي زبان نه نده گران بوه تا شهره فی
 بگه بن به قوربان ا ياکي شهره فی نه نده سوک بوه ژيانی پی
 بگه بن من بير له شهره فی توکوی کوربه کت نه که موه نه توانی به
 خوشی بژيت شادو سهر به رز ژنی خاننيکی ناپياوی نرم بی ؟
 نه تهوی مناله که مان وه کو کوری پياوی - چي بی وه قای بی پيرو باوه ری
 له وه ختی نه نگانه شهره فی فهراموش که ری بی بگا ؟ » - آه
 شارل گیان تو نهم کوژيت ا « - جورچين هاوری خوشه و بسته -
 که م بی گومان ژيان خوشه و بسته و شیرينه و شیرين تره که له کهل
 تورای بویرم ، به لام نه و نرخه ی داوی نه کهن لام له ژيان
 گرانتره . ايم گه ری بمرم بو توش چا تره بلین بيوه ژنی پياوی - چي
 به شهره فی له ری ی باوه ری خویا مر دوه نه ک بلین ژنی هه - گه راوه -
 به کی نرمی سوکی خوبه رسته . »

لهم وخته دا گوی یان له ده-نگی ده رگابو وهر دبانه که
 نه بوت و هختی نسه برابه وه . جورچین به هه ناسه ساردی هانه ده ری
 قاجی به دوی خویا رانه کیشا ، پالی دابه دیواره که وه نه چاوی
 نه بینا نه هوشی هه بو تا گویی له ده-نگی ده رگای ژوره که ی شارل
 بو له پشتیره داخرا به وه انجا آوری دابه وه و قیزانی - شارل ا
 شارل ا نه یوانی له مه زیاتریلی به پوش له په ورو که وت خستیانه
 هه ربه بانه که وه و بردبانه وه مالی . بو سبه یی خه-کپ-کی زور له
 په رده رگای به ندیخانه که گردبوه وه جورچین بش به کوره که ی
 باوه شیه وه له پشبانوه و ستابو نو به چی بش به سونیه وه ده وری
 هه ربه بانه که یان گرتبو که هوگه دراوم که نه با . ده رگا کرا به وه
 جه نه رال شارل لاییدوا بیر هانه ده ری که ژنه که ی چاوی پی که وت
 مناله که له سهر نه رزه که دانان به گریان-ه وه رای کرد بولای
 یاساوله کان به پال دوریان نه خسته وه نه ویش هه ر خوی نه کوتا بو
 پیشه وه جار بک دستق نه که یانده میرده که ی جار بکی تر نه ی وبست
 بگ-اته هه ربه بانه که ی نه مه نده نه قه لای بی سودی دا تاله پهل و بو
 که وت که وه باوه شی شارلی میردیه وه نه ویش ماچیکی گهرم و گوری
 دربوژی کردو دابه دست یه کی له خزمه ت-کاره کان ورا بکرد بولای
 کوره که ی هه لپ-گرت و ماچی کرد و نه ویشی دابه دست
 خزمه ت-کاره که وتی ا به دعا ا به دوعا ا انجا سواری
 هه ربه بانه که بو و به دست سه لامی له خه-ک که نه کرد ،
 ولاخه کانهش تیژ غاریان نه دا روه و مه یدانی اعدام کردن ا

خلاصه تاريخ الكرم دوگرستان

امين زكى بهگك

بهنى بهگمى هم كتيبه وه ريراوه ته سه ر عه ره بهى . به چاپيكي
ناياب و كاغه زيكي چاكوه بهگى به « ٤٠٠ » فلس لهم شوينا نهى
خواروه له فروشرى ، په بوسنه هه مو خوينده وارپكك هم
كتيبي بهى .

بهغدا : ادارهى گه لاويز .

بهغدا : سوق السراى : مكنبة عبدالكرم زاهد .

بو عراق پارهى بوستهى قادي « ٥٠ » فلسه

محمدي

بنگه زين

سفيد افراسياب

www.zheem.org

آماده به بو گرتى هه مو دعوا پك له ساپانى و دهره وهى

دوگانی قونداره

خاوهنى هم دوكانه آماده به بو نه وه هه مو جوړه قونده ربهگى
ناياب ، ژنانه ، پياوانه و مندالانه به رخبكي هه رزان و كره سه بهگى
چاكوه پيشكشنان تهكا ، ناوونيشانى نهه بهى خواره وه به .
« بغداد : شارع الرشيد : بابل آغا : معمل الشمال للاخذية الوطنية »

باورپی گراوہ کانی گملاویژ له

سایانی : عمر قهزاز و ابراهیم ملا مارف - له جادهی تازه .
 سنه : شهاب الدین محی : ادارهی دارائی
 کرکوک : ملا خورشید : مزگونی قاضی له گهره کی
 حهواجی .

هونیر : حسین مختار : مکتبهی شمال .
 تاران : ابراهیم وکیل . دانشگاه حقوق . سالی سه
 خاتین : عبدالعزیز نورمحمد
 کرمانشاه : ابراهیم نادری / خبابان سپه . سلمان خادم .

زاخو : حسین حاجی رشید
 عمادیه : یونس امین آمیدی .

رواندز : علی عبدالله . مکتبهی پیشکوتن .
 کربسجق : همان عوفی حاجی ملا

هەر کس ایشتیکی نهی له لایهن ئهوهوه که پارهی آبونه بسدا
 یا ناوونیشانی بگری یا بی به آبونه، له وولاتی خویرهه راستهوه
 خو ئهه شوینانهی سهروهه آگادار بکا .

کتاب لائبریری

رم ژماره ۱: ژماره ۴ - سالی ۵

گوردوبه کبته ۰۰۰۰۰ رفیق چالاک
تفسیری قرآن ۰۰۰۰۰ شیخ محمدی خال
علی مراد خان ۰۰۰۰۰ ابراهیم نادری
تھو پیاوہی نیشتمانی نی بہ جمال . خفاف
وہ زوانی گلہور ۰۰۰۰۰ یداللہ رضائی
دیوانی گہلاویز ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰
جہڑنی نہوروز ۰۰۰ ع . س
ناگزوری گہلا پتہ تیمان ۰۰ یونس رؤف
ژیانی آسودہ ۰۰۰۰۰ بکر عمریحی
مہمی آلان ۰۰۰ ۰۰۰ علی یاسین
چیروکی ژماره ۰۰۰۰ عثمان مصطفی
وہ گہلی باسی خوشی تر تھ خوبنتہ وہ

ناوونيشانی گهلاويڙ

به خدا - جادهي سمونل ، خان استرآبادي ، ژماره - ۱۴

مدیري آراه ونو-بين :

عمره الدين - جاري

مدیري مسؤل - محامي فائق توفيق

— آيونه —

فلس

دينار

۱ ۰۰۰

آيونه ي سالانه بو هه موان

« « بو مه لاي مز دهوت و قوتايان ۵۰۰

دانه ي به ۸۵

بنکهي ژين

آيونه به ناوونيشانی گهلاويڙ مديري و اداره وه نه نيري

پيشه ي آيونه نه ي بدي

تسکا له خوينده واران ي خوشه ويست نه کين له عاني

جي گوريندا ناوونيشانی تازه ي خويانمان بو بنيرن .

گه لاویژین

گوفاریکی نه ده بی و نه قافی مانگی کوردی به

ژماره - ۴ سالی - ۵ نيسان ۱۹۴۴

گوردوییدکیه تی عه راب

« پمیش گه شی ماموستای به رزی نیشمان په روه رم »

« رفیق حله به گک بیت »

فلسطین : بافا . رفیق چالاک

گوردیک نه مه وی خزمه تی نیشمانه کم بکم به راستیو دروستی ،
له بهر نه وه بهم جوړه بیروباره ری خوم ده رته برم وه گوی نادمه
هیچ گه سیکو هیچ شتیک ، چونکه مصاحفی وولانه کمم واله بهر چاوه .

له ژیر اتم عنوانه دا (گوردویه کبه تی عه راب) نیشمان
به رستو رو له به کی راستی کورد (علی کمال به گک) مقاله به کی نوسیوه
له گه لاویژی ژماره دوازه ی سالی چوارا . له مقاله به دا نوسه ر

پروبوهری خوی دهربارهی آمانجی کورد و دهربارهی بهکیهتی
 عهروه و دهربارهی هاوپهیمانانو دراوسیگانی کورد دهربرپوه . بهم
 دهربرینه علی کمال بهگت دهرگابهکی سیاسی تازهی خستونه سهرگازی
 پشت وه خوی بهکم کهسه که لهبر ده میا وه ستاوه داوا له
 نهوهکی نهکات پیا گوزهر بکات بو نهوهی له باشرینو له نزیک
 ترین ریگاو بهگانه آمانج .

له پیش نهوهدا باسی (بهکیهتی کورد و عهروپ) بهکم زور
 به پیوبستی نهزانم کهمیک لهو کهسه بدوم که دانهری پیلانی سیاسی
 تازهی کورده لهم جهنگهدا :
 علی کمال بهگت من بیناسم وه خویندهوارانی گهلایژ و کورد
 بیناسن نهو پیاوهیه که لهم جهنگهدا سه خزمهتی زور گهورهی
 وولانهکی خوی کردوه . **بینکهی ژین**
 www.zheer.org
 نهام سه خزمهتی زور گهوره چونکه تاراده بهکی دور
 نهوهی کورد کهکی لی وهرگرون .

خزمهتی بهکی نهام پیاوه ، بهلکو نوخسه خزمهته گرنگهکی
 کهمنی ناچار کرد له دورهوه خوشم بوبت نهوه بو کهنهی هیشت
 تافه چرا دا گپرساوه کی (نهقانهتی) کوردی عراق بکوژیتهوه و
 کزبیت (گهلایژ) . نهوانه کی کهکی خویندهواربو زانست
 نهزانم علی کمال بهگت جی بهکی باشی بو خوی دا گپر کردوه
 له دلپانا .

خزمه‌نی دوهمی ئەم پیاوێ پارە بەخشینی پەیتا پەیتای بی ژمارەبەنی
 بە سەرکوردە ھەزارەکانو بە سەر قوتابخانە کوردەکانا . ئەم
 خزمەتە مادبەشی وە نەبی لە خزمەتە مەعنووبەکی کەمتر بیت کە خوش
 کردنی چرای گەلاویژە .

خزمەتی سەبەمی نیشمانپەرسی ناوبراو کە لەم جەنگدا
 پیشکەشی وولانەکی خوی کرد بیت نوسینی مەقالە (کورد و
 بەکەنی ھەرەبە) لە گوڤاری گەلاویژا . کەلکی ژبانی گەلاویژی
 علی کمال ئەو بە خزمەتی زمانو ئەدەبیاتو بیروباوەری کورد ئەکات .
 کەلکی پا بەخشینی علی کمال ئەو بە ھەزاران ھەزار و
 بی دەستودام و لە پێس‌ترین نەخوشی رزگار ئەکات لەم کاتە دیشوارەدا
 کە برسی تەبە . کەلکی مەقالە کورد و بەکەنی عەرەبی علی کایش
 ئەو بە پیلانیکی سیامی تازە ئەخا پێشچاوی نەنەوی کورد بو
 ئەو بە بزوترینو بە باشترین ریگا بگات بەو آمانجەمی چەند
 سەد سالیگە خوی بو ئەکوئی .

دەر برینی ئەو بیروباوەری لە مەقالە ناو براوایە بە ھەزاران
 دلی دلسردوان زیندو ئەکەوێ ، ئەو بیروباوەرانەمی بە سەراخەتیکە
 زور بی ھاوتا باس کراون آزایەتیکە بەتینی ئەدەبی بەلاوانو بەگالی
 لە بی ھیوانان ئەبەخشن ، وا لە خەلقی ئەکەن ھەلسنە پیاو بە بی
 پیچو پەنا ملی ریگا بگرن بەرەو آمانج ، با ئەم کەلکە مەعنووبە
 کاربگەرانی لەولاوێ بوستن .

آیا؟ له باری سیاسی ایستاکه‌ی حاله‌ما ده‌ربرینی ئه‌م بیروباوه‌ره له لایهن کوردیکه‌ی راستی نیشتمان‌په‌روه‌ری وه‌کو علی‌کمال به‌گه‌وه زلله‌یه‌کی گه‌وره‌نی‌یه‌ئه‌ کیشهریت به‌ لاجانگی شه‌شه‌مه‌ کویره و کونه‌به‌وه‌کانی کوردا که‌ خویان به‌ بازو هه‌لو ئه‌زان .

آیا؟ ده‌ربرینی بیروباوه‌ری علی‌کمال کونه‌کیک‌نی‌یه‌ئه‌ کیشهریت به‌ گازه‌رای پشتی چه‌قه‌لوریو‌به‌کانی کوردوستانا که‌لافی شیروبلنگ‌لی ئه‌ده‌ن .

ئه‌گه‌ر راسته‌ شه‌شه‌مه‌ کویره هه‌لویه ، ئه‌گه‌ر راسته‌ چه‌قه‌ل شیره‌ بو ؟ نایه‌مه‌یانی کاروباری عملیه‌وه ، بو ؟ پر به‌ده‌م وه‌کو علی‌کمال بیروباوه‌ری خوی ده‌رنا‌هریت ، بو ، له‌بن‌میچو له‌ ناو کونه‌به‌ردی تاریکا به‌م روژی روناکه‌ خوی شار‌دونه‌وه‌لپان .

مه‌یانی کاروبار به‌ره‌لدابه‌ بو ئه‌وه‌که‌سانه‌ی خویان به‌ سه‌ردار و به‌ گه‌وره‌ی نه‌ه‌وه‌ ئه‌زان ، مه‌یان به‌ره‌لدابه‌ باکو پهنه‌وه‌ وه‌ ده‌ست بکه‌ن به‌نه‌گیرکردنو ریگادانان بو رزگارکردنی میگه‌له‌ مه‌ره‌که‌یان که‌ خویان به‌ گورگان خواردویان داوه‌ له‌ری ناو‌له‌ری زه‌ردی زه‌نه‌گه‌دارا .

مه‌یان به‌ره‌لدابه‌ ئه‌ی ئه‌وه‌که‌سانه‌ی به‌ خویانی نه‌ه‌وه‌که‌تان یون به‌ آغا و میرزا و به‌گک و خاوه‌ن‌پاره و خاوه‌ن‌رېوشوین . فه‌رمون وه‌رن له‌ ژیر تیشکی روناکی روژی راستیو دروستیا ده‌ست به‌نه‌ ده‌ستی به‌کو به‌ و پاره‌به‌ی که‌ ره‌نهی شانو آره‌قی ناو چه‌وانی هاو

وولانه هزاره کاتانه چند ده زگا و دوکابکی نیشمانی بیته کابوه
 خوشتان لی بخونو نه توره کشتان تپرونه سهل کن با بهس بیگانه
 بیان کری نهی ایوه نهی نهو کسانهی چرای بیروباوه رو زانست تان
 گرتوه به دهسته وه ، کوا ؟ رونا کیتان ، له ناوچه نه شکه وتیپکی
 خه وو خهیالی تاریکا ویلو سه رگه ردان نه سورینه وه . بو ؟
 بیروباوه رتان ده رناخن : به قسه ، به نوسین ، به ووتاردان له مالو
 له کولانه کانا .

دوو گو فارو روزنامه به کتان والا به رده ستا بویان بنوسنو به بیرو
 باوه رتان نه وه کتان آراستهی ریگای راست بکن ، رایکی گشقی
 خه لاق کن باهس دزودروزن نه م نه وه ساویدکه دل پا که هه ل -
 خه له تین . وه رنه مه یانه وه به راستی نوی قه له مو به قسه تان هه مو
 زنجیرو کوته یه ک پیچرین ، هه مو قه لایه کی پیسی بوگهن تیکومه کان
 بدن ، آبروی پیاوه خانه سه مکاره کاب بهرن به هه ر ری به ک
 نه توانو له ده ست تان دیت .

به کیک خوی به سه ردار بنیت ، لافی گه وره نی لی بدات
 نه بیت ماندو بیت ، به کیک خوی به نیشمان به روه دابنو شه شی
 شه شی قسه بکاو گه زاف لی بدات نه بیت نوشی ناره حنی بیت .

نهو کسهی آزار راستو پاکو نه به وی خزمه ت بکات بایخاته
 پیش چای که نوشی هه مو کویره وه ریه ک نه بیت وه نه گونجی
 به شریت .

پیم بلین ؟ پیم بلین ؟ نه ته وه کانی تر چوښ گه بشتونه ته
 آمیج ؟ آیا ؟ به فرمیسکو به آزارو به آره قو خوین رشتن
 نه گه بشتون ، آیا ؟ آزادیو سر به ستیو ژبانی کامه رانی به خورایی
 به بی تهرک دهست هیچ نه ته وه به ک که وتوه . نه ا .
 بی گومان نه ا .

نابی لهم روزمدا چاو پیرینه نه مو نهو یان دهست پان
 بکهینه وه نابی قافله برواتونی به پهریو بگاته مه نزل انجما اءه
 له خه وهه اسپن .

نابی نه نیا علی کایک پاره به خشیو گووار پیا بزبو خوی
 بهخت بکا . آزادی وا به قه لایه کی به رزو سه خته وه که له به کیه تیو
 راستیو خوبخت کردن بناغه کی دامه زراوه . آزادی نه به ویت
 دهوله مه ندو خوینده وارو هزار و نیشمان په روه ر قول بکن
 به قولی به کا ، هه مو آماده بن به سه رومال
 پیش کش کردن .

با دهست بدهینه دهستی به کو به ره و آزادی بروینو نه وقسه
 نه ستقه به نرخه مان لهیر نه چیت که نه لیت : دهستی خوا له گهل
 کومه لایه .

* * *

نامه وی به دریزی باسی چا کیو خرابی کوردو به کبه نی
 عه ره ب بکم ، به لام نهو شنه ی که باش چه سپیته دلم وه بروام

پێ کردبێ ئەو بە کە : ئاقەری بگایەکی سیاسی پێ خۆ لە ناو بردن
 بێت ایستاکە بۆرزگار کردنی کوردوستانی بەش کراو ئەو بە
 ئەوێ کورد ، هچیتە ناو حەلقە ی بە کەتی عەرەبەو .
 هچ کاتێک نا ئیم کورد خوی فری بدانە باوێشی عەرەبەو بە لێکو
 ئیم بێت بە بەشیک لە بە کەتی عەرەب بە شەرتی لە ناو سنوری
 خویا خوی ببات بەریووە چە لە ادارەو چە لە زانستو چە لە هەمو
 بە لێکی نری ژبانی کومە لایەتیا .

* * *

هەمو کوردبێکی نی گە بشتوی نیشتمان پەرسق کوردوستانی
 گەرە بە دلو بە یگان آرهزو ئەکات بە شدار بێت لە بە کەتی
 عەرەبا . کوردوستان ئە بە ویت پارچە بە ک بێت وە کو سوربەو
 عراق ، چونکە ئە مە بە ریگای رزگار بونی تەواوی ئە ئەوێ کورد
 کە چە ندسەد سالیگ شەق شەقەو یە پێ تویی پێ ئە کربت
 لە مە عینی ئەو ئەوا ، کە چە ندسەد سالیگ بە زور پێ گانی
 ستمکار ئە بە ویت لە ناوی بەریوویی تویی ئەو لە ناو خویا .

داوا ئە کەین لە ایستاوە باسی کوردو بێ کەتی عەرەب
 لە پیاووە کار بە دەستە کانی عراقو عەرەبو لە پیاووە کار بە دەستە کانی
 هاو بە یانە کانی بگە یزبت وە بە تاییەتی لە بریتانیای گەرەو
 رزگار کەری ئەو داماو لی قەوماو کانو کە پارێزگاری کەری
 آزادی لە زەویا : داوا ئە کەین لە برا کورده کاولە کانی پرسیار

بکريت بو چونبه کيه تي عه ره به وه به شهرتنگ وه کو علی کمال ته لیت :
له ژیر سیه هری شیرو کوشتنو بر بنا نه بیت .

نه وه به کی ده مایونی له چهرخی هارستانبو دادو آزادیو
سه ره ستیا به چه هه مینک ؟ به شی بهش کراو بیت . آمانجیان
ته وه به هه مو پارچه کانی کوردوستانی گه وره بدر بنه وه هه م به کر
له گهل نه وه ی نجیبی عه ره با و له ژیر سیه هری آیینی آزادیو
اسلامیتا بژین .

ته گهر سته مکاربکی بی آبرو بیت له زه ویا و هلیت ده ست له
سنور نادریت نه وا نه م قسه پر مه عنا گورچک بره ی نه ده بین به
لاقه برخه دا و پپی ته لین که مبه ستر چه رچلی سه ره ک وه زیری بر بنانای
گه وره له روزی سی ابلولی ۱۹۴۰ دا وای ووتوه : « اعه له هیچ
کاتیکا به گوبره ی نه و نظریه به نه رویش تو بنو ناروین که ته لیت :
سنوری نه وه به ک یان چه نه نه وه به کی جیا جیا نا گورریت » . آیا ؟
ته م قسه به هیچ شهرحو لیکه دانه وه به کی ته ویت .

ته گهر هانو نه وه وه به کی بانی میشک پوجی خوین مژ ووتی :
ده ست له باری ایستاکه ی نه وه وه ی کورد نادریت وه کورد حه قی
ژیانو آزادی نی به ، نه وا چوار آزادی به کی سه ره ک روزه فلتو په عانی
ته تلنتیکو گه لی قسه ی تری پیاوه گه وره کانی هاوپه بانان بابوله
ته گه بنو له قورقوشمی هه ل ته کیشینو نه ی کین به ده میا ؛ چونکه
لمانای سته مکاریان شهریکی المانیای دوشمنی آزادیو سه ره به سقی نه بیت
هیچ نه وه وه به کی تر روی نایه ت ته م قسه به بکات .

بو؟ سهري خه لقيو سهري خوشمان بيه شينين ، به قسه به كي
 كورنى بي پيچو په نا آمانجى نيشانينان بهم جوره به :
 « نه وهى كورد له نار سنورى كوردوستاني گه ورده دا كه
 هه مو كورديكو هه مو دراوسى به كو هه مو بيگانه به كيش
 نه زانيت ، نه به ويت خوى كاروبارى خوى هه لسورينيو به شيك بيت
 له به كيه نى عه رب بو نه وهى خزمه نى شارستانو انسانيت بكت
 تا له تواناييت . نه گهر هه اتو خوانه كرده كوردوستان له
 بارى به شى به شى كراوى ايسته يا مابه وه و كهس گوڼى نه دابه ،
 نه وا با هه مو كه سبك باشى تى بگا و ميژوش آگاداريت كه
 هه رچى شتېك ناوى دلو دهرون باكيو آسايش بيت له و شوښانه دا
 گوم نه بن كه كورديان تيا نه ژى ، نه م قسه به نه كه مو دل نيام كه
 شماری هه مو كورديكى ابرو نه م چه نيد ووشه به به : ژيانى پياوانه
 بان سردنى پياوانه .. » www.zheen.org

ژباړه له هرفنارا دهست پي نرط

- * (كانو) ي روماني له ۸۰ سالاندا دهستى كرد به فيربونى
 زمانى يونانى .
- * (گوتى) له ۸۰ سالاندا نوسپنى (فاوست) ي نه واو كرد .
- * (نشن) ي وينه گرى ايتالى له ۹۸ سالاندا وينه ناربخيه كى
 شهري به ناوبانگى دهريانى (شهري ليااتو) ي نه واو كرد .

ليون تولستوى

Leon Tolstoi

ع . و . نوری

تولستوى ، له تاريخي ماتي روس و طالبمدا شويښيكي نايابي هه به ، و له تاريخي ټهډې روسدا شا ټهډيښيکه بو خوي ، جهزي به (فن) کردوه و باوهري به و پيره نه بوه که ټهلي (ټهډې فن بو فن بي) ، له نوسيندا بو فن بازي فني به کار نه هيناوه ، له قندا خهريکبوني هه ر بو اصلاح بوه ، نوسيني رومان (چيروک) ي بو پروپا گانده بوه ، نزيکي ۲۰ سالیک به نوسيني ورياکردنه وه روسه گاني به لاي خویدا را کيشاوه و ناچاري کردون که بير له اصلاح بگنه وه . حکومتي (قصه) ي گهلي لاي هاو پيري تولستوى جه پس و آزارداوه به لام ده سق نه کيشاوه به خوي ، چهند له اصلاحی کومه لي دا شاره زا بوه ټه و نه ده ش له تربيه و تعليم دا . له ۹-۹-۱۸۲۸ م دا له ولايتي (تولا) له دايک بوه ، خانه دان بوه ، کس و کاری المان بون ، زور به رحم بوه . الماني و فرانسزي زانپوه ، به هوي حکايت خواني-کي کوپروه زور جهزي له بيستني حکايت کردوه و له رومان نوسيندا ټه و تينه ي تيا ده ر- کونوه ، له روسيا له شاري (قازان) له (دارالفنونني زباناني روزمهلات) و له دواييدا له حقوق خویندوپه تي انجرا خهريکي

زراعت بوه ، له ۱۸۵۲ ی م دا به کم شا اثری نه نویسی که ناوی (منالی) نه بی که له (لیندنگراد) ی ایستا بلاو نه کریته ووه زور په سهند نه کری ، له شهره کانی قفقاس و سیواسته پولدا بوه که له تاریخ عثمانی دا ه به ، به هوی تینی نه م شهرانه ووه رومانی به ناوبانگی (شهرو آشتی) نه نویسی ، لیره دا دهر نه کوی حکه تولستوی قینی له عالمی اوروپا هه لساوه ، انجا (یادگاری سیواسته پول) نه نویسی که قیصر ناچار دان به جوانی نویسیا نه نی ، دوا ی نه مه تولستوی که دینه موسکو نه بیینی که اهالی له بیردا دوو به شن بو اصلاح کردن : ۱ — لایه نگیری روزه لاتیه تی : ۲ — لایه نگیری بلاو — کردنه ووی بیری اوروپایی . به هوی اداره ی ناتاره کانه ووه روزه لاتنی په رسته کان زال بون به لام که ناتاریه کان نه مان نه ملا ده ستدار بون . تولستوی له ۱۸۵۷ دا نه چی بو فرانسه ، بلجیکا ، المانیا ، ایتالیا ، انگتره ، له المانیا مفری که ووهی المان (Bartold) نه بیینی و کردنه ووی قوتابخانه بو جوتیار له مه ووه فیر نه نی و له له ندن (Herzen) ی کومه لی و له بروکسل اشتراکی که ووه (Proudhon) نه بیینی .

که که راه ووه روسیا بو تربیه و تعلیم گو فارینگی دهره نیا و قوتابخانه به کی بو جوتیاره کان کرده ووه . ژنی هینا و نه م ژنه له نویسی رومانی (حنا کره نین) دا زور یارمه تی تولستوی دا . هه روا ناوبانگی ادبی تولستوی دهنگی دایه ووه و نویسنه کانی به المانی و فرنی و .. ترجمه کرا و له م کتیبانه نژیک نیو هاپون (روبل) ی

دهست گوت . تو استوی له سالانی دوابی ژيانا باوهری به (مسیح)
 په پيدا كړدېو بهلام به خرابه كړدنی كښه باوهری قايتر پوېو ،
 ورك (لوهر) يكي تازه پيری نه كړدوه تارومانی (ژيانه وه) ی
 نوسی كښه له سهر نه مه پرواستوی كړد و له دوا پيدا كښی
 (شورشورش و جنایتي گوره) ی نوسی ، له شمرینی دوه می
 ۱۹۱۰ م دا سرد .

نومړی شمېر له پېره به رزه لای

• هیچ رورباریكي گوره ناتوانی دلونې آوی خوی بگانه
 قابیكي پروه .

• نهوانه ی ژيانان هر بو خویان نهوی بی فهری نه نوین .
 • به د به ختی بشر له دوود لیانا به و به كښه گرتیش له وه وه نه بی
 كه له راستی ناكولته وه و ذروی بگال نه كښ .
 • پیش نهوی پیر له چا كه كړدن بگڼته وه پیر له وه بگړه وه
 كه خرابه نه کی .

• شهر به چا كه نه بی به زور له ناوناچی .
 • اعلام دوابی آمانج نی به چونكه هه میغه هه گورریت .
 • فیر كړدن و به خپو كړدن له به كتری جیاوازن .
 • فیر كړدن نه بی به آزادی بیت ، به خپو كړدن فیر كړدن یكي
 به زوره .

• فیر كړدن راسته قینه له خویند نمانه ی ژيانه وه وهر نه گېری .

تفسیری قرآن

ژماره (۶)

بہ قرسی . شیخ محمدی خمال

ئەوانەیی کە بە ناو خویان کردوو بەگەورە ، وە مورکومایە -
 بەکیان ناو لە خویان وە دەعیە و دەمار ئەفرۆشن بە سەرمەردوما
 وە خویان زور بە بەرزتر و زلتر ئەیین لە مەردوم ، بەراستە و
 چەپەدا وەك زەرو خوینی کومەلەکیان ئەمژن - دياره ئەمانە
 حەزناکەن کە کەس بپاوەتی بەك بکا ، وە ناویك دەرکا ، وە
 کاریکی مەردانە بنوینی بەرانبەر بە هەزارانی کومەلەکی ، بو ئەوەی
 هەمو کەسی وەك خوی نامەرد نی تانامەردیکە خوی ون بێ .
 ئەوانەیی گەوا رز دوچروکن ، وە پێسگە دەست فوجا وون ،
 لەگەڵ ئەمیشە خویان بە گەورە و فسەرە وای کومەل ئەزانن -
 ئەمرت ئەگەر لەلایە کەووە بیهن کە بەکی لە خویان بپاوەتەکی
 کردوو بەرانبەر بە کومەلەکیان ، یادەست گێر و بیهکی هەزارانی
 کردوو ، هەر وەك ئەشکین لە ناو کومەلەداو رسوا ئەبن وە
 باقریان دەر ئەکوی وە کو ئەفەرموی (واعتدنا لاکافرین) آمادەمان
 کردوو بو ئەو کسانەیی کە کفرانی نعمت ئەکەن ، وە بە گوشتار و
 کردار سوپاسی خوا ناکەن لە سەر ئەو دەسەلانی سەمانەیی کە پێی
 بەخشی وون ، بەمەزنگە ئەوی زیاده لە خویان بەختی ناکەن

له دهست گرتنی باو کو دایکو خزم و خویشو هه نیو و هه ژارو دراوسیر
 هاوړبو ریوارو بهنده گانا ، و له سهه ر کهوتو پیش کهوتنی
 کومه له و نیشتمانا ، جا آماده مان کردوه بو ثم جوره کهسانه
 (عذاباً مهینا) سزا و داخو زوخوا له گهل رسواییو به دناوی له هر
 دوچاانا ، یعنی هر وهك له قیامتدا روره شونی هه لدر او نه بن ، له
 دنیا شا رسواو بی حرمت نه بن له ناو کومه له دا .

نهوانی که مسلمانان به راستین ، وه به راستی مهردن به هیچ
 رهنگی درینو گوناهی ناکن له کس ، وه به هر جوری له
 دهشتیان بی خزمهت نه کن ، دهمی به پاره ، دهمی به قسهی چاک -
 کردن لای پیاری گه وره ، دهمی به نکا بو کردنو ، وه به کاغز
 بو نویسن وهك شاعر نهلی .

تا توانی نه کنی در حق کس تقصیری
 درمی ، یا قلهی ، یا قدمی ، یا رقی

دوو هه میان نهو کهسانه ی که هرچی خه رج بکن بو خوی
 ناکن به-کو هر بو روپامان « ریا » مهردومی نه کن نه فرموی
 (والذین ینفقون اموالهم راء الناس) یعنی خوا نهو به دهعه و
 ده مارانه ی پیشوی خوش ناوی که داران خویان بهخت نه گن
 له ربی روپاماییو چاوه ی مهردوما ، وه له ربی ناو و به رزبونه وه ی
 خویانا ، وهلی بو خوا وه له ربی خوادا پولیک خه رج ناکن ،
 وه به زه بیان به کهسانا به ته وه .

زور دهوله مندی وا هه به سهده هزار هزار بیری له برسانا
 دلی بویان داناجله کی ، وه دهست گیرو بیه کبان ناکا ، بهلام بو
 پیاوته تی خویانو ناوونیشان ده رکردن ته گهر له روزیکا هزار لیره
 بهخت بکا به لایه وه کمه ، به لاکو ته توانین بلین ته مانه بو ناوونیشان
 ده رکردن ته م مالی خویانه بهخت ته کف ، وه بو ته وه بلاوی
 ته که نه وه که پاشتر کوی بکه نه وه ، وه مالی ته مو ته ویشی پیوه بخون ،
 وه خوینی هزارانی پی بژن ، گه لی کسی وا هه به مال و منالی
 خوی به ره شوروتیو برشیو تامه زرو به تی رانه گری که چی پیاوته تی
 له گهل بلاو خورو پیایوی گه وره گه وره ته کا که هیچ پیو بست
 نین به پیاوته تی ته م ، یاخو مولودیک یاخیر بکی تر ته کا که چی تا
 دهوله مند وه ستانی هزاری بیرنا که ویته وه ، به لاکو ته گهر هزاره کان
 به لاساری خویان بچنه به رده رگا کدیان ، لی یان ته ده نو به پاله
 په ستو ده ریان ته کن .

خوایجگار داخی ته و کسانه ی که مال و منال و خزم و خویشی
 خویان دانه وه شین له نه بو نیدا ، وه له حرام و حلال ناپرسنه وه ،
 که چی هه ر ساله نه سالی به و پاره حرامه وه ته چی بو حیح ، وه ته و
 ریگابه دا پاره به کی زور خه رج ته کا . هه ر کسی مسلمان پیو پاره ی
 به قرآن پی حیحی یه ک جار به لاهه پیو بسته له سه ر دهوله مندی
 پاره دار به و شرطانه ی که له شرطا و تراوه ، وه هیچ مسلمان
 ناتوانی انکاری ته مه بکا ، بهلام به خوا ، خوا حیحی ته و

که سانهی ناوی که دلره شو دست تو چارون ، وه له هیج نا پهرمونه وه ، وه له سهر شتی کی هیچو پوچ سهد سویندی دروو نه خون ، وه هزار دهغالیونا پاکی نه کن له گهل مردوما ، وه بهم ره ننگه پاره کوته کنه وه و نه چن بو حج ، زور کسی واهه به ههر بو نه چی بو حج که پی بلین حاجی یا به بهیداخوده فو دوزله وه بچن به پیره وه و دهستی ماج کن ، یا نه گهر ناوو نه توره به کی ناشرینی پیوه بی لی بیته وه .

که سیک که دلی بروابی نه دا پارچه به ک نان بدا به سه وال - کدریکی به رده رگا ، یا پولی بدا به هزار یکی سهر ریگا ، دیاره حجه - کی بو روپامایو چاوهی مهردومه ، وه بو نه مه به که خوی بیاته دلی مهردومه وه تا باشر دهستیان ببری . باخو ، به کی به یانیو ایواری خویو مال و منالی چیشنو گوشت بخون وه دراو سیو پشت ماله کانیشی یا به نانی جوی ووشک وه یا به بی شبو سهر بینه وه ، به بی نه مهی جاری دلی یویان بسوتی ، وه یارمه تیو دست گیرویی - ه کیان بکا چون نه بی بلین که حجه کی بو خواجه .

نه گیرنه وه که جاریک به کی له پیاوچا کان خوی آماده نه کا بو حج ، وه پاره به کی زرر دانه نی بو نه ورینگایه ، وه تداره کی خوی ته واو نه کا ، روزی له روزان ، بیوه ژنیکه دراوسی خویان نه بینی له ده شتی کی چولو بیابان ، به سهر لاکه کی توپی وه وه گوشتی لی نه کانه وه ، پیاوچا که پی نه لی داپیره نازانی که

گوشتی سرداره و به حرامه ، پیریژنه کوش پیی تهلی تهی توش نازانی که ناچاری حرام حلال نهکا ، بیاره که زور زور بهزه پی بیادپته وه ، وه له دلی خو یا تهلی حج له برده رگای خومه ایتر من بو کوی بچم ، کوتوپر نه که ریته وه یو ماله وه هرچی پاره به کی نهی - که دایناوه بو حجه کی - نهیا بو مالی پیریژنه دراوسی کی ، وه روناکی نه خانه ناو دلی خو یو مناله کانه وه ، وه له سردن رزگاریان نهکا .

حجی به راستی نه مه به ، خیری به بی ریاو روپامانی نه مه به ، به هشت کربن له جهاننا بهم رهنگه نهی ، دلی هزار خوش کردن وه ها نهی ، به لام چی بکین له نامه انانی ، ریا بازانی که هرچی باوره بی به خوا و روزی دوانی نیانه ، وه مهردومیان له خوا مه به ستره ، وه رضامه ندی نه وانیان له رضای خوا له لا له پیشتره ، وه کو نه فرموی له وصف نهم ریا بازانی (ولا یؤمن بالله ولا بالیوم الآخر) یعنی نهم ریا بازانی رووره شانعی پیشو بوبه وا نه کن چونکه به دل نه باوره ریان به خوا ه به ، وه نه به روزی دوانی ه به ، نه گینا نه که ر که سیک باره ری به خوا و روزی دوانی بی چون مالی خو یو ریشه ی جگه ری به خت نهکا له ری آفریندی نه مو نهوا ، وه چون رضامه ندی مهردومی له رضامه ندی خوا له پیشتر نهی ، وه هیوای قازانجیکی هیچو پوج که به نه مایه تی له ری به دا توشی بی چون به لابه وه که وره تر نهی له وهی که خوا آماده ی کردووه بو چاکان له قیامتدا ، دیاره کسی وا بی باوره ری

به خوای خوی نی به ، به لام مسلمانى به راستى وانى به وه هه رچيك
 بکا ه-ه ر بو خوای ئەکا ، ئەگەر مسلمانىكى به سه زمانى سادهى
 وانى به كه ايمانو باوهرى توى زه بون بى ، ئەمانه ئە گونجى له
 هيندى كرده وه يانا شتيك به داياا رايبورى ، به لام كوتوبر به شپان
 ئەبنه وه و توبه ئەكن .
 ماويه تى

بى كاروو

جاريكيان « سه مسام » وونى تى پى له شكر بوين له ده شقى
 « نه رگه ور » دا ، ره هيله و ايزمه سه رى لى تى كدانى ، كتوبر له
 دووره وه چادريكيان به رچاوگوت ، هه مومان خومان كوتايه ئەوى ،
 ئەم تى په له شكره به چەك وبنه و بارگه وه زور به بوختى له ويدا
 ستارمان گرت ، له وانى بوين تى پى كى تى ريشى تى اجى ئەبوه وه ، به لام
 ئەم چادره هه ر ئەستونى كى هه بو ، كه زور چاك سه يرمان كرد
 ئەمه نه نها « قارچيك » . هه لئو قيوه ، .

« باران » بش له ويوه هه لى دابه وونى آغه ، ايمه شتيكى سه برترمان
 دى : برى سوار بوين له وولانى « اكباتان » ريمان كه ونه بازاری
 آسنگه ران ، له بر ده نى گى چه كوشى سه روه ستايان ، ئەجولا به وه
 هه مو حاسمانان ، كه سه يرمان كرد ئەمه « مەنجەليک » . هه زده
 وه سنا چه كوشكارى تى دا ئەكا ده نى گى هه چچيان ناگانه ئەوى تريان ،
 « سه مسام » وونى ، سه روت سه رى مەنجەلى وا چون ئەبى 1؟ ،
 ئەويش وونى آغه « قارچكى واهه گەر له مەنجەلى وادا هكولى » .

سدرهٔ نجاتی

« علی مرادخان » ی بهختیاری

کرماسانه : ابراهیم نادری

له ناو خهوانیانی بهختیاریا که له زندانی « قصری قجر » له تارانا بهسهریان دهبرد اول علی مرادخان دووم خان باواخان احمد ، بوپونهچی ستایشی زندانی بهکان ، علی مرادخان نهگهرچی له ناو زندانا دارائیهکی نهبو بهلام ههرچی کی دهست نهکوت نهکو هاوریگانیا نه بخوارد ، دبسان خهوزی او وگل کاری « کربدور » ی شوینهکی خوی به پول خوی دروست کردوه وه بهیادگار بهچی هیشتوه ، نهلین بو هم ایشه پاره بهکی زوری بهخت کردوه ، هم زانه ههروا نهوانی که له نهکیا زندانی بوپون بایی نهکن که خاوهن رهوشی جوانهردانه بوه ، نهناهت نهلین تازه که نهخریتنه زندانهوه لهلین پولسهکانهوه جهعبهی تراشهکی بهسهر نهکنهوه له سهر نهوه تا ههشت سال سهروربشی نهناشیوه ، ههنا له زندانا ماونهوه له سهر هم کردهوبه له نهک مدیره که دا فسهی نهکردوه ، ههر وهها نهلین کهوبستیان امری کوشتنهکی نیلین مدیری زندان نهانوانی خوهوره کهی پیلیت وه نهانوانی به کهسیکی - تریشانی بگه پهنیت ناچار بهکی لهو کهساره که ههمو دهم له بهرهسیا بوه وه ناوی « عمادی » بوه نهو نی ووت ، له پاش نهوه که علی

مرادخان اعدام کرا نهو ذاته بو به مدیری زندان ، جایه کی له
 هاوریکانی علی مرادخان له پاش کوشتی نه مباسه مان بو نه کیرپته وه :
 نهلی : به یانیه ک وه کو روزه کانی تر له لای علی مرادخان دانشتبوم ،
 تازه شتومه کی به رقبلیانان دروست کردبو وه خه ریک چا خواردنه وه
 بوین له م کانه دا « عمادی » دای له ده رگا له پاش سلام له ناو
 درگای ژوره گدا وه ستا ، سه رنجم دا که ره ننگت و روی
 هه لبرکابو ننگه رانی له چاوانیا دیار بو ، علی مرادخان روی
 تی کرد و زور به لایه وه سهیر بو چونکه جاراب عمادی هیچ
 پیویست به خولک کردن نه بو به کسه ره نه هانه ژوره وه دائه نیشته ،
 انجا بی فهرمو بوج نافه رموی دانیشی ؟ عمادی سهری داخست :
 وونی قوربان زور به پهروشم ناتوانم دانیشم نه شریف بهینه ده ره وه
 شتیه که هه به پیتی بلیم ، علی مرادخان ده سقی سکرد به بی که نین
 وونی : « معقودتان حالی بوم » انر پیویست به شاردنه ونی به
 فهرمو دانیشه چابه کت بنجومنیش چهند ایشیک هه به جی به جی نه کم
 انجا به کمالی افتخاره وه آماده م بو روه بشتن ، نه مهی ووت هه لسا
 چهند کتیبیکی بو هه ره به کی بو به کی به دیاری دانا وه له پشت
 بهرگه کانیانه وه به خه تی خوی بوی نوسین ، هه موجل و بهرگت و
 شتومه کپکی که هه بو دیاری کرد بو چهند که سبکی تر خوی ده سقی
 لباسی تازه ی له بهر کرد و خوی آماده کرد ، انجا وونی فهرمو وا
 ایسته آماده بوم بابروین به شوین اسره کهنه وه ، نه وان ریکه و تن
 ایش هه لسا به دواپان شوینیان که و تین ، ایه له ناخوشی خانه ی زندانا

بوین هر وه ها نهو زور به هیمنی و له سه رخو له هاوریگا زندانی -
 به کانی که نهوانیش ناخوش بون به گهرمی لیان چوه پیشه وه و
 به که به که نهحوالپرسی کردن ، انجا ریگه ی خوی گرت و بهروه و
 « گریدور » ه کانی هشت و دوو و بهک و چوار که ونه ری له پشت
 درگا آسینه کانه وه له هه وه آشنا و هاوقه نارانی خوی به گهرمی
 نهحوالپرسی کرد ، به که به که دهستی هه موی گوشین و مالا وانی لی
 کردن ، لهو ده مه دا که نه بوست بچپته دهره وه هه ا-گه راه وه له نهک
 من و عماد بشدا دهستی دا و ده ستگوشینان کرد انجا به دهر گوت .
 نه لین له ریگه ادا چهند که سبکی بهرچاو نه کوی له بهر نه وه که
 دبهانی پریمی کوشنی نهو نه بین و سه بر نه کن وا بو سه داره
 نه بریت ده ستته کن به گریان ، که نهوانه نه بیفی زور لیان دلگران
 نه بیت نه وهستی و روویان تی نه کار نه لی : « ا-ه بو مهرگ
 نهروین ، نه م دایکه غریب مهردمه بنه لاره ، به گریان و زاری
 آورومان مه بن ، نه که راه پیشان بردایه ههروامانه نه کرد . »

تکا

ههندی له خوننده واره خوشه وسته کاب که نوسین نه برن بو
 که لویژ ناوی خویان ناونسن ؛ به ا-کو تپتیک « حرف » له شوین
 ناوه که ی دا نهنی ، له بهر نه وه نه بی اداره ناویان بزانی تکا
 نه که ی ناوی راستی خویان بنوسن انجا نه گهر ههروسته یان ناویان
 بلاونه بیته وه له نوسینه که باتیپی بو دا نه نری .

ټو پياوړی که نيشتمانی نى به (۱)

« نوسدر : امریکې به ناوبانگک » ادوارد ایفرت هیل »

وه-گیر : جمال خفای

وا دپاره کم کس له دانشتوانی شاری « نیویورک » ټو
آگاداری به بیان خویندونه وه که روزنامهی « نیورک هیرالد » له
روژی ۱۳ اغسطس ۱۸۶۳ دا نویږیوی که ټلی :

نولان

نولانی نهوجوان له سه رېشتی که شقی به جه ننگي به گهی ټه سریکا
که ناوی « لیفانت » بو له لای خه نى پانی ۱۱۱ ۳ جنوبا وه خه نى
دریژی ۱۳۹ غه ربني به وه سرد ، ټو آگاداری به ټه خوینده وه ،
له قهراخ ده لیکه چاوه روانی که شقی به کم ټه کرد که زور دوا
که وتبو له وه ختی هاتی ، له بهر بی تافه نیم هرچی بهک له روز -
نامه کدا هه بو هه موم خوینده وه ، کاتی که که بشته خویندونه وه
ټو باسه وه ستام ، چونکه له وه پیش گوفتو گوم له گهل « فیلپ
نولان » دا بو بو وه ټو باسه دوور و دریژه بشم بیستبو که وا
پیان ټووت « ټو پياوړی که نيشتمانی نى به » ..
ټو به سه زمانه له ناو ټو هه مو زاپتانه دا که ۵۰ سال بو

(۱) وه-گیراوه .

له گه لیان هاتو چوی ته کرد بهو ناوه وه ناسرا، هر وه ها ده لیاوا -
 نه کانش که له گه ل زابته کانا بون هه مو بیان ته ووت « تهو پیاوهی
 که نیشتمانی نی به » ته نانهت به ناویکی تره وه نه یانته ناسی ..

ایسته هیچ گونی ناده می باسی ته وکاوله بلا وکه مه وه که نزبکی
 ۵۰ سال له کس و کاری ون کرابو ؛ چونکه شه ره فی عسکری
 وای به پبویست ته زانی که وا باسی به نهان بی .. تهو زابتهانی که
 له گه لیا هاتو چویان ته کرد هه مو سویند درا بون که لای کس باسی
 نه کن ، هه مو سوینده کانیان برده سه ر ، ته نانهت روزنامه کانش هیچ
 شتی-کیان نه نویسی له بابهت تهو پیاوهی که نیشتمانی نی به ، له بهر
 تهو کس گونی نه دایه و نه شیانته ناسی .

زور سه سه یه وه ختی که خوم کار به ده ست بوم له وزارت
 ده لیا بی دا زور چاک زانیم که له و سه رده مه دا روس له شاری
 واشنگتون دائره ی حکومتی سوتاند « دووسیه » کی ته ویش له ناو
 چوه ، انجا حکومتیش گونی نه ته دایه ، ته گهر به کی له سه ر
 کرده ی که شتی به وانه کان له ناو تقریراتیانا ناویان بهینه به هیچ
 وه رامیکیان نه ته درایه وه ، به لاکو بویان ته نویسن که تهو پیاوه له
 « سبجلاتی رسمی » دا هیچ ناوی نی به وه نایناسین ، انجا نازانین
 نه مه به هانه بو ، یاراست بو ؟ له بهر تهو ته گهر سه ر کرده ی
 که شتی به ک بیوبسته به یاریده به ک وه یا پارانه وه به ک بولی خوشبونی
 بکا هیچی بو نه ته کرا ، هر وه ها گه ردون وایوبست که له ناو

آوا بڑی و له نار آیشا بمری .. اہوا « فیلیب نولان » نہما ایتر
 ہیچ بیانو نہما کہہوا باسہ کہی بشاربنہوہ ، خو بو اہلی وولاتیش
 واباعہ کہہ باسی لہو پیاوہ کہہ نیشمانی نی بہ بزنان ..

فیلیب نولان زابتیکی کہنج و تازہ پیگہ بشتوو بو له لشکری
 روزہ لاتدا ایٹی اہ کرد ، وہ ختی کہہ « ابرون بر » له سالی
 ۱۵۸۰ دا کہہ بشتہ « اورلیانز » اوارہ بہک له سہرخوانی خواردن
 له نار لہو ہممو دانشتوانہدا له گہل نولان کہونہ گوفنوگو ،
 لہو پیاوہ کہہ ورہ بہ نولانی زور چوہ دلہوہ ، بہ قسہی خوش
 توانی برادہری و دلی نولان بنوسینی بہ خوبہوہ ، وہ ختی کہہ
 « ابرون بر » روی ، نولانی زابت دنیای له بہرچاوتاریک بو ،
 ژینی عسکری و قہرارگای زور لاناخوش بو ، بہیتا بہیتا کاغزی
 ٹہنوسی بو « ابرون » لہ ناویا ژہرچی ہیواو ژین وربی و
 رہوشتی خوی ہہ بو تیا لہ نویی ، بہلام ہیچ وہرامیکی لی وہر
 نہ ٹہگرت ، زابتہکانی ہاوربی کہہ زانیان « ابرون » ہیچ وہرامی
 نامہکانی نادانہوہ دہستیان کرد بہ گالٹہ پی کردن و توانج تی گرتنی .
 نولان ہیچ گوینی نہ نہدانی ؛ چونکہ « ابرون بر » ی ہلساو
 توانیبوی دلی اہم کہہنجہ را کیشی .

لہ مہودوا ہل ہل کھوت بو نولان کہہ نولہی خوی له
 ہاوریکانی بکانہوہ ؛ چونکہ « ابرون بر » ہانہوہ بو « اورلیانز »
 بہلام ٹہم جارہ وہہ پی بہ کار بہدہستی ہانیتہوہ ؛ بہنکو خویو

دهست و پیوهندی نهیانوبست شهر و شوربنینهوه بو نهوهی وولات له زیر بهندوزنجیر رزگارکن .. له پاش گه‌بشنی ناردی به شوین نولان دا ، نه‌میش به دل‌یکی خوشهوه چو بولای و بو به هاویری ، انجا لهم وهختهوه پیوبست وا بو که ناو بیری به « نهو پیاهوی که نیشتمانی نی‌به » .

هه‌راو بشیوه‌کیان نه‌چوه‌سه‌ر ، خپرا کوژینراپهوه .. نولان و چهن زابتیکی‌کی‌کیان گرت بو نهوهی له محکمی عسکریدا عا که بیان بکن ، وه‌ختی که محکه کو وهوه هه‌موشتیکیان له سه‌ر ساغ کردنهوه ، به‌لام سه‌رکرده‌ی محکه که وستی هه‌لیان بداتی بو نهوهی پاربزرگاری خویان بکن ، نولان له بانئ نهوه وه‌رامی سه‌رکرده بدانهوه به توره‌بی‌هوه گرمانی : ووتی : « له به‌زدان نه‌پارپه‌ور که ناوی وولاته به‌که‌گر توه‌کان نه‌مینی ، به‌زدان ه‌بوام بی‌بته‌جی که ایتر ناو نیشانه‌ی وولاته به‌که‌گر توه‌کان نه‌په‌م » .. نه‌م قسانه وه‌کو تریبته‌گوت به سه‌ر دانیشته‌وه‌کانا ..

سه‌رکرده‌ی محکمی عسکری « کولونیل مورجان » ره‌نگی زه‌ردبو هه‌مو له‌شی هاه له‌رزین ، چون‌که خوشبو چهن زابتیکی - تریش به په‌نامه‌کی یاریده‌ی هه‌لساوه‌کانیان داوه و ژیانان له‌رینی نیشانه‌دا خستونه ته‌نگوچه‌له‌مه‌وه ، نه‌و نیشانه‌ی که به‌خپوی کردوه وه نه‌پژینی ، نه‌و جله رسمیان‌ه‌ی کردونه به‌ر و بی‌گه‌یانده‌وه و کردوبه‌تی به پیابویکی وه‌ها که وه‌کو « ایرون بر » هه‌ولی بو نه‌دا ، به‌راستی بی‌گه‌یاندن و تریبه‌ی نولان له زمانیکدا بوه که‌وا

دستدریژی بیگانه زور بوه به سهر وولاتهوه وه وههای لی کردوه
 گوا له بهر دهمی محکمه دا به بی هوشی نهوقسانه بکا . .
 بهلی له زمانیکدا بوه گوا دستدریژی بیگانه یان زور به
 سهره وه بوه وه تربیهی خوشی دایه نیکی انگیزی به خوبی کردوه
 وه هاورى به تی له گهل نه سپانی به کان و فوره نه هی به کانا گرتوه ،
 نبوهی ژبانی له لادیددا رابواردوه به راو و نیچره وه ، له بهر نه وه
 ناوی وولاته به کگرتوه کانی زور به لاوه مه رام نه بوه ، به لام ههر
 چونی به خپو کرابی خو وولاته به کگرتوه کان پی گه یاند و کردی
 به زابت . . وه ختی که بو به زابت و سوندیان دا ؛ که به ران بهر
 به وولات پاک بی و پاریزگاری بکات ، پیویست و ابو که سوینه کی
 به ریته سهر وه خرابه له وولات دوورخاته وه ، نه وه که له بهر دهمی
 شاه دمه کان نه علت له وولات و هیوای نه یی بی بکا وه ناوی به
 خرابه یینی .

www.zheen.org

خوی هیوای کرد که ایتر ناوی نه بیته ، گهر دون وای کرد
 که هیواکی بیته دی ، له ماوهی به نجا سالدا ناوی نه بیست ، ههر
 وه ها نه لاهه به نجا سال به بی نیشتمان ژیا . . له وه پیش ووترا که
 کولونیل مورجان قسه کانی نولانی بیست هه وه له شی هانه له رزین ،
 خوی رانه گرت ، زور زوو کومه لی محکمه هی هه لسان و بردنی به
 به نامه کی کو بونه وه ، له پاش چاره که سه مانیک محکمه دانیشته وه ،
 به ره نه گیکی بزراکو و به ده نه گیکی له رزوکه وه روی کرده
 نولان وونی :

کابرا ، محکمه حکمی دا .. گوبی بگره .. له پاش موافقت
 سهر کردهی وولات بریار درا که هیواکوی بیفته جی ، نهو هیوا بهی
 که ایتر نه اناوو نه ارنه گکی نیشنان نه بهت و نه بیینی ، نولان چه شی
 حکمه که تی نه گه پی .. دایه قاقای پی که نین ، بهلام کس له گه لیا
 پی نه که نی ، خوشی که آوری دایه وه هه مو دانیش توان کش و ماتن ،
 نه میش سهری داخست و بی ده ننگ بو : کولونیل مورجان روی
 کرده زابنیک و پی ووت : « نهام چه پسه له کشتی کی جهنگا بهره
 بو » نیو اورلیانز « وه له وی بیده ره ده ست » سهر کردهی
 هه مو ده لیا « وه پی بلی نه به لیت که سی ناوی وولانه به کگر توه گانی
 لابه ری و نه به لرت به هیچ چوری گوبی له باسی وولات بی ،
 ایواره ش نامه ی بو نه برین هه رچی پی بو یست بی بوی نه نویسن «
 ایتر زوو به زوو کومهل هه لسا ، هه ر به وشه وه کولونیل مورجان
 خوی فرمانه گانی برد بو « واشنگتون » سهر کردهی وولانیش
 بریاری دا .. ایتر نولان بو به « نهو پیماوه که نیشنانی نی به » .
 اسردرابو که نولان هه ر له سهر پشتی کشتی به جهنگی به کانت
 بیت و دایما له نیشنان دوور بیت بو نه وهی قهت خاکی وولات
 نه بیینی ، نه میش کرابو که کس له سهر پشتی کشتی به کانت له
 بهر چاویه وه ناوی نیشنان نه به نی ، نهام فرمانانه زور به ریک و
 پیکی هینرا نه جی هه تا ۵۰ سال و چه پسه که مرد ، .
 له پاش نه وه که نولان دوور خرابه وه به چه ندسالیک منیش
 تازه له قوتابخانه ی ده لیا پی ده رچوبوم چاوم پی که وت وه هه م

هاوریکان که باسیان بو گیرامه وه زور داکران بوم ، نماشای نهو
 فهرمانانهم کرد که له لاین نهو وه آموزگاری کرابو ، ایستا چند
 په شبانم که یه کی لهر فهرمانانهم هه لانه گرتوه ، بهلام نوزی له
 نوسینه کهیم له بهر چاوه وا نوسرابو .

واشننگتون سالی ۱۸۰۷ .

گه وروم : تکا نه کم نه م پیاوه که ناوی فیلیب نولانه وه زابت
 بو له لهشکری وولاته یه که گرتوه کانا وه ری گرن ، نه م پیاوه ..
 روزی محاکمه ی نه عله تی نهشتانی کردوه ، هبوا ی کردوه که ایتر
 ناوی نه بیته ، اعمش هبوا که بیان هیناوه ته جی ، ایستاش نه مانه وی
 له ایوه که نهو حکمه باش به زنه سه ر ، نه م چه پسه له گهل خوتانا
 بگین باش چاودیری بکن که رانه کات ، پیویسته له سه رتان نان و
 بهرگک و خزمه تی به پی خوی که له وه پیش زابت بوه هه موی بو
 جی به جی گن نابی دلی بشکنن ، زابته کانی تر نه توانن له گه لیا
 بگه رین و بیوینن به لام نابی قهت باسی وولاتی لابکن وه یا هه والی
 پی بلین ، تکا نه که بن باش له زابته کان بگه یه نن ، چونکه توله -
 سه ندنه وه که مان هه ر نه مه یه ، آره زوی حکومت نه مه یه که ایتر نابی
 وولاته یه که گرتوه کان بیینی ، له پیش نه وه دا بگه رینه وه چی تر
 پیویست بو له م با به ته وه آ گادارتان نه که بن ..

به پی نهو فهرمانانه فیلیب نولان هه مو ده لیا کانی دنیا گه را ،
 له پیش نه وه دا نهو که شتی بهی که نهوی نیایه بگه بشتا به وه وولات نه درا
 به که شتی به کی تر که تازه نه چو بو ناو ده ریا .. ماویه تی

له سه ر اجامی پادشایه سه فاریریل

کبیره غرب : براله رضائی

له نهوه نهودبوا که عمرولیت پادشایه سهفاری وه نهوجوره که بایسی وهت له بازبیلله شه کهفته نهقدیره وه چهنگک پادشایه سامانی کهفت . وه نهوهلی وا پهبنجام حه نارد که حاضره نهام گهنج . نامه یله خوی وهشایه سامانی بهیهد ، وه نهی شهرنه که آزادی به کهید وه وهپهی اجازه بهیهد که وکه به چود ، پادشایه سامانی وه نهی جوره جهواو دههد . که چون که له هه یوچ دهرهک نه نه یونه سید نهول مهنا دشمنی به که پد ایرنه که له نهی دهره درانهید . نهو خود زانید کنه باو که د خه زینه یگک داشته به و نه بهراد نهی خه زینه حه نه ورزیریل و مهردمه . که وه زور له لیان سه نی دهی وه ایرنه که تواید نه رای دس پی چه که یگک دهرس به کید . قی ریگک له به گوزهشت . پادشایه سامانی عمرولیت وه لای خایفه کل کردو له بهغدا حه فسی کهریا .

آخهر پادشایه سهفاری لهویر خایفه چهی و نهوقوره له حه فسی مهن که لهورسی مهرد . له سهورتهی که له موقی سه اطه نه تی ههزار شهتر له زیر باره آشپه زخانهی بیو . ابوشهن له ربیع الثانی سال ۳۸۴ هجری امیر اسماعیل سامانی وه دهی منتضد خلیفه به عباسی نهوله

دوازده هزار سوار و جهنگک عمرولیت که له نهو موقه هی شه
 ناهزار سوار جهنگی یا سهرواز طازو و نهوار داشت ریو حاورد .
 دو اوردی ربوه و ربو بهك وه سان وه تول جهنگک که تاز . له دهنگه
 تول و شیپور نه سبه عمرولیت به نیای بازی کردن و سه رکه بشی ناوه
 چهلوه دهسی سن و اوردی دشمن رسانی . بی نهوه که جهنگه بگک
 به کربید ، وه دهنگه شیپور بهك اوردی شابه سهفاری ربو وه
 وایهن هی شه تن . و عمرولیت و اسره امبر سامانی له چابهر
 حه فعی که ریا .

به که بگک له فهراشه به له عمرولیت له نهو نهزیکه ری بیو . پادشابه
 حه فعی چه ربهی و له لی نه واس که قی ریگک خوارده مانی نه رای
 بوید . فهراش که میگک گوشت له سه تله بگک خهید . و نه رای
 حاورده نه سپاوی دپورو که فوید . له نهی ماوه به نه سه که بگک به یا
 بود وه سه تل گوشت دپونه یکه دوری که ل خهوید که به روا که نی دی
 دهی سه زید . سه ری وه تاجیل کی شه د نه و د بشت . دهسی سه تل
 که فویده مه لی . و له حالی که د برید داید و سه تلبش بهید عمرولیت
 خه نی که ردی له دننگه خه نی فهراشه یل و خویان وه نه ین و علت
 خه نی له لی به رسن . چه روا و دید اسروژ شه و کی خوان سالار خانه لام
 وه پیم شه کایت کرد که سه سه ده شتر نه رای ژبر باره آشه ز -
 خانه که مه و فیش تر نه واس که که فاف به بهید . و ایرنه که نم وه
 وسیله ی سه که بگک حمل بود له نهی سه ورنه چیوو بی نه نه باری
 دنه یا نه خه نم که شی و به دنه یا جار بگک چیونو و فنه بگک چه نوسه .

دیوانی گه لاو پتر

تھی بہ بولہ

فائق: زیور

تھی بہ بولہی ہزاری رہنگا و رہنگ
 ہرہ بو خوت بہ سہرگول و چہمہ نا
 لہ شہقی بال بدہ بہ سہد آہنگ
 لہ دور و دہشت و نارچیاو دہوہ نا
 چہندہ جوانہ کہ تہری پیچا و پیچ
 ہر ہنہ نامہی لہ شوینی مہوانی
 رہی فریت بلنید و خوار و خبیج
 بی وہی و شادمان و خہندانہ
 خوزگہ دور بالی چہشی توم دہس تہگوت
 پی ہچومابہ ناو چہمہن بہ بیان
 گول زیارت بکم بہ ریز، شہش و حہوت
 ہلمزم ہون و ماچ بکم بہرہیان
 خوزگہ وک تو بہ تاقی تہ نیانی
 رامہوارداہ دور لہ خہکی زمین
 جہ چہمہ نزار تہو بہ شہیدانی
 بی غم و دہرد و دور لہ ہنض و لہ قین

خوزگه وهك تو له گوشه بی دنیا
 تی بگه به ابه چونه سه ربه سق
 بی غم و کاله کلهی جهان و سزا
 وهکو تو دوور ته بوم له دل به سق

تهی په بولهی هه زاری ابسک سوک
 تو به سه زمان و هیجی و مظلوم
 بیری گه ورهت هه به و سه ریکی به چوک
 فه لسه فهی ژین له تو بوه مه لوم

تهی مهلی بی هه و او کبرو غرور
 بفره بو خوت به ههرد و آسمانا
 بفره بو خوت به زه مزه مه و به هرور
 کمه هه اوتات له کرده وهی ژوانا

www.zheon.org

به هاری کور دوستانه

پینجوین : عبدالله درویش

تهوا به هاره وهختی سروره
 رووبکینه هه رلا کومهلی نوره
 سه حرا سه وزو سور ته دره وشیته وه
 گول آماده به بگه شینه وه

له هه موکبو و بهرزی و نشبوی
له هه مو آسوگه و گشت کو بره شیوی

نافه نافی آو تلاوتلی بهرد
فهرح نه به خشی و شفا به بو دهرده

پونگه و به نوکه ، کوزله و پیشوک
گیلاخه و کاردو شنک و هه له کوک

گولاله سوروی دیدده پرتاهه سرین
فرمبسی آونگک نه ریژی چین چین

گول و نیرگس و وه نه وشه ی سه رشین
کوچه و بازاریان کردوه ره تنگین

بولبول به نهمه ی خوشبو سازنده
قوسری باشینی خوشنه وازنده

بی نه وه به بیان شه به ق دهرکهوی
هانوچویانه و روحیان ناسره وی

به چه چه هه هه وه له م چل بو نه وچل
بو نه وه ی بگه ن به وصلی بوی گول

دهسته به دهسته بولی نازداران
به وینه ی بهری دیدده خوماران

به له نهجه ولارو هاره ی میخه کبه ن
بو نه خوشه کتن سه برانگه و مه له ن

انجا اهروانی نو له هه رلاوه
 دهسته و دایه ره و کومه لی لاره
 چربگی گورانی و دهنگی عودونهی
 زرهی قنجان و چریو چروی مهی
 یاخوا هه ر بهرزی خاکت کوردوستان
 مهبدانی مهرد و پیشه‌ی شیران
 وهك جوتهی دلوواز جهزنو بههارت
 دهسته ملان گن شه‌نی بهدکارت
 آوانی منیش نهو آواته به
 خوشی زیانم هه ر نهو کاته به

بنکه‌ی زین
 گورانی
 www.zhen.org

خوایه وطن آواکی

« نه‌م گورانی به (ف . بی گس) دایناوه و له سه‌ر

وهزنی تاییه‌نی خوی نه‌وتری »

خوایه وطن آواکی

چه‌ند داگیر و شیرینه

دهشقی خوش و ره‌نگینه

آوی کوه‌ره ، خاکی گه‌وه‌ره . پر له‌گول و نه‌سرینه

سه‌پرانگای به‌هارانی
 سه‌وزه‌گیای ندرم و جوانی
 سه‌د دل نه‌بی چه‌پیرانی
 آوی که‌ونه‌ره‌ خاکی گه‌وه‌ره . پر له‌گول و نه‌سریته
 شاخی به‌فرین و به‌رزه
 بو رابوره‌ومان ره‌مزه
 چیمه‌نی جوان و سه‌وزه
 آوی که‌ونه‌ره‌ خاکی گه‌وه‌ره . پر له‌گول و نه‌سریته
 نه‌م شوینه‌ شوینی کورده
 جی قاره‌مان و گورده
 لانه‌ی شیری نه‌به‌رده
 آوی که‌ونه‌ره‌ خاکی گه‌وه‌ره . پر له‌گول و نه‌سریته
 وطن چاوی لیمانه
 ده‌ری که‌ین له‌ نه‌نگانه
 چه‌یفه‌ بیت‌ه‌وبرانه
 آوی که‌ونه‌ره‌ خاکی گه‌وه‌ره . پر له‌گول و نه‌سریته

بیت نمبر ۳۱

مرحوم

بو منت ناوی ...
 خومن به‌بی نو هه‌لناکهم ناوی

خوشه‌وبستی توم لی بونه داوی

گیانه دلداری شه‌ری پی‌ناوی

پیم بلی بوچی نومنت ناوی ؟

من که له بیدشدا دابه‌سنه‌ی تو بوم

به خوشه‌وبستی تو ره‌نجه‌رو بوم

وه‌ک مه‌لی هزار زوو ده‌سنه‌مو بوم

له په‌شپانی تو ره‌نجه‌رو بوم

ابستش پیم بلی بو منت ناوی ؟

نه‌زانی جوانی ، گه‌نتی ، شه‌ری

ناسکی ، نه‌ری ، ره‌نگینی

به‌فیزی ، چونکه خوت واته‌بینی

له زورزانینا که‌م نه‌دوبنی

آشکرای ناگی بو منت ناوی ؟

خوزگه له پیشا بمزانی‌ابه

که‌راست له‌گه‌لم نابه‌ته‌کابه

خوشه‌وبستی من به دانا‌ابه

نکات لی‌ته‌که‌م تو نه‌خوا‌ابه

ته‌گه‌ر پیم نه‌لی بو منت ناوی ؟

له‌سه‌رو خوشیم ناومه‌لاوه

دم ده‌ره‌ری جه‌رگم براوه

هوشم وهكو خوم سه رلی شیواوه

له سه رجوا بیکی توبه داماره

له دهنت ده رچی؟ بو منت ناوی؟

خوشه وستی من له گهل جوانی تو

تیکلا و بوه وهكو تان و بو

جیانا بیته وه پیشم مهلی بو

خوشت نه زانی عشقی کون و نو

کهچی بیمنالی بو منت ناوی!

سویند به دبیدارت مهنا بیمن

مه رگیز ناتوانم وازت لی بیمن

چون دلم وستی ناوت نه بیمن

مهنا و علامت له دهم نه بیمن

انجانی مه گهم بو منت ناوی.

سه بیلی نیستمانه

سالار

تهی دلهی غه م بارو بی چار بو نی به آرام له لات؟

بو نی به لات سامی نه عنهی به رزی دوا که وتوی وولات؟

بوچی دهست مه لنا گری لهم عنهنی نه فسوه وات؟

لابه مه یلی دولبه ری چا و جوان له ناو سوچو په نات

تازه روزی دی دولبه رت آوا بو، روزی کورد مه لات!.

به سیه ایتر ناله وو آهو هه ناسه ی گهره وسارد
 بو هه مو عقل و هه واو هوشه به ده سقی غهم سپارد ??
 پر جهه فا ژیندیکه بی خوشبو نه قامیت رابو وارد
 کس نه بو ا. نه نهها له دنیا هه هر نه مت وا هه ل بژارد
 سردی : دائم انتظاری هاتنیکه بوی ، نه هات .

به خته گت وا هانه پیشی غه رفی به حری غه م بی .
 با خصوص نوشی آسبری داوی موی بهر چه م بی ا .
 زه هری دوری یار به چیژی و ویلی ناو طالم بی ،
 به سیه : آسرو روزی ژینه جهه قته طاشق نه م بی ..
 مه یلی بهرزی نشانات بی هه تا وهه عده ی وقت
 هه سته تی فکره له ناو بهر ده ی جهه هاله ت پیره ده ر
 روو به کهره باغچه ی **علم** چاوی بگریه سه ره به سه ر
 خوت له داوی زولفو دلی به ژنی دول بهر بینه ده ر
 بو نه که ی تو خوت له حالی نیشانات بی خه به ر
 سرخی روحی نیشانات وا که ونوو بی ده ستو ، مات

ته ی رفیقان وا دلم هینا یه سه رخوی هانه **کار**
 بازی دایه ده سقی عشقی کورده واری و که ونه غار
 حی یاری پر خه مو ده ردو به لای راوننا به دار
 که ونه شوینی جهه لاسیانی ترقی و ایش و **کار**
 بو فدایی نیشانی زوو به زوو خوی **کرد** به رات

خاکی کوردوستان همیشه جیگه فهخری کورد بوه
 عورده تو ناوبانگی بهرزی تا هه مو عالم چوه
 نهی ره فبقانی وطن کورد ، مه بلی هه ولی تا زووه
 عشقی خاکی نیشمان هوشی له (سالار) سه ندوه
 تا کوینی بکری بهروحو مالو سه هر سه هر هول نه دات

غم زه ل

فائز

خیالی قامه نی بهرزی عه صابا
 نه گه رچی بهشی صبری دل دووتایه
 له زیر تاقی بروتا ، چاوی مه سبت
 عجب شاهه نشه بکی با سوپایه
 له نیوباغی لطافه تدا ده سات
 چه طرفه غونچه به کی باصفایه
 دری ، غونچه ، کراسی خوی له شهوقا
 که دی زهرده خه نی نهو دلگوشایه
 وونم نه بدل نهوند بوچ وه حشی طبیعی
 وه رامی دا خه نای آهوی خسه تاپه
 ده سی خسته ملی ، مقصودی سه هر کس
 بهشی من خزمه تیکی بی به هابه

دلم خوشه به فهرموده‌ی خوداوه‌ند
 که هر نه‌نگانه‌ی خوشی له دوا به
 پزیشک و عده‌ی ده‌وای داوه خوابه
 به‌شپانی نه‌بی بو تم ده‌وایه
 له چینی زولفی نه‌و غداره‌دا دل
 عجب آشفته‌حالی بای سه‌بایه

دلبر له نوروزدا

آمبری: انور شېخ طاهر به‌رواری

سي زي هدهدي هاني چه خوش بزگين وي آني بي
 ژ زيني ردهش «۱» به‌لهك زه‌نگين به‌دهستی من گهانی بی
 نه‌سرکر بو شه‌ها - په‌ریا کو نه‌زخوزی بگم به‌ر ههف «۲»
 دی تم افرو بچین سهران کو نوروزا زه‌مانی بی

چه‌لهك رابوم وه‌کی شینا ده‌ما فهران گهای من
 مه‌دی شیرین ژ نه‌بوانی وه‌کی روزی خیانی بی
 خیانی دلبره‌را حوری ژ آلی «۳» راستی طوری
 له شه‌رمادا گولا زوری سه‌ری خوه‌لبر چه‌مانی بی

(۱) کاغز (۲) حازر (۳) ردهخ - لای .

به چاقیت هر وکیه نیرکز به هیریلن دیری بی
 هزار تیرزی دبارین من هزار کرگشتم نی بی
 دیار بی لپیش مه و ستابی تیی روزی لدنی دا بی
 دلیمی سوندسی خه ملی بگماریت ههیده رانی بی «۱»
 له من ههنگافی (روزباشه) ک به (چیترا) من ههگیرا بی
 زسههک هات ههژاندی زولاف له سهردیم چاره لانی بی
 کنی باری شه کر ژلیقا به دهنگی خوهی فرشتی «۲» گو
 به خیرهانی له سهرجاا او دهستی من ههژانی بی
 له پاش دا گوده ردها بچین له بیش چااا خوه وندا کین
 گماینه خواری «۳» ژوری مه دست به کدی وهرانی بی
 دهلالی نازکی رهندی گولاف بی سپی زهندی
 سپای هر وهکی رهندی «۴» له سهردیمی مه دانی بی
 خه مو گهن دیت مه دین چون بوی گنافی وهکی بای
 ژلیقا شه به نهک دامن درهنگی ئه رغوانی بی
 شه پالی دلبه ری جانی گهزی شوری ئه نی پانی «۵»
 بچاقیت نیرگزی پانی (۶) ژمن دل وی ره فانی بی
 به وی دیمی وهکی روزی ته (انور) خسته «۷» روزی
 خدانا گیفوبشکوژی سپاس نومبهره «۸» فانی بی

-
- (۱) توخوکی گمارانه (۲) فرشت - ماککه (۳) جهت راست
 له چیا (۴) فانوس (۵) بهرن - واسع (۶) وهبه - وه سایه .
 (۷) دوز . جهنم (۸) سهخی .

جہڑنی نہوروز

علاء الدین سجاری

له روژی ۲۲ مارت ی ۱۹۴۴ دا بهرخی به نرخی بهہاری بهادار سہری به نازی به نازی له کلی کامہرانی به کامرانی دہرینا ، به نشیہی چیمہنی چہمہنہکان توفی سہرمای سہراوہکان رہوی کرد ، ژیانپکی تازہ بیخوشی سہرہونوی به سہردار و گول و گیانو دلدا دابہشکرا ، سہرہانجامی زہہروزہنگی زستان لہم روزہدا سہرہنگون کرا ، خاوہری خورہہلات لہ سہراپہردہی بارہگای کردگارہوہ گزہنگی دا ، چی بیی ؟ بیی گوا دلوپ دلوپ شہونی ہہوای فینکی روژی نہوی نہوروزی بہہار لہ آسمانی شینی شہیداوہ آغر آغر دہستلہملانی چوزہرہ کورپہی تازہپی گہہشتوی بہہار گہکا ، تہہینی ، وا دہشتودہر ، بہلہوہر و گیانلہہرہوجانہوہر لہ ناو تہہتیرہزہرہنہی اول روژی بہہارا کہہ روژی جہڑنی نہوروزہ بہرہنگی تری تاییہتی ، بہدہنگی تری آبری زہماوہندو زہمہمہی سہرزہوی لہ کورہی گہردونا تہہگیرن .

تہم روزہ روژی نہوی پیروزہ ، تہم روزہ روژی جہڑنی نہوروزہ ، لہم روزہدا دہستکردی خوا کردی کردگار بہدہر تہہکوی ، لہم روزہدا گیانپکی تازہ ، رہہنگی تازہ ، نشیہہکی بی تہہندازہ لہ لہتی ہہمو تازہ بہ تازہ بہ کدا تازہ تہہہینہوہ ، لہم

روژه دا گجابه گهشکه ئەکا ، گوله له غزه ئەکا ، داره خرننگه
 ئەکا ، به فیره خرمه ئەکا ، آدهمیزاده شادی ئەکا ، گیانله بهره
 بازی ئەکا ،

چەژنی نهوڕۆ و کوردوستانه :

ئەگەر به عادتیککی طبیعی لی بدوین روژی جهژنی نهوڕۆز
 روژی جهژنی قهومی کوردوستانه ، چونکه ئەبیری له پاشسورا -
 نهوهی ۳۶۵ روژی فاککی ، لهو روژه دا دهشتو دهر بالدار و نالدار
 بهرگیکی تری به بهرا ئەکری ، گیانیکی تری تازه به لهشی ئەدری ،
 ديسان له زهمانی دیرینهره دانشتوانی کوردوستان ژبانی اقتصادی یان
 له گهل کشت و کال و گهله داریدا بهری بردوه ، که پی نرایه
 قهوسی پایز وورده وورده بههوی به فرو ووشکه سهراموه ئەم
 شتانه روو ئەکانه کزی ههتا ئەکهوینه روژی اوهلی بههار ، لهم
 روژه دا بههوی سورانهوهی کوردهی روژوه وه بههوی عادتیککی
 بهراوهردینی کونهوه بویان دهرگهوتوه کهوا سهههتای بهخپوکردنی
 مالاتو جی بهجی کردنی کشت و کالیان - کهمایهی ژبانیانن -
 به دهرئهکوی ، انجا عجبا روزیک که بناغهی بوژانهوهی ژبانی
 قهومیکی تیدا دهرکهوی چون نهو روژه ئەبی ئەکا به جهژن ؟
 ئەگەر مهناخی ههمو دنیا و رابواردنی اقتصادی دانشتوهکانی وهکو
 مهناخی کوردوستان و رابواردنی دانشتوهکانی بیوا به روژی جهژنی
 نهوڕۆز نهک جهژنی قهومی کورد ئەبو بهاکو جهژنیکی
 طاهمی ئەبو .

جهزنی نه روز و آگری نه روز :

که جهزنی نه روز هات له هه وشوینیکی کوردوستان آگری نه روز نه کرینه وه ، ایستهش زورکس به بیانوی نه وه وه که نه م آگره آثاریکی زه رده شتی به به ایشیکی بی ماناو کرده وه به کی بی دبی نه زانی ، به لام نه گهر به چاویبکی حق بینه وه وورد بینه وه آگری نه روز هیچ ده خلیبکی به سهر دینه وه نی به ؟ چونکه نه گهر بوتری نه م آگره آگری بجوسه دیاره نه م آگره نه و آگره نی به آگریکی تره ، نه گهر بوتری نه مانا کیشیته وه بولای آگری بجوس ؟ نه مهش ناچینه سهر ؟ چونکه له سه دهی حه ونه می پیش میلاددا که زه رده شتی حکم یازه رده شتی بیغه مهر هانوته دنیاوه ادطای پیغه مهری کرد و آگریکی هه لکرد به ناوی معجزه وه ، نه و آگره آیاصنت بو یاشتیکی تر بو چه ند سه د حال سونا ، خو نه به ووت نه و آگره خوابه ، نه بووت نه و آگره معجزه ی منه و منیش ره وانه کراوی خوابه کی بی وبنه م ، نه گهر خو بیشتوری آگره گهی نه و هر سونا ، هر سونا ، آخری وای لی هات خلیکی لی که وتنه شه وه و بهرستیان ، ایسته خوینده واری خوشه و یست له م ده وری شارستانی - تیه دا که به له وه ری هه وایی ، گیانه بهری سه رزه وی ، جانه وه ری ده لیایی له یرو هوشی بشر سه رسام ماوه وه له پاش نه مه که دینی پاکی اسلام له ایسک و پیستی مبله نی کوردا جیگه پر بو و خویان به ما که چی نه م دینه نه زانن چون عقل نه مه نه سه لینی هر وه کو ماموسا « پیره میرد » بش نه لی چون آگریک که پیاو خوی هه لپکاو

له باش سهعانیک بی به خوله میش بی په رستی و تقدیسی بکا ؟ .
 دیسان به گویری هندی آثاری قومی وا دوره گوی له زمانه
 کوندا هه مو جوړه زماوه دیک له کوردوستانا باو بوبی ، وهختی خوی
 که آگریان له گهل جهزنی نه وروزدا کردوتهوه نیشانهی نهوه بوه که
 نهوه جهزانه جهزنی نه وروزه و جهزنیکی تر نی به ، شادی په کانی تر باله
 کوردوستانا کم بویتنهوه جهزنی نه وروز به خوبو به آگره که بوه
 هه رماوتهوه ، ایترا دخلیکی به مبادئی دیانتهوه نی به ، وه کو چون
 آگری اولشوی رهمهزان له سه رشاخی « گله زرده » (۱) نه کریتهوه
 نیشانهی هاتی رهمهزانه آگری نه وروزیش نیشانهی هاتی جهزنی
 نه وروزه ، نه گینه نه او آگری رهمهزانه ، نه انهم آگرهش خوابه ا .

هه روه ها بو آگری نه وروزه شتیکی تربش هه به ، من خوم له
 هندی له کوبستانه کانی کوردوستانا دیومه که روزی جهزنی نه وروز
 هات هه ومالیک هه ر به که بو خوی ماقه لیه کی آگر نه که نهوه

(۱) گله زرده شاخیکه له جنوبی شاری سلمانی یهوه ، دهره جهی
 نهوه شوینه بو بیفینهوهی مانگک زور له باره ، وهختی خوی « شبخ
 حسن » ی گله زرده له بهینی دوانزه بهردا دوانزه درجهی مانگی
 بیفونهوه ، ابجگار که نه که ریته رهمهزان به نایبه نی گله زرده پی له
 دهرجهی نهومانگه دا سه بر نه کن ، که مانگیان دی آگریک له
 سه رشاخه که نه که نهوه ، نهوه آگره له دیوی سلمانی و قهره داغا
 به ایترا نهزانن وا مانگک بیتراوه نه یکن به رهمهزان : ع . س

« گلینه » بهی تازهی آوندیو — « گلینه » بهلامی زل
 حاجه تیگه وه کو فه خفوری له گل له کوردوستانا دروست نه کری —
 پری نه کن له آوو له نه نشت آگره کوه له برقانی ژوره که ، یا په بنجره
 کدا له بهر هه واوه دایشه نین و خیزانه که بده ورریا کو نه بنه وه ،
 نه گهر لیان پرسی نه مه چه ره وشتیگه ؟ هه ره نه وه نده نه لین : نه لین
 نه سروژه روزی چه ژنه و نه ره وشته مان له باو کو با پیرمانه وه بو
 ماوه ته وه ، بهلام نه گهر لی کولینه وه به کی علمی بکریت ره نه گبی
 گه وره تر حکمت هه ره له م کرده وه به دا بیت : وه کو هندی له علمای
 طبیعی و فلسفی نه لین ره گه ز « عنصر » چواره ، آو ، خاک ،
 آگر و ههوا ، نه وه کسهی نه ره وشتهی داناه تی فکریه که
 بناغهی انسان له م چوارشته ناریکه به ، له گهل نه وه ش ایفسانه کی
 به هوشو گوشیان لی دروست کراوه ، یون به پیر هینانه وهی نه م امره
 طبیعیه دانهر نه ره وشتهی کرده به باو وه کردویه به مبدئیگی
 کومه لابه تی و سه رچاوهی تی فکرین ؛ گویا آده مزادیک که سروشتی
 له م چوارشته ناریکه بی ، له پاش ره که کون و وه رگرتنی هوشو پیر و
 مبدئی تیگه بشتن ایتر نه بی چورن له بهینی به کا ریک نه کوی وه
 نه قهلا نه دا و یارمه تیدانی بهک و پیکه بنانی هبتی اجنایان ؟

لیردا نه وه نده به سه ، نه وه نده ده رگوت که کردنه وهی آگری
 نه روز بو په رستن نی به ، چونکه له ته نیشته به وه آو و خاک و
 ههوا هه به ، خو کس قسهی په رستن له وانوه ناکا ، کوا بو دیاره

آگره که بیش نه‌أ بو به‌رسته‌وه نه‌أ بو مبدئی به‌رستن ، به‌ا‌کو هر ره‌وشتی‌کی قهومی به و هیچی تر ا . .

کوبونه‌وه بو نه‌وروز :

له روزی ۲۲ ی مارت دا له‌سه‌ر شه‌ره‌فی جه‌ژنی نه‌وروز لاوه خوینده‌واره کورده‌کان له‌به‌غدا کوبونه‌وه‌به‌کی زور به‌رزو به‌جیان بیکه‌بنا ، زور که‌س له‌پیاوه‌ماقوله‌کانی کورد و گه‌نجه‌خوینگه‌رمه‌کان کوبونه‌وه ؛ چونیه‌تی ته‌م کوبونه‌وه‌به :

له‌سه‌طات چوارو چاره‌کی باش‌نیوه‌رو خه‌ا‌کی بول بول رویان کرد بو اعظمیه که شوین کوبونه‌وه له‌وی بو هر که نزیك به‌قایی ته‌بونه‌وه دوو گه‌نج - که ایشیان هر ته‌وه بو - به‌پیکه‌نینه‌وه ته‌چون به‌پیریانه‌وه و له‌دالانی جه‌وشه‌کدا نه‌یاندا‌نه‌ده‌ست دوو گه‌نجی‌تر ته‌وانیش به‌رووخوشی‌به‌وه‌پیشیان ته‌که‌وتن و شوینیان بو دیاری ته‌کردنو دانه‌نیشان ، خه‌را دوو گه‌نجی‌تر ته‌هاتن زور به‌روو خوشی‌به‌وه به‌خه‌ر هان‌نیا‌ن ته‌کردن جگه‌ره‌ی دا‌گیراویان پیشک‌ش ته‌کرد ، به‌که‌کی‌تر نوقلی به‌دانشتوه‌کانا ته‌گیرا ، انجا چاوشیریان ته‌هینا له‌گه‌ل کولیچه‌ده‌ر خواردی میوانی آزیزیان ته‌دا ، به‌لام که اینسان دانه‌نیشان چی ته‌بینی ؟ سه‌یری ته‌کرد وا آگری نه‌وروز له‌اوه‌مه‌قه‌ایه‌کدا له‌به‌ر هه‌وای اول‌رزی به‌ه‌ارا کلپه‌کلپه‌تی ، آوی ساف‌وسا زگاریش له‌ولایه‌وه ته‌مانه‌ش دیاره له‌سه‌رزه‌وبه‌کی خاوین ، انجا له‌سه‌طات چوارو‌نبودا ده‌سه‌تکرا به‌خوینده‌وه‌ی ته‌م شتاه :

س	د
٤	٣٠
٤	٣٥
٤	٤٠
٤	٥٠
٥	٠٠
٥	١٠
٥	١٥
٥	٢٥
٥	٤٠
٥	٤٥
٥	٥٥
٦	٠٠
له پاشان دهستکرا به ههله پارکی و ههههه جوړه آهه نه گیکي کوردی ، به راستی « شبردل » بش اېرهدا ههشری کرد .	

بو ایو لایه

ههههه کسی ته یزانی کجیاو چه وهه هری زمانت بهندی پیشبنا -
 نیه تی ، ایچگدار خزمه تکریدن و زیندو کردنه وهی لهو بهندانه بو
 زمانیک که کوله وار بو بیت له هههه هشت پیو بستره ، جابهو بونه بهوه
 نکا ته کهین ههه که ههه به ندیک تهزانی به ههه شوه به کی
 کوردی بی بهی ته وهه تیکي بدای پینری بو که لاویژ .

ناگزوری که در نیمه

پیش دستی

— ۲ —

یونس روف

له نوسینی پیشودا عرضم کردن که گورینی عادات و پی روهوی
 کونه له پاش نهوهی که له جه رگی کومه لدا چی گیرو نابین گوانه ،
 نابین زه جه نه ، نابین به نیشه . هه ر وهاش عرضم کردن که نه گهر
 ایکیک داوای کوتوپری گورینی نه . ناگزوریانه بکات وه ههستی
 به ههله چونی خوی نکات مانای نه مه به که به مه بیکی زه هراوی خوی و
 گهله گی مهست ده کا . هیندیکتان وا ده زانن که نه ووتارانم له
 ههله پاسیه وه - طرف - هاتونه دهره وه ، له بهر نه مه ، نه خوشیک
 به اوینه بهرچاوی خوتانه وه که هاواری بردوته بهر دوکتور بو چاک
 کردنه وهی . له پیش هه مو شتیکا پیو بسته که نه بزیشک زور به
 ووردی سرنجی هه والی نه خوشه که بدات به هوی آشکراکردنی
 نیشانه کانی نه خوشه به که ، نه خوشه که بناسی . بی گومان نه مه هه ننگاوی
 هه ره مه و شایانی سرنجده ، نه بی بزیشک زور ووریا و آگای
 له خوی بی ، خو نه گهر هات به قهدهر مویک به ههله چو
 نه خوشه که نه هوتینی . له دووای نه مه هه ننگاوه هه ننگاوی دوووم
 دهست بی نه کا که ده زماندان و ده زمانکردنه ، لپردها بزیشک

- دوکتور - په لاماړی علم و تجربه و هوشمندي خوی ته دات ، بهلام
 ته گهر دوکتور نه خوشه گوی به چاکی ناسبی دهرمانه کړدنی له
 سرشانی زور آسانه ، له میژوهه پزیشکان ووتویانه که « ناسبی
 نه خوشی نیوهی چاک بونهوه » به . سه بهم هه ننگاو ته مه به که
 نه خوش له دهوری چاک بونهوه به بهلام له رو لاواز و بی تینه ،
 ته م دهوره لای هه مو پزیشک کان معلومه که نه هیتزینی ادواری
 نه خوشه . چونکه پیویسته پزیشک زور به ووردی آگای له رادهی
 بی هیزی نه خوشی بی وه بزانی چون به که مترینی خوارده مه نی
 زورترین خوبی بو په پیدای بکات ته ههش به دووشت به ستراوه که
 به که میان ناسبی خوارده مه نی باش و زانیی رادهی بی هیزی وورگی
 نه خوش - معده - ، دهوره میان چاره دیری هه والی نه خوش وریک و
 بیکی دانی ته م خوارده مه نی به که زهات و نه خوش وه یا نه و
 که سهی که خدمه نی نه خوش ته کا له مزازی دوکتور نه که بشت و یا
 به گوپی نه کرد ، دیسان ته گهر هات و دوکتور خوی به هه له چو
 وه به ووتارو کرده وهی نه خوش هه له هه تا بی گومان دوباره کی
 نه خوشی له نه خوشه که هه له دانه وه - اته کاس - وه له سه دا به کی لی
 رزگار نابی .

ته مه بخنه بهرچاوو سه بری گه لانیس بکف ، به چاکی
 لانان آشکارا دهنی که هه والیان زور به بی کتر ده چی . هه ر چونیکی
 (فهد) نه خوش ده که وی نپهانی نه خوشی پیوه هه له وهاسی وه

بهنا نه‌بانه بهر پزیشك ، نه‌وهاش گه‌لان نه‌خوش ده‌كوت و نیشانه‌ی نه‌خوشییان لی به‌دیار ده‌كوی و بهنا نه‌بانه بهر زانایانی گه‌لایه‌تبان - علماء الاجتماع داوای چاره‌ی چاك‌كردنه‌وه‌یانب لی ده‌كربت . هه‌ر چونیه‌کی چاك‌بونه‌وی به ناسینی نه‌خوشیه‌كه‌وه به‌ستراوه ، نه‌وهاش گه‌ل له نا‌گزوری رزگار كردن نه‌بني نه‌م نا‌گزوریانه به‌ینه‌ییکی راست و ره‌وان بخریته به‌رچاوه‌وه . هه‌ر چونیه‌کی بو هه‌مو نه‌خوشیه‌ك ده‌رمانی تاییه‌تی خوی بو هه‌به‌به ، هه‌ر وهاش نه‌خوشیانی گه‌لان ریگه‌ه و شووین و پی‌ره‌وی تازه و هه‌مه‌ده‌می - عصری - بو ده‌رمانه هه‌ر چونیه‌کی كه نه‌خوش كه چاك‌بووه پی‌بوسته كه پزیشك زور به‌ وورد اداره‌ی بكت كه له علمی طبابتدا به‌مه‌نه‌لین - اداره‌ دور‌النقا‌هه - هه‌روه‌ه‌اش كه گه‌لان به‌هوشی خویان هاتنه‌وه و هه‌ستیان به‌نا‌گزوری خویان كرد ، پی‌بوسته زور به‌ ژیری و اندیشه‌و دور‌له‌هه‌له‌پاسی - طرف - پی‌ره‌و ریگه‌ی ژیانی به‌ باوو تازه‌دال‌ه‌وتو تطبیق بگت وه له هه‌لستان و دانیه‌ستیاندا به‌کاری به‌یین . هه‌ر وه‌كو دوری نقا‌هت نه‌هینترینی ادواری نه‌خوشیه ، هه‌روه‌ه‌اش دوری انتقال بو كومه‌ل كه‌لیك نه‌هینترینه .

جا له دووای نه‌م به‌ییکتر گرتنه‌ی سه‌روه‌ه - مقارنه - زور به‌ آسانی نه‌توانین بلین كه پی‌بوسته بو نه‌هه‌ی نا‌گزوری گه‌لایه‌تی بریرتری چوار هه‌نگاو به‌اویشتری هه‌نگاوی‌ییکم - هه‌ستی به‌ نا‌گزوری كردن و زانینی سه‌رچاوه‌ی نه‌م نا‌گزوریانه‌به ، كه

تهویش پیویسته سهیری میژو گهل بگریته عادات و غضبانی
بخریته بهر پی تهرزوی چاکه و خرابی .

ههنگاوی دووم - ههول و نههولا بو تهمه بدری که بیروه و
ریگهی ژبانی تازه داکوتو بخریته بهرچاو بو بهکار هینان
ریگهی بو چاک بگریت ، که تهویش به کولینهوه و بشکینهوه و
زانی شیوهی ژبانی گهلانی پیش کوتو دینه بهرهم . ههه تهمه
بهس نیه ، بهلکو پیویسته که بزانی کامیان بهکار و کامیان بی
کارن ، کامیان بو گهل کوردهواری دهست تهادات کامیان دهست
نادات ، تههمش له سهه زانی رادهی دواکوتن و طبیعهتی
کورد راوه ستاوه .

ههنگاوی سیهم - دهست به ههنگرتنی شیوهی ژبانی کونه و
چه سپاندنی شیوهی هههمدینی - ههتری - به ، که تهمه هههه
مهمترین ههنگاوه ، تهی سهیری دهوران دهورو رهخته بازانی
کهراوان نهگری ، کویی نهدریته ههرا ههرايان .

ههنگاوی چوارهم - ریگهی تطبیق کردنی تههم ریگه
تازه یانهیه . نابی به پهله پهله پهلاماری تههم ریگه ایانه بدریت ،
ههروهها نابی به جاریک شیوهی ژبانی کونه سههنگری - انقلابه -
بگری ، چونکه ههله پاسی تهیینه مانهندی تههمی که بی تیغ کرین
ههلبستن و دابنیشن که ههوش دهردیکی گرانباره .

ماویهتی

ژیانی آسوده

بکر عمریحی

هرچهنده واتهی آسوده له سهر زمانا خوشدی بهلام وه نه بی تیگه بشتن و لی کولینه وهی شتیگی آسان بی ، جابهیندی گهس ئەلین خهوه ، ناوی هه به وره نگی نی به وه آده میزاد نا گاته روزیک له ژیانیا آسوده بیت ، مثالی به کان له سهر ئەم بیرهف ، ئەلین کردگار له ژیانیا آسوده بی بهشی آده میزادی نه داوه ؛ چونکه ئەو آشوو نه خوشی کومه لایه تیهی کومه ل به نند بواریه تی و امان پیشان ئەدا که وا مهردوم آسوده نی به و ناب ، هه ندیکی تر هه ن هه مو ژیانیا بو خوشی و دلنیا آده میزاد ته رخا ن کردوه وه ئەلین پیویسته آده میزاد به دلنیاکی پاک و گیانیکی هه ره وزی بژیوت ؛ چونکه راستی آده میزاد نه وه به خزمه تی آده میزاد بکا بو نه وهی آده میزاد به خوشی بژی ، ایره دا نامه وی به دریزی لهم باسه بدویم بهداکو آمانجی تا به تیم لهم ووتاره بهرچاوخستنی پیاویکی آسوده به بو نه وهی گهلی خوینده واران سه ره جی لی بگرن .

بهلی باورم به وه هه یه که ژیانیا آسوده بی لهم وه خته دا - ده وری بهر به ره کانی کوهل - که مه به لام له سهر نه وه شه وه چاوم به کابرایه ک گوت و باورم بی کرد که آسوده به .

نهو پیاوه ریگه به کی راستی گرنوه ؛ بی باکه ، گوبی ناداته

باشمله باسکردنی ، به کی به وه ناکوی بی بلین بی هوشه وه یا تیگه بشتوه ،
 به بنه چه که و ره گه زنازی - نه و خانه دانه و نه میش نا که سه چه به -
 خوی له خالك به زیره کتر دانانی وه نه لی ه-مو پیشکه و تنیک
 له ایش و کارمندی و چوستی به دهر هیج هوبه کی تری نی به ، لام
 وایه په رستنی هیزو به هیزنازین پیشه به کی حیوانی به ، ههر وه ها
 له وانیه که باوه ری به ره ه-بی گویا قناعت کانگه به کی بی بنه وه
 نه وی قانع بی آسوده به ،

له بیرمه جاریک پیکه وه دانیشتبوین ، گیانه هاری و سه ننگه ساری
 ژبانی کومهل بو نه گیرابه وه نه ویش له سه رخو سه ری را نه وه شانده و
 نه یگوت : به لی وایه . به لی راسته : وونم وادیاره دنیا و آسوده ییت
 وه ره ننگی نه وه شت به هوی جیا ونه وه ت له کومهل چینگک کوه تی ،
 چونکه نه وی خوی باویته به رباری کومهل ایتر له ژیریا ههر
 رزگار نانی : وونی لام وایه به پیشه وانهی فهرم ابشتت خوم
 تیکهل اندامانی کومهل کرده بو نه وه ی مشاکلیان حل بگم وه
 ههست به بونی نه خوشی کومه لایه تیاری بگم ، جا په ی دهر په ی
 خوم و نه وانیه ههست به نه خوشی کومهل نه کف ره گی نه و
 خراپانه دهر ده هین ، بهم چه شنه بزوتنه وه بنه اغهی ژبام له گهل
 نه اندامانی کومهل له چیمه تنو دا نه ریژم ، نه رکیکی سه راسام له
 سه ره وه دلم به وه خوشه هه رایشیکی بچو کم کرد - یعنی هه ننگاویک
 بو پیشه وه رویشم - نه ختیک لهم نه رکم کم نه گمه وه وه وایشم

داناوه روژیک دی نه من وه نه نه وانهی که نه پانهوی برینی
 کومهل دهرمان بکن هیچ نه رکن به سه ره ور نامینی ، نه و روزوش
 نه و روزیه که آده میزاد به کپارچه نهی .

وونم : قسه کات به جی به به لام چون نه توانی به چپته ناو له شی
 کومهل وه چون نه توانی نه و که سانهی نه تباشه گهی وه نه تبت -
 نه گهن بیانلاوبینه وه بیانچه به گوری « دایه لیکتیکی و ستراتیکی » ؟
 به پی که نینه وه وونی هیچ وه رامیک بو پرسباری به کم نی به ،
 چونسه که من وتوو و هه و که سیک نه توانی خوی به اوینه ناو له شی
 کومهل و په روه ردهی بکا و هیزی بدانی ، پرسباری دووه میش هی
 نه و که سانه به که ناپانهوی خزمه تی گهل بکن ، جا بیانو نه گرن :
 گویا به چند که سیک کومهل له خرابه خاوبن نا کریته وه ، به لام
 نهوی به هیوی خزمهت بکا هیچ گری به که له پیشیا نی به ، له ناو بردنی
 کوله واری و بلا و کردنه وهی نه قافهت وه با خود مشروعیکی
 که لکه خش بو کومهل ابشی گه نجه ، هه ر وه ها پیویسته کومهل
 دوزمن و دوستی راستی خوی بناسی تیگه یشتوه کانی آ گایان له
 مبادی و حقایقی سیاسی هه بی ، چونسه که کس ناتوانی له خوبه وه
 ریگه به کی نایه تی بو پیشکوتنی کومهل دانی نه گهر له هه والی
 کومه لانی تر و مبادئی راست آ گادار نه بی ، منیش وونم له
 گو فنو گو ت وا دهر نه کوی نهوی به هیوی آسوده بی له مه بدانی کفاح
 راهه سقی دوزمنایه تی له گهل ده ستدار بکا و زیانی خوی باویته

تالو کوه ، جگه له وه که به گویره ی په بره وی کومهل به گونا هبار
 نه ناسری وه ابعش لامان وایه که نهو کسه ی بهم چه شنه ایشانه وه
 خه ریکه ماوه ی زیانی کورته ، جا نه ی نه مه چون آسوده بیهک نی ؟
 ووتی له سهر نه م هه مو بزوتنه وه شم خوم هه ر له تو به آسوده تر
 نه زانم ، چونکه وجدانم رازی به به ور بگه به که گرتومه وه له پیش
 چاوم داناوه گوا نه کهر به راستی نهو ریگه به بگرم نی گومان سهر
 نه کهوم وه له گویره ی تواناشم هه مو جوړه کلاکیک پیشکش به
 کومهل نه کم ، به لام له بهر نه وه که تو هیچ ریگه به کی نه گوراوو
 راستت نه گرتوه نهو ایشانه ی نه یکی وه وجدانت لای باش نی به
 باورت وایه ایش و دهر دت تا دوا ی زیان نه مینی ، له وه ش آشکراتر
 نهو که سانه به که به پیسی بو خزمه تی کومهل دینه پیشه وه ، هه مو
 زیانیان به خورای نه دورین کی نه و می کلاکیک پیشکش گه لیان
 بکن ، نه مانه زیاندهر و خویندو دوزمنی کومه ان ، وونم قسه کانت
 شیرینه ، به لام له کاتی ایشکردنا به شیک کی که میشی لی نایه نه دی :

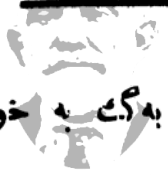
وونم : قولت هه لکه بگوه ره مه بدانی کاره وه واز له ووتهی
 پروبوچ بینه ، امیدم وایه زوری پی ناچی نه بینه بیاویکی کاره مند و
 کلاکبه خش ، وونم نیازت وایه آیینیکی نوی داهینی :

ووتی : « ناو » بلاوه ؛ چونکه هه ر ناوه آد به زاد نه توقینی
 وه هه ر ناو بیهه سه مای بو نه کا ..

بویکه نین

- دواى جه ننگ شه مه نه فەرى وا دروست ئە كەن كه به نى -
خه تيش بروا ، فروكيش بى فروكه وان بفرى
- له جياتى ئەم شتانه ئە گەر ژنى بى دايك دروست بكەن
باشتر نى به ؟

- خه لقينه وەرن آگرى به رو به تەوه بى كوژينه تەوه
- وازينه نا آگرى جه ننگ ئە كوژينه تەوه ئە بى .

- دوكتور تو مه لاريانه .
- ره نچيهر - خوانه كا دوكتور به ننگ به خوا هههر سېل و به هارزىار
انگلوستوماه

- دايك - كوره بوچ له سههه بره كەت دانيشنووى ؟ ههسه ئە بتاسينى .
- كور - وازمان لى بينه ايه يارى هتلهه و موسواينى ئە كەين .

- بوچى هههه له شت نيك شكاره
- ژنه كەم واى زانپوه ئە سهه له خهسته خانه نه خوش ئە نوين .
- تو بوچى له ههه كوى بهك آگر بهر ئە بينه تەوه بوى را ئە كى ؟
- بو ئە وهى جگه ره كەم دا گبرسينم .

- قاضى - كچم بوچ طلاقى خوت له مېرده كەت ئە سينى ؟
- چونكه مانگانه كى ٤٠ ديناره كه چى ههه ٣٩ دينارم ئە دانى .

مدھی آلان

- ۳ -

وہر گبر : علی بابہن دھوکی

روژہ کی ، دناؤا خورتان دابی شوری «۱» جہ ناوری بہہری و
تہ چہ بانہ .

ہنہ کان دآنین بہہسا ہیتانہ ،

ہنہ کان قہدکر شورا مارانہ ،

ہنہ کان دگوت : « دہہری دہہیہ ہہہبری ہہمی ہہہوانی

لری تہردانہ . »

ہنہ کان دگوت : « ہہہوانہک ہہہہ دہنی بہہری دہہ ، دشکلی

ہہہپانہ . »

کالہکی «۲» دگوت : « تہگہر کوبی لی بہ بہختی میرانہ ،

روژہ کی تی کوفہ دست تہف جہ ناوری وہکی ہہہسپانہ ،

مہری «۳» لی سوار بہہ ، پی فوناغی روزان دبرہ بسہہتاناہ ،

نہفہ دخوہ آفی ، ونہ دخوہ تہہہکی جوتانہ ،

تم لی سوارہبی و لسہرہشتی بہیانہبی بروژ و شہفانہ ،

داری حکمی ہہی ہہہہ ہہہہ شہش مہہانہ «۴»

(۱) قسہ = باس (۲) پیرہ میر (۳) انسان = مروف

(۴) ہہیف = مانگک .

هنه کان دگرت : « ۸۵ به حکمی وی هیا ساله کی و دو دیانه ۱ »

زاروکی بچوک گوره ددان کالانه «

دین چاوانا دگنن و بدهستان دکن ایشاره تانه ،

دگوتن : « هله ، بنهیرن ژفی دهره واکالانه ۱

ما ایشی ههسپان چیه دینی بههرانه ؟

ما ئهو چقومه کونه بخوه و نهفه خوه ، نم هههره ساله کی و

دو دیانه ؟

قابه دهره وه که وهرگه مهزنه کوتو جارن ناکفه سهری ویرانه ۱»

سهرفی بهلابی مهجلسا خورتانه .

ئهز سهری نه نایشینم و پرنه کم شورانه ،

سالی مومی گه هشتنه پانزدانه و

مهم کرن پادشاهی بازاری مغربی یانی ،

روژه کی مهم ریشتی لسه نه ختی چارلنگک ، مینی روژی

کونبی هلی لسه چیه .

بأسری بقی کال و ههر دو کوکی آبانه ، « ۱ »

لدوره بی ریشتیین هزار و پینج سهد خورن کردانه ، و

هومی کورین به گت و آغانه .

دناف وان خورتان دایه کی دن هه بی ، نهوژی کری خالتیا (۲)

مومی ، خارزیی عمر به گی بی مومی ئهو کربی سهره کی خورتانه .

(۱) مام (۲) پور = خالت .

نافی وی به گلی بی لی (۱) گوو ره کی میرانه ،
 مہمی ٹہو ژخورا کربی دست برای آخرتی ، ھـہ فالی
 خودل و جانہ .

وی روزی ، به گلی ، دینہ ککودنافا بازاری مغربی گالہ
 گورنک گرانه .

ھہر کسی درهٔ دینہ به رتہ بهری ، دہنگی قبرهٔ قبر و گوتین وانہ.
 به گلی بهک شانده بهر بهری ، گوت : « لاو ، ھـہ ھہرہ
 بنہیره چهواوان خہلکانه »

ٹہو خورت لبہ گلی فہ گہری بشقی چند دہ قیقانہ ، ژبرادک
 شورانہ .

به گلی بسہرمہمی دا درهٔ فہ و دہیزہ ا « برا ، دینہ تبارک
 ھانہ سہری تورقاناہ .

مہمی گوت : « چہیہ ؟ چہیتارہ ؟ » به گلی گوت : « ابرو ،
 تورقاناہ تورا خو آقینتہ بهری بچہند جہیانہ ؟
 گتہیہ نافا توری نشتہ کی گرانه .

خہلکی بازیر گشکی خوددن وہریسانہ .

نہ دہردکفہ و نہژی دلغہ بکشاندنا خورتان و پھیانہ . «

ھما مہم رابی ، لنگی خو آقینتہ جوتی سولانہ .

داکت ھوشی و چو بہر گندالی بهری ، نہفی گہلک خورتانہ .

(۱) بهلام = فیجا .

دیت کو نهی تورفانان برهه ریان ده سین خو آفتنه به بدنه
تورانه ،

خو ددهنی وهها دهستی وان گشکان خوین بین ژ زورانه .
کوچائی تورفانان کت لمی آلانه ،
گوتن : « پادشاهم ، تم چتوبکین ، فان به یاناهمی
وستیانه ،

بدونا کفه میرانا تورانه ،
نهزی بهن دفتهن کو هبیا مه وهه برین ژ تورانه .
قنه تو یاریا مه بکه ، به اکی تم بنفوسانه بدهرخن فان
تورانه . »

(ماویه نی)

پیشینان و تو یانه

- * آلتون ناوی زره کدریش بوی نه زوری .
- * به قسهی خوش مار له کون دیته دهر .
- * تروشکه له خوی دووشکه .
- * جمه بواریو شهه وهشکه رو ، شهه بواریو پهنج و شهشکه رو .
- * زوری روز مالی مالدار ندره بینی .
- * قسه کدوتنه زاری ، نه کدوتنه شاری .
- * ههر به بانی بانی کور سوار نهی .

٦٢ بہشی لی گولیندوہ

وہرام بو ف . بی کس

۱ . ب . ہوری

ماموستا . ف . بی کس له ژماره « ۲ » ی سالی « ۵ » ی گهلاویژا
ره خنہ تان له شعرانه گرتیو که ابعه له زیر عنوانی « به پره وی
خیام » دا بلاومان کردبوه وه ، نهمه وهرامه که تانه .
۱ - جاری ره خنہ تان له عنوانی شعره کان گرتیو ، وا لہر ایوه
وهرامه که تان نهدمه وه نه گینه شتیکی وای تیدا نی به : هه مو کس
نه زانی به کی که ناو له شتیکی نه نی له سهر اجتهاد و آره زوی خوبه نی
به نه واری بو نه وه نی به اسم و مسمی مطابق بی ، مثلا پیاویک
کوره کی ناو نه نی « صلاح الدین » کیچی نه و کوره نه بی به
جوتیار ، نهمه چه گونا هیکلی باو کی تیدایه که نه بو به صلاح الدینی
مشهور ، من که ناوی خیام هیناوه معنای نه وه نی به که من خوم
خیام وه یان به نه واری هاو بیری خیام ، نه گهر وا بوايه نه بو
هه همیشه له مه یخانه دا بومابه ، وه مک مفره کوره ی ابوه نه فهرموی نه بی
« هر گسه ریشی سوربی همز آغا بی » له نه صریکادا به هزاران
« روزقات » نار هه به نه ی بوچ هه مو رئیس جهورینن ؟ بیجگه
له مهش قاعده به ک هه به « کل » به ناوی « جزء » ه وه ناو نه بیری ،
له و رباعیانه دا هینی وای تیا به له شیوه ی رباعیه کانی خیام ، بویه هه مو
شعره کان به و ناوه ناو براره .

۲- من له پیدش ئەوەدا ئەو شعرانه بنیرم بو گەلاویژ و له پیدش ئەوەشدا ایوه بلین ، نیشانی چەند کەسێکم داوو بە پیچەوانەیی ایوه ئەوان بەلاینەوه چاک بوو ، ئەوەتان بو نەچۆه سەر کە ووتبوتان « نەك من به نیا هەرچی خویندەواران هەیه هەمو لەم شعرانه پزار و وەرسی بون » ئەمینیتهوه سەر ایوه و هاوپیڕه کانت بەتەنها ئەوەنده و کالتیکی طی قبول نا کریت .

۳- رهخهت له شعره گانه که نزا که تیان کم تیا به که چی رهخهت کهت دروزنیش نزا که تی تیا نادوزبتهوه ، بیجگه له مەش ئەم رهخهت بهت راستهوخو بو زمانی کوردی به ؛ چونکه زمانه که مان بی پیچ و پهنا به سەر بهستی شت ئەلبت ، بو اثباتی ئەمەش وا چەن قسە به کی پیشینان ئەنوسین که وه خقی خوی له زیان و له گەلاویژیشدا نوسراون وه له نزا که تدا هەر وهک هینه کانی من وان ، جانا زانم بوچ ئەو حەله ئەم رهخهت بهت نه گرت و نه تفرمو ئەم قسە و پهندی پیشینانه نزا که تیان تیا نی به وازیان لی بین بام له پیر بچینهوه : ۱- « نان بده به سهک مه بده به سهپله » ابره دا سهک ترحیج دراوه به سەر سهپله دا - ۲- « دار هه لبره سهگی دز دیاره » ئەمیش هەر مه بهس انسانه - ۳- « همزه له هه باست چی .. له ته و راست چی » .. ئەمانه قسەیی پیشینان برهکت دا زور کەس ئەیانزانن ، رپی ئەوت نی به بلیت توخوا خویندەوارینه گەیی ئەمانه کوردین ، چونکه لای تو وایه « ئەوی تو معنای نه زانی کوردی نی به » وه یان بلیت له هەر پیڕه ژنیکم پرسی پیکەنی و روی ، بوچ ؟ پیڕه ژن قاموسی

زمانی کوردین ؟ علاوه ی نهمانهش زور گوفتوگوی وامان هه به
 هه سرو لهم شبووه به نان ، مثلا که ووترا « به خوا زوله » یعنی به
 خوا زیره که من بلم چی ایوه به سهردری خوتان رازی نابن
 وه شبووه. گوفتوگوی کوردیتان بی عیبه ، نهو بیگانه بهی گه لایژ
 نه خوینینه وه عیبه لی نه گریت آ گای له گوفتوگووه کانی شمانه .
 انجا بینه وه سه روکاری ره خنه کانت له رباعی به کان .

۱ - بو رباعی به کم بی دلیل فهره ونه مصرعی به کمی له زیگه
 نه گهر دلیل بکتان نیشان بدایه منیش به دلیل وه وه رام نه دایته وه
 به لام وهك تو ههر ته ایم له زیگت نی به .

دوای نه وه معنای « کویم میل یعنی روو له وی نه کم » مادام
 چیکه و هدف مه - لوم نی به توانوانی به باری مستحیلات و
 خرابه دا معنای لیک بده بته وه ، تو ههر وکیلی هاویره کانی خوتی
 وکیلی من نیت .
www.zheen.org

۲ - بو وه رامی ره خنه ی رباعی دووهم ایسته ش ته ایم ده نیگی
 حیوانیکی به سه زمان که هه مو ژبانی له ربی خزمه تی انسانیتدا
 صرف نهکات خوشتره له لام له ده نیگی انسانی دروزنی ریاکاری
 به دمه کی سپله ی مضر بو انسانیت .

۳ - له رباعی سهیم دا ره خنت نه وه به دنیا گل و آوه ، کاو
 آو نی به ؟ من ته ایم نهو رباعی به بو خوینده واریکه که نه زانی
 « مشبه و مشبه به » زور جار به کیکیان ناو ناری به قرینه نهو بتریان
 نه زانی وه ههر وه ها نهو شتانهش که لازم و ملزوم بن زور جار

همویان ناو ناپرین ، که به کیکیان ووترا خزینده وار له خوبه وه
 نه ویتریان نه زانی ، بو قور ، کا ، آو ، گل لازمن که دوانیان
 موجود بون سیهم ناو بردنی هیچ معنای نی به ، تو خوا کی هه به
 پی بلیت نه وه کا ، نه وه آو ، هندی قور بگروه نه زانی گلش
 لازمه ۱؟ بیجگه له مهش له مصرعی پیشوی شره که دا « که لاهه »
 هه به که قور له لوازماتی نه وک ووتمان کا ، آو ، گلش لوازمی
 قورن ، علاوه له مانهش مجال جائزه بو تصرف له بهر قافیه .

۴ - بو کورسی خلق رنجان : مه بهس نه وه به به کی به ریگه به کی
 غیره مشروع بو به رزی خوی هه ولیدات ، باله ربی گه پشتن به و
 به رزی بهی دا هزاران کم دهس و هزار له ناو بچیت و حقوقیان
 بکریت به زیر پوه که نه مهش ته معکاری پی نه لین و صفتیکی
 مذمومه ، مه بهس نه وه نی به به طریقه به کی مشروع هه ولیدات که
 به عه ربی « طموح » ی پی نه لین و شنبه کی جوانه که واپو تو به
 بیچه وانه نه مه شان وه رگرتوه .
 ماموستا . ف . بی کس . وا وه رامی ره خنه کاتم دایته وه تکام
 وایه لیم نه بوری وه ک من له تو بوردم .

چا و چاو

تکا نه کین له وانهی نه یانه وی ره خنه به ک بگرت یا وه رام
 بدنه وه به چه شنبکی نه دهنی بینه کایه وه ، وه دیسان هتا نه توانن
 مه رامه کی خویان به کورتی بنوسن وه هم له به رده ی نزاکه تی
 نه که نه دهره وه .

ناری

له م چهرخی چه پگه رده دا له هاویرو هاویربی به گانی نالی و سالم و کوردی تهها ناقه « ناری » به کمان بو مابوه وه که به نمونهی شعری تهر و نازو پر معنا یه وه ده بده بهی باره گمای خیالی شاعره کونه کائمان بخاتره وه پیر و ائویش به بی ئه وه بهزه بی به کی به بی خاونهی شعره آوداره کائیا بیته وه کوچی مالاوایی لی کردین ، له گهل ئهوش وانی به ، ناری خوری به آگری عشقه وه سه ری نایه وه به لام ناوی له داستانی ناوداره کانا راگیر کراوه ، پیری له پهیره وی شاعره کانا پهیره وی کراوه .

ناری ناوی « لاکا که جه » بوه ، له سالی ۱۸۷۱ ی . م له دینی « باده لان » له دهشتی « شایروناو خواب » هاتوته دنیاوه ، خراوته بهر خویندن ، دهرسی علمی له حجره ی فقیان له لای طالبان کوردوستان وه رگرتوه ، دهرسی شوخه سواری مهیدانی شاعری له آو و هه رای ساف و سازگاری نیشانی چینگ کوتوه ، بهره بهره هه رهاتوه و سه رگوتوه ، هه تا گوی طلبه تی له مهیدانی مهیدانداراندا ده رکردوه ، له باشا له دینی « یلو » له خاکی « مهربوان » ماوه ی زبانی خوی به تدریس و خزمه تکردنی روحی قه ومه که به وه خه ربک کردوه .

ناری له شعری غرامیات و غه زهل و فکر و وردیدا له ده وری خویدا به که سواری مهیدانی بلاغت بوه ، ناری « نهامی » ک بوو نالی بوی ناشتوبین ، به لام چهرخی چه واشه ئه ویشی پیره وانه دین ، له ته مه نیکی « ۷۳ » سالی له سالی ۱۹۴۴ ی م کوچی دوانی کرد ، بازاری شعری بی ناز کرد .

ره شه گرانه تا = كه فته بې = تېهوس

وا ته مسال سهره ونوی له هندی له شوبه کانی کوردوستانا ره شه گرانه تا هه لید او نه وه ، بو نه وه بهر نه سینې بو هه مولایه که گه لاریژ ته م آموز گاریه صحی یانه ی خواره وه تان پيشکه - شه کا ، نکا نه که ین به گویره ی ده سه لات بهیره وی بکری و خوینده واره کان بو نه خوینده راره کانی بخویننه وه ، له گه ل ته ووش سوپاس بو دوکتوره کاغان ته که ین که به راستی بو له ناوبردی ته م دهرده گرانه در یغان نه کردوه و نایشی کن .

گر لاریژ

ره شه گرانه تا : تابه کی گرانه کوتوبر توشی انسان نه بی ، له پاش ۱۴ روز یا ته بکوژی یا چاک نه یته وه .

نیشانه کانی : تابه کی گران و کوتوبر ، فورگک و گهروو خوینی تی ته زی ، چاوبر نه بی له خوین ، سک چون ، ژانه سهر ، پشت ایشه ، ژانه کردنی جگه کان ، په بدا بونی په له له سهر سک و سنگک ، له پاش چوار پینج روز ته م په لانه نه نه یته وه ، بی خهوی ، وورینه کردن ، بی هوشی ، هندی جار له هوشخو چون و نه جولانه وه .

میکرونی : ته م دهرده له بهر ووردی نایتری ، به هوی ته سپی سهر و لهش و هیلکه کی ته م ته سپیانه وه ساغیک له نه خوشه که وه توشی نه بی .

له بهر نه وه پېویسته : — ۱ ده سته جی له و نه خوشه دور

بکونهوه - ۲ - ته گهر شك له به بکک کرا که نه خوښه خپرا
دائره ی صحه آگادار بکری - ۳ - گورج و گول نه سپی و
هیلکه کانی له ناو ببری .

له هدر شوینک نه سپی هه بو - به تاییه تی شوینه سارده کان - ۴م
نه خوښی به بلاو نه پینه وه .

رزگار بون له نه سپی و هیلکه کانی .

أ - نه سپی لهش : پاک و خاوبنی ، به دووروز جاری خوشتن و
جل گورین ، جل و بهرگک له آویکی له کولدا به سابونهوه پینج
دقیقه بکولبزی انجا بشورزی ، پیش له بهر کردن له ووتوو بدری .
ب - نه سپی سهر : له پیش خوشتنا سهر پاک بتاشری ، ته گهر

نه تاشرا بهم جورده خواره وهی له گهل بکری .

که شهوات ، سهر به مه لخمی حیوه ، یارونی زه بتون ، یاسرکه
هه گولونفیزی و شانه بکری و به پارچه په روبه کی گوره و
خاوبن بیه ستری ، انجا به یانی به آوی گهرم و سابون بشورزی .

رزگار بون له نه سپی شوینه عمومی به کان .

کیلوبهک سابونی سپی له گهل ۲۰ لتره آوی گهرم و ۴۰ لتره
نه ونی سپی نیکل بکری ، روزی جاری ۴م شوینانه ی خواره وهی
پی پاک بکریته وه .

له جیگا عمومی به کاندنا : کورسی ، نه خخته ، چهرم ، آسن ، فوماش و
فهرش ، ناو عهره بانه و انومویل ، به تاییه تی ژوروی مزگه و ته کان و
دیواخانه کان .

چپروکی نم مانگ

بو آزارترین سدر باز (۱)

د نم چپروکی هی نوسه ری سوفیانی به ناوبانگت ،
(کانایف) . وا به کوردی پبشکه شم کردن .

عثمان مصطفی

چاوم پیدیان گوت ، به جوتاه نهر و بشتن شان به شانی به گووه ،
به رهو ژوری نان خواردن ! کچی بو له نافی نه و جوانیدا ، قاپوتبکی
نه نکی له بهردابو ، دسته سربکی ره ننگار ره نگی دابو به سهردا ،
دووه به بان که شتیه وانیک بو دوو چاری ره شی پیوه بو خوشی نبشکی
خور ره شی داگیرساند پیوه له رویشتنیا که قچی راسق هه لئه -
هینا پیوه ده نگی کی وای لیوه نه هات که هه سنم کرد نه و قچه
قچی خوی نی به .

به هاوری مهندسه کم ووت : دپه نیان چه نده جوانه ا . . نه ویش
وونی : به لی به راسق وینه ی هاوری به تی و دلداری به کی راست و پاک
نیشان نه دن ، ههردوو کیشبان لای ایه ایش نه گن ، انجا بیینه
سه ره نه وه که چون به کترین ناسیوه و بون به دوست هه رچه ند کورت و
آسانه به لام شایانی نه وه به بدته چپروکی به ناوبانگت ، له به ره نه وه

(۱) وه رگیراوه .

هر وهك چون هاوری به كم بوی گیراومهوه و امنیش بوت نه گیرمهوه :
 كچه كه ناوی (كلافا) به بهر له شش مانگك له بهكی له
 نه خوشخانه كان ایشی نه كرد ، روژیکیان پریاسکه یاکي بو کومه لیک
 نارد ، دیاربهك بو له بهکی لهو دیاریانی که بو نهو جه ننگاره رانه
 نه پیران کهوا له کوری شهره قاون ، پریاسکه کش جوننی ده سنتکیشی
 خوری و پارچه سابونیک و دهسته سربیک و پاکه تیک جگه هری تیا
 بو ، انجا بزانه چند نهو که سه دلشاد نهکا که وهری نهگری و چون
 به که لکی دی ، ههموکچی له گهل پریاسکه که بدا ناوونیشانی خوی
 نه نارد بو نهو سه ربازه نه دیوو نه ناسیوه که بوی نه چی ؛ کلافا له کاغذ-ز-
 نویندا کم هونهر بو زورجار نه بوست که ههست به چی نهکا
 بیوسمی بهلام بوی نه تهات و به دلی نه نه بو ، هه رچیبه کی نویسه و
 دراندی ناچار وینه به کی خوی ده ره پیل و نهها نهه سه ووشه بهی له
 سهر نویسی : « بو آزار بهی سه رباز بهی ، بی ناوونیشان پریاسکه که
 به چی خوی که هشت ، که ونه دهست (سریوجا) ، که نه چیکی
 راست و خارنه ره وشت و خوبه کی بهرز و سه ربازی آزبو ، که
 چاوی به وینه که کدوت له جوانی کچه که سه رسام بو وگه لی دلی
 بی کرایه وه بهلام که سه بری نهو دیوی وینه که کی کرد گورج چوه
 لای فرمانده ره کی و پی ووت : من حقی هه - گرتنی نهه وینه بهم
 نی به . پی ووت بوچی ؟ ووتیه وه : چونکی لام وابه من آزارین
 سه ربازیم ، فرمانده ره کی پی ووت :
 کچه کت به دله ؟ سریوجا وه رامی نه دابه وه و فرمانده ره که

ووتی : هرچونی بی زه و قبکی به رزت همه به و وینه کی نیشانی
 سه ربازه کاندا و به کورنی پی ووتن : پریاسک به کمان و درگرتوه نه م
 وینه بهی تیا بوه خاوه نده گشی له سه ری نویوه (بو آزارین
 سه رباز) ، کی له ابوه به خویا رائه پهرموی سه وه ری بگری ؟
 همه و به بهک ده ننگ وهرامیان دابه وه : آزارین سه رباز ؟ ..
 فرمانده ره که ووتی : باوانی وامن پیشه گشی آزارین تانی نه که م
 انجا کینان آزارینه باینه پیشه وه . به کی کینان له چی خویان نه بزوتن
 هرچه ند همه ویان آزابون به لام چه زیان به خو وه اکی شان نه نه کرد .
 فرمانده ره که وینه کی خسته وه گیرقانی ووتی : نیش به ته می
 نه م بوم ، نه سرو به ره و روی دوزمن نه روین کی که رته پیش
 همه وانه وه وادیار به که می نه وه .
 له که ره می جه ننگ دابون که سر بوجا خوی ها ویشته پشت
 قه لای دوزمنه وه وه به بومیا ده سته گانی ده سته به کی توچی دوشنی
 شپزه کرد و شکاندنی انجا سر بوجا نیشانی قاره مانی وهرگرت و
 دیار به به ترخه گشی درایه و له و روزه وه له و وینه به جیا نه نه بوه وه .
 کللاقا سه به فی به کینان له ژوری ایش کردن دانیشتبو خه ری کی
 نویسی که لوپه لی نه و بریندارانه بو که له و چه له دا هینا بویان ،
 له ناو که لوپه له کاندا وینه کی خوی دیه وه له خوینا سور بو بو و
 کونیک کی تی کرا بو که جیگا فیشه ک بو ، کللاقا به را کردن
 چو بولای سه ر کرده ی نه خوشخانه که و گه ای کی لی پارابه وه که
 پیگوزبته وه بو نه و به شه ی که خاوه ن وینه کی لی په تاله وی ایش بکا .

برينداره که برينه کي شبرزه کي کردبو و دوو ههفته ههر له گيانه -
 لاودا بو ، کلافا لبي جيا نه نه بوه و هه مپشه خه ربکي تيمار و
 خزمهت سکردني بو ناراده به کي وا تواني سريو جا له ژبو چه بوکي
 مردن رزگار کا بهلام قاچي بيگان بره ووه و سريو جا چاک بوه ووه و
 سهرده ميکي زور خوشيان پيکه ووه را بوارد ، روزي سريو جا پيبي ووت :
 - بوچي ژباني خوت به به کي کي لي قه و ماوي قاج براوي وه کو
 منه وه نه به ستي ؟ بير که ووه پيش نه وه ي هيج بکي . کلافا به
 توره پيه ووه ووتی :

- بي ده ننگ به ا .. نو آنگات له خوت ني به چي نه ليدت ؟
 نه خوشخانهيان جي هبشت و باش نه وه ي قاچي بيگان بو سکرد
 نارديان بو نه شوينه بو ايش کردن و کلافاش له گه ليا هات .
 نه به سه راهاته ههر چونک روي داني بهلام گيرانه وه ي آسانه .
 بهم جوړه مهندسه هاوري کم له سه رنان خواردن نه سهر -
 گوزه شته به ي بو گيرامه وه منبش هه رسانه نه ساني آور بکم نه دايه وه
 به لاي کلافا و سريو جا وه که له لايه کي تروه وه له سهر ميزيک به
 پيکه نين و خوشي يه وه نانيان نه خوارد ، نيشانه ي (نه ستره ي سور)
 له سه رسنگي سريو جا نه دره وشايه وه ، زورم چه ز نه کرد بچمه
 لايانه وه و ده ستيان بگو شم بهلام نه چوم ، نه مو بست اييان نيک
 بدم ، به لي نه مو بست نه خوشي به له دوو گيان پا که ، له دوو
 چه نه گاوره ، له دوو روسي به نيشان به روه ره نيک بدم ا ..

خلاصه تاريخ الڪردو ڪردستان

امين زكي بهگ

بهشي بهگمي ٽيم ڪٽيپه وهر گيراو ته سهر ٻه رهي . به چايڪي
ناباب و کاغذ زيڪي چاکوه بهگي به « ٤٠٠ » فلس لهم شوياندي
خواروه ٽه فروشري ، پيوسته ٽه ٥٠٠ مو خوننده واريڪت ٽه
ڪٽيپه ي بي .

بهغدا : ادارهي گهلاويژ .

بهغدا : سوق المرابي : مڪتبه عبدالڪرم زاهد .

بو عراق پارهي پوستهي ٽادي « ٥٠ » فلسه

محمدي

سنگهه افراشيان

آماده به بو گرتي ٥٥٠ مو دعوايڪ له سايجاني و دهره وهي

دوگاني قونداره

خاوهني ٽه دوگانه آماده به بو ٽه وه ٥٥٠ مو جوره قونده ريهگي
ناباب ، ژنانه ، پياوانه و مندالانه به رخبكي ٥٥٠ رزانو گهره سه بهگي
چاکوه پيشکشان ٽه کا ، ناوونيشاني ٽه مه ي خواره ريه .
» بغداد : شارع الرشيد : بابل آغا : معمل الشمال للاخذية الوطنية «

باور پی کر اوہ گانی گدلاویژ

لہ

سایانی : عمر قہزاز و ابراہیم ملا مارف - لہ جادہی تازہ .
سنہ : شہاب الدین محی : ادارہ دارائی
کر کوکٹ : ملا خورشید : مزگوتی قاضی لہ گہرہ کی
حلواجی .

مہولیر : حسین مختار : مکتبہ ہی شمال .
ناران : ابراہیم وکیل . دانشگاه حقوق . سالی سہ
خانقین : عبدالعزیز نور محمد
کرماشان : ابراہیم نادری / خیابان سپہ . سلمان خادم .

زاخو : حسین حاجی رشید
عمادبہ : یونس امین آمیدی .

رواندز : علی عبداللہ . مکتبہ ہی پیشکوٹن .

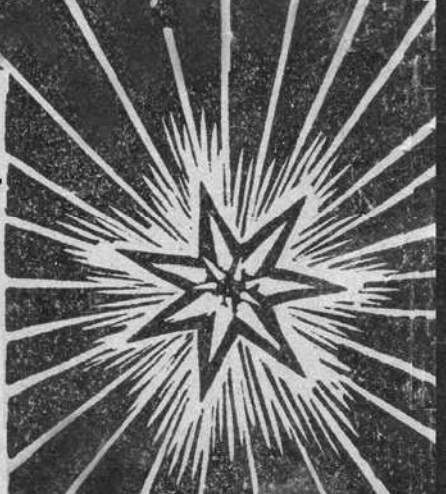
کر بسنجق : همان عوفی حاجی ملا

ہر کس ایشی کی لہی لہ لایہن ٹہوہوہ کہ پارہی آہونہ بسدا
یا ناوونیشانی بگری یا بی بہ آہونہ ، لہ وولاتی خوہوہ راستہ و
خو اہم شوہنہانی سہرہوہ آگادار ہکا .

کتاب لائبریری

رم ژماره ۵۰ : ژماره ۵ - سالی ۵

گوراب ناجی عباس
نه سری ته که بته مراد پیره میرد
کو که ره شه دو کتور عبدالرحمن
بووک و خه سو شا کر فتاح
کوملی پدیشو جمعی ناور
نزوتنه وی پشیمان پوره ری صالح حیدری
خوشه و بسق نیشتمان شیخ محمدی خال
دیوانی که لائبریری
تریا م . محمود
لی کولینه وه ره خنه کر
چیروکی ژماره قادر صالح خفاف
وه ۴۵ نندی ماسی خوشی تر ته خوبنه وه

www.zheen.org

ناوونيشانی گملاویز

به خدا - جادهی سموئل ، خان استرآبادی ، ژماره - ۱۴

مدیري اداره غنو-بين :

عمراء الدين - بجاری

مدیري مسؤل - محامي فائق توفيق

— آيونه —

فلس

دينار

۱ ۰۰۰

آيونه‌ی سالانه بو همومان

« « بو مه‌لای مز كهوت و قوتايان ۵۰۰

دانه‌ی به ۸۵

آيونه به ناوي مديری اداره غنو-بين

پيشه‌ی آيونه غنو-بين

تسکا له خوينده وارانی خوشه ويست نه كهين له عانی

جی گوريندا ناوونيشانی تازه‌ی خويانمان بو بنيرن .

گهلا وڙڻ

گوفاريڪي تهدهي و تهقافي مانگي كوردي به

ژماره — — سالي — ميس ۱۹۴۴

گوران

به قهلهي ف . مينورسڪي

«تههه ووناربيڪي روزه لانيه وائي به ناوبانگك (ف . مينورسڪي) به
كه له بلاو كرده وهى ده بستاني لي كولينه وهى روزه لاني و
تهفريڪي دا نوسوبه تي «۱» وه من تهى كم به كوردي بو
تههه بزانيه كه اءه چه ندى له خومان بي خه به ريت و
نوستووين و بيگانان چون ليمان وورد ته به وهه و قول ته مان
خوبينه وهه و له پنج و بنارانان ته گهرين . وهه بهي وهه
قهه گاني تههه زانابه له كهل حقيقت و تاريخا ريك بگوى .
به لي زورشتي نايايي دوزبونه وهه ، به لام هه ندى جاريس

(۱) Reprinted from the Bulletin of the school
of Oriental and african studies, (University of
London.) Vol XI, Part 1, 1943

هلهی کردوه و نظریه‌ی وای داناوه که قه‌بولیان آسان نی به .
 من نهوا نه‌بخمه به‌رچاوی هه‌مو و به تاییه‌تی معالی آیین زکی
 به‌گت و جهانی توفیق وهی به‌گت بو نه‌وه که نقطه جهوته -
 کانپان بو بدوزنه‌وه و بومانپان راست بکه‌نه‌وه .

ئامی عباس

به‌کاره‌بنانی تعبیری به‌بومی (کورد) زور سکونه . حمزه‌ی
 اصفهانی ته‌لی : « طبرستان ولایاتی زور بو ، دلم به‌کی له ولایته‌کانی
 بو . فرسه‌کان به‌دلبه‌کانیان ته‌گوت کوردی طبرستان ، وه به
 عرب‌ه‌کایشان ته‌گوت کوردی عراق . » (۱) . وئافه‌کانی تری
 عرب و فرسی قرنی ده‌به‌می میلادی تعبیری کوردیان به‌مه‌عنا‌ی
 کوچه‌ره‌کانی روزآوای ابران دا نه‌نا وه‌کو خیه‌وت‌نشینه‌کانی
 فارس .

تاریخ نووسی به‌ناوبازگی گورد شرف خان له‌کینیه‌ نایا به‌کی‌دا
 ته‌لی : کورد چوار (۲) به‌شه : کرمج ، لور ، کاهور و گوران .
 هم بیان مفصله‌ فکریکی روونا‌کان پیشان نه‌دا له‌باره‌ی قسه‌

(۱) کتبی (تاریخ سی ملوک الارض والانبیاء) — چاپی
 چاپخانه‌ی گادوانی له‌برلین ، لاپه‌ره ۱۵۱ قسه‌ که به‌عربی
 ته‌مه‌یه : « ولما کانت طبرستان ذات کور کثیرة وکانت أرض الدلم
 أحد کورها وکانت الفرس تسمى الدلم أکراد طبرستان کما کانت تسمى
 العرب أکراد سورستان وهی العراق . » (۲) شرفنامه لاپه‌ره ۱۳

رئیس‌یه‌کانی کوردستانیه‌کانی ایران . به‌لام نه‌نیا کرمانج و احتمال کاهور
 نه‌توانرین بخرینه ژیر ناری کورده‌وه . (لور) و (گوران) له
 بابت زمان و اصل بنچینه‌وه له کورد به‌جی‌ارازی نه‌بنینه‌وه .

معلوماتان درحق انثرپولوجی «۱» ایران هیشتا نانه‌واوه .
 به‌لام نه‌وه‌ی له تاریخی کونی شمالی روزآوا ، جنوبی
 روزآوا ای ایران نه‌ی‌زاین و امان پیدشان ئادا که له به‌ینی نه‌وه
 منطقه‌ادا فوقیه‌کی زوری جنمی هه‌نی . مثلاً له بابت زمانه‌وه چاک
 ئه‌زاین که شیوه‌کانی لوری له زومسه‌ی اصلی کورد زور دووره .
 نه‌وه شیوانه — شوه‌ی له‌کش داخل بی که نه‌وه کوردانه قسای
 بی نه‌کن که تیکل لوری شمالی بون — علاقه‌یه‌کی نه‌واری هه‌به
 له‌گه‌ل هه‌ منطقه‌ی فارس :

نه‌گه‌ر چاک سه‌رنج بدنه‌ینه کنه‌ی مبهومی کورد نه‌توانین آه‌ار و
 شوبن‌بی افوامی‌تری تیدا بدوزینه‌وه که احتمال مده‌تیه‌کی زور
 له ژیر ده‌ست سه‌رداره‌کانی کوردا ژبان و نمانیه‌کی زوربان له‌گه‌ل
 کوردا کردبی . به‌لام نه‌وه قومانه نه‌چنه سه‌ر چند طبقه‌یه‌کی جیا
 که به‌ چند شه‌پواک بو نه‌وی هانوون . چونیه‌تی دروست بون و
 به‌بدا‌بونی عشاری کورد شنبیه‌کی زیر تیه‌کلاوه . (ریج) «۲»
 که بامی شاره‌زور نه‌کا شه‌رکه‌ره‌کان جیا نه‌کانه‌وه له فلاحه ره‌نجیه .
 ره‌کان ک له‌لایهن شه‌رکه‌ره‌کانه‌وه داگیر و مل‌کج کراون . ایستا

(۱) به‌منی علمی انسان . (۲) ریج لاپه‌ره ۸۴

ته‌زاین سرداره‌کانی خیلاتی کورد ته‌چنه سهر چه‌ند اصل و ره‌گه‌زیک. زور ممکنه هندی له قه‌ومه رعیته‌کان له‌م نزی‌یکانه بو‌بن به‌کورد .

بجگه له‌ناو ده‌سته و دائره‌ی چه‌ند طالبک دا وایزنام کم کس ته‌زانی که له‌جنه‌وبی روزه‌هلای و قه‌راخی حدودی کورده‌کان (۱) اراضیک هه‌به له‌لایه‌ن قه‌ومیکه‌وه مسکونه که اصلیکی جیاوازی هه‌به و به‌زمانیک قسه ته‌کن که ایرانبه به‌لام کوردی نی‌به . ایه لیره نه‌نیا بو ته‌وه که به‌آسانی باسی بسکین به‌و قه‌ومه ته‌لین (گوران) . ایرو ته‌م ناوه به‌و عشرته‌ اصلیه ته‌گوتری که له شاخه‌کانی شمالی ریگه‌ای (بنداد - کرماشان) و له سهر آوی سیروان ته‌زین . له‌به‌ر ته‌وه منطقه‌ی عشائری غه‌بری کورد «۲» به‌هوی شاخه‌کانی هه‌ورامانه‌وه بو سهره‌وه ابتداد ته‌کا . هه‌ورامانی لهرن ته‌که‌وبته‌لای روز آوای ریزه شاخه به‌ریزه که و هه‌ورامانی نه‌خت لای روزه‌هلای .

بجگه له‌و دو وکومه‌له گه‌وره‌یه (یعنی گورانی اصلی و هه‌ورامان) له‌دوو جیگه‌ای ته‌نهای تری بچو‌کیش به‌شبه‌وی گوران قسه ته‌گری :

-
- (۱) ته‌مه به‌و اعتباره که «لور» به‌کورد دانه‌اری له‌سهر نظاریه‌ی مینورسکی (ن . ع)
- (۲) به‌م اعتباره ته‌نی لور ، گوران ، که‌لور و له‌ک به‌کورد دانه‌ری (ن . ع)

(۱) له « باوه » که نه که ویته دولی روبریکی بچوکی سپروان .
 (۲) له (که ندوله) که نه که ویته سه چاره ی آوی بانیا
 که به را بهر و برانه ی شاری کونی (دینه ور) ، له کهل (کاماسیاب)
 به که د بگر نه بی .

شیوه ی بیکی تری بزیک به گورانی (باجلانه کان) قسه ی
 بی نه کن که نه سه ر آوی خوصر نه ختیک له ولای شمالی موصل
 نه ژین . عهینی عشرت له « زه هاو » و شمالی لورستانا و دبسانه وه
 له ناو « زازا » دا هه یه (۱) نه م زازایانه هه مو منطقه ی درسم
 نه گریته وه له به بی « موش » و « نه رزنجان » دا .

نه مه وضیق ایستای گورانه گانه که به بی شک جاراف
 منطقه ی بیکی گه وری نه گرتوه . طبعاً به قلاحه ته وه خه ریکن .
 له دهر به نده گانی هه ورامان بزیک « نه ویله » و « بیاره » بیاو
 که نمشای نه و لادی یانه نه کا که له سه ر تانه به رده کان گلیان
 کو کردوته وه و باغانیان دروست کردوه ، له مهارت و زبره کی یان
 سه رسام نه بی .

خریطة بیکم پیشان کو بخای دی « زه رده » ی بزیک به
 « بابایادگار » دا که له عوسری خوی خریطه ی نه دیبو .

که شه وینی آوای به که بم پیشان دا دهس به جی خوی
 به به نجیه له سه ر خه ریته که جیگا گانی تری نشان دام که نه که رته

(۱) نه م زازایانه اصلا دملین .

ده وروپشتی آوای به کی . گورانگان له بابیت اهدبیا ایشه وه
آثارکی زوریان دانوه . زمانی گورانگان له قصری خانانی
نوردلندا له سنه به کار نهینرا .

من ابره نههوی به سکورتی باسی له نقطه انهی
خواره وه بکم :

۱ - نای « گوران » له کوبوه هانوه ؟

۲ - نهصلی گورانگان .

۳ - نه دببانی نوسراو به زمانی گوران .

۴ - شربکی جوانی احمد به کی کوماسی کله نای گوران و

کوردگان بلاو بوته وه و به اشقیانه وه نهیلنه وه .

بنگه ی ژین

www.zheen.org

نمیری « گوران » له کوبوه هانوه ؟

نمیری گوران هزارسال له مه و پیش له لاپه ره ی تاریخا
دهرته کوی . به کی له دوی آثار و شوین پیی نهه نمیره بنگری
نه بی هزار سالی نریش باشه و پاشی پروا .

۱ - ژیبی جاری تلفظی ایستای نهه نمیره به کلابی

بکینه وه آیا گوران Coran یان گوران Curan . عه انری

منطقه ی کوند و زه هاو به خویان نهه لین گوران . به لام وا دیاره

گورانی « او Q » به « او U » وه کو له فارسیدا نهه پینین

شینکی تازه یه . ته نانهت به کوردی - که زور محافظه کاره - چارمان
به تعبیری گوران ته کوی « ۱ »

تاریخ نووس « اوسکارمان » باسی هه رایبیکه سهیری
فلاح، کات ته کا به راه بهر به دوو آغای کورد له ده شتی
مه رگه ، ته لی :

« سه ر کرده ی هه را کوره کان ناری « حیدر گوران » بوه
وابزانم به نظریه ی اوسکارمان که گوران لهوی ناوی طاله به و به
زمانی موکری معنای چه رده به تفسیریکی ته او نی به . ته م چپروکه
شهر و هه رایبیکه اجنای مان پیشان نه دا و وا دیاره گوران به
معنای فلاح ، کارایبیکه بی شه به ته . شریکی زاخوبی
هه به ته لی :

من نه جووم ، نه مو-له نام
نه فهلم ، نه گورانم
www.zhang.org

بی گومان لیره « گوران » به معنای آگر په رسته .
« گ-ه بران » بوه ته « گوران » .

ب - گورانی « او » به « اوو » و امان پیشان نه دا که
دوو تعبیری مشابهی جیاواز هه یه :

« ۱ » وه کو قه لای گوران له هه رمانی لهون ، گوران قه لا
له جوانرو ، گوران گا له ناومامش . گوران او له برادوست ،
گوران داشت له بوتان .

۱ - گهبران (به معنی اتباعی زوردهشت) گهوران
گوران .

۲ - ناوی عشیره تی گواراگان گاوراگان گوراگان
گوران گوران .

ج - زور ج - ار نمیری « گوران » ی بو پدشان دانی
طبقه یبکی اجتماعی فلاح به کار هینراوه « ریچ » له سباحه تنامه که بدا
تهلی : « له ناو بلباسه کان کومه لیک فلاحی ره عیبت هه به که بی
حورمه تن ، له لایهن ایشو کاربانه وه . حقی قسه کردنیان نی به و
به قسمبکی زور خوار نه ژبرین .

هم بابه خه له ناو هه مو کوردستانا به بلاوی هه به .
انسان چي عشیره نیک ناکن ، عشیره کان پیمان نه لین (کلاو -
سپی) بان (گوران) . دېسانه وه زیگوران لقبیکی نایه نی به بو
نخبر وگالته به قومه ترسنوکه کان نه گوری . آیا نه و قومه ترسنوکه
خه لکی اصلی نه و وولاتانه نین که له لایهن عشائری شه رکری
شاخه کانه وه داگیر کراپن ؟ نه مانه هندی عشائری کوچرن له زیر
دهست حکومتی سنه . به لام هه مو دانشنوه کان گوران . « ۱۶ »
دېسانه وه راولفسن له مذکرانه کی سالی ۱۸۴۴ تهلی :

« که لهوره کان که (درنه) و (ددرنه ننگ) یان له دهست
چو ایتر نادیان ترا (گوران) که جاران نه نیا به فلاحی کورد

(۱) دانشنیک له کوردستان لاپه ره ۱۵۶ ج ۱ ، و ۸۸-۹ ج ۱ .

ټووترا . « به کار هینانی تعبیریکی جنسی بو پېشان دانی صنفیکی
اجتماعی ، یان ټم بو پېشان دانی تعبیریکی جنسی شتیکي زور
مکنه بهلام اېه لهوه سه زمان سر ټمینی که له قرنی ده بهم گورران
به عشیره ټیکي شهرکر پېشان ټدري و زورشک و گومان ټه که ین
لهوه که ناوانانی صنفی فلاحی کورد به گورران علاقه بیکی راسته و
خوی هېنی له گهل عشیره نی گورران زور مکنه ټم تعبیره پچېته وه
سهر فتحی اسلامه کان که قهومی کانی ژیرده ستیان زه رده شتی بون .
له بر ټه وه (گا بران) یان پی ټه گون له پاشان (گا بران) بو
(گورران) .

اصلي گور ټم ټم
www.zheen.org

ایستا ټه وه وی به نسلسلی تاریخی ټه و پارچه پارچانی کتیبه
تاریخیه کان بهینه پېشه وه که نای گورانی بردوه ، یان باسیکی
عشیره نی گورانی کردوه . له پاشان به کورنی ټه و فکرانی خوم
ټه خمه پیش چاو که به پی ټه و مه ادره تاریخبانه بوم ساغ
بوته وه .

۱ - له پیش هه مودا (سترابو) به ریکوت فسه ییک ټه کا .
له میاننی باسی اصلی ارمه نی به کان ټه لی : « قهومی (سه ره پاره ی) به عنی
سه ربره کان که له ولای ارمنستانه وه نیزیک به گوررانه کان و ماده کان

جی کربون .. « چونکه تم سه‌ره پارینه شیرتیکي زور به‌ناوایانگت نه‌بون وا دیاره (گورانه‌کان) و (ماد) ته‌واو دراوسی بون . له پاشان موالر K. Muller کله‌ی (تراکون) ته‌کوری به (سیراکون) و له‌مه‌وه پیاو ته‌توانی (سیره‌ک، شیره‌ک) ده‌ریفی . ایستا ده‌شقی (شیره‌ک) هه‌به له شمالی شاری گه‌نجه له قفقاس . حکومتی ارمنستان له وه‌خقی خویدا بهره و جنوب هه‌تا (نور - شیره‌کان) به‌عفی (شیره‌کانی تازه) دریز ته‌بوه‌وه . به‌نسه‌ی (مارکوارت) ی تاریخ زان (نورشیره‌کان) له‌گه‌ل (ادیابانه) به‌ک ته‌گریته‌وه که ته‌میش ده‌شته‌کانی نینوا و اریله . له‌مه‌وه علاقه‌ییکی که مان بو ساغ ته‌بیته‌وه له به‌ینی (شیره‌ک) و (نورشیره‌کان) که ته‌کویته‌ه اسنقامی منطقه‌ی ایستای گوران .

به‌کی له کوره‌کانی خمیروی دووهم که سالی ۶۲۸ له لایه‌ن (شیری) برابه‌وه کوژرا ناری (گوران شاه = گوران شاه) بو . «۱» تم ناوه له سه‌ر شکی القابی ولایانه وه‌کو ساکان شاه (به‌رامی سیهم و هورمزادی سیهم) و کرمانشاه (به‌رامی چوارهم) .. له‌گه‌ل ته‌مه‌شاهیشنا نه‌مانتوانیوه پردی بدوزینه‌وه بو به‌سقی (گورانی) کونی (سترابو) ی یونانی به (گوران) ی ایستا .

ماویه‌نی

(۱) حمزة الاصفهانی: تاریخ سنی ملوك الارض لاپره - ۴۲

نهمری ئهنگه پیتیه مراد

« ۳۳ » سال لهمه و بهر غهزه نه په کی « بانگی کورد » م دیو که له بهغدا ده رته چو ۱ مقاله به کی کوره کوردیم نیا دیو که لی لام خوش بو، جوش و خروشکی که لپی، شپوهی نویسنیکی بلند و په سه ندی وا، چه سپی بوه دله وه نه موبست نه و کوره کورده بپیم و ناو چاوانی ماچ که م .

له نوسینی تورکیدا خوم هیندهی مناره بهرز نه بپنی که چی نه و بانگی له بانگی کوردا پیش نویزی و پیشوایی لی سه ندبوم بروان ریکوت چونه ؟ نه و کوره کورده که « بهاء الدین » به پیشه رایی هانه ایره و نه م غهزه نهی « بانگی کورده شم که « یرجیل » ی خوشکه زامه وه ده سته کوت، وا نه و نویسنه نان بو نه کم به کوردی، ابوه و خواتان تی فکرن بزنان وابه ؟ یا، نه . »

سلیمانی : پیره میرد

لهمه به :

بهر له هه موشنیک نه م غهزه نه په که خزمه تیکی زور بلند نه کا بو وشباری و آگاداری کوردان وه ابوه بونان لواوه ده رتانه هیناوه، به هه مو سوزوتین و کسپهی قهرمی مه وه تاسهی نه کم و چه پلهی بو نه کونم « بپنی » ی بوی، نه لیم ده سکه گولیک که به

عطری هاوقهومی دماغتان بون خوش نهکا پیشکشان نهکم .
 ابوه نازان من کیم ؟ کوردیکم لیره نهخوینم ، هاوخوینم
 کوردم ، به لی کوردم رهگک و دهمار و دهماغم پریه له خوینی خاوبینی
 ههوبینی کورد ، به ههوار هیوای هیوا نهژیم تا ایستا نهندامی ایسه
 له هیج آوبنه بهکی ههستی و دروستیدا نهیشه نواند ، هیج و پوچی و
 نه ناسراوی لاوانی کوردی دلشکست کرد بو ، ایستا وا له آوبنه ی
 هیوادا خبالی زبندوه تیان خوی نهوبینی ، کرچه ، نهم تازه گیانه
 به دهستی پهروه رشی نه شوغانه کا ، وا خویار بی
 خورشیدی درخشانی خوا هثمان ههلات ، تاریکی نه زانین ههلات ،
 آسمانی اومیدی له ههوری بهخت رهشی پاک کرده وه ، ساماله ، ههلی
 کوردماله ، غهزه نه گتان پیشروه وی مزده به انجا نه گهر بیتو له سه
 نهم ره ههنا بی به بینیه وه کوردی کورد گهردن که چتانه بهلام مهردانه .

بانگی بانگی کوردی کرم

نهی بانگی کورد ا نهی صدای بهرزی کوردان
 گویمان لینه ا تو خوا ، مهبری له گویمان
 نهی روزی کورد ، نورت دهرخه و بینوینه
 ههوری نه زانی لاده ، بی ره وینه
 گوینی کورد بزرنگینه ره وه به دهنگت
 گیانیا ت تازه بینه ره وه به آهنگت
 چه ره وابه ؟ پهست بی و بمری نهو کورده
 بازوی پولا ، مهردی ، روزی نه بهره

ئەي مەردى كورد ، زوكە ، ھەلسە درەنگە
خەلك پېشكەوى را تو دواكەوى زور ئەنگە
ئەمەلى ۋە جاخى كوبر كردويناۋە
روژمانە ، روز ھەورى لا بردويناۋە

ئەي رولەي كورد ، رامەۋەستە تى كوشە
ئەۋەي كاكى قەۋمى ئەگرى پېھوشە
بروا ئە چوڭ ؟ « كەدائى » دەۋرى داۋىن
ابل و خېل و كەس و كار ، پى لە داۋىن

ئەسئوك بىن زوو لە ھەوار بار ئەكەڭ
ئوئىجى دوژمن لە سەرخومان بار ئەكەڭ
چەرەۋا پە ؟ كورد دەۋرى لى بەگورى
شان و باھوى مەردى بېچىتە گورى

راستگەرنەۋە

لە لاپەرە « ۳۶ » ى ژمارەي پېشودا دېرى پېنجەم بەھەلە
بەم جورە چاپكرا بو : « بە خوشەۋىستى تۆرەنجەرۇبوم » ،
راستبەگەي ئەمەپە : « بە خوشەۋىستى تو دەستخەرۇبوم » .

گوگرد راش

WHOOPING COUGH

سليمانی : روکتور هبرالرمحن

نه خوشيکي تايه تيه ، زور به آسانی بلاو ده بيه توه . به زوری نه خوشي وولانی فينه که هر چه نده له وولانی گهره پيشدا هه به به لام بی تينه ، له به هاروپايزا زوره ، له شاره گهره چره کاندا زور بلاو ده بيه توه وهك له ديه اته کاندا ، له هه وه نه مه نيکدا توشی پياوديت نه گهر له منداليا توشی نه بونی ، چونکه که جاربيک توشی هات ايتز نايگر يته وه به لام نه هم نه خوشيه تايه تيه بو مندالان له هه وه نه خوشيکي تر زيانر ، له نه مه نيک يهك سهاله وه ناده ساله به زوری توشی ده بن ، کورپه ی ساواي له دوازه مانگک پچوکتز به ده گهن توشی ده بی .

نوش بون به کسهر له نه خوشيکوه بو ساغیک ده بی به هوی دلویسی زور پچوکتز وه کوه که له کاتی کوکیندا له ده می نه خوشه که ديه توه ده ری .

میکروبی نه خوشيه زور زوره . (Haemophilus Pertussus) مددی هل هينانی له ۱۳ - ۱۷ روزه وه به .

نیشانه تایی : له روزه کانی سه ره تاوه (له ۷ - ۱۴ روزه وه) نه هم نه خوشيه له هه لامه نيکی (به سيو) زور توند ده چی به تاوه

بهلام کو که به کی زور ناخوش و به بزی هبه ، له م روزانه دا
 تشخیص کردنی نه خوشبه که زور زه حتمه مه گهر به ودا بزائربت که
 اهم نه خوشه چه اند روزی له وه پبش نژیکی نه خوشبکی کو که ره شه دار
 که وتبی ، بهلام له پاش اهم روزانه کو که که به چه شنیکی تا ایبه نی
 پهیدا ده بی ، له پدشا گه روو دپته وه بهک ، هه ناسه به کی درپژ هه ل
 ده کیشبت اینجا وورده کو کی خیرا له سهر بهک نا ههوا له سنگی
 نه خوشه که دا نامینی ، له پاش نه وهی ههوا له سنگیدا به ما ایتر
 گه روی ده کرتته وه وه ناسه به کی درپژ ده سنگدار هه ل ده کبشی و
 سنگی پر ده پته وه له ههوا .

که اهم چه شنه کو که تا ایبه تیه له نه خوشه که دا ده رکوت
 نای نامینی بهلام له کانی کو که کرتته که دا نه خوشه که ده می ده کانه وه ،
 زمانی دهه نه هینی ، روی سور هه لده گهری یا شین ده پته وه ،
 چاری دهه نه پوقی و فره پسکی تی ددزی ، هه مو له شی ده نیشبتنه
 سهر عه رق ، واده زانی که ده خنکی ، هه ندی جار خون له ده م و
 لوت و گوبی دپته ده ری ، هه ندی جاریش له هوش خوی ده چی ،
 رشانه وه رمبز به خودا کردن و هه ندی جاریش خوبس کردن روو
 نه دا . اهم کو که به به شه و زیاره وه که له روز ، له شه و روژ بکدا
 ره سنگه ۲۰-۳۰ جار اهم کو که به بیگربت . اهم چه شنه کو که به
 له ۳-۱۰ هفته وه ره سنگه درپژه بکیشی له پاش نه وه ده وری
 چاک بونه وده بت .

ژماره‌ی ئەم کوکبە لەشەر و روژبەکدا توندو تیزی ئەم
 نەخوشیە پیدان ئەدا ، ئەگەر ژماره‌ی گەم بیت رەنگە بە بەک
 دوو هەفته چاک بیتەوه ، خو ئەگەر ژماره‌ی زور بیت چەند
 مانگیک درێژە دەکەبشت .

بەهوی ئەم نەخوشیەوه هەندی نەخوشی تر لەنەخوشەکدا
 پەیدا دەبێ وەکوو رشانه‌وه‌ی زور کەبێ هیزو لاوازی دەکا ،
 نەخوشی سنک بەتایبەتی لە زستاندا بەزوری پەیدا ئەبێ ، لەتینی
 کوکە هەندی جار خوبی لوت پزان و خوین بە دەم هینانەوه و
 خوین لەگویی هاتن و خوین پزانە ناو پستی لەش و مەشکەوه
 پەیدا دەبێ ، هەندی جاریش قوری و کوم هاتنەدەرەوه
 پەیدا دەبێ .

سردن بەم نەخوشیە لەمندالی لاوازی تین و گەم ئغذیەدا
 زیاترە وەک لەمندالانی تر ، هەنا مندال پچوک تری سردن زیاترە ،
 لەمندالی لە ۱۰ ساله گەورەتر سردن زورکەمە . لە گەورەدا
 سردن دەگەنە .

هۆپارەتە

- ۱ . لە نەخوشی کوکەرەشەدار دورکوتەوه .
- ۲ . کەزانیات بەکی ئەم نەخوشیە‌ی هەبە پێو پستە گورج
 چیا بکریتهوه وەیا بنپریت بو خەستەخانی لەوی چیا بکریتهوه .

۳. نه زورهی نه خوشی کوه که ره شه داری تیا بوه هتا
 تعقیم نه کریت نابی که من بچینه ناوبه ره چون کی میکروبی کوک -
 ره شه له رشکیدا مده تیکی زور ده ژی .

۴. جل ونوبی نه خوشه که بیوبسته زور چاک تعقیم بکریت .

۵. که هم نه خوشیه له فوتابخانه به کدا بهیدا بو گورج
 بو چند روزیک دا بخریت و نه هیان قونایه کان بچنه ناری .

که به کییک هم نه خوشیهی گرت ده بی له پیش همو
 شیکدا یاله خسته خانه به کی جیاواز (عزل) وه یاله ماله وه له زور بکدا
 جیا بکریته وه ، نه زوره همو به بجه ره کانی بکریته وه که هم به
 هوای پاک تی بچی ، نه خوشه که له جیگدا بوی بکویت ،
 پشتینیکی پانی بیه ستریت ، جله کانی سوک و فراوان بیت ، خواردنی
 زور سوک بیت ، نابی زور بخوات چونکه که زوری خوارد ره ننگه
 کوکی نوش بیت ، سنگی نه خوشه که گرم بپیچریت .
 بو دهرمان کردن گورج در کتور یکی بچینه سهر .

چاپخانهی معارف

ته گهر بتانه وی پاره تان به بانی ههوا نه روا وه دوا بی کار په شبان
 نه بنه وه هه نوسراو واعلانو کتیبیکتان هه به له چاپخانهی « معارف »
 له چاپی بدهن ته وه خته تی ته گهن که خاوه نی هم چاپخانه به چه
 هه ولیک ته دا له رای کردنی ابشدا به ریکوپیکی و گورجو گولی .

بووك و خه سوو

« ته بيش لابه ره به كه له نوسراوى له چاپ نه دراوى
 « شه به ننگه به روز »

محمد زاكر فتاح

... (آرزخان) كه نه چيته دهره وه بو چه رجيتي به ژنه كوى
 نه لى : « هه تا بيت نه كرى به دهره و بشتى دا بكا بى و دلى مه به -
 شينه ». به لام كا برا هيشنا نه وه ننده له مال دور نا كه و يشه وه ، بووكه
 زور له خه سوو نه كات كه جو جه له هه اي بى ا .. خه سووى
 به سه زمان له ترسى بووك ناچار نه بى به سه ر چند هيا . كه به كا كرر
 نه كوى . وه له سه ريان هه لئاسى نا هه ليان نه هينى ده جو جه له يان لى
 ديه دهره وه ا .. پر بوله و دان و اورى دا نيشيان له وى بوه سقى ،
 جو جه له كان چونه كه دا يكي خويان نا يتن ، پير بژن به دا يكي خويان
 داله نين ، خه سوو بو هه ركوى به كه نه چى جووكه جووكه دواى
 نه كون . كه نو بژ نه كات نه چنه سه ر به رماله كوى . كه نان نه خوا
 نه چنه سه ر سيني به كوى . هه تا كه نه شنوى ، نه چنه ژير ليه كه به وه ،
 وه له باخلى پير بژندا نه بى به دل خه ويان لى نا كوى ا .. كه
 كا براى چه رچى نه كه ريه ته وه مالى ، وه دا يكي به و تارچه نه ينى ،
 نه لى : « دا به نه مه چى به ؟ » دا پيره ي به سه زمان ، له ترسا
 نا و پرى بلى : « ژنه كه ت واى به سه ر هيناوم ». نه لى : « رو له

ټوه جو جهله کان دایکبان سردوه . نیش چونکه به خپوم
کردون ، له بهر ټوره به که دوام ټه کون . .

ټام جاره که کابرای چه رچی ټه چپته وه دهره وه ، بووکه پلپسی
کلادورین له خه سوری ټه گری ا . . به ووش واز ناهنی ، روزیک
مه پونه وانیک به ویدا رانه بوری ، بووکه خه سووه کی خوی پی
ټه روشی ، وه پی ټه لی که خه سووه کی هم هه لپه رین ټه زانی
وه هم گورانی گون ا . . مه پونه وان ، شاره شار و دی به دی به
پیربژنی به سه زمان ټه کات . وه هر کوی به که ټه چی ، چه شی
مه یون هلی ټه به رینی ، به ووش وازی لی ناهنی ، به زور گورانی شی
پی ټه لی . .

واریک ټه کوی ، روزی له شاریک ، آریزخانی چه رچی نوشیان
ټه نی . که تماشا ټه کات ټه وا کابرایک دایکی وک مه یون هلی
ټه پیرینی و ټم گورانی پی ټه لی : « من دایکی آریزخام . جو جهله
هالمانین ده زانم . . بوم بین ساور و پیرخه نیله . . دهم له
هویره . . هر ټوه ندم له پیره . . ا . . کابرای چه رچی زور
به زه بی ی به دایکا دپته ره . هرچی چونیک ټه نی ، به زور ، به
خواهیش ، به پاره و به نیکا دایکی له کابرای مه پونه وان ټه کرپته وه .
که که پنه و به پنه ی ټه و چند وه خته له دایکپه وه تی ټه کات ، دهم و
دهست دایکی ټه خته سنو قیکه وه و روه و مال ټه روانه وه .

پی پنه وه هر ژنی آریزخان . که دایکی آریزخانی میردی

لهفروشی به و مهیونه رانه : دست بهی بزنیك سه رته بری وه له
 مالی خوباندا لهیژی . باشان له او دهره دراوسیکانیا لهیکا به
 چاوروا و لهلی : « خه سووم مردهه ، وه له نار مالی خوباندا
 ناخنومه ، وهرن به پرسه مه وه ۱۴ .. بهم قیله خوی له دست دهم و
 زمانی دراوسیکانی رزگار لهکات لهوه ننده نابات مرده گهشی دینه وه .
 که لهی نه پرسی « دایکم کوا » ؟ لهلی : « به خوا چی نی له تو
 نهی نی ، دستم شکی ، خوا برده وه به خوی . نه ویش گوره که به نی
 له نار ماله کدا » . بردهش لهلی : « ده بچو دهره دراوسیکان
 کو بگه وه . من لهم دایکی خومه له گوره ده رته هینم . وه
 لهییم له شوینیکی باشتر له بیژم . » . ژنه لهلی : « مه که تو بی
 خوا . نه وه که شتیکی خرابان به سهریت » . بردهش لهلی .
 « خوا پک و خوجه به دور ، تنی من لهم دایکی خومه لهم گوره
 ده ره هینم » . که گور هل له دانه وه ، نه ماشا لهکات لهوا بزنیکی
 یا نهی واره ۱ ..

مرده سه بریکی ژنه لهکات . ژنه لهلی : « مرده که نامگوت
 دست له کاری خوا ده ده . لهم گوره هل مه که نه . نه وه که شتیکی
 خرابان به سهریت ۱۶ .. » . بردهش لهلی : « شتی خرابی چیمان
 به سهریت . هه ی و ا له کرا و ا . دایکی من که ی مردهه ا
 مه و نا زیندوه لهم سوتقه دا ۱ .. جوجه لهت بی هه لپنا . کودت به
 مه چون . هه چی فه تاره نی چیهانه به سهرت هنا . اینا بزنیکت
 خنونه لهم گوره وه . لهلی مردهه ۱۷ .. » له زرخات لهوه

نه لپتوساری سنوقه که هکله نه دانه وه . دهر و درارسی دایکی آزیخان
 به ژبندویی له سنوق نه هینه دهر وه که تماشاشا نه کن لهوا پیریژن
 چای زوق نه کانه وه . هیشتا بهرگی ژبانیکی ده سالی تو
 نه گری . آزیخانیش ناکانه نامه ردی : تانه توانی ژنه گی شلکونی
 بهرگت نه کات . باشان بهر نه لای نه کات وه له مال نه پکانه دهر وه .
 انجا دایکی که شی نه خانه وه بهر مال و مالی خوی دوانی روو
 نه کانه دایکی و پری نه لی : « آخر نه مه گوناخی خوت بو هانه وه
 ریت . چه ند جارم بی گویت که نه چینه خوازینی کیچان ، له
 خوابتسه وه به دووقسهی به نگی و بیاله چابه کی شیرین نه فره
 به خو . تماشای دوا روزی من بهگ . چاوت له خزمابه تی و ده وه -
 بهندی و پایه داری و ناوبانگی باوکی که وه نه بی . چاوت
 له کرده وه و رهوشی جوان و دل و نه دهرونی باکو خاورین و
 بهر و بهای ناسک و نازداری که وه نه بی . نا که پیک له هه سو
 با به نه پیکوه له گهلا بهک نه سکوی و به دله وه نه به سزی پومی
 به خوازه « پیریژنیش نه لی : « لهوا له بهر نه بچاره دا نه گه و
 جاریکی تر شتی وه عام کرد بهرم باشه بهمان بی یان کچ پیمانی
 خوت بهم وه با خود بهنگورم جل و بهرگی ژمانت له بهر بهکم وه
 له گه ل خوما بهتیم بو خوازینی ، هه تا خوت نه لی باشه بوئی
 نه خوازم « ! ..

گومہلی پیشو

کفری : جمہوری نادر

له گومہلی بشردا گومہلی طائله له هه مو کونتر و طبیعی تره ،
 هر لهم وینه به به منداله کائیش له بو پاریزگاری زیانیان تاوه کو
 پیوستیان بیت به باوکیانه وه به ستراون ، له هر کائیکا اهم پیوسته بان
 نه ماچیانه بنه وه ، جائه وه وخته هر وه کو مندال به سه رهستی فکری
 خوی رهفتار نه کا باو کیشی له چاودیری کوره گی رزگار نه بی ،
 چه باوک ، چه کور هه ره که بو خویان رهفتاریک نه گرن ، نه گور
 هاتوجیا نه بونه وه نه ویش ديسان شتیکی طبیعی نی به ، به لکو به
 آره زوی خویانه .

بنکهی ژین

نهم سه رهستی به مشتزه که نتیجهی طبیعتی بشری به : به کم
 قانونی انسان چاودیری و پاریزگاری خوبه تی ، که هاته دنیاوه به کم
 کاری نهم به که رهزاری رزگار کردنی خوبه تی له به ند له گهل
 که یشتنی کائیکی خونایین « سن رشد » هولی به بدا کردنی هه مو
 چه شنه هویه ک بدات بو پاریزگاری خوی و بو سه ره به خویان
 تاوه کو هر خوی که وره ی خوی بیت .

که را بو طاله به کم گومہلی « سیاسی » به ، رهسی حکومت
 باوکه ، اهالی له شوین ئه ولاده ، چون نهم روولانه هه مو
 به سه رهستی وه کو به که له دایک بون هه روه هاش سه رهستی خویان

بو قازانچیان فدا ئەکن وه « کرنی » چاوپری بارک چون له سهەر
 ئەرلاد له خوشه وستی زیاتر نی به ههروه هاش له هیشی حکومهتیکدا
 رئیس له لاین اهالی به وه محبتیکی وای نی به و جیگهی ئەم حبه به جی
 ریاست دائهزی .

« عزوتیوس » حکومتی بشر به له لاین ژبرده ستانه وه امکانی
 دامه زانندی انکار ئەکا وه بو مثالی ئەمهیش اسارت پیدان ئەدات ،
 نابراو ئەگهریت به شوین اصولی استنتاجیکی وه هادا که حق
 به واقع ده برنجات ، ههاتواصولیکی منطقی که به جی به نبریت
 ژبرکه ونا- و یارمهتی نادریت . « سهد پیار هی بشر به که ، یانی
 بشریک هی سهد پیاره . . » ئەم باسه له لاین « عزوتیوس » وه
 جی ژدده ، نابراو له زور شوین له نوسینه کانی لایه نی پیشویانی
 گرنه ، یعنی « سهد پیاره هی بنی بشریکه » ، حسیانی « هوب » بشی
 ههروایه ، وایته بنی بشر « رانه » مه ره به شکر او یکی وه هابه که هه
 رانه رئیسیکی هه وه پاریزگاری ئەکا هه تا بو پی که یانندی پاشهروزی به
 کاری بیت ، چون له دروست بویندا شوانی له مه ره کانی به رزتره
 ههروه هاش شوانی رانی انسانیش له دروست بویندا له اهالی به کی
 به رزتره ، وه کو « فیلون » پیدان ئەدات ایپراتوری « روما »
 « قالیفولا » له م ریگهیه محاکمهی کردوه ، له م قیاسه استنتاجی
 ئەمه ی کردوه که پاشای به خواو اهالی به حیوان دا ناوه .

استنتاجی « قالیفولا » وه کو استنتاجی « عزوتیوس » و

« هوب » وايه ، « ارسطو » بش ديسانوه هـ هر لهو باوره دايه ، هـ هـ روه هـ ووتوبه تي انسان له هـ هـ چ وه ختيكدا به طبيعت وهك بهك نه بون ، هـ هـ نديكيان بو اسارت ، هـ هـ نديكيان بو سه رگه وتن له دايك بون ، ارسطو له هـ دا حقي هـ بوه به لام نتيجه ي به سبب وه رگرتوه : نه ويكه له اسارت بيته دنيا بو اسارت له دايك له بيت نه مه زور راسته ، اسپره كان له ژبر به ندي زنجيردا وه هـ رادين به اـ كو فـ كرى ده رچونيان هـ ر ناييت و نه و حالت هـ يان لاخوش نه بيت .

هـ اوربي كاني « اوليس » پيـ ان خوش بوه به گه بشتينان به ريزي حيوان ، ، طبيعتا اسپر بون ، له خـ لافي طبيعت اسپر بون رووئهدات ، هـ بزه به كم نه اسپره كان هـ اـ اوته مه به بدن و نرسنوكي خويانيش هـ يشتويان به نه وه .

باوكان بودايكان بي نه گرا نه زماني دورد
 رووله كانيشي هـ مويان دهرده دارو بي له به ند
 مابه وه نه و بي گسه دايم نه كيشي آهي سهرد
 بوبه هوشم هـ هـ چ ني به دايم دهر ونم پر له دورد

چوينه نه كو نجي قناعت هـ روه كو دهر و بيشي رووت
 مات و سه رگه ردان هـ و ، خ را كان هـ هر زه نه موت

چهند براي گـ وره مانيش خو هـ به وهك عنكبوت
 هـ هر خهريكه مال نه كانودايكيشي وا رووتوقوت

تهی برا دلبر لدهردان غیرتی بود ای کستان
 ده سقی بهک بگرن به جاری هه ولبدن بو نیشمان
 به اکو رزگاریت له ژبر به نجه و چه بو کی مهردمان
 پاره نا کا دادو فوریاد باشی مهرگی دابکان

ده وره بی داوه له چه اندلا

ته بیژن خوینی گهشت، ته نخه ن لهوی ماتو هه ژار
 خوت مه گه وهك مهر، بخون گوشت، بخو گوشتی هه ژار
 هه روه کو شیر به و به دائم نیشمانت کوهسار

اسرو روزی ده ستو بازوو فکری به رزو زانده
 اسرو روزی بسقی زیار چی گه بهک وه رگرتنه
 اسرو روزی زور به ده ستو هه ولی چی سه رگرتنه

گه رنه کین ده زمانی ژیر دهردمان طاقبان سدرنه
 گه رنه کی دهردمانی دهر دت تو بزانه تهی خومار

زور به ده سقی دینو پی به نندت تهکا ته نجاسی کار
 نو به نو کار، تهو به آغا، نوحالو تهو تبحار
 « هه ربلی به ختم ره شه جاجی بکم » تهی شه رمه سار

هه لدره بهرگی بیکاری، مه سقی به سبه، ده رده دار
 مهستی زانین به به پر هوشی وه ره مه پیدانی کار
 سدرنی خوشت له بو تهم نیشمانت اینه کار
 راهره، وهك « جیمه و بی ناو » مه گره توده رکی کناو

بزوتنه‌وی نیشتمانه پوره‌وی چون په‌یدا بو؟

په‌غرا: صالح مېرړی

میلته‌کان له اورپادا پېش شورشى صنایى له ژیر نظامى دوره -
به‌گه‌نېدا له‌زبان ، بویه هر قه‌ومه کرابوه چه‌ند به‌شېگه‌وه ، هر
اقطاعیه‌ک یان امیریک حکمى مقاطعه‌به‌کى ته‌کرد به آره‌زوى خوى ،
له‌وه خنده‌دا هېشتا میلته به معنای علمى په‌یدا نه بوو ، چونکه
هېشتا دوره به‌گى ده‌ستى به‌تېکه‌چون نه‌کرد بووه به‌کېنه‌نى اقتصادى
له‌وه میلته‌تېکى کو نه‌کرد بووه . په‌لام که دوره‌به‌گېته‌نى له اورپادا
ده‌ستى کرد به تېکه‌چون و بزوتنه‌وى صنایى ده‌ستى کرد به
په‌بداون مهم مقاطعه‌تیه‌لیک جیا کراوانه اقتصادیا ده‌ستان کرد به
نزیک بونه‌وى به‌ک ، هم بزوتنه‌وه اقتصادیه‌ش شکلیه‌کى سیامى
وه‌رگرت ، لېره‌دا میلته به معنای علمى ده‌ستى به په‌بداون کرد .

ته‌گه‌ر پینه سهر تهریفى میلته به معنای علمى له‌پینین که :
جماعتیه‌کى ثابت ، له‌ته‌رزیکى مشترک دانه‌پشن ، میژویه‌ک کویانى
کردونه‌وه ، به‌به‌ک زمان قسه ته‌کن ، اقتصادیا به‌کبانگرتونه‌وه
وه به‌شهریه‌کى نفس مشترک شور ته‌کن به‌وه‌ى که ، به‌ته‌قانه‌نى میلته
تسیرى لی دراونه‌وه .

لهم كانهذا كه ميلهت بهم تعريفه دستى به په بديابون ~~س~~ كرد ، بزوتنه وى نيشانپه روه ريش دستى پي كرد ، آمانجى هم بزوتنه وى به لهم پله به دا : قوتار بون له نظامى دوره به گي هتي - ۲ - پيگماننى ميلهت به معنای علمى - ۳ - پيشكوتنى بزوتنه وى پدېشه سازى .

جله وى بزوتنه وى نيشانپه روه وى بو قوتار بون له به ندو باوى دوره به گي هتي له دست طبقه وى برجواز بيدا بو ؛ چونكه هم طبقه به له مرحله وى په بيدا بونى ميلهت له اور پادا طبقه به به كي پيشكوتنى بو ، هه ندى طبقه به كي رجبي « طبقه وى اقطاعى » هه ول ، نه قه لای همدا بو رزگار بون له نظامى اقطاعى وه پيشخسته وى نظامى برجوازي ، هم كفاحه اقتصادى به شكبه كي سياسى وه رگرت ، پي ووترا « بزوتنه وى نيشانپه روه وى » به لام به گه يشتنى طبقه وى برجوازي له اور پادا بو مرحله وى ابر بزم ، بو به هوى پاشكوتنى هه ندى ميلهتنى خوى وه هه ندى ميله تاننى تر .

هه گه و سه رنج بده بيه روز هلات نه بينين كه هشتا علميا زور له قه و مه كان نه بونه ميلهت ؛ چونكه هيشنا كوسپى نظامى دوره به گي هتي به ره هاست نه كا ، كه ميلهت اقتصاديا بيته بهك پارچه ، لهم ميله تان هس ميلهتنى چين ، هند ، عرب و كوردن ، بويه بزوتنه وى نيشاننى له روز هلات دا بو دوو آمانج لهم مرحله به دا هه ول همدا ، هه و بيش رزگار بون له نظامى اقطاعى و هيزى دوره وه .

فهرست و بستی نیشتمانه

« نهم پارچه جوانه له کتبی (فلسفای آیینی اسلام) ی
 شیخ محمدی خال وه درگیراوه »

نیشتمان به و جیگایه نه این که آدمیزادی تیا په پيدا نهی ، وه به
 خواردنو خوارندنه وی گوش نه کربو کهوره نهی ، وه به با ، شه مالی
 خوشی نه زیو نه بوژینه وه ، وه به زبانی نه ویی مه به سو آره زوی خوی
 به جی دینی وه به ره ووشتو خوی به هر مه نند نهی ووبل نه گری ،
 وه له ناویا فیری خویندنو نویسنو زانینو خوینده واری نهی ،
 وه به سه برانی گول و گولزارو لاله زارو چه م و چه مهن و
 چلو چنورو چیاو چنارو کانی و کاربزو تانگه و
 ره زو سه زوی و باخ و دشت و شاخیه وه کیف خوش و
 دل گوشاد نهی .

www.zheen.org

که وایو نیشتمان مایه ی بون و ژینه ، له دوی خوا هر
 نه وه خاوه ن و روزی دهر و ، له له و ، ماموستا و ، باوک و دایک و
 خزم و خویش و کس و برا .

نه و نیشمانه نه و آو و گله

پشت و نه ژنویه ، هم جهرگک و دله

باوکو با پیرو برا و کس و خال

له ویدا روین گشت بون به زوخال

مردن و رزین گهران به و خاکه * وطن باوکو دایک ، وطن هم کاکه

که وا بو کسی کوری بارگی خوی بی ، به دل و به گیان نیشتمانی
 خوی خوش نهوی ، وه همه‌میشه ههول ئادا بو زیندوبونه‌وه و سه‌ر -
 گوتن و پیشکوتن و بهرز بونه‌وی وه نابه‌لی دوزمن دهستی
 بو دربزکا و زیانی بی بگه‌به‌نی .

روژ وشو بوپاسی ناموسی وطن روله‌ی وطن

سنگک به قه‌لغان و سوپه‌ر بونوکی شبروتیر نه‌کا

مه‌ل به مه‌لی خوبه‌وه ، به ده‌ندوک جه‌نگک نه‌کا له سه‌ر
 هیله‌نه‌کی ، وه نابه‌وانی نابه‌لی کس دهستی بو دربزکا ، هه‌نگک
 به جزوکی پاسی نیشتمانی خوی نه‌کا ، وه هه‌ر کسی ده‌ست یی‌بو
 کلوی شانیه‌کی پیوه‌ی ئادا ، له‌گه‌ل نه‌میشه که به‌و پیوه‌دانه هه‌نگه‌که
 خوی نه‌سری ، که وا بو هه‌نگه‌کان ، بوپاسی نیشتمانی خوبان
 هوردویه‌کی جه‌نگه‌آوره ، وه به‌ک به‌ک سه‌رباز و فدایین بو
 نیشتمانیان ، « لان » که پیشه‌و نیشتمانی شیره ، نه‌گه‌ر که سبک‌نزیکی
 بکویته‌وه ، شیره‌که نه‌بشکینه‌وه ، هه‌ر به‌م ره‌نگه هه‌موگیان -
 له‌بری وابه ، چونکه هه‌مو نیشتمان‌به‌رستن .

که وا بو آده‌میزاد نه‌بی زورتر خوشه‌وبستی نیشتمانی بی ، چونکه
 له هه‌موگیان له‌به‌ریک ژبرتر و به‌بیرتر و زانتر و داناتره .
 به‌سه ، بو خوشه‌وبستی نیشتمانی گیرانه‌وی نه‌م فه‌رمایشه له‌ده‌م
 پیغه‌مبه‌روه (حب الوطن من الایمان)

نیشتمانی که سوروشی آده‌میزاد و بارک و باپیریان له آووه‌گی
 نه‌ونی ، وه گوزه‌ران و رابواردن و خوشییان به سه‌ر نه‌وه‌وه
 بی ، وه گه‌وره‌نی و سه‌ر به‌رزییان له سایه‌ی نه‌وه‌وه بی ، له

پاشا هر لویدا بمرن و بینهوه به خاکی نیشمان ، چون نهی خویان
نهکن به بالا گوردانی ، سینهیان به قهقانی ، سهریان به قوربانی .

هر کسی بی بری گوری باو کو با پیری بی

چون نهی بوپابه داری نام و نهنگت ههولی نهی

هر وابوو ، هر گهلی لهربی نیشمانیا دربی کردی
رسواو ره ذیل زه بون و دبل بووه ، وه هر گه لیکیش
نیشمان بهرست بو بی ، وه سهرومالی خوی بهخت کرد بی لهربی
پاسی ژیان و بهرزی نیشمانیا هه،یشه سهرخوش و دلخوش ، وه
آزاد و سهر بهزربوو ، که وا بو پبوسته بو هیشتنهوهی ژیان و
گیان ، وه بوپاسی نام و نیشان ، خوشهوبستی نیشمان ، وه به
سهرومال دربنغ و کوتاهی نه کردن لهربی نیشمانا .

چاولای وان

تهکا له خوینده واره کانی گه لایوژ نهگن هر که هر ژماره بهکی
ساله رابوردوه کانی لاهه به به باره بیدیری بو اداره ی گه لایوژ .
مه به سبیش لهمه نهوه به اداره ی گه لایوژ نه بهوی لهه می هه مو سالیگ
چهند مجلد بکی لی بیکیینی و بیدیری بو مکینه گه وره کانی اروپا و
مکتبه کانی تری عالم بو نهوهی نه م نازه آتاری نهقانهی کوردی به
له وولانه کانی روز آراشا خوی دهرخاوه تا نهو مکتبانه ماون
نه میس بیینی ، جائه مه خزمه تیکه نه بی هه مو کوردیک بیگرینه
نه ستوو ، چی له باره دابه دربی تهکا .

دیوانی که لاو پتر

به هاری

نمبر -

نیره پوربکی خال و خط نه خشاو
 بانگی کرده رفیقی ناو چه م و آو
 پینه سه بران و سه بری هم چه نه نه
 اشم هسه و ده شته جتی و طنه
 کزه وی بهرگی اطلسی پوشی
 کهرته سهر سردی لقمه پی خوشی
 بهک کدرت سه وزه شیوو دهشت و کبو
 گول بهدم ، گرپکه داره ، داری هبو
 گولی قه بسی و هه لوزه سور و سپی
 نوبه دار نه رغوانه راست و چسپی
 تپندی نیرگس و سوای لاله
 یاسه مین و گولاله و ژا له
 هم سپی و سوره چه شتی له شگری روس
 راو نه نین ساردی شتایی عبوس

وہ کو چرچل ، ہ۔ اور نہ گرمینی
 امرتھکا دوشینانی ا۔ فرینی
 قاپہ قاپی کدوہ و چربکی قاز
 روولہ کوستان نہ کن بہ سد آواز
 چ۔ اوراوی نہ ماوہ نہ تھری دہی
 غمی ناروا بہ سد ف۔ راہی مہی
 حق حق کونر و نہوای بولبول
 مارشی فصلی بہ ہارہ پوشای گول
 « پبرہ مبرد » بش بہ ہاپرین جوانہ
 چونکہ نہ و روزی گردی سہ یوانہ
 گردی سہ یوان بہ نہ رغ۔ وان رۂ نگین
 آسمان خوزگہ خوازہ بی ، بہ زہ مین
 کوردہ س۔ اہستہ وہ خقی جومالہ
 شاخی کوستان کہ ابستہ خال خالہ
 شہنلی تونن بچینہ ، گول بہرہ
 بہردہ بی ظلمتی شہوت بہدرہ
 وادہ بی کارہ بوی مہنوو ہستہ
 گیان لہ بہر نشئہ دار و سہرمہ ستہ
 دہنگی بلویری شوان و ہو ہوی جوت
 تہرہ بہ ہو ژیاہی ملت قوت

زوبه والازمه مهلابازگان
هستی و تی بکوشی نه گری وو چان

شوی به غرا روژی به پینجویین

مزم

شوی به غداده روژی شاری پینجویین
شوه دوشاوه ، روژه شاری ههنگوین
گولی باغات و باغی جاده گانی
به پوشیکه له پوشی دهشتی « پوشین »
ته پولاکی بابل و آ ناری کونی
له خاکابه له داخی شاخی « هورین » (۱)
مه کینه و نهوت و شوفر و مه دی شطی
له کوی نه هری نه گاه وک نه هری « بیتوین »
نی به له دهشته زوره کانی اوی
له لای من کانی و کاریز له سه ر دین
به دهست له دهشته دا مه ر گیا بفری
چای من آلو الابه که دهردین
(۱) له شاخی « هورین » هه یکله که به سه ر شاخه که وه
له بهرد هه که تراوه .

د فخره کړی بابی ، (۱)

به غرا - دلراره

له آفاقی ژبانی ناهو مېدیم خه نده کي بابی
فرشتهی پاکی هیوامی نشاندام واکه بیدویم
پریشکی تیشکی له ستره ی جوان ایشهو به ته سپایم
به سوزی هاته نیوکونجی دلی تاریکی پر خویم
ده ساده ی مصدری هستی

وهره ، تا من ، به رازی تو ، نه مامی شادی برویم

جوانی غونچه یی بو واکه پشینه ی رازی را کیشای
ده سه یری ، چند به وصالی زولفی خاوت شادو مسروره II
له روی راستی ، ته توش وک نهو گولیکي چیمه نی دنیای
که چس تاجی دلی هیشتا دات له حاله ره نجوره .

به خه نده ی نه رمی دلپاکیت

ته خوم سویند و به رونا کیت

له گهر هستی به ژین وایی ، له چهرگی راستیا دوره .

هموی نوری زیانه فیض و نوری آسمانی شین

(۱) پی کهنی غرورانده و قه شمهری آمیز .

همو چه پلهی گوشادی لی نه دهن هه رچی که نه بدینی
له روی نه م خاکه که ردیکین ده ایمهش روله شادی بین
فهراموشی بکین جاری چهژی تالای غه مگینی

به دل رونی و روو خوشی

به خنده و نهک به خاموشی

بنوشین جامی دلداری ، له بهرکه یین بهرگی نه صریفی .

ده هه لسه ، بابناکه یین آبدی «۱» پیروزی دلداری
له تیشکی روز ، له شهوقی مانگک ، له رنگی په لکه ره نگیته
که هه ر کامه ی بله ی ، پا که ، له کرده ی قدرتی باری
نشانه ی کردگاریک و بناغهی بهیره وی دینه

له شوویفی پر له ههستی بی

که رسته ی خوشه ویستی بنکه ی ژین

له نیو نه م باغی بی جیگه ی ، که نوم لی دیت له هاوینا .

له په لکی تازه بشکوتوی نه ژا کاوی گولی نه سرین
کراسیکی سپی بی که رد دروست که ، شه رنگک و دامه ن شور
له بهر که ، و زولفی زبرینت به سه ریا بینه خوار چین چین
په ری نیم تیم «۲» ، بهراز و ناز ، له بوت بیان بنه وشه ی مور
به آواز و نهوای تبجیل ،

(۱) آبدی : یعنی معبد . (۲) نیم تیم — یعنی پول پول ،

دهسته دهسته .

پهونن پیچہ کی لکھیل ؛
 پہن کر نوش ، بلین ٹھی شوخ ، ٹھری زادھی گزنکی خور :

ٹھوا ، لکھیلی داسوزی و دلارامیت ٹھکین پیش کیش
 کہ ہر چہ بکھی خھی مل کچ لہ جستنہی نہوجہ وانیکہ
 ننگاری بو ، بہ ناکھی ، بہ گریاوی ، بہ ایش و نیش
 لہ ژین رویی ، ٹھوبستیکہ ہوینی داستانیکہ
 بہ یادی ٹھو دلہی تینوو
 کہ چون ہات و وہ ہاش دہرچوو
 پرو نیو آبدہ و سہیری ، چہ پیروز جاودانیکہ

وہرہ نیو آبدت تا من لہر پیت ڈا بدہم ٹھژنو
 لہر وہی نا دلارامی ، لہر وہی چونیکہ بالایی
 بہری ہیوا و خدای شہرو بلیسہی ہستی بہری تو
 ہہوالی «۱» ہاو رگت و خوینی ، کچیکی شوخی میدیایی
 لہ روی چاکہ و وفاداری
 بہ نشوہی جامی دلدار
 لہ ہستی خوشی ہیبلی دروشمی «۲» «خندہ کی بابی»

(۱) ہہوال — رفیق ، ہاو وولات ، ہاوکار (۲) دروشم —

معالم ، Shape.

گورانی کچاه

(له سهروه زنی گورانی گه نم)

هیمی سالی

بهری بهه شقی داین * بویه هینده به سکولین
بهروه ردهی - دست به ردهی ، دلی داین * بلبلی سهری چلین

* * *

بانی ده شقی شاره زور * لایه شینه لایه سور
بهه شینگه - بی ده شقی که ، پر له نور * آواته بو دلی دور

* * *

هازه های آوی شین * که دی له گهل کف چوبین
له سهر گونزادی - له بن نزاری ، ره نگیین

دست گرین رین * هه لپه رین

ایه که وا دل خوشین * پیاله به مهی نه نوشین
جلی جوان - زور به عنوان ، نه پوشین * گوا به بهری نه بین چین؟

* * *

لونه شاخی هه ورامان * سهریان چوته که شکه لان
آسمانی شین - چپای ره نگیین * خاسکی کوردوستان ..

لهو لاوه که له ولاوه به نهم لاوه کچاهه
یا یاسه مهنی خاوه له روی روژه رواوه

تالی

غزله «۶»

هروبر : مخلص

به قوربان بوچی ایهت وا به جاری مات و حیران کرد ؟
 شبیهی دووگهلی بهربا دلی ایهت بهریشان کرد !
 چه فکریکی و خیالی بو که هاته نبودلی نووه ؟
 که وا توی وا بههشتاوی حواله‌ی مغربستان کرد !
 نهایت دلبه‌آزارم به‌چاوی تو قسم چاوم
 له به‌بدا کردنی الفت نه‌تو ایهت به‌شیمان کرد
 وه‌ها تأثیری لی کردم جدالی عیسی لی تیکدام
 نزدیکه گهر بلم قوربان که تأثیری له ایمان کرد
 هه‌تا ماوی له گهل هیچکسین محبت زقیهت به‌یا ناکای !
 خبر گهر بیتو وه‌ربگویی فراق‌چی له یاران کرد ؟

(۱) هم شعرانه هی « ملا خلیل » ی دووسه‌ره‌بی به محمد شبنخ
 رشید ناردویه بو گه‌لاویژ .

شاعر بهم دووسه‌ره‌ی خواره وه خوبان پیشان هه‌دا
 کوردم و سه‌نجاوی تیرم هم له صنعت دا ملام
 موطنم خاکی عراق و شاری هه‌ولیره لوام
 ناوی خوشی ناحیه‌م « فوشنه‌به » به ، دیم « دووسه‌ره »
 غیری به‌رزی مه‌فنه‌نم ناگم تکای هیچ ی خدام

سروری جهزنی قوربات له ایمه کرده آخ و داخ!
 لهباتی ره سمی جهزانه دلی ایمهت به بریان کرد
 منم وارث له جی بی مقوب له غه مگنی و به ریشانی
 که تو یان وا ره وانهی جی و مکانی پیری کنعان کرد
 بنیره بویی جامه ی خوت هتا کویی شفای چارم
 سپی ماون که تو رویی نه وندهم دادو گریان کرد
 که چوبه قاهره ی مقهور به جاری آوه دانت کرد
 به چونت شاری «۱۵ واپر» ت به به که جار تهرت و ویران کرد
 به نویسی قهلم شرحی فراقی تو ته و او نابی
 له بویه چی دی تاوسم به ونده اکتفامان کرد
 رجای «مخلص» وهیه مصیری که اقراریان بگردابه
 که ایمه درحقی کوردان به جاری وا سهومان کرد

سنگی زین
 آموزش گاری
 www.zheer.org

«نهم شعرانه آموزش گاری» داود» به گی جافه بو
 «سهردار» ی کوری که محمد امین به گی کریم به گت هونیویه ته وه.
 «سهردار» عه زبزم فخری زبنگانیم
 نه مای نه وره ص عمری جوانیم
 تازه گوانو نچهی باغی حیاتم
 مایه و سه رما به ی کیف و نشاطم
 کورم گویی بگره هوشت لای من بی
 هه رچیت پی ته لیم به تو زامن بی

سگزی کوردوسان هیزی بریوم
 وهك اشتهر قهد قهد چه رگی در یوم
 سهر قاوه دامان لاشهم سه راسهر
 خویناو نه ریژن وهك زامی خنجه ر
 روله پیشوه کان چونو تی بهری
 نانیان خواردو سفره یان دری
 به کیکیان نه بوت الله برکت
 نه یانوت وطن شکر به نعمت
 بویه نه نه رزه ، نه شاخ و آوه
 اسپر محکوم ماتو داماره
 توبش گهر ناتوهی ، خوت تیرا که
 به زوده نه نعمت آوو خاکه
 به دنگ به به حقوق شناس به
 لیل قوم و وطن به کدل وراس به
 « سهر دار » من وه ختی تو آزاد نه کم
 به دوطی به رزی تو دلشاد نه کم
 هه تا کو گیانت وا له به دونه
 روحت فدایی له ریی وطن
 نهوا بیت نه ایم به دیده نیمین
 له گهل کابلا دهی پر گرین

تاریک و مانم گرتوبه زبدم * توی چرای روناک هیوا وایدم
 شه گهر توبش وهك من دل پر برین بی
 بو ژیردوسی کورد دایم غه مگین بی ؟
 نه تبهم بو مکتب بو خوینده واری
 بو کسی کمال نه وهك بو باری
 شه گهر خویندنت بو (.) کورده
 میژوی کوردوستان له دلنا گرده
 وا هیوام هه به به خواو پیغه مبهه
 لیل قهوم کوردا زوبتخه نه سه
 یاخوتیجه ده رجوی له مکتب
 بو خوت هه ولته دهی بو بهرزی ولقب
 نه بی به اسباب ژیر خستی کورد
 بو خوینرشتن و بو کوشتی کورد
 ایسه نه مهوی له قانی بهزدان
 هه تا مندالیت بته مه قه بران
 هه بی گه یشتی نه بی به ایشم
 نه بی به نشتر دلهی برینشم
 کوریک ناوی بو من و خوی بی
 ملاتی له (. . . .) نه مهوی بی
 کوریک نهوی بهرانی کور بی
 بو حقی قهومی ، دهوله تان گهر بی

شهادتی منگوری

— ۳ —

نه گهر له سه رته مه بلی چا و نه انداز
 آگات له خوبی له زنی زور جامباز
 نه وهی به غه مزه و غه رام نه تدوبنی
 له چنگک هه زاران خوی کردوه ده رباز
 نه وهی گهره کیه خاکی کا پیروز
 نابی گویی دانه ناله ی جگه رسوز
 باقی استقلال به بی خوین ناروی
 برات بی خانم یکه فدای هوز

له پیش سویند خواردن بو خزمه تی هوز
 تا مین زیانت بکه نهی دلسوز
 ریگه ی زیانت ریگه نه جا ژیه جا
 بو هوز تبه کوشه نوره ت بی پیروز

نه وهی که نه کا محبوب له ناو هوز
 زیانی پاکه و آشنایی دلسوز
 «ده» دوستی به کره ننگ له خو عبوتالی
 نه توانی نیکدا اوردوو گای آلوز

وهك موره ی شه ترنج نا گری آسایش
 نهو پیاوهی خوی کرد به در و آرایش
 چونکه هر وضعی که تو لی بدوی
 نهی موضوعت بو بکا باجایش

ثریا (۱)

روایت از - م . محمود .

- له کاتیکدا که سهریاز « غلیوم » له قسه کانی بوه وه
 « روجیه بیگون » سهری هه لبری و لی پرسی .
 — راسته ؟ نه وهی که نه لیت راسته ؟
 — سهریاز — به کرنوش دانه وانیکوه — به لی گه وره م .
 روجیه بی دهنک بو له دوای نه ختیک بیر کرده وه سهری
 هه لبری گونی : —
 — نهو کچه ... هه ر وه کو تو ناسیت نه ویش توی ناسی ؟
 — ناسیمی ... نهو روزانه شی ژیر که ونه وه که له کوشکه گی
 باوکتا له اسکوتلندا خزمه تم نه کردن .
 — که و ابو چی بکین ؟ چی پی گونی ؟
 — سهر کوزه شتهی خوی بو گیرامه وه ، گونی لهو روزه وهی
 به دبیل گیرام تا ایرو گه لی ناخوشیم چیشته وه .
 — پیوسته رزگاری که یین . بو رزگار کردنی آماده م
 بو هه مو فدا کاربه ک له مه و دوا هه تا خوشکم له زنجیری اساره ت و
 ژبرده ستیدایت خوشی له من حرامه .

(۱) وه رگیراوه .

— گه ورم رزگاری نه کین ... پيوسته رزگار پیت .
 — نه م شوه نه مسئله له مایکم « ریکاردوس - شپول - »
 نه گه به نم بو نه وهی ییری خوبان پی بلیت .

* * *

« روجه بیگون » وهك شیریکی نه نگوراو به نیریکی نیژ له
 لانه کی دا نه هات و نه چو .

« ماری » خوشکی زور خوش نه و بست . له کانیکا که
 له گهل له شکری انگلیز وه ریکاردوس به سهر بازی چو بوو
 زهوی پیروز « الاراضی المقدسه » بو شهر صلیبی ، نه خوشکی
 زور لی کرد که له گهل به پیت ، نه ویش دلی نه شکن وه هر
 دوویان له گهل له شکر چون بو کناری روزهلان .

بنکھی ژین

www.zheen.org

سلطان صلاح الدین له « طبریا » له شکری فرنگی نه فروتونا
 کوردبو وه بیت المقدسی لی وه درگرتبون وه دهستی گوره پی دوباره
 به سهر سوریه و مصر دا دریژ کرده وه .

نه م سهر که و تنه پیروزیه شاهه کانی روز آوای وا لی کرد که
 سهر له نوی له شکریکی به هیزی گوره به نینه روزهلان . له هه مو
 که نیشه کانه وه زه ننگک لی درا نه پل و موسیقه دنیای هینایه جوش و
 خروشی له هه مو لایه که وه هاواری هاوار گران بهرز بو وه بو
 جهاد . لاوو پیر له هه مو لایه که وه به ره و سهر بازخانه کانی له شکر

له انگلتره و فرانسه و المانیاوه نهرویشتن ، هر سه له شکرکی شهری
 صلبی له ژیر سهروکی « بریاروسی » المانی و « فلیب اوغست » فراسی و
 « ریکاردوس - شیرول - » ی انگلن دهریا ههلیگرتن بهره و روژ -
 ههلات سالی ۱۹۸۹ م ۵۸۵ هـ .

سهروکی المانی له رینگا به خن-کاوای مرد . ههردوو هاوریکی
 به ههردوو له شکرکه کپانهوه گهیشتنه عکای بههیز و قایم ،
 هیرشیکیان برده سهر شورهکانی له دوا ی شهریکی خونین
 داگیران کرد .

له شهردا « روجیه بیکون » له شانی لای چپی بریندار
 کرا وه له گهل هاوری برینداره کانبیا برابه تبارخانه .

که سوارهکان له شورهکان دور کوتهوه اسپرهکان و ون -
 بوهکانیان له گهل خویان هینا « ماری » خوشکی سهرباز « روجیه »
 له ناو نهو ژنه ون بوانددا بوو سالی ۱۹۹۱ م ۵۸۷ هـ .

نهو کچه برابه کوشکی صلاح الدین وه ناوبرا به « نریا »
 له گهل جاریه کانداکانی خوی به سهر نهبرد . زه مان وای لی کرد
 که دوا ژبانی دور له نشمان وه هاوریکانی بهوه به سهر بهری .

له کاتیکدا که سهرگوزه شته ی خوی بو سلطان نه گبریتهوه
 سلطان له ناو کوشک و باغهکانا سهربستی نهکا .

بهلام وهك چوله که بهکی اسپر و ابو به ناو کوشکه که دا نه گهرا ،
 چاوی نه بریه باغهکانی و چیاکانی ، آسکهکانی و آسمانی گه وره ی ،

حسودی به سهر به سقی بانده بچو که کان نه برد له و آسمانه دا .
لهوی سهر باز « غلبوم » که ریکاردوس نامه به کی بیا نارد بو
بو پادشا وه خزمه تـ کاری روحیه بوو نهو کچهی دی .

نهو سهر بازه به فیل توانی خوی بگه به نیته کچه که وه هوالی
پرسی . توانی بزانت که چون دیل کرا وه ابستاش چون چاوه -
روانی هه لیکه بو ده ر باز بوون به لام زوری سهر باز که ریگـ کانان
گرنوه شوروی کوشکه که قه له بالفی ربی نادات .

نهم سهر بازه نهم باسهی گه یانده « روحیه بیکونف » . نهو
لاوه خوی گه یانده لای پاشا وه به گریانه وه کهوت به سهر پیماو
داوای یارمه نی لی کرد که خوشکه کی له دیل رزگار بگا .

ریـ کاردوس . دل خوشی لاهه کی دایـ وه وه پهـ یانی
دایی که داواگی بو به نیته جی و گونی :-

— زور چاک بزانه که سلطان صلاح الدین گه وره به ،
ماده وه گبانیکی پاکی هه به . داستانه گانی پیشو وای بو ده رخستم
که له مسلمانانیشا پالهوانی وا هه به که کرده وه و خورده وشتیان له
پالهوانه گانی ایمه کهوتر نی به .

روحیه له بیرت نایه لهو داستانهی که له نریک یا فاوه له گهل
سهر بازه گانی امیر سیف الدینا نوشی بوین نه سپه کمی تیا کوزرا
کچی امیر له حیاتی دوو نه سپی له چا کترین نه سپه گانی خوی بو
ناردم وه داوای لی کردم که شهر به جی نه هیلیم وه تا داوایی
دوام بکم ؟

له بېرت نایه که منیش شیربکم پیشکشی کوره لاره کی کرد
له میانی شیربازیا به راه بهر به سوار چاکی و آزایی وله سهر آره زوی
باوکی ؟

روچیه ایمه له گهل پالهوانی وه کو خوماننا شهر نه گین .
همیشه قاعدهی شرف وه تقالیدی سوارچاکیان له هموو دهمبکا
له پیش چاوه .

نامه یهک بو صلاح الدین نه نوسم که خوشککت بو بگریته وه
چونکی نه زانم تکای من نا گریته وه .

- سهر بازه که سپاسی پیشکشی ملک کرد وه گوتی :-

- نه مه هموو داوای و بیویستی منه له گوره م . صلاح الدین
جاریک له مجلسیکی گورهی عرب لهم وولانه دا گوتوبه تی « تا ایستا
نه ووتر او له وانهی که حکیمان به سهری عربدا کردوه که له یوسف
صلاح الدین کریم تر بوین »
www.zheer.com

ماکی فرنگک نه م نامه یه ی بو ملک سلطان صلاح الدین

نوسی :-

« نهی گوره ۱

« ۱-گری نامه م ، سهر بازیکه له سهر بازه آزا کانم . وه
پالهوانیکه که له شهردا توشی پالهوانه کانت بووه . ههر وه کو نه وان
نه میش آزاییه کی زوری نواند . خوشککی به دیل گبرا وه پیاوه-
کانت ره وانهی کوشککه که ته تیان کرد . ناوی « ماری » بو . ناوتان نا

« نریا ». ملکی انگلیز تکابه کی همه به رامبه ر به سلطانی ابوبی
یا خوشکه که به براکی بدرینه وه یا نهویش به دیلی له گه لیا
پیلرینه وه . جیاوازی مه خه ره میانه ی نه وانه که خوا کردونی
به بهک .

حکم به سهر چوله که به کدا مه که که دوور له هیلانه کی بزی .
« چاوه روانی بر بارم . قسه ی امامتان عمر کوری خطابت بر
نه خه مه وه که له هاوره وه امیر حارث الالبانیم بیستوه و فیروم که
ته لیت « کی انسانان دست به سهر کردو داپکیان به سهر به سی
بو یانه ؟ ! » .

روحیه بیکون سواری خیرترین ته سب بوو وه ته نگی به
زه وی هه لچنی به ره و جیگای سلطان و به ندیخانه ی خوشکه کی
رویش .
www.zheen.org

کرنوشیکی بو ملک ناصر برد . له کانیگدا که چاوه روانی
وه لامی نه کرد دلی لی ته دا و ابوی نه لرزی .

صلاح الدین به زه رده خه نه به کی خوشیه وه وه دست هینان
به ریشیا نامه کی خوینده وه و سهری هه لبری چاری بر به نه و لاره
به شوکا و شیواوه و گوتی : -

- نه ی لاره به خوشیه که وه آره زوی مالکت نه هینه جی . وه
به تاییه نی که هه لگری نامه کی به کیک بی له پاله وانه آزاکانی .
وه دهستی نه م پاله وانه وهک سه ربازیک به رامبه ر به سه ربازیک

نه گوشم . وه نه زانم که ریکاردوس بیری چاک بهرام بهرم داواکی
 ناخه مه پشت گویی . نه گهر زهوی جاریک شیرول و صلاح
 الدینی په پدا کردیت جاریکی تر نه هردوو کبان وه نه وه که هردوو کبان
 په پدا ناکا .

سلطان امری کرد که خوشکه که بدرینه وه به براکی . دهستی
 بو روجه دروژ کرد روجهش خوی دا به زهویا و دهستی ماچ کرد و
 فریسی خوشی به مهرا باراند .

صلاح الدینی ابوبی نه و لاهمی به نامه بو ریکاردوس - شیرول -

نارده وه : —

» نهی گهوره ۱ .

» دهستی نه و سهرازم گویی که له لایه تانه وه نیرا بو . با نه و
 دهست گوشینهی که له لایه نه وهی زکی له میانی مهرا ناسیتی نیرا
 بیگه به نی . برام له گهل خوشکه که یا به دیلی نه هبشته وه چونکه
 ایه بیجکه له دهست گوتنه کانی شهر کسی تر له ماله کانه انا ناهیلینه وه .
 خوشکجان دابه وه به براکی . وه له کاتیکدا که صلاح الدین
 قسهی عمر کوری خطابی له گویی گرت ، بو نه وه به که ریکاردوسیش
 به قسهی عیسی بکات که نه لیت : —

» نه وهی که هی قیصره بیدنه قیصر وه هی خوا بو خوا ۱ »

نهی گهوره نه و زهویانهی که له خارنه کایت سه ندبوو بیان -

دهره وه . « .

چندل پندل پک

کر کرک : محمد نور شیبیر کوی کر رونه

- ۱- آهوی آتوانی و پیت آه کری لزه مانه وهری گره ، له نه قه لادان بو ژبانی برابته تی هه ناده سه لانت هه بیه پاش سه کوه وه خق که سردی خاك آه نه گریته خوی و برا کایش به داخته وه آه لینه وه .
- ۲- آهوی ایت نریک آه بینه وه وهری بگره که له چنگت دا به داخیه وه آه سری و آه بیه بیه ژیر گل .
- ۳- ایشی آه سرو مه خوره سه بینه ، حاجی کوی آهلی : « امین سه به له سه بینه آه مهت به سوز دینی * که حه آهانی زمانه ، نایه نه تخمینی ، به نایه بینه ایم روز هه دا خه لکی هه موو خه ربکی ژبانی هوزو سه رکوتنی ملینه تی .
- ۴- براته یا ، گورگه ؟ یانی آهوی دیت به لانه وه هاور- ی به تیت بکا ، ژبانی کومه لایه تینان پیکوه خوش بی براته تویش دات بکا که له طاقی ، یا خود گورگه ، آه وهری ره نجه روت بکا له هه موو شیکدا رسواو ده ره بدهرت بکا آهیشلی براتم .
- ۵- براته وهیه که بارمه تیت بکا به مال و به دل ، نه ک آه وهیه بامی خز بایه تی خوبت بو بکا که هه ایشی بو هه لکوت وه کو دوو بوشک بینه وه بکا .

بمشی لی گولینموه

پیشکشی ماموستا ا . ب . ههوری

ف : بیکرسی

مه بهس له رهخته گرتن له اشارو ته دیات اصلاح و ریگا -
 نشانده ناک شهرفسه ، به ولامه کی گه لایوژی ژماره (۴) سالی
 (۵) تانا وا ده رکوت که دلگیره منیش وام به ایوه دا رانه -
 ته پرمو که ته ونده کم چیکارانه بن و آموزگار به کانم به خراب
 تی بگن . آیات بیستوه که پیشینان و تویانه (دوستم انوه به که
 نه مگرینی) . جا با بیستوه سه ره و کاری ولامه کت .
 من خوانه خواسته چون به تو ته ایم خوت ناو ناوه (عمر خیام)
 مه بهسی من ته وه بو که کسی به بره وی که سبکی کرد نه بی یاشان -
 به شانی ته و که سه بروا به ریدا یا هیچ نه بی نه ختی له و بچی ، خو
 به ناشکری نه بی شه ره کانی ایوه هیچ فریکی به سه رشبوه و پرو
 سلو بی خیاه وه نی به . تسکات لی ته کم پیم بی کام رباعی له
 رباعیه کانت له هی خیام ته چی ؟ وه ته و که سانه کین نشانت دارن
 که خوت و توت ؟ آیا نشانی (زبور ، بیخرد ، پبره ببرد ، سلام ،
 شیخ نوری) ت داوه ؟ ته گهر راست ته نهرموی پیم بی کابیان
 له پش ته وه دا که بینیری بو گه لایوژی دیویانه ؟ وه کو من بزنام
 تنها بو سه چوار که سبکی نه شاره زات خویندونه وه که به (باشه) به کی

ئەوان دەس خەرو بۆت و لە گەلاوێژا بلاوت کردونەوه . بو
 ئەمەى زور درێژەى پى نەدەىن ئەم دعوایەمان کە عبارنە لە چاکى و
 خراپى رابعیەکان کە لە گەلاوێژى ژمارە (۲) سالى (۵) دا
 نوسراوه حوالەى رآی و وجدانى شاعرو ئەدیبانى کوردی ئەکەىن
 وە بە پەروشەوه تەکبان لى ئەکەىن کە پىرو باوەرى خویانان لە لایەن
 ئەو رابعیانەوه لە گەلاوێژا بو بنوسن کە بە ئەواوى پى لە نائەواوى
 شەرەکانى خوت بپى وە جارىکى تر نوشى هەلەى وا نەپیت .

جنانى ماموسنا ا . ب . هەورى رەختەکى من وە کو فەرەوتانە
 بو زبانی کوردی نى بە ئەما بو شەرەکانى توبە کەرەونەق و نرخی
 زبانی کوردی شکاندووه ، وە هەر کەس بىخوینیتەوه بەهوى ئەوهوه
 (نەفرین) لە هەمو شەربکى کوردی ئەکا ، رەنگە ایوه وا بزانی
 کە شەرەکاتان نۆنەى بلاغت و فصاحتى زبانی کوردی بە وە هەر
 کەمى رەختەى لى بگرى وە کو رەختەى لە زبانی کوردی گرتپى وایە ،
 ئەکیناکەى من رەختەم لە زبانی کوردی گرتووه ؟ وە چۆن من
 قسە و بەندى پىشبانان بە ناشرین ئەژمىرم ؟ چۆنکە هەر کەسە
 نەختى نىگەیشتنى پى ئەزانى ئەوانە هەمو نایابن وە لە جىگای
 خویا بەکار هبىراون . تیناگەم ئەمە چەدخاپکى هەبە بە سەر
 رابعیەکانى تووه راست بو ئەمە بە (هەمزه لە هەبات چى ... لە
 نەورداسەت چى) .

کاکە ا . ب . هەورى —

۱- نازانم جنابت چه نوعه دلیلکت نهوی که نشانت بدم
 بو لهنگی اتم مصرعه (من کذبى پرس بیمه دنیاوه) ، اگه
 نهختی ذهوقی نهدهیت بی نه بوايه بزانیایه که لهنگه ، جگه لهوش
 رباعیهکانی تو که له سه ر آهنگی (مستفعلان مستفعلان) ،
 فهره و اتم مصرعی پی بکبشه وه بزانه چونه وه اگه ر باور
 بهوش ناکدی ههروه کو له پیشه وه عرضم کردی لهنگی و کم و
 کوری و بی معنای رباعیهکانم حواله ی رای شاعرو ادبیهکانی
 کورد کردوه نهوان وه لامان نهده وه .

۲- جنابت نهفه رموی که من (دهنگی حیوانیکی بهسه زمان
 که هه موژیانی له رینی خزمه نی انسانیتدا صرف نکات خوشتره لهلام
 له دهنگی انسانی دروزنی ریاکاری بهدهنگی سپاهی هضرپو
 انسانیت) کچی به پیچه وانهی نهوه له رباعیه کتا نهلی .
 (قسه ی نهزان و پیاوی ریاکار . لای من گه پینه
 یا زهرینی کر) .

لام رباعیه دا وادیاره که تو تفر نهکی له گه پینی سه گت و
 زهرینی کر ، چونکه وه کو قسه ی نهزان و پیاری ریاکار وایه
 کچی له لایه کی تریشه وه له وه لایه کتا نهلی دهنگی نه
 حیوانانم نی خوشتره له انسانی خراب ، نهه چچی به سه ر چچی به وه به ؟
 هه رخوت خوت رد کرده وه .

- ایسه که منال بوین له مکنیا خویندوماه ارض دوو بهسه

(۱) آو (۲) گیل (وشکایی) ، نهمان بیستوه که سه به شه ،
 آو ، گیل ، کا ، آفرین ماموستا ا . ب . هه وری بو خوت و
 نظریه‌ی تازمت که وا انقلابت دا به علمی جغرافیا ، نهمش نه‌خه‌ینه
 پیش چاوی ماموستایان و زانیان بزاین نهمان چینی نهمه‌رمون .
 ماموستا ا . ب . هه وری ، وایزنام بهم قسانه نه‌ختی سه‌رمان
 به‌شانی ایمان ببوره ، تکا نهمکه‌م نهمجاره‌ش وه‌کو جاری پیشو
 قسه‌کام به خراب وه‌رنه‌گرن .

پیشینان و تویانه

- * نهموی له شهر نه‌ایت شیره .
- * نا کونیک نهمگرت ، سه‌د کونی نهمی نهمایت .
- * چو وورگر ، سه‌گت دز دیاره .
- * خانویک تیک دهی نوزت هه‌ر لی نهمیشی .
- * دوپک گه‌رزک مه‌کم .
- * که‌ه‌ره ولوله هاره‌ی دیت ، زگک له برسا قوره‌ی دیت .
- * نه‌گول گه‌نمی دیگه ، نه‌چه‌تچه‌قه‌ی آسیا و .
- * وه‌کو ماسی وابه جاری سه‌ر آو نهمکوری ، جاری بن آو .
- * هه‌ر کس له کراسی خویا پیاوه .

چپروکی نم مانگہ

جو انیتا

« تم باسہ بہ کی لہ کچہ، کوردہ خونیندہ وارہ کا، ان کہ
 « پھر بخان یا ما۔ کی » بہ بہ ان۔ گابزی لہ کتیبہ
 چا پکر اوہ کہ یدا نوسیویہ ، وا منیش بہ کوردی
 پشکشان تہ کم »

قادر صالح خفاف

باسی کچکہ بہ لام ژنہ ، باسی خوشی بہ کہ بہ لام ناخوشی بہ ،
 باسی گہنجیدتی بہ بہ لام پیری بہ ، تہ بہ چپروکی کچکہ ناوی
 « جوانینا » بہ ، ہرچہ نندہ ایستا سردوہ بہ سہر چوہ بہ لام
 باسی تہم کچہ ہمو طہم تہنی بزائیت ، چونکہ باسیکی راستہ و
 رووی داوہ بہ دستقی خوی لہ مفکرہ کہ یدا نوسیویہ کہ خوشہ و بست -
 تربنی ہاورپی بوہ ، « جوانینا » کچہ کارا بہ کی « ماسی گر » ،
 بارکی ہرچی پارہ بہ کی دست تہ کہرت ہمووی ہلٹہ گرت بو
 کچہ کی بوئہوی پینیریتہ مکتب فیری علم و خونیندہ واری بکات .

لہ لایان « کاہی لیبوری » امریکارہ

« ۱۲ ی تشریفی بہ کہم سالی ۱۹۱۹ »

چہندہ دلم خوشہ تہ سرو چا کترینی ہ۔ اوریم دستہ گرت ،

هاوری به کی وایه شانازی پیوه بکم ، خوم بوراگیر ناکربت
 ههتا جار بکتر ته بینه هوه ، کوریک له خزانیکی باش و ده وله مند ،
 له کابه به که ته خوبنی له ته اشمانه هوه ، دوینی شهو له کوبونه هوه «حفله» -
 به کدا چاوم پی کدوت ، آه : چند ایسکی سوک بو ، چند جوان و
 بالابه رزبو ، له و جله توخه شینه دا که له بریا بو ، چاو کال ودهم
 به پی که نین بو ، نهی مفکره می خوشه و بیستم سه جاری نه و دل دالم
 له گهل کرد ، له دوا ی کوبونه هوه که پی وونم - هه ز ناکیت سه به پی
 قاره لاتی له لوقه نته به به کوه نان بخوبن ؟ ... به جور یکی وه ها
 تیکچوم نه منانی چونم پی ووت باشه ، نای « ولپام فان شین » ،
 نای یکی ممتازه سه به پی کی دیت ؟ ...

« ۱۳ تشرین به کم ی ۱۹۱۹ »

سه عانیک له پیش وه خناخوم آماده کرد ، هه به پنج
 دقیقه جاریک نه چومه به و آوینه که توزیک پودرهم زیانر نه دا له
 رومهم ، فرکو هورم نه هات به لاولو به ولادا ، کاتیک زانی خزمه -
 نکاره که مان هات : ووتی به کیک له دهره وه بانگت نه کا ، دلم
 داخوربا زور ترسام به لام له باش نه ختیک هانه وه سه ر خوم ،
 وه ختیک به خوم زانی ههرد درکان به به کوه له انوم و بیله که پدا
 به ناو جاده کانا تی بهر نه بوین ، قاره لاتی کی زور جوان بو به لام
 نیوهی نه رشتانه ی نه و داوا ی نه کرد من نه ، زانی چی به ، زورمان
 قسه کرد ، له و طانه دا ده سق خسته سه ر ده ستم ، نهی مفکره می
 خوشه و بیستم جسم کرد به هیزیکی کاره بایی له په نجه کانیه وه دهرهات

گهرا به هه مو له شما ، بهلام وا بزانه فرقی بی نه کردم ؟ چونکه
وونی « جوانیتا تو کچیکی زور باشیت .. هدر وهه باه « له وه
زیانر هیچی نری نه ووت نه و روژه .

۱۵ ی تشرینی به کم می ۱۹۱۹

دنیا چهند ناخوشه به بی « ولیام » نه سرو کاغه زیکم له باو که وه
بوهات تم قسانه ی خواره وهی بو نویوم ، باو کم نازانیت که من
نه توانم آگاداری خوم بکم ا

« جوانیتا » خوشه ویسته کم پیویسته له سهرم آگاداربت بکم
که خوت بیاریزیت له نه گه نی و خراپه ی تم دنیا بهی که نوی نیای
ایستا که ، تو هیشتا که نجیت له هیچ نازانیت له بهر نه وه ره نگی
نه زانیت من چیم نه وی پیت بام ؟ وه ها نه زانیت له گهر شتیکی
خراپ یته بهر ریگهت نه توانیت خوت رزگار بکیت ، شتی
خراپ له نه وه له وه به ره نگیکی جوان و رازاوه وه به قوه نیکی
مه قناتیسی دینه بهر چاوه ، تو به وه فرق ناکیت هه تا له ده سنت دهر -
نه چیت نه و وه خته هیچ شتیکی نی به بیاریزیت ، خوشه ویسم زور
آگاداری خوت بکم « باو کم نه میم نه کات له شتی خراپه بهلام له
« ولیام » نه ا ؟ چونکه نه وه نده کوریکه باشه .

۲۰ ی تشرینی به کم

نه شه و له ماله وه خوم دزبه وه له گهل « ولیام » چوبن
بو گازیو ، ده سمان کرد به دانس ، هه مو دنیا له فکر چوه وه
چاوم نوسا بو خوم له ناو ده سته کانیای نه بینی ، خوم له به هه شندا

تهیینی له خوشیدا ئهفریم ، وایام نو-اندی به سن-گیهوه وورده
 وورده شعورم به لیدانی دلی ئهکرد چهند خیرا خیرا بو ، له پاشا
 هینامیهوه مالهوه پی ووتم « شهوباش » ، ئهی مف-کری خوشه و بستم
 هرچهند ئهو خوی قسهی نهکرد بهلام من باورم هه به که زور
 خوشی ئهفریم دیاره هه وه هابشه .

۳۰ ی تشرینی به گم

تههشه و له زوره گهی خوم دا سروهی با دیت ، مان-گه شهوه
 ئه دره وشینهوه ، چهند خوم به دلخوش ئهزانم ، توبلیت ههوه
 کچهکی تر وه کو من وا بن .. ئهم نامه بهم ئه سرو له وایام وه رگرت :
 « نازانم چیت پی بلیم به تو . تویی تهئا که له دایکم زیاتر حرق
 ئه گرم وه له ههوه که سبک زیانری ، له و روژوه وه که نوم ناسیوه
 شنبکی زور سه برم به سهرا هانوه ، دنیا له بهرچاو تاریک تهییت
 هیچ ناییم .. ناتوام بهوایه وه .. زور ئه ترسم خوم به برین-دار
 ئهزانم ، بهزه ییت پهبایتهوه ، ئهی « جوانیتا » روونا کیم بدره
 دهست ، هیوام بهدیری دهستم بهدیره دهست ریگم نیشان بده ، ئهی
 پهری به سپی به پاکه که . خوشم تهویت . »

۵ ی تشرینی دووه می ۱۹۲۰

چهند دلخوشم « وایام » گفتی دا که مارم بکات پاش ئهوهی
 امسال کایه تهواو ئهکات « وایام » تهییت به میردم چهند جیگه-ی
 فخره من ئهوم بهییت ایترکسم ناریت .

۹ ی ماری ۱۹۲۰

۴م جاره سهرم سورماوه نازانم چي بلام ؟ داواي يارمه تي له تو
 له کم نهی مفکره .. نا توانيت وهرام بده بته وه ؟ پيم بلي خومن
 گونام ني به .. خه تام چي به .. نه و مارم نه کا قهي چي نه کا ،
 دويني شه دره ننگ ها تينه وه نه متواني بچمه وه مکتب بنوم چونکه
 رخصتم نه بو ، له گهل « وليام » چومه وه مالوه و زوره گهي خوي دا
 به من بلام له وچوه هه بوانه که بنويت .. له پيش نه وه دا بنوم پيم
 ووت « شه و باش » گه رايه وه ووتی « جوانيتا ! منت خوش
 نهوی يان نه ا ؟ پيم بلي نهی خوشه و بستم » منيش پيم ووت دياره
 نه گهر توم نه ويستا به چون نه هام بو ايره له گهل تو به تنها ، له
 پاشا ده تي خسته سهر که مهرم و نوساندي به دليه وه .. له وه خشکا
 سهرم خسته سهر سنگي آ گريک هه لگيرسا و پهری سهند و
 ههرچي هاته بهر سوتاندي ، له باش نه وه نازانم اتر چي روويدا ؟
 « ۰۰۰ » من گوبي ناده مي و هيج گونام نه کردوه ، دووکس
 نه گهر به کتران خوشوبست اتر بارک له لي چي و قانوني چي و
 اصولي چي ؟

۱۵ ی مارت

وليام نامه به کی له باو کيه وه بو هات ، بوي نوسيدو هه ر له مکتب
 بو وه بچيته وه بولای باوکی بيکا به سهر کرده ی « شرکته کی » ،
 باوکی هيشتا به مني نه زانيوه ،

وليام له ليت جاري قسه مه که هه مو جاري نوسراو بکم بو ديت
 له « وليام » وه بوم نه نوسيت که چهند مني خوش نه وبت ، چهند

باوگی دل خوش تهیت که به من بزانت ، هه مو جاریک باسی
شام تهکات ، تهلیت چاره کانی تو هیز مهفتابیس تیدایه .
هه شهویک تهچمه سهرجیگه چاره کانت ته بیتم تیم تهروانیت .

۱۵ ی مایس

له روزانه دا زور لاواز تهیم نازانم بوچی ؟ خواردم هه روه کو
جارانه بهلام نازانم بوچی وها گیزو بی ناقهتم ؟ سبهنی ته بی چاوم
به دوکتور بگویت .

۱۶ ی مایس

اسرو چوم بولای دوکتور ، دوکتوری مکتب نهأ ، چومه لای
دوکتوریک له دهره وه وها دهره کون که نه خوش نیم ، پیم هینا بیمه
دهره وه دنیا له بهر چاوم خولایه وه گیزم خوارد و کونم ، هینایه وه
بو ژوره کی خوم .. سهرم هه لیری مانگم چاوپن که وته وه تازه
هه ته هات له دم کل ، انجا هوشم هانه وه بهر خوم ، تی که بشتم
که سگ پره وه تهیم به دایکی مندا له دوایی دا .

۱۷ ی مایس

ولپام خبری نه خوشی منی بیست ده سته جی هات بولام ،
بهلام نه پشه زانی که من چیمه ، له پیشه وه نه مو بیست خبری
بده می آخری له بهر لومه هه موم باس کرد ، ره نگی نیکچو تهو
روخساره می که هه مو وه ختی جهزم لی ته کرد تهیم که ره ته گورابو ،
چاوی پر بو له خونین خویدا به سهر کورسیه کدا وونی : « تهلیت چی
جوانیتا ؟ مه بیست چی به ؟ له کی مندالت تهلیت ؟ » وونم « مندالی

خومان هی من و هی توبه ، لهو نهئا شتهیه که من و تو هه مانه :
 که و ابو پیویسته بهم زووانه مارم بکیت خوشه ویستم « و لیام وونی :
 » نه بوو نه کراوه ... پیت ته ایم نابی چی بلبم به باو کم ئه کهر
 بهمه بزانیته ؟ خه لک له مه چی نی آه گه ن و چی به سه ر منا دیت ؟
 ناوم .. دواروژم .. ایشی باو کم . من بهمه له ناو ته چم نه کهر
 خه لک بزانیته . گوپی بگروه جوانیتا ، من ته توانم پارهت بدهمی
 خوت دوورخه ره وه هه تا به بینیک که من نازانیته .. آخ ته مه
 دهردی تهو شه و به که هینامی بو ماله وه ، ته بوایه ته مه م له بهرچاو
 بوایه ، به لام بی هوش بوم آگر له ناو له شتا کرایه وه و له
 ده سم دهرچو «

نه مه پشت له سه ری براوا سه رم هه لبری له سه ر سه رینه کم
 وونم : « برو دهره وه ، دهره وه ، دهی ا تونه و و لیامه نیت
 که خوشم ته ویستیت ؟ .. نو زورداری ، دلره نیت ، هبچ بهزه بیه کت
 نی به ، ته ته وی کوره کم بکوژیت .. یارمه نیم له نو ناویت .. پاره ی
 نوم ناویت .. ناوی نوم ناویت .. به لام ته نه ا ته مه ت له بیریت
 روژبیک ته بیت شانازی به کوره که مه وه بکم و کوره کم ته پینه
 جیگهی فخر ، که بو ، ایتر نه گه ربیتته وه به پارانه وه بولامان ..
 من به دنیا ته بی پی بکنم و به تو پی بکنم .. برودهری ، برو
 دهره وه « وستی قسه ی تر بکا به لام نه مه پشت ؛ وونم به روح
 به وجدان منت کوشت ایسناش ته ته وی خوشم بکوژیت ؟ ایتر و لیام

دهرگای داخست و روپشت ، منیش سهرم خسته سهر کوشم وه کو
باران فرميسك له چاوم نه هانه خواره وه ..

۱ ی حوزه بران « له شه مه نده نهری نیویورک دا »

له شه مه نده نده نهر دام نه گهر بیه وه بوماله وه نه م هه مو
خه اکه به بهرده ما دین و نهرون آگام لی نی به ، نه م دره ختانه ، نه م
دارستانانه ، نه م خانوانه ، نه م شانانه ، نه م عطانه ، هیچم چاو
لی نی به ، نه م ارینه ی روخساری « ویام » نه ییب که ییم ووت
بومستله ی کوره کم ، به لام قه یناکا پیویسته له بیر خومی بیه مه وه و
نه م ابیر له کوره کم بکه مه وه ، به و بیره وه هه مو جار بک خه وم
لی نه که ویت به ره حق و له دست زورداری دنیا خوم رزگار
نه کرد و دلم خوش نه بو .

بنکه ی زین

۲ ی حوزه بران www.zheeh.org

که بشته وه ماله وه ، له ریگا به زه ییم به بار کردا نه هانه وه ،
له سهر عطا کهس نه بو چاوه روانیم بکا ، چونکه خبرم نه دا بو ،
دهرگا کم کرده وه ماله کمان تار بک بو .. با به ، با به ، با به ..
باوکم به تنها له ژوریکا به زوبری دالشقبو ، ده سنم کرده ملی ووتم
با به گیان هه زناکی هانومه ته وه ، ووتی « خوشه و یسنم جوانیتا
نه مه نوی هاتویته وه بولای باوکی خوت ، چه ندیم چاوه روان کردیت
به لام ییم بلی کوره کمان چونه ؟ » هوجرک به له شیدا هات ووتم :
« با به .. نه مه ویت قسه ت بو بکم ، پیویسته هیچ له تو نه شارمه وه ،

تو باوکی ، برای ، خوشکی و دایگی .. آه بابا آخو باورم
 بی نه کیت ؟ خوت نه یزانی من گونا هم نی به .. توشی کردم نه و ، نه -
 ماله گمانی محو کرده ره ، به لام بابا به زنا کیت آ گاداری کچه کت و
 کوره کی بکیت ؟ بچن بو کوی نه گه رتو نه یا . گریته خوت ؟
 بچنه دهره وه له بهر باران و سه رما سوال بکن به سه ر جاده گانا
 بسورینه وه و چاره روانی سردن بکن ؟ .. « باو کم وونی » نا !
 نا ! جوانینا هه ردوو کیان لیره نه میان لای خوم ، گوبی مه ده ری
 خوم آ گام له هه و شقیک هه به ، برو له ژوری خوت بنو «
 چومه زوره کی جارام ایتر نه ختیگ فورسی سه رش-انم سوک بو ،
 گویم لی بو باو کم له زوره کی تره وه له خوا نه بارابه وه نویژی نه کرد
 بو نه ری خوا ایان خوش بیت و گونا همان نه گرت له بهر خاری
 کور په که .

بنکه ی ژین

www.zheen.org

۴ ی حوزه بران .

« نیو بورك » مان به جی هیشت بو « فلوریدا » به لام
 دنیا زور خوش بو باو کم زور به ره سه کتبی زوری هینا بو بو
 خویندنه وه .. بو زامه وه ، هه مو روژیک له ری نه چومه دهره وه بهر
 روژه که ، چهند هاوری به کم په پیدا کرد بهس له بهر رابواردن و
 بیان نه ایم من شوم گردوه به لام میرده کم کوژراوه .

۲۵ ی ته موز

دهسته خوشکی کی مکتبم ناوی « ییتی » به دراوسی مالی

« ولپام » ، نه سرو له ووه نه م نو سر اوه م بو هات :

« جوانيتا » ! نو زور كږيت نه گډر وه ها زوو ده ست له « ولپام » هه لگريت ، ايوه په كترتان خوش نه وي ، ايوه نه ناتواني ربك بگورف نه گډر چاوت پي بگورنايه ، روزيك نه ييت زور گه وړه نه ييت وه ايشي گه وړه ي به ده ست نه ييت ، نه و آگای له وه نه يه گمف بو نو نه موسم ، به لام آگام لي يه كه « ولپام » روز به روز لهر نه ييت و بار بگتر نه ييت ، زور نوره و پي تافته گس ناتوانيت قسه ي له گهل بسكات ، هه مو كاتيك له خيالي تودابه ، حق نه يه نو نه نه نده آزار ي بده بت .. نه و ريگه وشو پي نو نازانيت .. »

۳۰۰ شمېرې دووهم

دو يني شهو كوره كم بو ، نه وه چه ندي جوانه گه ليك شپوه ي له باوكي نه كات به لام چاره كاني له چاوي خوم نه كا ، نه مه وي گه وړه پي و خوشي بو م وه كو من چون خوشم نه وي به اكو له دوايي دا لومهم نه كات له بهر نه و خه تابه ي كه كردومه پيو بخته روزيك ييت شانازی پيوه بگم ..

۲۶۰ شوباني ۱۹۲۱

باوكم په كي كه ونوه ناچار بوم ايشيك بدوزمه وه له بهر كوره كم گه پي بگه يه نم له بهر نه وه بوم به « سكرتير » له شركت يكي تجاري گه وړه دا .. باوكم چوه وه ماله وه ايتر كوره كم ناو ناوه « دپكي »

ایواران ۴۴ چمه و ولای کوره کم له گهل باو کم وه کو له به شتدا بم
وایه بهلام به ته نیانین .

۱۵ ی مارت ۱۹۲۳

له باش چاوه روانیه کی زور تم نامه یه م له « ییتی » به وه بو
هات ته لیت : —

« جوانیتا له باش تم هه و نامانی بوم نوییت هه ر نه هانیت هه وه
چهند لیت پارامه وه ، نازانم مسئله چی به ؟ آیا له دنیا ته ترسیت ؟ ته مه
سه ساله « ولیام » چاوه روانه بر سباری تو ته کات ، له گهل باو کبا
بریاریان دا که کچی « کارنه ر » به بنیت ، هه فته که ی تر « ولیام »
هات بولام ته لیت گرابه نو گوم بویت و اثرت نه ماوه ، کچه که
زور جوانه بهلام طبیعتی باش نی به ... »

« ییتی »

بنکه ی ژین

www.zheen.org

۵ ی حوزه برانی ۱۹۲۶

هه مو سالیک له هاویندا تعطیلان هه به .. ایستا تعطیله له گهل
« دیکی » کورم پیکه وه یین ، دیکی گه وره بو به لام نه چوه مکتب ،
پاره کوته که مه وه نه ییرمه « مکتبی دوکتوری » ته یکم به دوکتور .

۱۸ ی کانونی به کمی ۱۹۲۷

نوسراویکم بو هات له « ییتی » به وه کچه که ی هاویرم ؛ ته لیت
« ولیام » ژنه که ی هینا وه ایستا که دوو مندالی لی بوه ، بهلام
ژنه که ی زور خراپه هه مو ده میک ناریکن « ولیام » هه پیشه له

خالدایه وا ئەزانیت ژنیکی تری هه به له جیگه بهك لهم دنیا به دا بهلام
نازانیت له کۆبی ! «

« بیتی »

نهموزی ۱۹۳۰

له گهه ك كوره كم گه راينه وه ، زور زيره كه هه مو جار بك
ئه چیت به لای به له مه كانه وه لای نهوانی كه سه بران نه كن ماسی و
سه وزه یان پی نه فروشیت ، اسرو شتیکی زور سه بر روی دا : —
به له مبیکی گه و ره به لاما نا رویشت « دبیکی » كورم رای كرد بولا یان
به لام ژنیکی جوان هات بوی و لی ی نوره بو وه منداله گانی خوی
ته می كرد كه قسه می له گه له كن و كوره كای به ده ننگه ده ننگ
دهر كرد ، چاومان لی بو پیاویك هه سات به ژنه كای ووت : هه
شه رو ده ننگه ده ننگه كای نه رك نه كیت ؟ له كوره كم وورد بو وه
وونی كورم مسئله چی به ؟ « دبیکی » وونی « نازانم ! هاتم لبتان
بپرسم بزاتم ماسی نه كرت ؟ نه و ژنه هات قیژانی به سه رما و
منداله گانی دوور خسته وه ، وا ئەزانیت من بشر نیم یا خود
ئه یا نخوم ! « له پاشا هه ندیک پاره می كرده ده سته وه و لی برسی نه وه ی
له و به ره وه دانیشه وه آیا دابكنه ؟ « دبیکی » وونی به لی هه پاره به ی
بو نه به م زوری پی خوشی نه بیت ؟ چونكه پاره می پیویسته نه به ویت
من بخانه مكنه به وه ویم كات به دوكتور ، پیاوه كه له كوره كای
برسی « نه ی باوكت نی به ؟ » نه ویش وونی نازانم « دایم ته لبت

باوکت رو بشتوه که تو گه وره بویت و خویندت زور شانازیت پیوه
 تهکات « دهستی کرد به گریان بهرا کردن هات بولام لی برسیم باوکی
 له کوی به بوچی له گهلمان نی به ؟ وونی سه برکه نهو پیاوه چند
 جوانه په نجا دولاری دامی وونی بیبه بو دابکت ته لیت « چاوه کانت
 له چاوی به کبک تهکات له دهستم ده رچوه « نازانم انسانی وهها
 چاک بوچی واکم هه به له دنیا به دا ؟ بشریت بوچ وای به سهرا
 هانوه ؟ کوانی شارستانه نی و حضارت ؟ کوانی رحم و طافه و
 یارمه تیدانی به کتری ؟ کوا ؟

کانونی به گمی ۱۹۳۶

له ایش ده رگرام ، ده ریان کردم له پاش چند سال خزمه -
 نکردن لهم جیگه به ، پیم نالین له بهرچی ده ریان کردم ؟ بهلام
 خوم ته زانم له بهرچی بو ؟ مدیر به کیسکی تری گه نجی دوزبونه وه
 له جیگه ی من ، نازه من پیربوم نهو جوانی به ی هه مینوما ایتر
 قزی سهرم دیز هه اگه را لهم نه مه نه دا ، عمرم هیشنا « ۳۶ » ساله ،
 هه ر وهک دوینی وایه له بهر چاوم که « دیکي » م بو ، پیری به
 دهست خوم نی به نهما گونام نه وه به و له بهر نه وه ده رگرام ، بهلام
 قهی نا کا هه ولته دهه ایشی تر بدوزبونه ، چونکه پیویسته له سهرم
 کوره کم بخرمه مکتبی دوکتوری ، دوو سالی تر .

نشرینی دووه می ۱۹۳۷

لهم ساله دا هه موی ایشیکی ریکو پیکم ده ستنه گوت ، نه چومه

تشریحی دووہی ۱۹۳۹

کوره کم له « طیبہ » چوہ پولى دووہم ، بار بهیہ کم
دەرچو ، هه مو ماموستاگان ستایشی ته کن .

تشریحی به کمى ۱۹۴۰

به کم کورت ایشم پی ناکریت ، زور آزار آهیه من به لام
پبوسته کوبی نه ده می چونکه فیری هه زبه تکیشان بوم ، هه مو
روژ به پیا نه وه جل ته شوم ، زور پاک ته کمه وه ، زوری قوتابی به کان
ریک ته خه م ، هه ر وه ها زوری کوره کم و نوینه کانیا ن هه لته گرم ،
به لام گسیان نامناسن نازان دلم چی به سه رادیت که ته یانیم قسه
له گل کوره کم ته کن .

۱ ی حوزه برانی ۱۹۴۰

هه سرو باو کودا یکی مندا له کانی طیبه دین بو دیده نی کوره کانیا ن،
که من نی به بیت بولای کوره خوشه وبسته کی من ، به په له پهل
ژوره کانم پاک کرده وه نه ها ژوریک مابو ته ویش دوو کوری
که نجی پولى به کم تیدا ته نوشتن ، گه سکم له و ژوره ته دا له و
هانه دا هه ردوو کوره که له گل باوک و دایکیان هاتنه ژورمه وه ،
ژنه کی دایکیان کردی به ده ننگ و هه راو خه ربکی کوره کانی بو
چله کانی پی ده ره هیناو نامشای ته کرد و ژورمه کی به سه ر ته کرده وه
منیش زور لاوازو بی ره ننگ بو بوم و به هاتی نه وان بو ژورمه که
زیتر بی ره ننگ بوم ، له پریکا ژنه که هه اوارى کردمی و وونی :

« هه‌ی پیریژن .. تو بوچی آگاداری جلو بهرگی کوره‌کانم
 ناکتیت ، ئەمانه هه‌مو له سه‌ر توبه ، چاوت لی به چون ؟
 کوره‌وی به‌کانیان دراوه .. راوه‌سته هه‌تا ئەروین بزانه چوون
 خیرت لی بدهم له‌لای عمیدی کلپه ؟ . راوه‌سته » به‌لام من هیچ
 ده‌ن‌کم نه‌کرد ، مێرده‌کی له‌ولاوه سه‌رسام راوه‌ستاو تماشای
 زوره‌کی نه‌کرد و تماشای منی نه‌کرد و له‌چاروم وورد نه‌بوه‌وه
 وه‌کو شتیکی دوزبیته‌وه له‌پاشا له‌ژنه‌کی توره بوو نارده‌یه
 خواره‌وه له‌گه‌ل کوره‌کانی ، پیاوه‌ی مێرد به‌ئهما‌ما‌یه‌وه انجا رووی
 نی‌کردم و وونی : « نکات لی ئەکم له‌ژنه‌کم بیوره قه‌ی ناکا :
 به‌لام یم ناکتیت تو بوچی وه‌ها مات و مه‌لول و پشت ساردیت ؟ »
 وونم : « سوپاست ئەکم هه‌چم نی‌به‌ئهما‌ ایشم زوره‌وه‌ه‌زبه‌ت
 زور نه‌کیشم و ناتوانم ووچانی بگرم چونکه » پیاوه‌که وونی
 « چونکه‌چی » « قسه‌بکه » وونم : « چونکه ئەمه‌ویت کوره‌کم
 بکم به‌دوکتور » له‌پاشا لی پرسیم له‌بابه‌ت باوکی کوره‌که‌وه
 آیاچی ئەکات ؟ سرده‌ یان ماوه ؟ وونم : « باوکی کوره‌کم نه‌سرده‌وه ،
 ماوه به‌لام چیگه‌ی نازانم له‌کویی به ؟ » وونی قسه‌بکه له‌بابه‌ت
 مێرده‌که‌نه‌وه به‌لکو من بتوانم یارمه‌تیت بدهم ، منیش وونم « وه‌خقی
 خوی من له‌کلپه بوم نه‌ویش له‌کلپه‌بو ، ریکک که‌وتین که‌ما‌رم
 بکات آخرسال که‌مکتی ته‌واو کرد . به‌لام له‌پیش ته‌وه‌دا کوریکم
 لی بو : ئەم کوره‌ی ایستام ، ئەو ئەمه‌ی به‌عیب و گوناوه‌ زانی منیش
 نه‌رکم کرد هه‌تا ایستا که‌هه‌ر خه‌ریکی کوره‌که‌م » وونی « ئەه‌ی

نازانی ایستا له کوپی په ؟ به-کو یاره تیت بدات « ووتم : » بهلی
 چندم خوشه ریست ، چند شانازیم پیوه نه کرد ، چند ممتاز و
 جوان بو ، هر له بهر نه و په بهر نه کم کوره کم جیگه ی باوکی
 بگریته-وه « چای پی-اوه که گهش بو-وه ، لی پرسم -میرده کت
 ناوی چی بو ؟ زور لاواز بوم و توانای دلم نه ما وه ختبو بگوم
 پیم ووت « ولیم فان شین » ایتز نه و نده نه زانم که وتم بورامه وه
 له هوشخوم چوم .. سه رم هه لبری تا شام کرد عمیدی کاپه و کوره -
 کم و پیاوژنه کو مندا له کانیاں هه مو به هر سه رمه وه راوه ستاون ،
 نی-فکریم پیاهه خوین شیرینه که دستق کوره کمی گرنو وه وه
 نه نیشتی وه راوه ستاوه .. چاره کانم کوره وشین و برزانگی
 درېژ بو بو بهوی نه وه میرده کم بنا-پته وه و له پریکا ووتی :
 « خلتینه ، نه مه ژنه کمه بیشکشان نه کم و نه مهش کوره کمه
 سهیری کن هر هینی خوم وه هابه ! » له و طانه دا ژنه کی خوی
 هاته پیشه وه و خه ریک بو قسه بکات به-لام « ولیم » نه پیشت
 ووتی : « دمیکه نه ویت بهر-للات بکم ، برو نهوا ایستا طلاقم
 دایت « سه بریکی « دیکی » کورم کرد له نه نشت باوکیه وه
 وه ختبوله خوشیدا بفرم ، نهوا کوره کم باوکی بو هانه وه و له
 نه نیشتی وه راوه ستاوه فرمیسک له چای دینه خواره وه ، انجا سه رم
 هه لبری رووم کرده آسمان ووتم .. « خوابه .. نه و کچه
 پی که سهی بهر-للات کرد بوو گوم بو بو ایستا نه به ویت بروانه وه
 مالی خوی .. »

ئەسى گەنج بو توپىدا (۱)

قىرىق قىراۋى

ناۋەگەم بو توپە ئەسى گەنج ، پشت بەخوتەۋە بەسەنە ،
دوورپىن بە لە ایشو كارتا بزانه كە پىشكەۋەن لە بەر ووردى و
دوور پىنپە ، ھېچ دەست لە خوت مەشو كە ایشو كارەكت
بەدلت نە بو .

گەنجى دەورى كەپشتن بە ھەمۇ بازىكە ، ساتىكە كە پىبوستە
لە سەر ھەمۇ پىياۋىكى راست ايشى تىدا بىكات ، ھەربو خوشى
خوى نەا ا بەلكو بو خوشى و بەرزى ھەمۇ ھاو
وولانى بەكانى .

گەنجى ئەۋدەۋرە بە كە پىياۋ بناغە بەكى تىا دانىت بو اخلاق و
مادانى خوى ، ھېچ سانىكت چىنگەك ناكەۋىت الاپرە لە خىيال و
احمالات .

گەنجان باليان ھەيە ئەيانقىنى بو وولانى خيال ، لە
سەر ئەۋە ھېچ ناپىنى الا خوشى نەبى ، خوى لىك نادانەۋە الاپە
بەرزىن نيازو تىخىلات نەبى .

ۋەزگىرارە .

خلاصه تاريخ الڪر دوڪر ڊستان

امين زكي بهگ

بهشي بهگمي ٽيم ڪٽي به وهر ٿير اوته سهر عهره بهي . به چاپيڪي
ناياب و ڪافه زيڪي چاڪوه بهگي به (٤٠٠) فلس لهم شوينا بهي
خواروه ٿه فروشي ، پيو بهسته ٥٤٠٠ مو خوينه وار ٻيڪ ٽيم
ڪٽي بهي .

بهغدا : اداره ي گهلاويژ .

بهغدا : سوق السراي : مڪتبه عبدالڪرم زاهد .

بو عراق پارهي بوسته ي عادي (٥٠) فلسه

ڪامچي

بينگهي زين

سعيد افراسياب

www.zheen.org

آماده به بو گرتي ٥٤٠٠ مو دعوا ٻيڪ له سايماني و دهره وهي

دوڪاني قونڊلاره

خاوهني ٽيم دوڪانه آماده به بو ٽهوه ٥٤٠٠ مو جوره قونڊه ريهگي
ناياب ، ژنانه ، پياوانه و مندالانه به نرخبكي ههرزانو ڪره سه بهگي
چاڪوه پيشڪشانت ٽهگا ، ناوونيشاني ٽهه بهي خواروه بهي .
» بغداد : شارع الرشيد : بابل آغا : معمل الشمال الاحديه الوطنيه «

باور پی کر اوہ کان گدلاویژ

لہ

سالمانی : عمر قہزاز و ابراہیم دلامارف - لہ جادی تازہ .
سنہ : شہاب الدین محی : ادارہ دارائی
کر کوکٹ : ملا خورشید : مزگوتی قاضی لہ گھرہ کی
حلواجی .

ہواہر : حسین مختار : مکتبہ شمال .
ناران : ابراہیم وکیل . دانشگاه حرق . سالی سہ .

خاقین : عبدالعزیز نور محمد
کرماشان : ابراہیم نادری . خیابان سپہ . سلمان خادم .

زاخو : حسین حاجی رشید
ہمہدان : کک یوسف یوسفی . خیابان عباس آباد . کفاشی
آراکس .

عمادہ : یونس امین آمیدی .
رواندز : علی عبداللہ مکتبہ پیشکرتن .

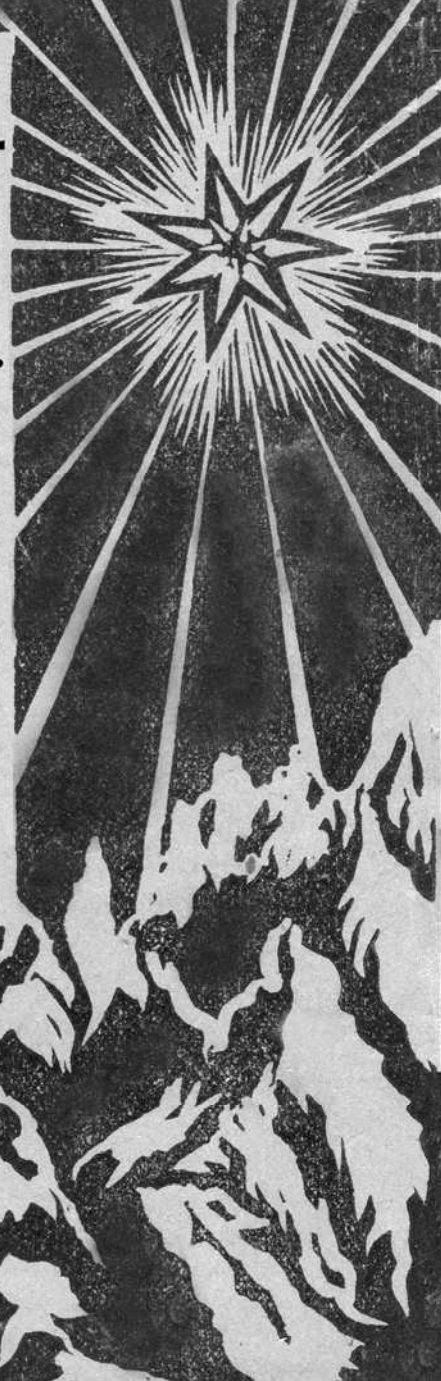
کہ بسمہ : عثمان عونى حاجى ملا

ہر کس ایشیکی ٹہی لہ لایین ٹہوہہ کہ پارہی آہونہ بـدا
یا نارویدشانی بگوری یا بی بہ آہونہ ، لہ وولاتی خوہرہ راستہ و
خو ٹنم شویتانہی سہرہوہ آگادار ہکا .

کے لائویر

رم زمارہ یہ را: زمارہ - ۶ - حالی - ۵

گوران ... ناچی عباس
کشتیہ وانی انگلیز ... قاضی نظام الدین
وہزوان کورد کھور ... ید اللہ رضائی
کورد لہ روسیہ ... حوزنی موکریانی
داہوزی راستی ... کچھ کورد: ن س
دیوانی کہ لائویر ...
تیکلی عقل و آیین ... محمد مظهر
خیزان ... محمد توفیق
مہمی آلاز ... علی یاسین
لی کولنہوہ ... رہ ختہ گر
چھوکی زمارہ ... اور حن
وہ گہلی باسی خوشی تر ٹھ خوبنٹھوہ

ناوونیمتانی گه لادویژو

بنداد - شارع الرشید : عمارة الدامرجی : آبارمان - رقم - ۵ -

مدیری اداره ونو-هین :

علاء الدین سجادی

مدیری مسؤل - محامی فائق توفیق

- آبونہ -

دینار	فلس
۱	۰۰۰

آبونہی سالانہ بو هه موان -

« « بو مه لای مت کورت و قوتایان ۵۰۰
 دانہی به ۸۵

آبونہ به ناوی مدیری اداره وه نه پیری

پیشه کی آبونہ نه پیری

محامی

برهان جاف

له سالیانی وه دهره وهی هه وه جوره دعوا بهك نه گری

محامی

رشید باجلان

له خانقین وه دهره وهی هه وه جوره دعوا بهك نه گری

گه لا ویرتین

گوفاریکی تهدهبی و تهقافی مانگی کوردی به

ژماره - ۶ - سالی - ۵ - حوزیران ۱۹۴۴

گوران

- ۲ -

نامی عباس

۲- له دهوری اسلام مسئله که نه ختی زونا کتر ته بی کونترین جغرافیه زانی عرب (ابن خرداذبه) « ۱ » که بامی عراق ته کا تهلی : « وارداتی ولایتی اوستان شاذفیروز که (حلوان) به جابرته و کوردانه وه ۸۰۰۰۰۰۰ درهمه . « کونه شاری حلوان ته که ویتته نزیک (سه ربولی زه هار) ی ایستا و آوی حلوانی ایستا پوه ته آوی (ته لوه ند) ته لوه ند له « ده رته - گک » دپته خواری ، به ناوجه رگ گورانه کانا ته روا و له خوار خانقین ته رژیته دیاله وه .

(۱) ابن خرداذبه : (له ۳- ایقی قونی نویه می میلادی

لاپهره - ۱۴ .

لههوه وادياره مقصد له جابرقه = كابرکه = گابرقه (باپيراني گوران بي .

۳- ابن فقيه «۱» كه به كي-كي تره له جغرافيه زانه كاني عرب كه باسي مملحهی قاراهان «۲» نهكا نهلی : « كورد و جابرقه خوی بان له و مملحه بهوه نه نارد بو هه مو شارانی جبل (میدیا) لههوه وادياره له ناوه راستی ایرانیس گوران هه بوی . روزه لانیه وانی به ناوبانگت (دی کی) نهلی : « جابرقه له (كاوباره = كاباره) ی فارسیهوه نیزیکه كه مدعاکی گاکه له و نهشی (كاباره) به (خاوهن گاکه له) ترجمه بگری « . به لام ترجمه راستی (گاباره) نه بی (گاسواره کان) بی .

تاریخ زانی اسلام (مسعودی) ش نهام ناوه دینی . كه باسی عشائری كورد نهكا له (الحیل) یعنی (میدیا) ناوی (جابرقی) دینی «۳» . له سروج الذهب نهلی عشائری جبل نه مانف « شادانجان ، لازبه ، مادانجان ، مازداناكان ، باريسان ، خالی ، جابرقی ، جاوانی ، ماستاكان » . مسعودی له (التنبيه والاشراف) نهام قائمه به تهواو نهكا «۴» نهلی : « بازنجان ، شوهجان ،

(۱) ابن فقيه لاپه ره ۲۴۵

(۲) قاراهان نیزیک همدانی ایستابوه له شمالی سلطان آباد .

(۳) سروج الذهب : مجلد ۳ . لاپه ره ۲۵۳ چاپی پاریس .

(۴) التنبيه والاشراف : لاپه ره (۸۸ - ۹۱)

شادنجان ، بوذیکان ، لوری ، جوهرقان ، جاوانی «۱» ... »

۴ - ناوه راستی قرنی ده بهم دهوری هوشیاری ایرانیه گانه له ژیر
 حوکمی بویه به گانی دپلم حکمدارانانی بچوک بچوک ایرانیه له آذربایجان و
 کوردستانا په پیدا بون . سالی $348 = 909$ (حسنویه کوری حسن)
 حوکمی سهر به خوبی په پیدا کرد له ناو شاخه گانی کوردستان به ناوی
 (کوردی بارزیکانی) . له پاش خوی (بدر) ی کوری حوکمی
 کرد له سالی ($360 = 979$) وه وه هتا ($405 = 1014$) . بدر
 عشرته کی پیش خست نه لاجه گانی محافظه کرد . باجی عادلانه ی
 خسته سهر ته وه کی . له نیزیک خوزستانه وه حوکمی ته کرد هتا
 شاره زور . زور جار باسی (جوهرقان) کراوه له ژیر حوکمی بدردا .
 سالی ($405 = 1014$) بدر چوه سهر (حسین کوری مسعود) ی
 سهر داری کورد و قهلا کی (کوسجند) ی محاصره کرد . بهلام
 سهختی زستان له شکره کی ناره خست کرد و له شهر (بدر) له لایهن
 قسمی جوهرقانی له شکره وه کوژرا .

سالی $417 = 1026$ (کاکویی علاه الدوله) به کی له
 آموزا گانی نارد بو حاکیتی (ساپورخواست) علاوه له سهر
 (جوهرقان) . (ساپورخواست) که (خرم آباد) ی ابستایه له
 زاغروسه وه دووره . له موره وا دیاره (جوهرقان) نیزیک لورستان

(۱) له ده ورپشتی گورانه گانی ابستا عشرتی (گاوانی) ه به
 (ن . ع)

ہو . حقیقۃ مؤرخ ابن الاثیر (۱) سالی ۴۱۸ = ۱۰۲۶ ہجری
معاونتیک نکا لہ بہین کا کوہی علاء الدولۃ و قسمی لہ جورہقان لہ
شہریک کہ نزیبک نہاوند ہوہ .

سالی ۴۳۷ = ۱۰۴۶ نوغرو ل بہگی سلجوقی (نینالی) ناردہ
سہر ہمدان حاکمہ کہی (گرشاسف کوری علاء الدولۃ) رای کرد
ہو (جورہقان) . نینالی ہلی کوتاہہ سہر (صیمارا) وچوہ سہر
شمالی غربی لورستان و پہلاماری کوردی جورہقانی دا .

لہم ہمو وقابہوہ و امان بودہر نکہوی کہ لہ نیوہی بہ کمی
قرنی یازدہ ہم قسمی لہ (جورہقان) لہ منطقہ بیکا ہون نزیبک
شمالی لورستان . احتمال ہم (جورہقان) . علاقہ بیکی ہہبی
لہ گہل (جابرقہ) ی (ابن فقیہ) ، یان ٹہو (جورہقان) کہ
منہن بہ کوشتی (بدر کوری حسنیہ) .

(۵) - کتیبی (مجمل التواریخ) کہ خاومہ کہی سالی (۵۲۰ =
۱۱۲۶) نوسویہ و خہاکی اسمدآبادی روزاوی ہمدانہ و ناوی
معلوم نیہ ، لہ لایہن ٹہو و ولانہوہ کہ دراوسی ی ہو ، زور خبردار
ہوہ ہمیش عہینی قسہکانی (ابن الاثیر) دینی وہ وہک ٹہو اعہاد
ٹہکاتہ سہر کتیبی (تاج) ی (صابی) . بہلام ہندی شتی
نازہمان پیشان ٹہدا . ہم ، (جورہقان) ی (ابن الاثیر) نکا
بہ (گورانان) و ہندی تفاسیل ٹہدا کہ لہ ابن الاثیردانی بہ .

(۱) ابن الاثیر : مجلد ۹ لاہرہ ۲۵۱ . چاپی اوروپا .

به مثال تهلی : « که بهینی » بدر « و « هلال » ی کوری نیک
 چو ، بدر مجبوربو له گهل عشیره تی « برزیکانی » خویا شهر بکا .
 بهمه به نوعی دلی « گورانان » ی خوش کرد که له هه مو کس
 زیاتر پیوه نوسان . له گهل تهمه شدا که « بدر » قه لای « کوش -
 خد = کوسجد » ی « حسین کوری مسعود » ی سالی ۴۰۵ = ۱۰۱۴
 محاصره ته کرد له لایهن ته و گورانانوه کوژرا : و قه لای « کوش -
 خد » له سهر آوی « سفید رود » بوه . « بهمه دا وا دیاره که
 بدر ساحه ی شهری خوی گه وره کردیته وه هه تا « سفید رود » ،
 که ته رزیده بحری قزوینه وه .

بهلام من تهه به چه شنیکی زی تی ته گهم . به هه مو هیزم
 گومان ته کم که (سفیدرود) ی کنی بی بجل التواریخ (سیروان)
 بی . ده ساوده س به غلط به سفیدرود نوسرا بی . وه شهره گی
 (بدر) له به شی ناوه راستی آوی سیروانا بونی که له بهینی (زه هاو)
 و (هورامانا) ته روا . بروا ناکم « کوسجد » له گهل « کوسجد » ی
 شرقنامه به ک بی . بهلام ته گهر سفیدرود « سیروان » بی ، ته بی
 قه لای کوسجد « کوچ » بی و ته کدیته نیزیک آوایی « کوسه جی
 هه جیجی » هورامانی نهخت . (۱)

(۱) زیاره نگاهیکی به ناوبانگک هه به لام آواییه . هه روا -
 مبهکان بی یان گونم « کوسه ج » مه عنای « بی ریش » ی فارسی
 نی به . وا گومان ته کم ته هم ناوه فولپیکی هه بی له گهل عشیره تی =

بهم چه‌شنه نهو گورانانه که له‌گهل بدربون ، له‌وبه‌ری سیروان به نه‌واوه‌تی نیزیك شوینی ایستایان شهریان نه‌کرد .

جمله‌بیک له « مجمل التواریخ » نظری دقمان جاب نه‌کا نه‌ویش نه‌مه‌به که نهو گورانانه به ، رم بدریان کوشتوه . نه‌م چه‌که نه‌ها له‌لابن دیلبه‌کافی منطقه‌ی بحری خزره‌وه به‌کار هینراوه .
۶- یاقوتی حموی له جغرافیه نایبه‌کی که سالی ۶۲۳ - ۱۲۲۵ نوسراوه که باسی « جه‌وره‌فان » نه‌کا به نه‌واوه‌تی نه‌پانبه‌ستی به حلوانه‌وه . (۱)

۷- حمد الله القزوبی سالی « ۷۴۰ - ۱۳۴۰ » له کتیه‌کی « نزهة القلوب » که باسی ریگای به‌بنی کرماشان و حلوان نه‌کا که له کردند و ممری به ناویانگی « تاقی گره » وه نه‌روا نه‌لی :

== « کوسه » که جاران له شاره‌زور بون و ایستا پاشماوه‌کی له ناو زازاکانا نه‌زین « مینورسکی »

ه‌ورامبه‌کان نه‌لین نهو شه‌خصه سید عبد‌اللهی ناوه له اولادی موسی‌الکاظمه و « ه‌جیب » ناو آوایبه‌کیه له بهر نه‌وه پی‌ی نه‌لین « کوسه‌ی ه‌جیب » نه‌ک « کوسه‌جی ه‌جیب » ه‌جیب له نه‌خت نی‌به له له‌ونه پینج‌سه‌طات له جنوبی روزه‌لانی نوتشه‌به « ن.ع » .

(۱) یاقوت به غلط جوزقانی نوسبوه ه‌روه‌کو ابن الاثری هاوعصریشی نه‌م غلطه‌ی کرده . معجم البلدان : ج ۲ : لاپه‌ره ۱۵۱ چاپی اوروپا .

بهلام ریگسای گلوگلان نه گه رچی فرسخی دورتره ، بهلام
آسانتره . « (۱)

وه که وصفی نه روان « یعنی دیاله » نه کا نهلی نه بینه دوو
به شهوه به کیکی سیروان ، بان دیاله نه صلی ، دووهم « حولوان -
حولوان - نه لوه ند » که منطقهی حدوده وه له لای « گلوگلان » وه و
له مری ناقی گره وه پهیدا نه بی . له سه ر چاوه بیکی ده
آشگیر آوی دینه خواره وه و له حولوان ، نصری شیربن و خانقین
تدپهر نه بی . « (۲) له مه وه وا دهرته کوی که ناوی « گلوگلان » ی
قزوینی ناوچه رگی گوران نه گریته وه نه وه کو روبری « گلان »
که زور له خوارتر له گهل نه لوه ندا به کدیگد نه بی .

۸ - نزیك سالی ۷۴۴ - ۱۳۴۳ جغرافیه زانی مصری به ناو -
بانگك شهاب الدین عمری به بی مصادری ها و عصر به وه قائمه بیکی
به قیقه عشائیری کوردی کو کوردونه وه . که باسی گوران
نه کا نهلی :

« له به بی شاخه کانی همدان و شهرزور عشیره تیکی کورد ه به
« کوران » ی پی نه لین . عشیره تیکی به قونه . به شیکان شهرکر و
به شی دووهمیان فلاحن . له جیگایبیک نه زین که پی نه لین
« راست » ی نه میرمحمد و جیگایبیک نری که « دهرته انگك » . .

(۱) نزهة القلوب . لایره ۱۶۵

(۲) نزهة القلوب : لایره ۲۲۰

امیر محمد سهر داربانه . ژماره یان پینج هزار کس زیاره . ناخوشی و
ناکوکی یان له ناوانیه « (۱) »

مهادهی -الی ۱۶۳۹ ی بهینی تورک وایران « دهرته-نگک »
به منمی « زه‌هاو » وصف ته‌کا . سرکزی دهرته-نگک که
« ریزاو » . ته‌که‌ویته نهایی روزآوای تهو گه‌لی به که آوی
ته‌لوهندی لی دپته خواره‌وه بو ده‌شقی « زه‌هاو » . بهم نوءه توانیمان
له ناوه‌راسقی قرنی ۱۴ مین تأییدی بونی گوران بکه‌بیت له
جیگاکه‌ی ایستای خویان . به‌لام چهند قرنیک پیش ته‌وه بی گومان
ته‌بی له‌وی ژیا‌ین . سرکزی دووه‌می گوران که هه‌مو ده‌می
له‌گه‌ل « دهرته-نگک » دا جووت ته‌گری « دهرنه - دهرنه‌ک » ه
که ته‌که‌ویته لای راسقی « داله‌هو » له شیوی « زمکان » .

شهاب الدین عمری گوران ته‌کا به‌دوو به‌شوه :

۱ - شهرکهر

۲ - فلاح و ره‌نجیهر .

له‌هه‌وه وا دیاره که به‌شیک آغاو به‌شیک مسکین بویت . وه که
به‌شی آغاگان بو ته‌وی هاتون ، چهند عشره‌تیکی پبشویان له‌وی
دیوه که به سهریانا زال بوون و کردویانن به مسکین .

(۱) شهاب الدین العمری : مسالك الابصار فی ممالك الاقطار

ترجهمی کاترمرس به فرانسزی .

م ۱ : لاپره : ۵۰۶ - ۵۰۷

گومانی چند سببکی تریش نه کری بو به بدابونی طبقاتی
اجماعی له ناو عشائری کورد دا .

۹- له قرنی ۱۳ مینی میلادی به هوی لیشاوی له شکر
مخوله ره گورانبکی تهواو له کوردستان رویدا ، که به پی ره حانه
ایرانیه شاخیه کانیاں سه رته بری . به پی قسه ی شهاب الدین ،
عشائری کوردی « اللسه » و « الباسریه » ی شاره زور له
پاش کوئی بغداد سالی ۱۲۵۸ بو سوریه و مصر هجرتیان کردوه و
قبیله بیکری هانوته چیگایان که ناوی « حوسه » بوه و هیچ
علاقه بیکری له گهل کوردا نه بوه .

« کترمر » که کتیه که ی شهاب الدینی کردوه ته فرانسزی ته م
« حوسه » به ته کا به « حسنویه » ، به هوه ته بیستی به
مائه ی « حسنویه » ی بدر زور محمله له پاش فهوتانی بدر ناوی
مائه ی حسنویه ده رگوتی .

۱۰- له لایه ن بلاو بونه وه ی عشائری غیری کورد له م منطقه به
هندی تفصیلات هه به . به لام . بروای پی نا کری . وه بیجگه له
گوران گومانی هیچ قهومیکی تر نا کری که بو ته ری هاتن .

له گهل ته وه شدا مؤرخن به ناو بانگک « شرفخان » له
مقدمه ی کتیه که ی سالی « ۱۰۰۵ - ۱۵۹۶ » اشارتی گوران ته کا
وه له ناو کتیه که ی به ریکوت و تیکلو و پیکلی باسیان ته کا .
له زه مانیا زوری گورانه کان له ژیر نفوذی کهور و اردلانا بون .

بهمه تاریخی عشائر و امارات نیکل نهی . شرفخان مثلا همو
 کوردی کرمانشان « احتمال سنهش » به کاپور دانهنی . له پاشان
 نهلی : « ۱ » به عشیرنی کاپور نه گوترا گوران . « . وه له
 جیکابیک نربش نهلی « ۲ » باپیره گورهی اردلانگان له پیش
 لیشاوی چنگیزخانا بو سر ایران مده نیکی زور له
 ناو گورانگان ژباوه و بوته حاکی شاره زور دیسانه وه
 له شوینیکی نری نهلی « ۳ » : « حاگمانی برادوست
 له عشیرهنی گوران ، یان له اولادی هلال کوری بدرن . »

له پاشان که بامی کوردی قارس نهکا ناوی « سیاه منصوری ،
 چهنکی ، زهنگنه ، دینی و نهلی « نهمانه (بهشکو سهرداره -
 کابیان ؟) له لورستانه وه هاتون و زوایتکیشی هه به نهمانه نهکا به
 گوران و اردلان . « ی ، خبریکی شرفخان هه بی جایی نظری دقت
 بی نه هه به : که شاه وردی خان حاکی لورستانی شمالی « ۱۰۰۶ = ۱۵۹۷ »
 ویستی دووباره « خرم آباد » بسینته وه ههندی له گورانگان به
 عسکر گرت . « له هه وه وا دیاره گورانگان له زهمانی بدری کوری
 حسنویه وه هه نا نه ووه خته له شمالی لورستانا ماون .

ماویهنی

-
- (۱) شرفخان ، لایه ره ۳۱۷ .
 - (۲) شرفخان : لایه ره ۸۴ .
 - (۳) شرفخان : لایه ره ۲۹۶ .

شاعر ناھری (۱)

عبدالمجید شیخ بہرل

شہو بالی کیشا بہ سہر شارا بہ فر بہرگی سپی دابو بہ رویا
سہرما ہہمو دانیشٹوی شارہ کھی خزانه لانہوہ .
لہ کھاری آوایہ کوه خانوبہ کی داروخاو بہ فر زوری پی
ہینابو ، ہا ایستا تہروخی ہا توزیکی ترا لہ فوزینی خانوہ کوه
گہنجی لہ سہر پیخہنی بہرامبہر چرا بہ کی کیز دانیشٹبو . گہنجی
لہ بہاری عمریا ہستی بہ تریکی ہانی رزگار بونی لہ تہوقی زیان
تہ کرد . چاوہ ربی سہر دنی تہ کرد لہ روی زہردیا رونایکی ہیوانہ ماہو
لہ سہر لبوی زہرہ دہ خہنہ کی خہمباری ہہ بو . شاعرہ ، ہانوہ دلی
آدہ میزاد خوشنود بکا بہوانی شیرین کچی لہ شاری دہ ولہ ہندانا
لہ برسانہ سری گیانیکی پاک ہانوہ خواروہ لہ گہل
بہختیاری خواوہ ندیا بو خوشکردنی زیان ایستا تہ بہوی دنیا بہ جی -
یلی بہر لہ وہی آدہ میزاد بوی پی بکنی .

نہ خوشبکی لہ سہر ہہرگا بی کس لہ زورسہری جگہ لہ
چرا بہ ک کہ ہاوری تہ نیایی بو چہند لاپہرہ بہ کیش کہ گیانی پاک
تہ نواند ... تہم گہنجہ پاشماوہی ہیزی دوا ہانوی کو کردہ وہ

(۱) وہر گراوہ :

سه‌ری هه‌بری چاوی جولان نه‌یویست به‌تیژی نه‌ماشا کردنی
سه‌ربانی خانوه که شوق کات له‌بشت هه‌وره‌وه نه‌ستیره‌کات
بیینی وونی :

ده‌نی مردن ، گیان ، چاوه‌ریته‌وه‌ره ، گریبی (ماده) به‌گه‌روه
له‌ را‌کیشانی به‌زار بوم ۰۰۰ زوکه‌ نه‌ی مردنی شیرین رزگ‌ارم که
له‌ ناو‌ نه‌و آده‌میزدانه‌ی که‌به‌ پی‌گانه‌م نه‌زانن چونکه‌ نه‌وه‌ی
له‌ فریشته‌ی نه‌بیه‌م وه‌ری نه‌گیرمه‌ سه‌رزبانیان . . خیراکه‌ وه‌ره
لام دورخراومه‌وه‌ خستومیانه‌ قوزبنی له‌بیرچونه‌وه‌ چونکی
داوای پاره‌ومالی دنیا‌ ناگه‌م له‌ خوم‌ جی‌ده‌ست‌تر به‌کار نا‌هیم ۰۰۰
به‌له‌که‌ ، ده‌ست‌بردکه‌ ، نه‌ی مردن له‌گه‌ل خوتاجبه‌ میان‌ ناوی
ب‌نوسینه‌ به‌سنگی پرخوشیته‌وه‌ ماچیکی‌ نه‌و لیوانه‌م که‌ که‌هیشتا‌ نامی
ماچی نه‌ دایک‌ نه‌خوشکی‌ نه‌کردوه‌، نا‌ نه‌نا‌ت به‌ر رومه‌نی
دلسوزیکیش نه‌که‌رتوه‌ . خیراکه‌ ده‌ست له‌م‌لانم‌ که‌ نه‌ی آوانی
خوشه‌وبسم :

له‌ نه‌اشت پی‌خه‌فی شه‌رکه‌روه‌ شپوه‌ی آفره‌نکی‌ جوانی‌ ناسک
له‌ نه‌نه‌وه‌ی آده‌میزاد نه‌بو هانه‌ به‌رچاوم به‌رگیکی‌ سپی‌ ناسک
وه‌ک به‌فر له‌ به‌را ده‌سکی‌ گولی‌ هه‌مه‌ره‌نگه‌ له‌ به‌ری باخه‌کانی
آسمان به‌ ده‌سته‌وه‌ به‌ره‌ به‌ره‌ لی‌ نزیک‌ بووه‌ ده‌ستی‌ کرده‌می
چاوی‌ نابه‌ سه‌ر به‌ک بو‌ نه‌مه‌ی به‌ چاوی‌ گیانی‌ به‌ گیانی‌ بی‌بیینی
نیروپر لیوت‌ ماچ‌ کرد‌ چه‌ ماچ‌ کردنی‌ ماچ‌ کردنیکی‌ نه‌وه‌و
زه‌رده‌خه‌نه‌به‌کی‌ تاپبه‌نی‌ دوادوایی‌ له‌ سه‌ر لبوی‌ جی‌هیعت

ماچ کردنیکی دلدارانه لهو سانهدا خانو چولو هول کسی تپانه ماچگه
 له گول و چند لاپه ره بهك له نار تاریکیا بلاو بو بوه وه ...
 سال نی پهری دانیشوی ئه و شاره ههر له بهرگی نه زانیو
 تهه لیا خنکابون ههتا له خه و راست بونه وه چاویان به فجری
 زانین کرایه وه ، یادی ئه و شاعره گهنجه خیرنه دیوه بان کرده وه ،
 آبدیه کی زور جوانیان له ناوه راسنی شارا بو دروست کرد روزیکی
 جه ژنیاں بودانا گشت سالی به ناویه وه جه ژنه پیروزه بان
 ئه کرد ...

آخ ... آده مزاد چند نی گه بشوی .

پیشینان و تو یانه

- ئه گهر خانه دانی ، به خانه دانان خبرداری .
- بریشکی (جو) ئه خوا ، به سا بون دست هه شوا .
- به مو مویری به هه .
- توله به توله ، قازانجی زوره .
- خوی مامره و هیله کی قاز ئه کا .
- دابیکی دز یا سنگک ئه خوا یا سنگک ئه کوتی .
- سواری ئه سپی خه لک بی ههر پیاده ی .
- شورباو به ته مای جیران ههر ایسکه .
- فرژاله ئه وقهره گولی آله ، بهری تاله .
- گهر به جوانداری قهله و ناپیت .

(۱) چه‌ند کورد که لاویژ نه خویندته وه

بمغرا : چرو

هه‌ر چه‌نده ره‌شمالی نه‌خویندته‌واری هیشتا له کوردوستانا به نه‌واری له‌نگری لانه‌داوه ، به‌لام له‌روی به‌کی به‌راوه‌ردی به‌وه هه‌ر تا‌قه ژماره‌به‌کی گه‌لاویژ به‌لا به‌نی گه‌هوه ده کورد نه‌خویندته‌وه وه چرای سه‌د کورده ،

گه‌لاویژ له‌عراق ، ایران ، سوریه ، لبنان ، فلسطین و هه‌ر خوی ده‌رخسته‌وه ، به‌زوری له‌عراقا نه‌خویندته‌وه انجا له‌ایرانا ، گه‌لاویژ بو خویندته‌وه هی ده‌هزار که سه ، به‌لام زیند و کوره‌وه‌ی آثاری پواری ده‌ملیون کوردی ته‌س‌وژمه ،

گه‌لاویژ هه‌ر چه‌نده نویینی خاوه‌ن‌خامه‌گانه به‌لام زمان و فسه‌ی نه‌خویندته‌واره‌گانی کورده ، گه‌لاویژ ته‌ستیره گه‌شه‌کی به‌مه‌مالی کورده‌گانه ، آوابونی بو نی به‌وه بویشی نابی ، چون‌که روحی خویندته‌واری قه‌ومبکی تیدا گیرساوه‌نه‌وه هه‌ر ته‌بی بژی ، نه‌ژی ته‌بی ته‌و قه‌ومه نه‌ژی ، گه‌لاویژ به‌ده‌نگی به‌رز بانگ ته‌کا ته‌لی ته‌ی کورد : من گو‌فاریکی کوردیم ، من چرابه‌کی کوردم ، من ده‌نگی کوردم .

جا‌برام ته‌مه‌راسته ، بو‌راستو درویی ته‌مه‌که گه‌لاویژ تا‌چه‌یابه‌یک روحی خویندته‌واری کوردی بلار ته‌کانه‌وه ته‌م فسه‌ی خواره‌وه‌تان بیه‌شک‌ش ته‌کم :

(۱) خاوه‌ن وونار آ‌گای ته‌واری له‌گه‌لاویژ هه‌به .

ئەوا دەمە دەمی ایوارە بە خور لەزەردە پەرایە ، بالی زەربینی
 بە سەر شاراکیشاوە ، کوردیک و کوردیک و کوردیک و کوردیک ،
 یعنی دوکتوریک ، محامی بەک ، زاتیک و منیش ، لە بەغدادا بە سەر
 جادەدا پێناسەمان ئەکرد ، کتوهر ریمان کەوتە بەر دووکانی بویاغچە بەک ،
 بەکی لە هادریکان ووتی با سەرکەوین قوندرە کاغان بویاغ کەین ،
 سەرکەوتین ، هەریبە کە بەکیک خەریکی قوندرە کاغان بو ، محامی بەک
 سەری بی کلاو ماپەو ، بەلام سەررەستا کە لەولاو دالشتی بویەنی
 ایش ، شتیکێ بە دەستەو بو ئەینخویندەو ، هاوری کەم بە طارەبی
 بەغدا پی ووت « یابا ایش مانجی خەلنا عدنا شغل » سەررەستا
 پی ووت « عینی ماترضی تەگەد فی امان الله هذا الی بیدی اہم عندی
 من کل شی » ئەویش پی ووت « شصار شکو بیرک » سەر
 وەستا سەری بەرز کردەو بە رویەکێ زگەشەو بە عارەبی فصیح ووتی
 « هذه قرة عيننا مجلة گەلاویژ الکرديە » انجا کاکم زانی کەوا
 کوردی بویاغچی کوردە ، وستی تافی بکاتەو بە کوردی پی ووت :
 « جا ئەو چی بە ئەینخویندەو ؟ » ئەویش بوی دەرگوت کە ایا
 کوردین ووتی : « زور اسف ئەکم کە تو ئەلیت ئەو چی بە »
 ووتی « بوجی ؟ » ووتی « چونکە ئەوەنی من خوم ناسیو
 وە خەریکی خویندن بوم ئەوندی گوڤاری گەلاویژ فیری خویندن و
 خویندەو و روح پەرورەری کورد و کوردناسی کردوم هیچ
 شتیکێ تر ئەوەندە کەلکی بوم نەبو . . . هەر بەھوی گەلاویژەو بە
 کە ئەم زمانە خوشەو بستەم — لە خەویشا بە دلانەھانوە کە من

پی بنوسم و پی بنخوینمهوه - ابستا وا نه بنخوینمهوه له سه رفاقهز وه
 قسهی چند ملیون هاو خوینم بپیشان ئه دا که به به کده ننگ و
 به به کزمان ئه نوسریت وه به ناو هه مو قهوه مه که ما بلاو ئه پیته وه ،
 بو من بو نه چرابه کی روناک و پیشه وایه کی کوردایه تی ، واش تی
 ئه گم نه ک من بو هه مو کوردیک خوینده واریت یان نه خوینده وار
 هه روایه ، هه ر ئه وه ندم زانی کاکی هاو رب هه ستا و ناوچه وانی
 برای بو یاغچی ماچ کردو ووتی : « برای شیرین تو خوینده وار یکی
 لا کولانیت ، منیش ده رجوی حقوقم هه ر دووکان به قهدهر به ک
 نه قهلا ئه دهن بو نیشانه ، هیچ له روحی کوردایه تیدا خوم له تو
 به زیار ناییم » منیش که ئه م دیمه م دی سوپاسی به زدام کرد
 که وا روحی خوینده وهی کوردی و خوینده واری چون له میشکی
 خوینده واریکی به رزی پی گه یشتو دا ئه بزویته وه هه ر وه ها له دلی
 هه مو جو ره کوردیکا ئه له ریته وه

www.zheen.org

نگا

گه لی گه سی وا هه به نوسین له شتیکی تره وه وه ر ئه گریت و
 خوی لی مات ئه کا ، نیکا ئه کین ئه گه ر ئه به یات له گه لاییز
 بنوسریت و ووتاره کشی قیمهت به بیدا کات پیویسته لی وه رگه براره -
 کی آشکرا بکا .

کشتیه‌وانی بدناو بانگی

انگلیز « نلسون » (۱)

فاضل نظام الدین

نهم کشتیه‌وانه له (۲۹) سیتمبری سالی (۱۷۵۸) م له دایک بوه . له قوتابخانه‌یه‌کی بچوک له انگلتره خویندوبه‌نی . نهم لاوه ههر له منالی‌یه‌وه دلی به کشتیه‌وانیه‌وه نه‌بی .

له کانیک دا به گوفارخویندنه‌وه . خه‌ریک نه‌بی له‌پر له گوفاره‌که‌دا چاوی به اعلانیک نه‌کوی . که خالی کشتیه‌وانیکی بیوبسته . نلسون نه‌کای له باوکی کرد که بچیه‌له‌ای خالی بو دامه‌زراندنی نلسون له‌م کشتیه‌دا ، باوکی رازی بو به‌م کاره و به خالی سپارد . بو به کشتیه‌وانی کشتیه‌کی بچوک که‌هاتو چوی نه‌کرد بو دورگه‌کانی هندی روزآوا . انجا نهم لاوه مناله چی بکات ؟ چونکه زور لاواز وه‌بی هزبو کشتیه‌وانی بی‌نه‌ته‌کرا سه‌ره‌رای نه‌مه‌ش حه‌زی به‌م کاره نه‌کرد .

خالی بو فیربونی زور هه‌ولی نه‌داو درسی بی نه‌گوت ، به‌م

(۱) به‌کورتی وه‌رکپراوه .

چوشنه بو به کشتیه وانیکي بچوک . له سالی ۱۷۷۳ م دا عمری که بشتوبه (۱۴) سالان ، کرا به کشتیه وان بو نهو کشتیه ی که هاتوچوی نه کرد بو (قطبي شمالي) نومه زور نهرکيکي گرانه بو نهم لاره ، بهلام زور آزبو له پاش وهفتيکي کم کرا به کشتیه وان بو نهو کشتیه که نه چو بو (دورگه کاني هندي روزمه لات) له سالی ۱۷۷۶ م دا گه رابه وه بو سهردانی باوکی ، بو سالی دوايي له امتحان درچوو کرا به کشتیه وان بو نهو کشتیه ی که نه چو بو (چایکا) له سالی ۱۷۸۱ م خرايه سهر کشتی (البمارل Albemarle) که هاتو چوی نه کردبو (نیویورک) و له م کانه وه نهم لاره نادی له مژودا بلار بونه وه . له لای (لورد Iord hawe) زور له پيشه وه بو وه خوشی و بستوه دیسه اوه له لای (واپم) ناوی ده ننگی بنده بونه ژیکام وایم ؟ ولیمی چواردم ، نلسون له لای کشتیه وان کانی تریش ههر آزا دپار بو وه هه مو لی نه ترسان ، له پاش ماوه به ک کرا به کشتیه وان جه ننگی .

نلسون له سالی ۱۷۸۷ م دا زنی هیناوه گه راره تاره بو اننگلتره له گهل ژه کېدا له مالی باوکی (۴) سال پېکوره بون . له سالی ۱۷۹۳ م خرايه سهر کشتی (اجامنون Agamemnon) ی جه ننگی وه له جه ننگی مینای تولون له ده ریای سپی ناوه راست دا له کانی دا گېر کردنی نهم مینایه دا گولله بهک له نرېک نلسون نه کویت وه خول و چو بهر چاوی نه ککویت و چاوی چپنی کور نه یی .

له سالی ۱۷۹۷ م دا دیسان آماده تهیت بو جهنگ و خوده رختنی له جهنگی ده ریایدا له شهری (سنت فسنت) دا آماده تهیت که له گهل ئه سپانیه کان کردویانه ، لهم جهنگه دا خوی ده رختوه ، هاواری کردوه (سه رکوتن ، یا مردن) . نلسون لهم جهنگه دا سه رانه کوی وه کشتیه وانه کانی اسپانیا تسلیم به نلسون ته بن ، لهو کانه به ته بی به گه وری ده ریا ، له ته واری ته و ساله دا گه وری ده ریا (نلسون) ویستی بچی بو تارین ، لهو جهنگه دا گواله بیک بهر دهستی راتی ته کوی له بهر نه وه خوینیکی زوری لی دیت . له هوش خوی ته چی لهو کانه دا سه ربازیک قری تهستی . خوینه که نه وه سیتیه وه .

ایتر نه وه بو به هوی نه مانی ژبانی نلسون . لهم کانه دا معاشیکی بو برابه وه .

www.zheen.org

له أغسطسی سالی ۱۷۹۸ م دا کشتی انگلیز له گهل کشتی فوره نسه دا له ده ریای سپی ناره راست ته چن به گز به کدا ، لهم جهنگه شدا نلسون سه ر ته کوی ته م جهنگه نادراره به جهنگی (نیل) لهو کانه وه نلسون لقبی (بارون) وهر ته گری وه ناوی به هه و دنیا دا بلار ته بیتیه وه .

له سالی ۱۸۰۱ م دا آماده تهیی بو جهنگ له (کوینهاگن) دا بهراره بهر به کشتیه کانی دانبارک له ده ریای بالتیک دا ، له کانی جهنگدا ههژده کشتی داگیر ته کن وه دیسان لهم جهنگه شدا سه رکوتن

به‌شبان نهی . له سالی ۱۸۰۵ دواسالی ژبانی نهی و گه‌وروی
کاشته‌کانی انگلېز نهی له‌جه‌نی (الطرف الآخر — TrafAlgar)
وه سهر گوتنی له‌م جه‌نگه‌دا به‌جوری نهی میژو نه‌یتوانیوه باسی
بکا هتا نه‌سرو .

له‌م جه‌نگه‌دا مهرکټ نهی به‌میوانی وه گولله‌به‌کی به‌ر نه‌کوی
به‌م گولله‌به‌ نه‌سری وه (سنت بول) له‌لندنه‌ن نیزاوه ، انگلېز
له‌جیگای تمثاله‌کانت له‌لندنه‌ن کپپی نه‌لین (الطرف الآخر)
تمثالبکی بو نه‌کن له‌سهر پایله‌به‌کی (۱۶۹) پی به‌رزی . به‌م
جوره ژبانی (نلسون) ی کاشته‌میوان دوابی دی .

چاواډروان

تیکا له‌خوبنده‌واره‌کانی گه‌لاویژ نه‌کین ههر که هر ژماره‌به‌کی
زیاده‌ساله رابوردوه‌کانی لاهه‌به‌به‌پاره بینیری بو اداره‌ی گه‌لاویژ
مه‌به‌شیش له‌مه نه‌وه‌به‌ اداره‌ی گه‌لاویژ نه‌یه‌وی له‌هی هه‌مو سالبک
چه‌ند مجلدبکی لی پبکیینی و بینیری بو مکتبه گه‌وره‌کانی اوروپا و
مکتبه‌کانی تری هالم بو نه‌وه‌ی نه‌م تازه آثاری نه‌کانه‌نی کوردی‌به
له‌وولانه‌کانی روزآواشا خوی ده‌رخاو هتا نه‌و مکتبه‌ه‌ماون
نه‌شیش بیینی ، جانه‌مه خزمه‌تیکه نه‌ی هه‌مو کوردیک پیکرتنه
نه‌سنوو ، چی له‌باردایه‌ دربیی نه‌کا

وهزوان كورد كههور

لاپهريگك له بهرگك دوومه « شعرو تههيات » كوردى

« سى باقو » مابه شنى

گبهرون غرب : برالله رضائى

له شهماره « ۱۱ » ى ساله « ۴ » بهريگك له زيان دوو
 شاعرناودار كوردزوان وه كوفارى آبرومنه « كهلاويژ » نيوسام ،
 چيون له تهو مقاله ناويگك له اشعارو غهزه لهيان نهوردپوم تهراى
 پى بهردن و حالته و روحبهيان ليره لازم زانسم دوو جارى به كه موهه .
 سيدباقو فهشى « فمه شه دى بيگك له نوابح « مابه شت » نهزيك
 شاركوماشان « كه هر نخاصى سيدبايوه ، له وه نه نه شعر به شه فهره
 كورايگك داشته به ، كم گمى له تهى ناوه خومانه پى بهم كه تهيات
 كوردى وه تهى شيربى به وه تى به ، نه هر له فارسى يا زوان خوى
 به-كه له وه نه نه اشكارا كرم انجيش دهن داشته به چيويه كه وه نه به وه
 جه له به تاريخ زيان و مهردنى له كهلاويژ نيوسياس ، لازم وه
 دوو جاره نه به .

زولف بهرچين ، دل براكم حلقه دربى جادوى
 هر درازى چين دوى وهك هر من كوتا دوى
 زولف و چاو و خال و خط ، هر كام و بى لادل نهون
 بهى نه قهر كلى هم نه برد چوار ، نى پورا دوى

هەر که حاجی خان صفت ریبو نا کرنده عشق تو
 خه رهنه عمرش به سوچو ، دلربایی وا دوی
 له مقامه شاعری بابهس وه هاوشانه شاعر درجه به که کات
 کورد چیبو طرف ربانی شیخ رضای طالبانی وه اورحن به گک سالم
 وه میرزا عبدالمجید مجدی زانهسی ، وه چیبون شیوهی دونیابهسه
 که دایم وه مهردمی که اهل دانش وفضان ریو خهوشی نیشان
 نه بهید ، چیبونه بزائم له تهولا دهسته ننگک وه نیار به بوه وه
 سهختی ژیا س ، تابه که چاو و آوازه به هونه رهنه ندی درچورد وه
 پایهی شمری وه چه به یگک رسهید که مامه « حسن » خان حاکم
 که طور که شخص فاضل ووناوه وه زمان خوری وه نه دبئی خوی قبول
 که بدو له به شیوی دراید ، وه ناموقی مهردنی ههر له خزمه تی
 وه سهه بهید ، له بهی به جاری به که له شیح « زین العابدین » خان
 برای مامه حسن خان وه ته به بی جا له دهسه یان سوپاس گوزاری
 کهید ، تهی شعره له ته وه سه .

هم چو زین العابدین خان خوش لقاونیک طبع
 کس نه دی لهم سایه گهردون چهرخ چنبری
 نه ریبا دهس سخاوت ریو وسائل وقت جود
 سهه وه ک حانهم طی لهم دهه رگهش بیو چاکری
 سید طبعی عالی وه خودا دادی داشته به وه ههر له مه ناله یا وه
 ونه نه اشعار شیرین مایل به بوه ، له به کی له قصائد خوی اوشه بد .
 سالار منم سخنورانرا * چون ختم رسل پیمانر

من عیسی نظم و نثرم آوخ * میبرورد آسمان خرانرا
 عنین و عقیم کردی ای کاش * بزدان ، پدران و مادرانرا
 ناهم سر من دگر نژاید * فرزند زدود دیگرانرا
 لایه وا دیاره نهی شعر خواره شکوای دهرونی و نارضاوانی له
 دهن خلقت و زبان خوی به بوه که پایه ته فیشته ره شعراس ، فوره
 جهی افسوسه که چیبونو نه دیب بلندپایه بگک آتاره محوره له « ۲۰۰۰۰ »
 هزار شعر آودارگانی فقط « ۴۰۰۰ » هزاربگی جهم کدریاس ،
 له صورتی هـ هر نهی مخنصر ایپانه به وه چاپ بره سی مقامی
 وه گشت ثابت بود ، ایه نهی « تصدیقهی » خواره که تهنیا له
 نقطه‌ی « شعرو نه ده بیات کوردی » به که نهی وه به که مین نمونه
 قصائد « سی یانو » وه خه نهی وه ره چوه خونه وارانه که لاریژگان .

شوری به سه رم کونه گنه لهم نهی سنی چاره
 هیچ جیگه نهی نمانیشم مه گهر نهی جی که شراره
 گونات وه که مانگک و دوو زرافت وه که عه تروه
 ههر چهن که قمر عه تروه راضم به تضاره
 شور دله مه باعث تاوو گه له گهریان
 مملومه که آگر سبه به جوشه شه آوه
 هم خال و خط دلبره یا لیل و نهاره
 یا هـ هور ره شه ، به رده کسه روی حه تاوه
 چامان نگارم به سوپاه موژه ماچان
 کی له شکر خیوین ریژ ، نه مه وقت چه پاوه

ماچان که غزالان چهرنی شوره زه مینه
 بهس آهوی من جیش که لهم دیده رماوه
 نه بدل گوزهری کهر وه قوله ننگناشی فهرهاد
 بوین ناله به کی دیزنوی لهم دلهی کاوه
 دلبر له خدمت « سید » بی چاره سه ره شهو
 خیوین ربژ به لهم دیده حه تا صبح ده ماوه
 سید به کلام غیر له خط نه بروی دلبر
 بهلم نه وه بزگت نه وه میراوو ~~کتاوه~~

به دلانگی بیانودا

(هیوجیسون) سه فیری وولانه به ککرتوه گانی امریکا بو له
 (وارشو - پاته حق بولانده) ، روزیکیان به نه خوشی له جیگادا
 کورتبو که گوپی گرت له ژوری میوانه وه ده نگی بیانو که نه هات
 زانی نهو بیانولیدانه آسمانیه (بادروفسکی - رئیس وزارتتی بولانده) به
 چونکه له موسیقاره گانی نهو سه رده مه دا له وزیر کرسی تر نهو
 لیدانهی نه نه توانی ، جیسون خزمهتچی که کی بانگ کرد و بی ووت :
 له رئیس الوزرا گهری باغه ره بوینه ژوره وه نه ویش پی رونه وه :
 روی و هه ره نه وه ندهی ووت که مه بهسی له وه بوه آگادارت کا که
 هاتوه بولات ! ..

گورد له روسیه

نومبر ۰ مورنی موکریانی

له پیش جهنگی گه وری راردودا ، گورد لهم چند
جیگایانه دا دایشتوبون :

له ، جلقا و نه خچه وان ، باخچه جیغ ، ده و هلی ، قه مری ،
ایره وان ، گوسری ، قارس ، قافزمان ، ندرده هان ، وه له
ده وروپشتی نفلیس و گهنجه چند عشره تیک دایشتوبون .

نه و گوردانه هموو خاوندی مهر و مالان و آزال و دوشترو
نه سپ و چاره و ابون وه له جیگا هه که و نه کاندای چاندنو جوت و
کیلگیا ن ده کرد ، خاوندی مهر و مالان کان به ها و پنان ده چونه
کوبستانه به رزه کانی سنوری کیشوهری روس و عثمانی ، هر له کیوی
« آگری » به وه هه ناده گانه وولانی نهره بزون ، نه و شاخه به
ره شال و آزال داده پوشرای . وه بو کیوه کانی شمایلش ده چون .
ده سته و تیره کانی کوردی ایره وان و گوسری ده چونه کیوی
(نه له گز) که که و تونه شپالی شاری ایره وان و روز هه لانی شاری
نفلیس و جنوبی شاری گهنجه وه . کورده کانی قه مری و باخچه جیغ و
نه خچه وان رو به شپال ده چونه کیوه کانی قه ره داخ .

عشیره تی به ناوی کورد له ایره وان ، نه مان : زبلان ،
به گران ، بروکی ، داسنی ، چیران ، جه لالی ، هه پدران ، شبخ -

بزه‌بنی ، آریزان ، دنبلی ، له‌نیو له‌مانه‌دا وورده‌ه‌شیره‌نی وه‌کو ، شه‌ره‌فان ، محمودی ، ملان - ملی ، کله‌ش ، مستوگالو ، هه‌ن به‌لام له‌نیو‌ه‌شیره‌ه گه‌وره‌کاندا قوت دراون و ناوی هه‌و‌ه‌شیره‌ته گه‌وره‌یان له‌سه‌ر دانراوه .

هه‌و‌ه‌شیره‌ناه هه‌ر به‌ک چه‌ند تیره‌بیکن و هه‌ر به‌ک له‌وانه گه‌وره‌ی خویان هه‌یه که‌په‌ی ده‌لین مه‌زن و آغا . به‌لام مه‌بری هه‌وان له‌بنه‌ماله‌ی « گولی جه‌وه‌ر آغا » به‌که به‌روسی به‌وبنه‌ماله‌ی میران ده‌لین : (شه‌شه‌دین اوف) له‌په‌ش شه‌ری گه‌وره‌ی په‌شودا ، علی اشرفخان گه‌وره و سه‌رداری کوردان بوه ، به‌میر ناوده‌برا ، هه‌م مه‌بره به‌زده له‌نه‌مه‌نی ۷۵ - ساله‌بو به‌لام هه‌یچ نه‌شانه‌ی په‌ری په‌یوه دیار نه‌بو ، له‌هه‌ستان و دانیشتن و سواری‌دا ده‌نگوت لایه‌یکی قه‌تی به‌ست - ساله‌یه . له‌گه‌ت به‌گودا خوش قسه‌و دلاره‌رو روپاک و داناو ملت به‌سه‌رت بو ، له‌هه‌کومه‌ی روسه‌وه رته‌یه‌ی فخری (گورنا) ی پی‌دراو ، زور به‌ربزو به‌حرمت بو ، که‌مبه‌ک کورته‌بالاو دال‌گوشت و سوروسه‌پی و جوان‌بو ، په‌یاوبه‌ی طلمو نه‌بگه‌یشتوو زرنه‌نگ و وشیار و دوورته‌اندیش بو ، هه‌دیات و شه‌رو دیوانی کوردی زور خوش ده‌وبست ، له‌تاریخی کوردو داستان و هه‌ستران دا شاره‌زایی له‌دیره‌ک نوسبه‌ک په‌ترو ، ره‌وشت و سه‌ر - به‌وردانی هه‌مو اندیه‌به‌گه‌وره‌کانی کوردی ده‌زانی ، گه‌لیک دیره‌یکی ام‌رایانی کوردی به‌نوسینه‌وه له‌لابو ، به‌رگی کوردی له‌به‌ر ده‌کرد ، له‌سه‌روه قاپونیکه‌ی ایخه به‌فیشه‌کدانی روسی به‌نیشانه‌و

دورشمه کانهوی به سهر شاندا دهدا ، کلاویکی ابادین (نه پله) یکی
 ره ننگ خاکی به پیچیکی آوریشمی سورمه بی بهوه له سهر
 دهنه . له نیو مانه کی و له لای حکومت زور خوشه بیست بو ، له
 گوندیک داده نیشته له سهر چومی آراس که بیان ده گوت
 (ره مازانو) له و گونده له سه سه د مال پتربون .

له نیو له و کوردانه دا خویندن زور کم بو ، مدرسه ی رسمیان
 نه بو . سهر گوندیک کوا که له لایک ده رسی به منداله گه وره کان
 دهدا . به لام له گوندی (چاموورلو) مدرسه یکی مله تی هه بو ،
 که له ژبر چاوه دیری امیر علی اشرنخانی دا حاجی یوسف هه سو
 « اوسوی هه سو » نار دوله مهندیکی غیره مهندی کوردی به کران
 به خوبی ده کردو ، و و به بوستی ماموستاو قوتایه کانی خسته ژیر
 دهستی خویه وه ، له گونده کی دا خواردن و به رک و کتیب و
 دهفته روقه له حاجی یوسف دهی دانی و هاوینان بو کوستانی
 ده بردن . له و مدرسه به دا که لیک کتیب ده کرا به کوردی و ده رسی
 شاگردانی بی ده درا ، له و گونده له داینی شپالی کیوی نه گری له
 سهر چومی قهره سو دا هه لکه رتبو نیک چلو هه شت مال بون .
 له و مدرسه به دا به دلسوزی و داپاکی مندال پی ده گه به ندران
 وه ده رسی ژبر به که اکیان پی ده گونرا .

کورد ، له پش شری گه وره ی پشودا له روسیه زور آسوده
 بون شهو و روز خاریکی ده وله مهندی و کاروپیشه پیشختن بون ،

به بی‌گیشه و هراوشهرو دووبه‌ره کی ، هه‌موو وه‌کو به‌ک بو به‌ک
 پشت و په‌ناون مه‌یدانیان نه‌ده‌دالیک دردو‌نگک بن و نه‌شیان ده‌ه‌پشت
 حکومه‌تان لی‌دا‌گبری ، به ره‌وشت و خووی باشیان ره‌کرده‌وه و
 بزرتنه‌وه چاکه‌کانیان دراوسیه‌کانیان متداری خوویان کردبو ،

له سه‌ره‌نای جه‌نگی پیشودا ، نه‌و کوردانه وه‌کو کورده‌گانی
 دیکه توشی شپزه‌ی و به‌ریشانی و ده‌ره‌ده‌ری بون وه گه‌لیک
 کیشه و هه‌رایان به سه‌ردا هات .

له‌سالانی دوا‌ی ریکه‌وتن ، به‌کو دوو کوبونه‌وه ، وه چونه‌وه
 نیشانه‌گه‌ی پیدویان و دامه‌زرا‌نه‌وه . له ده‌وروشتی باخچه‌جغ و
 ده‌فله‌لی و نه‌ه‌ری له‌ابن حکومتی سو‌فیه‌وه اداره‌یکبان بو
 دامه‌زرا ، مدرسه و قونایخانه‌یان بو دانان ، له پاشان له‌گه‌ل
 جمهوریه‌تی نه‌رمه‌نی سو‌فیاتی ریکان خستن نیک ملیونیک کورد
 نیکه‌ل به‌و جمهوریه‌تی بون به‌لام بو کورده‌کان به تابه‌نی مه‌ودو
 دانشکده و دانشگاه و روزنامه و کووارو کتیبی زور به‌نرخ بیک هه‌ترا
 وه له هه‌مو فه‌ن و علم و پاشه‌سازی‌دا سه‌ر‌خران ، سالی مقداریکی
 زوریان بو به‌ته ده‌نیردین ، سالی مقداریکی زل کتیب و کووارو روزنامه
 به‌زمانی کوردی له‌و جمهوریه‌تی به‌چو‌کده‌دا له‌چاپ ده‌د‌ری . به‌بی دوو
 به‌ره‌کی ، له‌گه‌ل برا نه‌رمه‌نه‌کانی‌اندا به‌آسوده‌ی و به‌ک ده‌ست و به‌ک
 دل ، بو‌پیشکوتنی علم و معارف و به‌رز کردنی وولانه‌کیان و پیش‌خستنی
 زمان و ره‌وشتیان تیده‌کوشن کتیبی به‌بای و نرخ گرانان به‌کوردی

داسوزی راسنی

سایمانی : کچھ کورر : ۱۰-۱۱

داسوزه گم زوو وهره ، زورلام شیرین و داسوزو خاوبنی ،
لهو روژوهه راست و چهپی خوم ناسیوه تا اسرو به شوبن هاوربکی
راسنی وه کو تودا خولم دبت ، له تو زیاتر نهمدی ، نهماسی ،
نهمیست ، نهپوه ، نی به و نابی ، ههرتوی ، تو ، ده پی ، سردن
بی ، مهردانه سا بی .

آزانه چابگ سوارانه ، چوارچاکت بکه بهلادا ، بدره غار
بی ووچان وهره بولام ، چونکه درونازانی ، تیغی ده بانی ، چهو -
ههرداری ، هبج کارت تی ناکا ، بهله به بو هانت نهی نه نیا راسته که
له گشت گیتی دا ، ده پی ، سردن بی ، آژانه بی .

وهك بهك نهروانته لات و ده رله مهند ، آزاد و دیل ، جوان و
پیر ، بی هوش وزیر ، وهك بهك باوه شیاف پیا نه کیت نه یانوشی به
خونه وه ، گوپی ناده یته مالی گیتی ، هبج پاروبه کی چهور بهرچاوت
ناگری ، که وا بو بوچی زوو نه ییت ؟ .. ده پی ، سردن بی ،
بهله مه گورج بی .

هه به ، هه و مدرسه و دارالعلوم و مهده کابان به کوردی ده خوی یان وه
هنا بهرگی ملیان ههر وک خویانه شاگردانی کورد ههر به بهرگی
کورد په وه له ریزه کانددا داده نیشن و ده خویان .

له سه‌رماو گه‌رماسل ناکه‌ی ، چاوت نازسی به‌روزی روناک
یا شه‌وی تاریک نه‌که‌ی به‌مالا ، له‌کوش‌کبم یا آشه‌کون ، له‌چه‌قی
ریگا یا له‌سه‌ر جیگا ، میوانداریم پی‌ته‌گیت و ته‌یت به
میوانم ، ده‌بی ، گیانه‌بی ، مردن زروکه‌بی .

له‌گه‌ل نه‌قی تفه‌نگک ، گرمه‌ی بو‌با ، هاژه‌ی گواله‌پرزین ،
بریه‌ی شمشیر ، خرمه‌ی نیزه ، هاوری و هاوده‌می ، منیش له‌وانه‌نیم
له‌تو بترسم یا خودتوم له‌یادچی ، هه‌ر وه‌ها ده‌نگی هاوری‌کانشت
نالهی آزادی‌به ، که‌ آزادی نه‌بی تو بو نه‌بی ؟ ده‌بی ، شیرینم بی ،
گورجانه‌تویی .

آیا له‌تو زیانر دلسوزیک هه‌به‌له‌ده‌ست په‌ژاره‌ی هزاره‌ی ناله‌ی
بچار ، گره‌بی سک سوتاوب ، هاوارای دبل ، لاله‌ی ره‌نجه‌رو ،
ته‌پارانی شه‌یدان ، زریک‌کی به‌ده‌خان ، قوچه‌ی داماران فرمی‌سکی
دلدارانی ناسرادان رزگارم کا ؟ .. نی‌به .. نی‌به .. ده‌زوکه
آزانه‌فریام گوه ، رزگارم که ، ده‌بی ، مردن بی ، چالا‌کانه‌بی .

ته‌بچاریش بانگت نه‌که‌مه‌وه به‌آوازیک له‌سینه‌ی بریانه‌وه ، به
چاوبکی برگرپانه‌وه ، به‌ده‌نگی نوساو که له‌دوولوبوی هه‌لقر -
چاوه‌وه دپته‌ده‌ر ، به‌ده‌شیک‌کی له‌رزوکی خوین تیا نه‌ماوه‌وه ،
به‌خامه‌یه‌کی کوله‌وه ته‌نوسم ته‌لیم : توانای ژیانم نه‌ماوه ، ژیان
هه‌چه‌بی که‌که‌تاسی نی‌به ، ده‌بی ، مردن بی ، دلسوزی
راستی آزانه‌تویی .

دیوانی که لاو پتر

تاریکی کورد و ستاره (خانقین)

نمبر

« خیالی خابنی به رزی ماوسنا » زبور « ایره دا دهن و
چونیه تی شاره دا گو شاده کی شاری « خانقی » مان
پیشان نه دا که به بیری ووردی له سه رزه مینه زیرینه کی
دواره ، شعوری شاعر شابی زگی و هری خیالی به سه ر نه
شاره ی کورد و ستاره کورد و ، و بستوبتی نای ناوداری
به دهنی دلداریه وه له سه ر لاپه ر ی بیژو خوشخوانی بگا ،
له گهل نه وه ش شاره کورد شانشینه کی کورد و ستان که
خاکی خه سه وینی « خانقین » له سه ده ی « ۱۳ » ه می
باش مبلاده وه به خاکی کورد ، آوی کورد ، هه وای کورد و
ده ستکردی کورد بو دانشوانی کوردی دارپژراوه ،
کوردی به کوردی تیا ژیاوه و تیا نژراوه . »

جته بی شبهه شاری خانقین
آوی نه لوه ندیشی وه ک مائی مهین

دینا سهربرد و سهری آره کی
 صوفی ووشکیش نه خانه هه پهرین
 گهر له سهربرد هه نه ماشای آو بگی
 قهت خه فتهت نا خوی دلت نابی حزین
 وینه یی وا کم له دنیا دا هه به
 باغی جوان ، آوی ره واز ، اهلی به دین
 اهله کی کورد و غریب دوست و نجیب
 روو گوشاد ، دلشاد و آزاد و امین
 — سهری نه وشاره نه گن اهلی فلک
 داغ و حسرتبانه وهک نه و اهله نین
 گهر نه ماشای کوشک و خانویان بگی
 وا نه زانی له ندمنه یاخو په کین
 داری خورما ، داری لیمو و پورنه قال
 داری نارنج و کبابی چین به چین
 زینه تی داوه بهش — ارو جاده کی
 آسمان حسرتگشه بو سهرزه مین
 قیصر بی وهک کوشکی قیصر طایه
 کاسی روو خوش و دم پر بیگنین
 معمدی دینی به نارمنز گهر و تکان
 پر له اسلامی حقیقی دور له کین

هر حدیقه‌ی بوی بچی چارون نه‌کا
سه‌ه‌وزه و گولزاره زهرد و سوروشین

قونی گیان وقوه‌تی نوری نظر
مظهری آتاری رب‌المالین

جاده‌کانی منتظم ریک و ره‌وان
پر له آینه‌ده و ره‌وه‌ندی نازه‌نین

بانگک نه‌کن بو اهلی سه‌ره‌ردی ملک
نه‌و به‌ه‌شته (قادخو‌ها خال‌دین)

کزه‌ی ده‌وره

بنکه‌ی ژین

www.zheen.org

پره‌سبرد

« دواوان » که‌ی شوین ماله‌گه‌وره
سه‌ره و خوار نه‌روی به پیچ و ده‌وره

نو به‌رونا کی وینه « بلور » ی
آوی زنده‌گی گشت شاره‌زوری

له را‌گزه‌رتا ، به‌دله‌ی پرخه‌م
روژی رووناکم لی بو به‌م

نه‌نالم نه‌لیم نو ، وه‌ک « آینه‌ه » ی
بو ، شوین ده‌ه‌ستکردی کردگار وینه‌ی

بوج ؟ پیم نانوبنی وینهی « فنوغراف »
 وینهی شربنی نازدارانی جاف
 نمونهی دهسقی پهروهردگار بون
 به دهوری تودا گولی بهار بون
 به « شده » ی لارو « سه‌پوش » ی که تان
 وەك مانگك « که تان » ی چه‌رگیان نه‌سوتان
 وەك مانگك به شدهی تاریکی ده‌بجور
 بورجی « ره‌شمال » یان پر نه‌کرد له نور
 شهوی مانگه‌شهو ، آوانی خه‌وتن
 له دوای سه‌روتن ، کاتی ، تی‌که‌وتن
 نه‌و له‌ش و لاره به « شاپسه » ی مه‌له
 دلی دلداریان www.zineen.org نه‌خسته به‌له
 آی بو « به‌رخاب » نازداری جاقان ا
 « آهو » ی زه‌رباهوی نه‌بهرک‌لاقان
 ماله به‌گزاده و سپرهی سه‌ماور
 رووی ، نه‌و « رووبار » هی وا ده‌گرتنه به‌ر
 ده‌نگی « نه‌کبسا » و به‌زمی « خسره‌و » ی
 لای محموباشا نه‌که‌ونه نه‌وی
 آوازی « باز » و « سه‌قر » و « باله‌بان »
 « حیله » ی مابنی جنسی « که‌حیلان »

ئەمانە ھەمەوی خوا داوی بە جاف
 حکمداری بون بی لاف و گەزاف
 نو خوا آورەکی بون گولارەسکە
 بو سەرچارە کە ، کمی ، لاوە کە
 بروانم ، آخو ؟ جامی فونوگراف
 نشانم ئەدا ؟ وینەیی ایلی جاف
 ئەا ! ئەو دە بدەبەو سەر ئەو سەراره
 ایستا ئەفسانە و نەخشی سەراره
 ئەو درک و دالە و ئەو « قەل » و دالە
 ماوتەووە لە شوپین ئەو گەورەمالە
 نازداران بونە مامی « دواوان »
 بە پومای رازکەر کەوتتە سەراران
 لە تاووی چەوری چەرخێ چەپگەردا
 ئەوان ئەسوتین ، منیش لە ھەردا
 ویل و آواری ایلی سەردیم
 نزیک لە مەرگیم دوربیش لە تاریم
 بو بازی سەراد ھەر « قەیسەرتو » مە
 بەختم شومەو ، باز ، کەوتە وە پشومە
 من بوایل ئەگریم مات و دلخەستە
 رستی خپووتی بە گزادەبیش « رەست » .

له شوبن سه ره ملاو الله اكبر
 « كاري » كار نه تاو « سزيت » به جوگر
 ايستاكري كوچ گوشاده و آسان
 كوا؟ سيرايل كوچي لي خوري بو كويسان

گورانی لوانه و مندالاه

« نه م گورانی به هی « هاوار » هوه « شوکت محمد » وه زنی
 تابه تی بوداناوه «
 به کم - ای نه نهوهی مهردین • هیوای دواروژی کوردین
 هر چه ند که هیشتا ووردین • به لام آزاو نه بهردین
 ایبه بننه دهی ژمهردین
 دووم - ایبهش دهستی لوانین • دلسوزی نیشتمانین
 نهوهی کورد و گورانین • آزاو مهردی مهیدانین
 ایبهش دهستی لوانین
 به کم - ایبه وولات بهروهردین • لهریسی کوردا ره بهردین
 لهشکری دلاوهردین • سهه بازی جهه ننگاوهردین
 ایبه وولات بهروهردین
 دووم - ایبهش فدای وولانین • وهك ایوه به آوانین
 هر به نه مای نه جانین • مه این بی ده سه لانتین
 ایبهش فدای وولانین

به گم - که و ابو هه مو بر این * بهك آمانجو بهك هیوان
بهك آیین و بهك برو این * نهی بوواله بهكتر جیان ؟

که و ابو هه مو بر این

دووم - کی نهلی که ایبه جیان ؟ * چون نهزانن ایبه و این ؟
ایبه هه مومان بر این * بوفدای کورد خلق کر این
کی نهلی که ایبه جیان ؟

هه مو - ده ساورن نهی لاوان * نهی جگرسوزی کوردان
وهرن با این هه مومان * بچین بو کوری مهید

ایمه که کچین

نهه شرانه هی « پرشنک » و « نه شجبل »
چوته کچه کهی « قانع » ن نهله دی « شپوه گو بز ان » له
هه ربی « پینجوبین » وه ناردویاه بو که لویژ «

ایبه که کچین دلبه ری دلداری جوانین
فونچهی چه مه نی نه وره سی باغی گه لی کوردانین

نه ستره له روی ایبه چلون شمله نه به خشی
روشنتر و پر نور ، وه کو مانگی جوانین
وصلی حرمی ایبه له بو خادی کرده

بو بی هونه ری خاکی وطن نهی حرامین
بی قیبه ته لای ایبه یقین ده وله تو جوانی
طاشق به هونه ر مه سی غضب تینی ده بانین

شەق لەو کوردە وا دەس بەخەنەو مەیلی حەمامە
 قوربانی کوری سەرکشی کوردانی زەمانین
 وەحقی بەصفا، صف ئەبەسین روژی سەیاخت
 مایل بە کوری کوردی وەکو شیری زیانین
 ئەم دەربیی لە پێپانە لەپی بی هونەری خاک
 ئەم ایسە لە سەرمانە لە سەر بەدەلو ناپاک

ایمە کە کەچین قوربەسەر و مات و حزینین
 بویی کەسی ئەم خاکە جگەرزام و برینین
 ئەهی کومەلی لاوانی کوری کوردی خەوالو
 بومەرگی وطن ایمە هەموو الیسەشینین
 چون ایووە هەموو بی خەبەر و پاره بەرستین
 ایمە بە غضب دابەغەم و دیدە گرینین
 خوزگابە لەجیبی ایووە صفی ایمە بوایە
 ئەتدی کەچلون حاضری مەیدانی بەقینین

داخان ئەوێبە ایمە زنو ایووە پیاون
 ایووە لە هونەر بی هونەر و ایمە متینین
 ئەو روژە کەوا جەژنە لە ناو کومەلی ایووە
 ایمە هەموو بوایووە خەریک زاریو
 ئەم دەربیی لە پێپانە لەپی بی هونەری خاک
 ئەم ایسە لە سەرمانە لە سەر بەدەلونا پاک

ایمه که کچین هر به کچی حاجزو پیرین
 دامار و سراسیمه و بی شوق و اسپرین
 افسوسه که ایوه کوری مهیدانی نراعن
 زور حقیقه کهوا ایمه خه ربک نان و هه و برین
 بی خاره نین ایسته که نه گینه بهری نشان
 وهرنه به خدا مابلی کوردانی امیرین
 شیردهرچی له بیسه ، چه به نیری چه به می
 لکن نه مه زور عیبه که بی بهت و ظه برین
 قانع به هه مو طبی غه زخوانیه کی وه
 شاهیده کهوا ایمه هه مومات و فقیرین
 دوینی کچی نه یوت به کچانی وطنی کورد
 اعلانه ایما ، هه رچی کیرین و صغیرین
 تم ده رپی له پیدمانه له پی بی هونه ری خاک
 تم ایسه له سه رمانه له سه ر به ددلو ناپاک

وه تیره

م. ط. روهی

هر تونی وه شیم وه نان هه روهش بی
 چه دهر دو به لار دیلی بی بهش بی

یا «۱» کبوتر دل گیر «۲» بیسه وتو نیا
 بههشت وینا و تو نهرنه بو نیا
 دل گرد سههتابو بی ریاو دروو
 پهی آزادی تو دهنگی بهرز چرو :
 دهخیل هه کوردا گیانم فدانا
 چه «۳» میو کپله ندی وه رو دمانا
 جهی گینه کام خاک وهشتهرا
 کهی چه وهتهنی جوانو خاستهرا ؟
 وههار نه گهر ههن بهشو ایه کون ؟
 شادیو سهه ربه سقی پهی ایه چه کون ؟
 وه نه نو خهلقی پهی چیش بی غه ما
 پیشکو «۴» کوردا چی ههر مانه ما ؟
 بهی خاکه با که وه تهن فسه م بو
 تا گوشو هوشو چه مو چه سه م بو
 پهی سهه رکه وتو نو نه ما مو که مال
 خه رج کدرو آیین هه قلو گیانو مال
 وه تهن (کاردوخی) فامش لاشه بن
 پهی تو طاشقیش چه هه دبه رشیه بن «۵»

-
- (۱) جیگایکی تر : (۲) وه کو : (۳) چاویک بگین .
 (۲) پیشکه ، جولانه ، نپشان : (۵) دهرچوه .

(۱) غزول

صافی

ٺو په رچم و نه گریجه هه موی دوشمنی دینه
 ٺو زوان و رووه آفته تی - هر رووی زهینه
 عشقت له دلم تابه نهك طارضا قوربان
 وهك طری شامان كه له هر رووی ننگینه
 طالم چه دهزانی كه ٺم كوشتهی كبه
 له و تیری موزمت ظاهره دایم كه به خوبینه
 بماره دلم چه ندی چه قای دهی حقه اما
 حی رحه گولم چونكه ره قیب وا له كه مینه
 دل بوته كه باب بو مهزوی ددهی مه ست
 قوربان له وه معلومه كه لیوت نه كینه
 جانا و هره وا غه رقهی طوقانی سرشكم
 بی نوحی وهقات نابی نجام به سفینه
 « صافی » كه له خاکی دهری تو دووره به قوربان
 سه كه رگی نه بی هینه چلون قابلی ژینه ا

(۱) ٺم شعرا نه لالین « سلجان » رواندزی به وه نیراوه بو

كه لاویژ .

بادی ونه

هرویر : رهنگه ریزانی

ههله، سم وه ختی به یانی سه بری کوردوستان نه کم
 دقتی باغو گولانی حتی عدنان نه کم
 بی نه ام سا نهی وطن من هینده بو تو مخامم
 روحو گیانی خوم له بو تو گهربلی قوربان نه کم

جار به جار گهرمن له بو تو، آهو ناله بی وطن
 حقه بومن؛ چونکه بو کورد ناله و نه نغان نه کم
 نه م دله من گهرچی نازانی که ما یوسی چی به
 نه م چیا پرده ردو غم من چه زند نه بینم، ژان نه نه کم

قطره ی فریبسک آخو لانه با دهر دو غم؟
 یانه بو لاجونی زلت خزمه تی کوردان نه کم

تا کولاجی دهردی برسیتی و رووتی و بی کسی
 من گوناحی دوژمنانی قهرمی کوردوستان نه کم

تاله دمس وحشی وجهات دهرکدی قهرم و وولات
 سجده بو نمثلی علم و فلسفه و عرفان نه کم
 ماتی کورد «رهنگه ریزانی» وهها موشتاقه بوت
 من فینلهم ههر ده مپک بوت آره زوی سوتان نه کم

تیکمہ لی عقل و آس

پیارہ : محمد مظہر

لہر تھوہ امروز لہ ہم مولایہ کورہ ہرہ ہرہ دہستی دراوہ تی
 بو پیشختنی ایش و کاری کومہ لایہ تی و مایہی رزگارہون لہ
 چتورمی کویلہی ، تہم ایشہ گہورہ ہیش بو ہمہو تیرہ بک بہتہا
 بہشتیوانی عقل کافی نی بہ بہا کو بو بناغہی اسامی بہ ہرہ وی آینی
 معقولیش پبویستہ بہوبونہوہ منیش تہو علانہی کہ لہ ماہینی تہم
 دوو مہدہ دایہ تہخہبہ پیشچاری خونہدہ وارانی خوشہ و بستق
 گہلاویژ ، ہیوادارم تہ گہر کہ مو کوریہ کیشی تیدا بدتری ایم تہ یورنہ
 بناغہی تیکہشتن و زانین چی بہ ؟ بناغہی تیکہشتن بو آدہ میزاد
 سہ شتہ - ۱ - حواس - ۲ - دورینہ وی شت بہ دلیلہوہ - ۳ - خبری
 راستہ گو ، عجبا بہہای تہ ماہ بہرا تہر بہ علمی آدہ میزاد تہ بی چی بی ؟
 - ۱ - « حواس » تو تہ توانی لہ ہمہو شتہ کدا دوودایت ہی
 بہلام شتیک کہ بہ چاوت تہ بیینی یا بہ گوہی خوت تہ بییی ناتوانی
 ہکریتہ شکورہ ، کہ وونت فلان شتم دیوہ معنای وایہ کہ بہ منتہای
 بی تردیدی و آشکرایہی تہوشتہت نشان داوہ ، کہ وا بو حواس
 ہو آدہ میزاد لہ دہرجہی یہ کہ مدا ریگہ بہ کی آشنا و کلاروشنہ بہ کی
 سہر بہرہ لایہ بو چاوی کہرتنی طالبہ میکی تر ، بہرہ نگیک کی وہا تہ گہر
 تہو کلاروشنہ بہ بگیرت دنیا لہ ہر چاویا بہ جاری تاریک تہ بی :
 مثلا تہ گہر مندالیک بہ کہری و سکویری لہ دایک ہی طالبہ

دەنگ و دەنگی لەلا هیچە ، نەت نایە بەدلیا سوری و سەپایی ،
 دەنگی خوش و ناخوش چی بە ؟ ۱ .. ئەمانە هەمو وایە بەلام
 بزاینن آیا رەوایە انکاری شتیک بکەین کە بە حواس نەماندیووە .
 ئەلا : رەوایە انکاری طالەسی ئەو جەسە لایفە سەاریانە بکەین کە اێە
 نە بە چا و ئەیانینین و نە بە گۆبی دەنگیان ئەپین و نە بە دەست
 فرقیان ئەکەین ؟ .. یاخود ئەلین ئەم حواسانە ئەوان و هەموشتیک
 بە اێە نیشان ئەدەن بە راستی یان نە ؟ ..

لە پیش هەموشتیکدا وە لە پاش ئەو کە ایم پرسیت حواس
 چەندە وەرەمات دامەووە پێنجە ئەگەر بایم شەشە دیارە نا چیتە
 دێتووە ، بێجگە لەوە کە هەر لە کۆنەووە حواسی پێنجە بەناوایانگە
 نەنانت ئەو مندالە ووردەلانی « بکالوریا » یش کە علمی نفس
 ئەخوین ئەزانن لەم پێنجە زیاتر نییە ؟ چونکە کە لە باش رینگا-
 روشتن ماندوو بون ئەینی وە لە پاش درەنگت خواردن و خواردنەووە
 برسێنی و تینووتی دەرك ئەکا ئەزانن کە ئەم جەسە مەنوی بە بە هیچ
 بەک لەو پێنج حواسە بوی دەرك ناگری بە-کۆ بە حسیکی ترە کە
 پی ئەلین حسی مشترک ، یاخود بەکی چاوی ئەنوقینی وە دەستی درێژ
 ئەکا وە یا ئەیفونجینی ئەم کردووە بە دیارە بە هیچکام لەو پێنج
 حواسە نییە بە-کۆ بە حسیکی ترە کە پی ئەلین « حاسە مەنوی » .
 هەر وەها بەکی شور کردنی بە سەرمارگەرما و موازنە مەلشی
 خوی لە روشتنا یا وەستانیا وەنەبی بە بەکی لەو پێنج حواسە بیت ،
 بە-کۆ بە حسیکی ترە کە دوزرادەتووە لە ناوی ناوینی گۆی گپانی

دلدا نابه ته گهر تهو حسه نه بیږی تهو کیانداره وه کو سه رخوش هه روا
 سه رسام ته بیږی ، که و ابو ده رکوت که حواس ناته واوه ؛
 چونکه شق تهواو قبولی زیادو کمی ناکات ، هر وهما ته رهش
 زانرا که له طالما زورشت هه به یاده رکی ناکه بن یا ده رکی ته که بن
 به لام نازانین چونی ده رک ته که بن ؟

آیا تهم مقداردهش که ده رکی ته که بن به تهواوی و حقیقی خوبه بی
 یام به ناتهواوی و خلافی حقیقه ؟ .. به یک دهنیک ته بیته و
 رهنیک ته بیږی عجبا هر وهما هه و دهنیک و رهنیک ته بیته و
 ته بیږی ؟ .. یا خود به له رهنیک که مارمی روزه ریگابهک دووره و
 به داریکه وه نشتونه وه ، وه بیایونک له دووری ده فرسخ ریگه وه
 ته روا به ریډا تهو که سه عجبا ته یانینی ؟ .. به یک که گویی هه به
 به ده رجه به کی وهما قابله گویی له خسه ی پی بیرو له بهک بی که به
 سه رخولا ته روا جاله بهر تهوه که تهو خسه به ناپیته ره وابه انکاری
 تهو خسه به بکا ؟ یا انکاری بونی پیایونک بکا که له بشت دبوا -
 ریگه وه به ؟ نه ! .. رهوا نی به .. به مه دا ده رکوت که پیاو هه ره
 ته اندازه به کی محدود له طالمه دا ته توانی بیږی ، عجبا تهم مقداردهش
 به حقیقی خوی ته بیږی یان نه ! ..

به یک به نهجه ی ناوه راستی له سه ر په نهجه ی شاعمانی داعه نی
 قه له یک ته خاته به یښانه وه ، تهم قه له مه دووه ، یان به که ؟ یا خود
 چیه که بهک راست و رهوان له ناو آوبکا دا ته نی که چی له پیش

چراوی لاره، یا بده شقی-کا نهروا، که له بهر چاوی نه بیته آو، نه مانه
 له بهر نه به به که حواس شوین لی وون بوون نه گینه
 نه، له به که دووه، نه چیل که لاره، نه له که کش آوه
 مادام که نه به های حواس بو به نه نیا نایه مایه ناسین و زانین بو
 آده میزاد، ههروه ها خیالیش دسان محدوده و « دواداره »، چونکه شت
 یا خوی یا وینهی نه که وینه دائره ی حواسه وه خیال وهری نا گری
 ناچار نه بی پنه ما به عقل بهرین به لکه بو دوزینه وهی حقایقی
 هه موشت ری-گیا بکان پیدان بدا...، عقل مزینی به سهر حواسا
 زوره؛ چونکه پیدانی داین که نه قهلام دووه، نه چیل که لاره، نه لم
 آوه، به لام نه وه ندهش هه به نه کهر نیف-کربن نه زانین که عقایش
 ناتوانی حکم به کا به سهر هه موشت یکندا مه کهر وه ختی نه بی که رای -
 گری له بی بی دوو « خدا » « وه خت، چی-نگه » چونکه بشر به طبیعت
 پر سبار نه کا: نه لی « که ی » و « کوبی »، مثلا به کی نه بیعت شاریک
 دروست کراوه به لام نه له روز هه لانا به نه له روز آوا هه و نه له هه و
 نه له زیر عهرز، یا نه کهر بیعت جه-نگیک هه به به لام نه دوی بیوه
 نه اسرو و نه له هه و پیش، دیاره تو نه مانه ی لی ناسه مینی؛ چونکه شقی
 محاله به و جوره که نه و نه بیعت، که و ابو زه مان و مکان بو اح-کاسی
 عقلی بناغه و له-نگه رن، هه ره وه ها دهر کهوت که عقایش محدوده
 به وه خت و چی-گاوه له به ره آوه زور حقایقی طامسی مان هه ره بو
 روشن نه بووه، که و بو بو پاریز-گاری و آ-ابش و داد-گری « له بهر
 نه وه ایش پنه نا عقل پیک نایه؛ چونکه عقله که خوی پیوستیه تی

به کومه کی شَبکی تر که - آینه - ، آده مزاد له روبه کی ناچاری به وه
 محتاجه به آبن ، انجا مبدئی هم آینهش نه بی به شَبکی تر بزاری
 که ایسه نمیری به « وحی » لی نه ده بنه وه و عقل له ریگگی
 یستن و بیر کرده وه نه بزانی نه گینه و نه بی له حقیقتا جیاوازه که
 له به بیانا بیت ؛ آینی راستو ته و او له گهل عقلی ساغا له مبدئه کی یا
 به که نه گرنه وه بو که بشتن به آمانج یارمه نی ده ری به کن ،
 هچیان بی نه وی تریان هه لئا کن و به آوات ناگن ، یعنی بو آبن
 عقابک پیویسته که وه ده ری گری وه بو عقایش آینهک کئانه وای
 خوی بی ته و ارکا .

بو اثباتی همه که آبن ریگگی رزگاری و آیشی آده مزاده
 نه لئن : آده مزاد فطرتا حازه قازانجی خوی نه کات ، یعنی هچوره خوی
 ایشیکی باش ناکا تا چاکه خیریکی زوو یا دره نیگی خوی نی دا
 نه بی ، باور نا کریت که آده مزاد هه ر بو قازانجی غیری خوی
 ایشیک بکار هچنی تر ، آیا نه مریک نه کوی که به کی نه ما ده
 فلمی بی و زور هزارو برسیش بی وه بروای به جزای پاشه روز
 نه بی نه ده فله بخانه سندوقی هه توانه وه ولای که سیش نه یلیت و
 حازه سیش نه کا کهس بی بزانی ؟ ، دیاره همه عقل قبولی نه کا ،
 به لی ربی نه کوی لذتی انانیت جار جار هم جوهره ایشانه به انسان
 نه کا به لام پایه دار نی به ؛ چونکه نه و انانیتش بی مایه و غایه نی به
 نه گه ربی مایه و آمانج بی پایه دار نایت ، که و بو نه و کهسه ی که
 له گهل برسینه نی و بی نه وای خودا به دزه وه به بی نه وه لای کهس

بلیت ده فلسه‌گی خوی بخانه سندوقی مه‌تیوانه وه هر که سینگ که
بروای به باشه روزو جزای چاکی مه‌یت .

ته‌گه‌ر بونری آده‌میزاد به‌پشتیوانی عقل ته‌توانی رزگاری و
آسایش له‌ته‌رزا بلاو کانه‌وه وه‌کو زورچار که‌قوانین و دستوران
باقی له‌م دنیا‌به‌دا دانراوه : ته‌لین راسته‌ته‌م قوانین و دستوره
که‌دانراوه کفالتی زورشت ته‌کن له‌چاکه به‌لام ته‌گه‌ر نوزی پیری
لی‌که‌ینه‌وه ته‌زانین هه‌مو به‌پشتیوانی هیزو زوره ، ته‌نانه‌ت پیاو
ته‌توانی بلیت : قوانینی آده‌میزاد عبارته‌له‌زور ، وه‌عدالت عبارته
له‌پولیس ، چونکه به‌آشکرا ته‌پنن ته‌گه‌ر به‌کیک دزبه‌کی کردو
کسی آگای لی‌نه‌بو له‌به‌ر چاری قانون مسؤل نی‌به‌وه کرده‌وه -
کی‌عملا ره‌وايه ، باوجدانا ناره‌وایی یا ته‌گه‌ر به‌کیک پیاو‌یکی
کوشت محاکم و قوانین بویانته‌گرا دیاره قانونا هیچی
ناخریته‌سه‌ر به‌لام که‌پیاو به‌رانبه‌ر به‌آین ، خوی به‌مسؤل زانی
له‌هیچ کانی‌کدا باک‌سیش آگای لی‌نه‌بی ناتوانی نه‌ده‌ست بو‌مالو
ناموس و خوبی هاو‌پیره‌ی را‌کبشی ونه‌ابشکی وابسکات که
مایه‌ی ره‌نجه‌روبی کومه‌لایه‌تیا‌ن بیت .

هاو‌خوبی خوشه‌ویستم ده‌رکوت که‌حواس نانه‌واوه ، خبال
کورتی ، عقل محدرده ، قوانینی آده‌میزادیش عبارته‌له‌توت و
هزی چه‌ک وه‌به‌بی پشتیوانی آیین رزگاری و آسایش له‌م طاهمه‌دا
ده‌ست نادات .

خیزانه (عائله) چوه به پیدابوه و لاجی به سهردا هاتوه

مافراوه . محمد توفیق

له بیش نهوه دا که باسی په بدابونی و به سهرمانی خیزان بکین
وا چاکه بزاین خیزان به چی نه لین وه بوچی بیک هاتوه .
خیزان کوبونه وه به کی کردگار (طبیعی) به له بهینی چهند
آدمیزادیکا، هم آدمیزادانه بهی و ندیان له گهل به کتری بهی -
وه ندبه کی خوبی به . آمانج له بیک هینانی خیزان به هم هینانی نه وهی
باشه روزه بو نه وهی ره چه له کی آدمیزاد کوتای نه بت له بهر نه وه
خیزان به شاده ماری ژیانی کومه له نه ژمیرت .
(مورگان) که زانابه کی به تاوان گه به کم که به سهرمانو
په بدابونی خیزانی بوروشن کردونه وه شیوهی ایستای خیزان بهری
گه لی گورینه تا گه یستوه بهم پایه بهی نه سر نه بینین . و ایره دا
باسی گورینی خیزان نه کین به کورتی : -

۱- دهی ژیانی کوچهری : - له و آثارانی بومان ماونه وه وا
دهر نه گوبت له پیش په بدابونی خیزانیشا آدمیزاد به کوملی زیارن
له شیوه به کی کوچهریدا دهسته دهسته به سهرزه میندا بلاوپونه وه
به رادکردن وه خواردنی بهری دار و درهخت وه پوشینی بیستی
حیوانات به ربوه چون . زانایانی علمی کومه لایه تی نه لین هم گاهی

آدمه بيزاد درنده ترين وه بر و بوج ترين کاتي ژباني بوه ؛ چوني کي
 خيزان و مال و مال ناوي له ناودانه و وه په ي روه ي ژن مينانيس په ي
 روه و بکي هچگار ناشين بو چوني له ناو هرتيره به کدا هـ ر
 آفره تيك هـ بو هـ موژني هـ مو پياوه کاني نه و تيره به بون هـ روه ها
 هـ مو پياو بکيش ميري هـ موژنيک بو وه جيا کړنه وه ي آفره تي
 نايه تي له لابه ن پياوه وه وه ژنيس جيا کړنه وه ي پياوي نايه تي
 بوي به گونا بکي زور گوره نه زانرا وه نه يان نه يشت شني وا
 رو بدات وه به خبو کړنو په روه رده کړني مثال هـ موي به سهر
 شاني دايکه وه بو باوکيش هـ چخ خوي تي نه ده گـ يانده منانيس بارکي
 خوي نه نه نامي پياو بيش هـ يزي چنسي هـ ي هـ اني نه دايه توخني ژن
 هـ ر نه ده کوت .

۲ - دهمي ده سته لاتي ژن کي وه کي کوا سمان کړد جيا کړنه وه ي
 ژنيک به نايه تي بو پياو بک به نارائ بکي گران نه ژمير را به لام له
 پاش چه نده ساليک نه مه نه ما پياو يا ژن نه يان تواني به کي بو خويان
 په سهند بکوت وه به نايه تي جياي بکه نه وه آله م روژه وه خيزان
 سه رته ي په يدا بوني ده رکوت جالهم کانه يشدا وه نه يي پياو به
 تداوي خوي له کار وباري مثال گـ ياندي هـ موي به سه رشاني ژن وه
 بو ، پياو هـ ر خه ر بکي راو ورتي خوي بو نه ي نه په ر ژايه سه رته مال
 له بهر نه وه دايک خارون ده سته لات بو به سه رته ماله کانيا هـ مو
 ايشي کيان به دلي نه وه وه له سه ر فه رمانو راو يژي نه وه نه کړد وه
 پارک ده سته لاتي به سه ريانا کم هـ بو .

له ده وروپشتی کوتایی بونی ئەم دەمه‌دا آفرەت کم بوووه
مال و منال به‌خپو کردن گران بوو بویه بیاویک نه‌یده‌توانی به‌ت‌ها
ژنیک به‌خپو بکات ناچار بون به‌ دوو وه یا سه‌ پیاو ژنیک ته‌رخان
بکن بو خویان .

۳ - دەمی دەست‌هلاتی پیاو : - نا‌ئه‌هات آده‌میزاد به‌ره‌و
پیش‌که‌وتن ته‌چوو گرزەرائی مال و منال دژوار ته‌بو ئەم کاره‌ بو
به‌هوی ته‌وه‌ی دەست‌هلات له‌ ژنه‌وه‌ بچیت بو پیاو وه‌ هه‌مو کار و
باریک بگرته‌ دەست خوی به‌م جوړه‌ دەست‌هلاتی ژن دەستی کرد
به‌نشتی وه‌ کزی تا ه‌بچی له‌ دەست‌ه‌ما وه‌ له‌ لایه‌ت پیاوه‌ وه‌ به
چاریکی سووک سه‌یر ته‌کرا، انجا په‌بره‌وی ژن زور‌ه‌ینان هاته
کابه‌وه‌ ئەم ژنانه‌ش که پیاو رای‌ده‌گرتن وه‌ نه‌بێ هه‌موی به‌ چاویک
سه‌یر بکردنایه‌ به‌ لاکو په‌ کبکی تێیان هه‌ل‌ده‌ژاردن به‌ آره‌زی
خوی باش ئی‌لاوانه‌وه‌ ته‌وانی تزی به‌ چاری کاره‌کری و
ده‌ست‌وبیوه‌ند سه‌یر ته‌کرد . وه‌ نه‌بێ له‌م کانه‌شدا هه‌مو که‌سیک
بیتوانیایه‌ ژنی زور را‌گرت بچونکی ژن را‌گرتنی زور پهبو‌سته
به‌ به‌خپو کردیان ته‌مه‌ش نه‌ما له‌ دەست ته‌و که‌سانه‌ ته‌هات که
ده‌ست‌ه‌لانو سه‌رمایه‌ی باشیان هه‌بو بویه ژن را‌گرتن له‌و دەمه‌دا
نیشانه‌ی ده‌ست‌ه‌لانو ده‌وله‌مهن‌دی بو . هوی ژن زور را‌گرتن
ته‌مانه‌ بو : -

۱ - ژن له‌ کار و باردا یاره‌تی پیاوی ته‌دا ته‌مه‌ش بو آبروی
(افساد) شتیکی کم نه‌بو ۲ - نه‌ته‌وه‌ پشت‌وانی بارک بو له‌ شردا

۳ - دهسنهلاتو گهوره بی می نهوانه بو که ژنیان زور بو
 ۴ - چارلی کوری .

۴ - ده می دهسنهلاتی دایک و بارک به جوتیه :- چه نده سالیکی
 به سهردا رو پشت انجا دهسنهلاتی پیانو به سهردا خبزانه که بیدا
 توژی کز بو، چونکی له گهلی شتدا نه بوایه ژن یارمه تی بدابه
 آوا لهم روه وه آفره تیش هیندی دهسنهلاتی بو خوی وهر گرتوه
 ناوای لی هات تقریبا وه کو بهک وهستان له دهسنهلاتدا وه کاروباری
 خاروخیزان وه نه رکی مال به ریوه بردن کوه ته سهردانی ههر
 دورلاو آفرهت حرمتی به بیدا کرد بهی وهندی خزمو که سوکاری
 به تین بو دورترین خزم نه خوینرا به وه لهم خزمایه تیه وه ته شه نهی
 کرد بو قیله وه له روه وه بو قومیت تا به وه و جوره
 خیزان بو به شاده ماری کومه لی آده مزاد .

نه سرو پیویستی ژبان کاریکی وای کردوه ژنو پیانو نه شی به
 چاویک ته اشا بکریت بانق (حقی) ژن که کرا بو به ژیر
 لیوه وه اعترافی نی کرا . ههروه ها به زوری نه سرو له ژباندایاویک
 ههر ته تا ژنیک دینیت .

به لام مه خابن (حیف) هیشتا له نار کهلی له اهدا بانق
 آفرهت کراوه به ژیر لیوه وه .

هدمی آلان

— ۴ —

هدمی باسین دهوکی

هدمی به گلی راخه بهر شانده ژخالی خو عمر به گی را ، هات
هدمی کالانه .

به گلی هات هدی هزار و پینج سه د خورتی کردانه ، خودانه به نانه .
به ن کشاندن ، بی هوفه هوفی بیلاب « ۱ » و چپرکه چپرکی
به ن و شهرینه . بدهرکت بنانی تورا نه .

دین کود شه کی توران دا ، جهناووره ک و خه وینه ،
دشکین هه سپانه .
نه فدا مینا گوتنا ریسی و کالانه .

هنیکا ماسی دگوت : « شوری کلان نهف جه ره ره ، دفی
ناقبری بنانه گانه .

کافا کلان زهه را دگوتن دبه هدی دا جهناووره ک هه به
مینا هه سپانه .

مه دگوت : « دهره وه : » ، مه باوهر نه دکر شوری وان
کالانه ۱ .

(۱) شه پول

دگندالی بههیی دا آفا کرن . دوازه اووده ژکوری
مه‌ره‌ری کاشانه .

مهم ته‌سردا به‌گلی سه‌ر داری خورانه .
گوت « فی‌ه‌یوانی بین تیخن پاش وان دوازه اوودانه ،
ده‌ر رالکبت کن هه‌می ده‌ریانه »
دوور دا ما هه‌یوانی شش مه‌مانه .
پاشی ، مهم خه‌به‌ر بلاکر لناف بازاری مغربی‌یانه
لپه‌یانه .

کو : « کی‌فی هه‌یوانی ژمن را ته‌ریبه‌ی بکه چافی وی
تیرکم لپارانه »
دبازی‌ری دا فقیر و فقیرمه‌پرین ، کونکابن خودی بکن
ژف و زاروکانه « ۱ » **بنکه‌ی ژین**

دخوستن یان بمرن دیان‌نژی ژخورا چارکن ده‌یانا زاروکانه .
گه‌له هان ، سه‌کین لپیش قوناغا « ۲ » مه‌می له‌ره‌لنگانه .
مهم داوان لکینا دک وازده ده‌ریانه ،
گوهرن بی فوکن وان اوودانه ،
هه‌رن جه‌م کوری‌ی به‌ه‌ری ، « ۳ » بوزی ره‌وانه .
خه‌لک و عالم گشاهانن ته‌ماشانه .

دناف وازدا ، اس‌بره‌ک هات ، فه‌کردفی شش

(۱) مه‌نال = بچیک . (۲) پای ته‌خت = بلاط . (۳) به‌ه‌ری =

جانی .

اوودانه بهف رانه .

گافا بی شهرقینا دهقی ههفنانه ،

کوری بههری دهقی خو آفینه وی زهلامی ، فهوهشانه

دیوارانه .

نهو نهسپرا ههاته کوشتن ، ایدی فهنه گهاریا ژمالاخوو

خودیانه .

لشوپاری پرمهاری چون خوجهزیاندن ، نهوژی صرف ،

فهنه گهرین ژمالانه .

داری مهو چو مالا عمر بهگی ، گوت : « خالو ، تووهره ،

شای ژفی هه یوانی رابینی چاره و دهه زمانه » .

عمر بهگ هانهوی جهی ، فهگدهری هه ههفت اوودانه ،

رابی ، گنه هوندەر ، دهقی خواتیبت بزبانه (۱)

د دهست عمر بهگی دابی مهینه ههپانه (۲)

عمر بهگی گازی مهمی کر ، گوت : « خارزی ، وهره ،

سواربه بازنا خودی : «

مهو چو ، سواربو اپشنا بوژی رهوانه ،

داکته میداننی بی لهبست ایزککی دوبانه ،

ایدی ، هه یوان رههت بی وهکی هه سپانه ،

مهمی نهو دا بپست و پنبج سهراجانه ،

(۱) پههچمه می ههسب (۲) مهو .

گشکی هاتن ، سه کین سه وانگانه .
 مه می گوت : « تاز ژوه دخوازم هون نهف چبکی نه خه کی
 ژبوا بوزی ره وانه .
 نه گهر نهز نیدا بیتم فسپرو کیمیا نه ،
 نهزی وه گشکان بدار داکم ، بیه پبانه : « (۱)
 سه راجان گوتن : « پادشاهم ، نه صری نه لسه ر سه ری
 مه و چاقانه »
 (ماویه نی)

(۱) قناره = سلاب خانه

گو مای سه ز چنار

www.zheer.org

لاوچاک اسماعیل عبدالله له سه ر جاده ی تازه له سلیمانی دوکانیکی
 کردونه وه بو فروشتنی شتومه کی هه تاری و پیویستی قوتاپیان
 وه لایه کی له دوکانه کی داناوه بو موتالا کردنی روزنامه و گو فار و
 هه مو چه شنه نوسراویکی نه دهنی و نهانی واجهانی وه فروشتنیان به
 نرخیکی هه رزان نه گهر جاریک سه ری نه م شوینه بده ی خوشی
 جیگاکه و ره وشتی باشی خارنه کی ناچارت نه کا که روزبوبری
 نه کی .

قیمی نیترو

- له لایهن (محمود حسن) هوه کو کراوه هوه
- ۱- هونهر (فن) هه ننگاو بکه له هه ننگاوه کانی کردگار بهره و له بهدی .
 - ۲- نهو که سهی که راسته (حقیقه) بی ده ننگه ، بهلام نهوهی را- تپه کی چرووکه و فروبلی تپه چنهازه .
 - ۳- جهوت جار نفی خرم شکانه :
 - ۱- که دیم به فیلازی له بهوی بهرزیته هوه .
 - ۲- که دیم باز نهدا له بهر دم خله کانه هوه .
 - ۳- که بی وونرا له گرانو و سووکی کامیانت نهوی ، سووکی هه لزارد . - ۴- که خراپه به کی کرد و دلخوشی خوی بهوه دابهو . که خهانی تریش نهو خراپه به نهکن .
 - ۵- نهوهی که به سهری هات چاوی لی پوشی له بهر بی دهسه لانی ، بهلام نهو بی دهسه لانی به هیز دانا .
 - ۶- که دهو و جاوبکی ناشیرینی تحقیر کرد که نهو ناشیرینه به چه به که له به چه کانی خوی :
 - ۷- که ووتاریکی مدحوتای ووت وه به چاکی زانی .

ماوبه نی

بہشی لی گولیندوہ

تھرو ادیبانی کوردی

مہیم

ناو بہ ناو لہ ناوخومانا تھہی سہرہ تا۔ کی بہک لہ گہل بوہی
 تھدبا بکین . بہلام کام تھدب ؟ تھدی بیگانہ . حقمانہ . پیادی
 فقیر لہ بوونی رون و پیازی ہارسی دہولہ مہند زیاتر چارہ یا
 دہسہ لاتی۔ کی تری ہہہہ ؟ تھدب مان ہہہہ . نالیم ہہرنیچاہ . بہلام
 وانہ رست بختہ ہمان و لوہمان بہ سہرخویا داڑہنی . ناچہ مہنیش
 راوہ ستانی کی خوی لہ کرین تھدات ؟ رمنگہ بلین تامل وہ ستانی
 مزگہوت حرامہ مہنیش لہ گہل تانا دیم . بہلام نان سہر بہ مالہ کی
 وادا بکین گہر تیدا بکوری دانی بشکی .
 کم مان ہہہہ دان بہ کم و گوری تھدب مانا نہنی . کہچی لہ وہ
 ناگہم بوچی خرابہ تھدہینہ پال (رہخنہ — تنقید) ؟ گویاہ
 تھگہر آوینہ نہنی انسان جوانی و ناشرینی شیوہی خوی بولیک —
 تھگریتہوہ ؟ آوینہی ؟ دیش رہخنہ بہ .

یا بوچی رہخنہ بو اہہی ساوا لہ تھدبا تھشی ؟ گویاہ شاعر یا کاتب
 رہخنہ تھبروخنی ؟ بہ ہزتری نہکا لہوہ مہترنہ بینہوینی . تھمہش
 ہہروا . تھہی تھہی تورہ بوت لہ رہخنہ گہرمنای چی نی ؟ تھہر
 رہخنہ گہری دوستانہ بہ دلہ کی پاکوہ ریہسہی برا کانی تھکانوہ
 بہ خوری تھہنی بوچی رتھی لی ہکیشین ؟ ہہہہہ ہلی تورہ ہی نیشانی

بی‌دهستی نی‌به ؟ یا ری به‌وه به‌ریت له زه‌رده‌خه‌نه زیاتر شتیکی‌تر
به هیزتر هه‌بی له طاهما ؟

باله‌ری لانه‌ده‌ین . موضوعی لا به‌ری ۵۳ ی گه‌لاویژی ژماره ۳
امسال « لی کواینه‌وه‌ی شعرو ادبیاتی کوردی » بو ، به‌لام داخه‌کم
هه‌رچه‌ند سه‌رم هینار سه‌رم برد ریم به هه‌یج نیازیکی نه برد . ناچار
سه ریگه‌ام بو دانا وونم - : نه‌گه‌ر نیازی به‌ره‌ره‌کانی (جیم) بی
هه‌روا به قسه‌ی رووت سه‌ر ناگری و ناچینه سه‌ر . وه نه‌گه‌ر به
شان و باهو هه‌لدانی تم و نه‌و نه‌بی له ژبر نه‌و عنوانه‌دا ناشی و
ده‌ست‌نادا . خو نه‌گه‌ر نیازیش له نه‌دیاتی بی کوا شعرو کوا نه‌دیاتی ؟

سه‌رنج‌دانیه‌کی نوسراوی نه‌و لاپه‌ره‌به‌وا له انسان نه‌کات -
به تایه‌تی منی قیترتی‌گیراوی - پر به‌ده‌م هاوار بکم و بلام - :
فن شخصیت و شخصیت فن نی‌به . و کک و ابو ایتر نه‌بی مناسبت له
مه‌ینی موضوعیکی نه‌دی و گه‌وره‌بی ماموستا رفیق حلی به‌گت داچی
بی و ماوستا ره‌زی به‌ره‌ره‌کانی له سه‌ر نه‌کات ؟ کی هه‌به
دان به گه‌وره‌بی و شاره‌زایی رفیق حلی به‌گت دا نه‌نی . به‌لام
نه‌گونجی نه‌گه‌ر - قه‌صیده‌به‌کی ناشیرین به جوان له قه‌لم
بدات یا ناشاعریک بکا به شاعر ره‌خنه‌ی لی نه‌گیری چونکه گه‌وره‌به و
دانا به ؟ به‌لی به تویی ناب کس ده‌س له ده‌سی بدات . به‌لام بو
نه‌وازی فن ده‌س له ده‌س زوری وا نه‌دریت .

نه‌مه‌وا ، نه‌فه‌ره‌وی گوايه ووئومه کورد شاعری نی‌به ؟ نازانم

تو وانی گه بشتی نه کینا ووتومه و نه ایم سکورد شاعری بوه و
هه به تی . به لام به به نجهی ده ست نه ز پرین .

دسان نه فهرموی « ماموستا رفیق حلمی له نوینا هه پیشه ربی
(تشجیح) اگری « بادوور نه روین هه ره له خوت پرسم . نه بی
(دلدار) به خوی و به رزترین تمبده به کیوه وه کو (قه ل ور بوی)
برینه ریزه ی (مولوی و گوران و) یا له گه لیا
بخریته دووتوی دوو به رگه ره ؟ خوت معنای شعر نه زانی و شاعرینی
نه نامی کی به . که و ابو ایتر به ره وای نه بی به هه مو قسه به کی
ریک و پیک بلری شعرو به هه مو گهی بوتری شاعر ؟ بیستوته
یا نه بی به سه ده ف بلری سرواری یا به زه رد بو تری زیر ؟

تو نه فهرموی « تشجیحی وه ها بو نه نه ره به کی دوا کهوتوی وه کو
کورد له هه مو شتی پیویست تره « نه ک بو نه درک و دال له ریگای
نه دیه کا « منیش نه ایم ره خته له ره پیویست تره . بوچی ؟ دلدار شاعر
نی به به لام ماموستا رفیق حلمی هانی داوه بیته شاعر آیا به وهان -
دانه نه بیته شاعر له ماوه به کی زور دوریشا ؟ نه مه باشتر بو یا
به انابه سه رزه نشتی بگردابه و سه رنجی را کی شابه ته سه رکام و
کوره کانی ؟ سه رزه نشتی وه نه بی هه ره نیشان دانی کم و کوری و
پلارو تواج گرتته له م و نه بی . هان دانیسه بو ریگای راست
دوزینه وه و پیشکوتن .

نه فهرموی « خوشاردنه وه کرده وه به کی جوان نی به و زور

ناشیرینه د دیاره نیازت له خوشاردنه وه هـ هر له نوسینا به . به لام
جوانتر و ابو له نه نجای هونینه وه ی ناشیرینی خوشاردنه وه دا نه مهت
به رموا به نه ک کوت و پر بی پنج و بناران هل کوتینه سه هر نه م
نتیجه به . به لام نه زانی جوانی خوشاردنه وه چی به ۱؟ - له ناو -
چه به کی وه ک اء دا بچوک ترخی نی به هر چه نده دانا بی و بش
نوسی .

۲- نه و کسه ی خوی نه شارینه وه به ره خته و پلار چار تر سین ناب ،
چونکه کس ی زور کس نایناسی .

۳- نه گهر و وغان خوشارده نه وه ناشیرینه . ناب هـ هر به خومانه وه
بوستین . نه بی روو بکینه طاهم ، چونکه کم گرفتار هه به له
همودانه به کبا به کیک به نه ناسراوی خوی نیشان نه دابی .

۴- نه گهر نیـ از له نوسین جوانی و به کاککی بی ، ناو بی یا نه بی
نوسین ناشکی . خو نه گهر بو ناسینی بی اوی گه و ره بی نه م
مشت و سره ی برچی به ؟ هه مویان باش نه ناسین .

نه رموی د لی کولینه وه ی نه دیات نه نیا به به کیک نه سپرراوه
د گوا به من و وتومه نه نیا به من سپرراوه ؟ نه ک من هه مو کس
وه کو خوت نه رموی د هـ مو کس له توانا پایی و به خو یارا
به رموی بی له م با به ته وه دواوه و نه دوی د منیش خوم به به کیک
له رانه نیشان داوه . جا بتوانم یا نه توانم نه وه باسکی تره .

ا پنجا بابی به سه شتی نهوشنه ی نه بی موی لونی کانبی .

ئەبى بزانى چى ئەنوسى ، لەلايە ئەفرەموى « ئەديياتى كوردى زور
 قووله وه كو دەريابە كى بى بن وایە » ديارە كە ئەفرەمويت ئەديياتى
 كوردى قووله بىنى زمانە كەشى پيشكەرتووە . كەچى نازاتم بە
 چە نيازى و بە چە باوەرى دووايە دوواى ئەوە هيج بەك دووديرى بە
 سەرانا روا ئەفرەموى « زمانە كەمان زور لە دوایە پيشخستنى
 پيوستترە لەوى .. » زور قولى ئەدييات لە كوى و زور لە دوایى
 زمان لە كوى ؟

ئەمە ناتەواوى لاپەرەى ناوبراوە . ديارە بە خوما راپەرەموم
 ئەم قسانەم كرده . گوايە بەمە ماسى بگري و ۰۰۰ تەرنەبى ؟
 ماموستا رمزبش كە بو برىنى شانە هەنگوين قولى هەل كردهى -
 هەنگيك هەر چەزەى لى هەل ئەستى . لاشم وایە هەر كە هەنگك
 پيوەى دا كورج ئەصرى . چا نازاتم ئەم هەنگەش ئەسريت يان نا ؟
 سەرەراى ئەمانە هەموى من خوم شاعر يا كانب بى يا نەبم .
 دەردى ئەين « بوچى هەر ئەبى هياكە كەر پاك و پيس لىك
 بكاتەرە ؟ » انسان هياكەش نا كارپاك و پيشيشيان هەر ئەنايت .

محاسى

رؤف شىخ محمد و مجيد عبدالله
 لە سلجاني وه دەرەوى هەو و چورە دەوايەك ئەگرن

چپر و کی نم مانگ

و دافای ژن و میرد (۱)

سکیمانی : اور سمین

هزار فرہنگی تر .. یاری گدردگان ۱۵۰۰ مو سہری دہ سق خویان
 کردہ وہ ، دووم رای کرد ، سہیم رای کرد ، بہلام چہ وارہم
 کہ کچی جوانی شہنگہ بو سہریکی کاغزہ کانی خوی کرد و بہزہ رده۔
 خنہ بہ گدوہ ووتی ۔ دہہزار فرہنگی تر فیاب سئودہن
 سہریکی کرد وای زانی کہ بلونی لی ٹکا وہ کو جارہ کانی تر ، بہ
 نزا کہ نوہ ووتی ۔ خانم سہد ہزار فرہنگ ، ٹہ گہر آرہ زوش
 ٹہ گبت بہ « ریت » کہ چہ کہ ہرچی پاره بہ کی لہ ہر دہ ماہو ہلی
 گرت ووتی باشہ بہ « ریت » ، ایتر فیاب ہی توانی رابکا و بہ ریت
 لی ی دا و کاغزہ کانی فریدابہ سہر مہزہ کہ ، لہ پیش ٹہ و دہ دا روز۔
 میلہر کاغزہ کانی فیاب بینی دہ سق در بڑ کرد و ہرچی کومہ ہ
 زبر بہ کانی فیاب ہبو رای کیشاہ بہ رده می خوی و ہاداری کرد
 کنت رویال ... کنت رویال .

لہ شاری مونت کارلوی بہ ناوبانگدا ، لہ شاری خوشی و قومار ،
 لہ شاری دہ ولہ ہندی و نابوتی ، فیاب سئودہتی مایونبری روو خوش
 چہند مانگبکی لہ سہر مہزی قومار رابوارد ، بہ داست و چہ پ

وہر گپراہ

پاره‌ی خهرج نه‌کرد ، به‌ژباښکي شاهانه ده‌ژبا ، قوماری نه‌کرد و نه‌ی‌دوران ، نه‌ی‌دوران و قوماری نه‌کرد ، زور به ده‌ولت و مال و سرک‌پوهه خوی‌نه‌وان بی‌نه‌وی حساسی سبه‌بني بکا و بی‌نه‌وی نرخی نه‌وهو پاره‌به‌بزانی . له‌سه‌ر مېزی قومار له‌گال کچې شوخی مونت کارلو ناسپاوی‌بان په‌پیدا کرد ، سه‌بری کرد کچه‌بکي جوانی شوخی هیمنی نازکی فسه‌خوشه ، حزی لی کردو به‌تیری گرفتارو تاوای لی‌مات له‌سه‌ر مېز دائه‌نېشت بو نه‌وی یاری بکا و پی‌بدوربني که خوشی بخانه‌دلیوه ... روزی سه‌بری کرد نه‌ویش کردی-کي جوانی رووخوشی دم به‌پې-کین و آزاب ، داری بو دانا ، نه‌قلای نرک بو نه‌وی لی کرد و هه‌مو آمانجی نه‌وه بو روزی له روزان بی به‌ژنی نه‌و کوره‌جوانه دم به‌بکه‌نینه ... فیلیپ گه‌لی شابی و آه‌نگی بو کرد ، بی‌شومار له‌ری نه‌ودا پاره‌ی خهرج کرد ، نه‌ویش به‌مانه به‌هه‌وی دلخوش و کبف خوش بو ، نه‌قلای نه‌دا کوره که به‌لای خویدا را کیشی و بکه‌وته دا و پوهه ، قومار کردن چا کترین هو بو کویان بکا هوه و له‌نرک به‌کوه دانیشن و بلوف له به‌کتر بکن و سه‌بری به‌کتر بکن بی‌نه‌وی ناقه‌نیان بچی و له به‌کتر تیرن .

فیلیپ دلی وای لی کرد ایتر له توانایا نه‌ما خوی را گېرکا ، وای لی کرد ایتر ده‌بی خوی لی آس‌کرا بکا و حزلی کردن و به‌رستنی بو ده‌رخا به‌لام .. که سه‌بری کرد له ریگه‌ی حزلی-کردنیا بی‌شومار پاره‌ی خهرج کردوه و هه‌رچکي پوه به‌لوی

کردونه و . نه و کچه شوخه دهلی چی نه گهر نه مهی بو دهر که ویت
چون نه توانی هم نابوتیه داوای بکا شوی بی بکا ؟
به دلیکی آزاو رویه کی قاهه ووه شوین هاواری دلی کهوت و چو
دوایی تیر هواویژیت نه گهر پیکای نهوا باشه نه گهر نهی پیکا نهوا
مال آوایی له همو دنیا ... فیایب به پهریشانی رو بشت خانه کی
پیپی و داوای بکا به لام ترسی نه بونی به شبانی کرده ووه ، تا دوایی
به آزایی به ووه چو دوایی تیری هاو بشت ، لی و یان به کی گرت
به ماچیکی پیشینهی ماره برین . به سهر نه مه دا چه ند روزی رابورد ،
سنودن دروٹ له نهل کومه لی له هاوری بکانیا ندا چون بو کنیسه
روز به بهرگی سپیه ووه وه کو کولیکی تازه پشکوتو خوی به قوی
ده زکیرانه که به ووه گرتبو ، فیلبیش به بهرگی رسمیه ووه وه کو شاهی
هه رزه کاران .

بنکهی ژین

له کنیسه دا له بهرده می کانه که دا وهستان بهروزی ماره برینی لی-
کردن که لی بونه ووه ایتر مال آوایی بان له هاوری بکانیا ان کردو
آره زوی مونت کارلو به جی هینانیا ن پی ووتن که بو مانگی
ههنگوبن و خوشی ده چنه شاربکی تر ، ههر نه وایواره به تهرن
نه و درو زارا خوشه و بسته جوانی هه اگرت بو پایته خق فوره لسا
« پاریس » شاری خوشی و رابوردن و جوانی ..

- روٹ ، تو نویسنه کانی نواستویت خویندونه ووه ؟
- زور نه م پیاره بلجه نه گه وره به م به دله و گلی نویسنم
خویندونه ووه .

گهرمتر دهکا وه لهو ژبانادا تا لهزبک بهکوهه بین شادی نهمان
گریته ژیر بالی پرورزی خوی .

- له بیرمان نهچپته وه که له دنیا به کدا نه ژبن پره له انسان وهک
آدم و خوا نه ژبن .

- چیشتم له گهل لی نه نیت وا نی به ؟ به روانکه به کت له بهر
دهکام و له نه نیشتمه وه راده وهستی بیازم له گهل پاک ده که بت و
به تا هم له گهل نه چنبت وه کو باشای اسپایا له لی دلداره که بیدا
» ماده این « ده بکرد .

- آه .. گپانه .. هه، وشبیک ده که بن که هیچ دلداره یک له
په شتانه وه نهی کرد بی ، مال ده مال ، کاشی ده شوم چونه که تو
به رژیانه دلخوشی و دلشادیت . نه رهن که پشته پاریس .

له خاوبه کی دوروی به چکوله له دی بهک له زبکی پاریسه وه نه
دوو دلداره ژیا بکی سادهی خوشی بی که ردیان راده بوارد ، پهالهی
خوشی و شادیان نوش ده کرد ، له ژیر بالی دلداره بیدا گهلی له ده و -
له مهنده کان چا که تریان راده بوارد ، هه همیشه سپاسی تولستوی فه بله -
سوفی گه وره یان ده کرد .

چهند ههفته و مانه بک به سه ریانا رابورد زه که بهو ژیا نه زور
دلخوش بو تا روزی له ریزان بروسکی نه گهتی دای له سه ری
میرده بی ده ننگه که سه سه کی ، هه رچی هه بو خه رچی کرد ،
هوابی فرهنکی مابوی نه ویشی خه رج کرد ، دهستی بهم لادا و

به کی به ولادا روبه روو به راه بهر به تالی ژيان وه ستا ..

آيا راه به کی به ژنه کی به یی بی بی ناپوت بوه و به بیچی
 نه ماهه ؟ نه نجاری نه مه نه بی بی بی ؟ نه وسای گومان تی ده گنا
 کتسه کانی تولستوی فیه سوف هه روو هه ل خه له تاندن بوه و
 داریک بوه بوی دانراوه ، نه وسای به چاوی کی سوک و رسوا
 به بری ده کاو درایی لیک جیاده به وه و نه ای فیلیپ سنوده ن
 خراب ده بی و له هه موی به ک سوک دیته بهر چا و ، آخری
 دای نا کنا دوا هه ناسه خوی به گرت تاخوا رزگاری نه کا .

- روت ! .. گیانه کم نه ختی ده چه ده ری سه بری ایشو کارم به کم
 بزائم و کیله کاتم چی یان کرده . فیلیپ رو بیسته ده ری بو سه بری
 ایشو کاری نه ا ، چونکه به بیچ ایشو کاری نه ما بو به لام بو نه وه چه
 ده ری که شرف و شادی خوی له سوک بون به پاریزی .. به هه مو
 کوگا (مخزن) و بانگه کانه دا گه را ایشیک به دوز به وه خوی و
 ژنه کی به هه به وه به یین بی که لک بو ، هه ر کوی به ک چه ایشی
 نه ما بو ، هه ر کوگا به ک چه ایشیکی تیا نه ما بو ، بی به ختی له
 به شیه وه ده چه وه هه رجی به ک به چوایه ، که نیک مال وه به بوایه وه
 ایتر نه و مونی و گرتی به ی له سه ر خوی لانه دا و به به ک نین و روو
 خوش به وه ده چه ژنه کی نه گرت به او ش و ده تی نه کرد به استه وه ی
 و پی ی نه وت که به بوسته هه مو روژی به چینه ده ری سه بری

ایشه کانی بکا هر چند له ویش دورکو ته ووه زور ناخوشه .

- فباپ گیانه کم تو زور خوت ماندو ته کیت ...

- ایشوکار ماندوبی ته ری گیانه ، هر چه ندی ماندو بم زورده

خه نه پکی تو هه موبم له بیر ته به ته ره .

- نو چونه دهره ووت نه و نه پیبوسته ؟ له گهل نه و شدا

ته گهر خواردن و خواردنه ووه بی به آلسون ایبه لیره دا
به آسانی ته ژبن .

- گیانه ته گهر ایشوکار چونه دهره ووه می پیوست نه بواپه

بروا بکه هه ناسه به ک اب ت دور نه ده گه ته ووه .

چهند روزیک راورد وای لی هات که ایشیک هر چونی

بی باباخ و سوک بی بوخوی بدوزیته ووه ههز لهم ته نگانه به رزگاری بی
چوانه که هر چه ندی نه کردو ته کوشا رووی نه ووه می نه بو به ژنه گی

بلی و به پاره ی ته و بژبن ، چی ده بی ته گهر ناوی خوی بگوری و

ایشیکی بی باباخ بدوزیته ووه ؟ خوا ربکی خست ایشیکی دوزیته ووه

روزی چهنه فرهنیکیکی بی په بیدا ده کرد و خوی

لهو ته نگانه به بی رزگار کرد و خوشی و شادی ژن و

میردبی بو پاراست .

- من ده چمه دهری بو سه بری ایشو و کبله کانم

وه کو روزان .

- مېنېش له پاش نه ختيكې تر ده چمه دهري ههندي شم
پېويسته ده بكرم .

- زور باغه به لام دروا مه كوه من له روزان زووتر ده گره به هوه
ده ميان به ماچي مال آرابي به كي گرت .

فيلپ به خوشي و پېكې پنه هوه روېسته دهري و ده سه سه سره كي
را ده وه شان تا له چار وون بو . روېنېش له پاش نه ختيك چوه دهري
هه وه هيواي نه وه بو بچي نه و خانوي تيا نه زين بيكرت وا يواري
كه مېرده كي هانه سندي كريني خانوه كي پيشكش بكا بو
نه وي پيشاني بدا كه نه و خانوي بو به لانه ي خوش و شادبان لاي
زور خوشه و نه وزبانه ساده بي كېردي نه و خانوي لاشرينه ..
له پاش نه وي چو سه و داي خانوه كي نه و او كرد لاي دايه كو كا -
به ك چه ندي ختيك بكرت خانوه كي بي خوش بكا له پاش نه وي نه واري
كرد چوه دهري به اونوبيل بروانه مالي .

- تاكس . . كه بانگي كرده نه و تا كسيه ي له نزيكې هوه بو
هو چور كېكي پياها ت چونه كه شو فېره كه كلاوه كي لار كرده وه رووي
خوي بي داپوشي و نه نه لاي نه وي دا دوور كه وېته وه . كوري دايه
خوي و به كورجي چو بزاني چي بو ، كه نزيك شرفېره كه بو وه
له پر هه و لاشي هانه له رزين ورنك بو ،

- فيلپ سئودمن مېرده كم ؟

شوفیره کوش له جی خویبهوه بازیکی دا و ده رگناکی پشناوهی کردهوه و به ده نگیکی پر گریانهوه وونی به لی روٹ، میرده گت ایشی روزی خوی به جی دینی ایتر ماوهی لاساری را-قی خوم نه ما . نه خقی به سدر هم مانه مینیده دا تیدپه ری ، ژنه که چوه پیشی له نه نیشتهوه سوار بی نه ویش ده-قی در بژ کرد و به چاوبکی پر - فریسه گوه وونی - یا ساغه .. ایستا من شوفیرم و نوش سواری تا کس ده بی .. جیگه ت له پشتهوه به . روٹ له پشتهوه سوار بو به لام ه-ه و له شی ده لرزی و دمی وو شک بو و توانای قسه ی نه ماو ، میرده گی آوری لی دایه وه و به تدریقه وه وونی بو کوی آره زو نه کیت خانم ؟. روٹ به نه سپایی وونی بو ۹۷ مونپارناس . اوتوبله که به ره و ماله گیان رویشتی بی لاهوهی به کیکان قسه به ک بکن ناگه بشته به رده می ماله گیان ، شوفیره که بازی دایه خواری و ده رگای بو ژنه کی کردهوه وونی - ۲۶ فره نک خانم -

روٹ به را-قیه وه وونی بروانا کم کریم لی بسینی ؟

به دایکی بریندار و بر خوینه وه وونی ایستا من میردی تو نیم خانم کریکاریکم ایش بو شرکت نه کم دهنی کریکه م بده بی . ایتر روٹ خوی بی نه گیرا هه رچی به ده سته وه بو فریسی داو به گیربانه وه وونی : به را-قنه نو به کری بو نه و شرکته ایش ده کیت ؟

به سه‌ریگی دانوادوه ووتی - روث - نه‌نجامی نهو ابشانهی
من له مونت‌کارلوکردم له‌هه چا کتر نانی له پاش نه‌وهی هه‌مو
ده‌وله‌ته‌کم خه‌رج کرد و خرسی و شادیم روخا .

- به‌په‌له روث ووتی توله و شرکته ده‌رکرایت ، له ابستاره
خوت به‌ده‌رکرا و پومبره ، مبردی روث‌په‌له‌ر نانی به‌شوفیر .

- به‌دلیکی پر خه‌مه‌وه ووتی چون نه‌توانی ده‌رم گه‌بت ؟

- وه‌کو به‌کی نه‌توانی له‌ده‌زیانر خوی را گبرکا ایتر خوی
هاویشنه باوه‌شبه‌وه‌و ماچی کرد و خوی پی‌وه نوساند ووتی - هه‌ج
سه‌بری نهو دوو‌حرفه زه‌رده‌ت نه‌کردوه له‌سه‌ر اوتومیلی نهو
شرکته نوسراوه ؟

- به‌لی سه‌یرم کردوه R.M ی له‌سه‌ر نوسراوه .

- نه‌وه شرکتی منه روث‌په‌له‌ر ، نه‌وه شرکتی توبه ، نه‌وا
کردیبت به‌مدیری نهو شرکته وه‌یا به‌خاوه‌ندی شرکته که
خاوه‌ندی ده‌ولت و مال و دل و زیانم له‌جه‌زای نه‌م وه‌قابه‌دا .

به ، با ، زوافی که‌له‌زی ، تا ، به‌تا ، بو
له‌گه‌ل له‌رزو له‌گه‌ل ، تا ، بونه هه‌مه‌تا

ووت‌الای ده‌وری زوافه‌نی ماسل

نه‌مه‌نده‌م کرده لیم بو به‌سه‌ودا

هامجی کوبی

محامی

فائق قوسبهار

له سلیمانی وه دهره ووی ههوه جوهره دعوا بهك نه گری

سینه مای صلاح الدین ولا مه کینه هی سودا و سیفونی عمر قهزاز و هاوکارانی له سلیمانی

عمر قهزاز وه هاوکارانی به توری (صلاح الدین) هوه
سینه مایه کبان له سلیمانی داناوه، مه کینه کوی تا بلی بهیز و دهنگ
سافه و ههوه جوهره فیلهکی ههوه بی، انگیزی و هندنی تیا نیشان
نه دری له آزایی، دلخوازی و پیکین . بهم نزیگانه له سهر
مودیلایکی تازه له شوبیلهکی فینک و خوشا بهشی هاوینهش دروست
نه کری . نهوی شهویک بیته هم سینه مایه ایتر شهوبویری نا کا
هم لاوانه بو بهرز کردن و پیش خستنی وولانه کبان ههوه به
سینه ماوه نه وه ستان ، مه کینه بهکی گهوره شیانت هیناره بو سودو
سیفون دروست و کردن و ایستا خراونه ایشهوه . نهوی سهر -
کوتنی وولانی لا پیریست بی له یاریده دانی هم جوهره سکرده وانه
دوانا کوی .

باور پی کر اوہ کان گدلاویژ

له

سلیانی : عمر قہزاز و ابراهیم ملا مارف - له جادہی تازہ .
سنہ : شہاب الدین محی : ادارہی دارائی
کر کوک : ملا خورشید : مزگوتی قاضی له گہرہ کی
حہ لواچی

۵۵۰۱۹ : حسین مختار : مکتبہی شمال .
تاران : ابراهیم وکیل : دانشگاه حقوق . سالی ۵۵
خاقین : عبدالعزیز نور محمد .
کرمانشان : ابراهیم نادری : خیابان سپہ . سلمان خادم .

زاخو : حسین حاجی www.zhed.org
عمادیه : یونس امین آمبدی .

رواندز : علی عبدالله - مکتبہی پیشکوتن .
کر اسحق : همان عوفی حاجی ملا

هر کس ایشکی نهی له لایهن نهروه که پارهی آبونه بسدا
یا ناویندشانی بگری یا بی به آبونه، له وولاتی خوبه ره راسته و
خو اتم شویندانی سهروه آگادار بسکا .